

rapport

Mediagebruik
etnische
publieksgroepen
2002

Inhoud

Inhoud	1
Woord vooraf	3
1 Inleiding	5
1.1 Achtergrond en doel	5
1.2 Opzet van het onderzoek	6
1.3 Rapportage	9
1.4 Referentiegegevens: eerder en ander onderzoek	10
1.5 Kwaliteit steekproeven.....	11
2 Maatschappelijke positie en kenmerken	13
2.1 Sociaal-demografische kenmerken	13
2.2 Geboorteland en nationaliteit	16
2.3 Scholing en werk	18
2.4 Levensbeschouwing, geloofsbinding en religiositeit	22
2.5 Taalvaardigheid	25
2.6 Identiteit	33
2.7 Oriëntatie op land van herkomst	34
2.8 Sociale contacten.....	35
2.9 Kennis van de Nederlandse samenleving	37
2.10 Interesse in de Nederlandse samenleving	41
2.11 Integratie	43
3 Apparatuur	49
3.1 Beschikbaarheid apparatuur	49
3.2 Beschikbaarheid antenne-inrichting	51
3.3 Ontvangstmogelijkheid tv-zenders.....	54
3.4 Aanvullende abonnementen.....	54
4 Behoeftte aan voorlichting en informatie	57
4.1 Aandacht voor reclame-uitingen	57
4.2 Rol van media	62
4.3 Bekendheid Postbus 51	64
4.4 Gebruik folders van Rijksoverheid.....	66
4.5 Bekendheid en gebruik Postbus 51-informatielijn	68
4.6 Bekendheid en gebruik Postbus 51-website.....	69
4.7 Beoordeling overheidsinformatie	69
4.8 Bekendheid en belangstelling voorlichtingsacties	71
4.9 Alternatieve voorlichtingsinstanties.....	72
4.10 Houding t.a.v. informatievoorziening overheid.....	72
4.11 Belangstelling voor verschillende onderwerpen	73
4.12 Voorkeur m.b.t. de taal.....	75
4.13 Voorkeur m.b.t. het medium.....	75
5 Radio	77
5.1 Radiogebruik en luistertijd.....	77
5.2 Zendervoorkeur	81
5.3 Eigentelijk aanbod op 747 AM.....	82
5.4 Luisteren naar landelijk doelgroepaanbod	84
5.5 Luisteren naar regionaal/lokaal doelgroepaanbod.....	85
5.6 Gebruik eigen geluidsdragers.....	86
5.7 Verhouding eigentalige zenders vs. Nederlandse zenders	86
5.8 Verhouding publieke versus commerciële zenders	87

6	Televisie	89
6.1	Gebruik televisie, video/dvd, en kijktijd	89
6.2	Sociale aspecten van televisie kijken	92
6.3	Gebruik programmaoverzicht	93
6.4	Wegzappen	94
6.5	Oordeel over allochtonen op Nederlandse tv	95
6.6	Bereik en kijktijd per zender	96
6.7	Kijkgedrag programmagenres	97
6.8	Kijkgedrag televisieprogramma's	100
6.9	Populariteit NMO, OHM en AVC	103
6.10	Belangstelling regionaal en lokaal doelgroepaanbod	104
6.11	Belangstelling eigentalige zenders	104
6.12	Verhouding eigentalige zenders vs. Nederlandse zenders	106
6.13	Verhouding publieke versus commerciële zenders	107
7	Kranten en tijdschriften	109
7.1	Leesfrequentie kranten/tijdschriften	109
7.2	Lezen van Nederlandse kranten en tijdschriften	110
7.3	Meest gelezen Nederlandse kranten en tijdschriften	111
7.4	Lezen van eigentalige kranten en tijdschriften	112
7.5	Meest gelezen eigentalige kranten en tijdschriften	113
7.6	Gebruik van programmabladen	114
7.7	Verhouding eigentalige versus Nederlandse kranten en tijdschriften	115
8	Internet	117
8.1	Bekendheid internet	117
8.2	Gebruik van internet	117
8.3	Plaats internetgebruik	119
8.4	Veel bezochte sites	120
8.5	Internetactiviteiten	120
8.6	Informatie zoeken op internet	121
8.7	Media <i>online</i> en communicatie via internet	121
9	Relatie tussen de verschillende media	123
9.1	Overzicht tijdbesteding media	123
9.2	Gebruik eigentalige media	125
10	Samenvatting van de resultaten	127
	Bijlage 1: Methodologische verantwoording	149
	DEEL 1. STEEKPROEFTREKKING	149
	DEEL 2. VELDWERK EN RESPONS	152
	DEEL 3. SAMENSTELLING VAN DE STEEKPROEF EN WEGING	156
	DEEL 4. DATACORRECTIES EN CALCULATIES	160
	DEEL 5. BELANGRIJKSTE VARIABELEN	170
	DEEL 6. SCHAALCONSTRUCTIE INTEGRATIESCHALEN	174
	DEEL 7. REFERENTIEGEGEVENS	178
	DEEL 8. ANALYSE EN RAPPORTERING	180
	Bijlage 2: Vragenlijst	181
	Bijlage 3: Verbanden	213
	(1) Toetsing verschillen tussen etnische groepen	213
	(2) Verband tussen integratie en mediagedrag	213
	(3) Complete matrix	215

Woord vooraf

Naar welke televisiezenders kijken Turken? Luisteren Surinaamse jongeren naar Surinaamse radioprogramma's? Gebruiken veel Chinezen het internet? Hoeveel Antillianen lezen een Nederlandse krant? Zijn Marokkanen die veel naar Arabische zenders kijken minder geïntegreerd in de Nederlandse samenleving dan Marokkanen die veel naar Nederlandse zenders kijken? Op deze en vele soortgelijke vragen geeft dit onderzoeksrapport antwoord.

Dit kwantitatieve onderzoek naar het mediagebruik van etnische publieksgroepen wordt al sinds 1980 op initiatief van de NOS en vanaf 1995 in opdracht van de NPS verricht. Het huidige onderzoek is de achtste in de reeks en wordt uitgevoerd in opdracht van NPS, Publieke Omroep en RVD Directie Publiek en Communicatie.

In vergelijking met de afgelopen jaren werden deze keer enkele grote wijzigingen aangebracht in de opzet en uitvoering van het onderzoek. Zo steeg de steekproefomvang van 150 respondenten per etnische groep in 1998 naar 400 respondenten per etnische groep nu. Andere veranderingen ten opzichte van het onderzoek in 1998 zijn wijzigingen in de vraagstelling en een groter aantal vragen over internetgebruik en integratie. In 2002 zijn Molukkers niet in het onderzoek meegenomen.

Het onderzoek is tot stand gekomen dankzij de medewerking van vele personen en instanties. We bedanken hen voor hun rol bij de uitvoering van het onderzoek. En natuurlijk alle respondenten die zo vriendelijk waren hun tijd ter beschikking te stellen om al onze vragen te beantwoorden.

Hilversum, juni 2004

Corry Baardwijk
Els Dragt
Allerd Peeters
Paul Vierkant

PREAMBULE: HOE DIT RAPPORT TE LEZEN

Geachte lezer,

Het onderzoek Mediagebruik Etnische Publieksgroepen (MEP) is in opdracht van Nederlandse Programma Stichting (NPS), Publieke Omroep (PO) en de Rijksvoorlichtingsdienst (RVD) uitgevoerd door het onderzoeksbureau KLO Onderzoek. Het onderzoek heeft plaatsgevonden in 2002 en het rapport had gepubliceerd moeten worden in mei 2003.

Pas nu echter verschijnt het rapport. Deze vertraging is ontstaan door twijfels van de opdrachtgevers aan de representativiteit en de betrouwbaarheid van het verzamelde basismateriaal. Op verzoek van de opdrachtgevers heeft professor J.J.C.M. Hox, verbonden aan de capaciteitsgroep Methodenleer & Statistiek van de Universiteit Utrecht, het basismateriaal geanalyseerd. Hij concludeerde dat "reparatie" van het materiaal diende plaats te vinden en gaf hiervoor concrete aanwijzingen.

KLO Onderzoek heeft deze reparatie uitgevoerd, waarna het gewogen onderzoeksmateriaal is vergeleken met de uitkomsten van ander, bestaand onderzoek naar etnische publieksgroepen. Professor Hox heeft de uitkomsten hiervan geanalyseerd en kwam tot de conclusie dat de verbeterde gegevens van Turken, Surinamers en Marokkanen acceptabel zijn en die van Antillianen en Chinezen niet (zie paragraaf 1.5 op pagina 11).

De opdrachtgevers hebben omwille van de volledigheid besloten om de onderzoeksgegevens van alle vijf onderzochte publieksgroepen te publiceren en gaan bij dezen dus over tot officiële publicatie van het rapport. Zij achten het wel hun verantwoordelijkheid om u te wijzen op de conclusie van professor Hox en laten het aan u over om te beoordelen in hoeverre het rapport voor u gelet op het bovengenoemde bruikbaar is.

Nederlandse Programma Stichting (NPS)
Publieke Omroep (PO)
Rijksvoorlichtingsdienst (RVD)

1 Inleiding

1.1 Achtergrond en doel

In opdracht van de NPS (Nederlandse Programma Stichting), Publieke Omroep en de directie Publiek en Communicatie van de Rijksvoorlichtingsdienst (RVD) heeft de afdeling KLO (Kijk- en Luisteronderzoek) van Publieke Omroep een onderzoek uitgevoerd naar het mediagedrag van etnische minderheden in de Nederlandse samenleving. Vergelijkbaar onderzoek is in 1998, 1995, 1992, 1989 en 1986 door Bureau Veldkamp verricht.

In de laatste tientallen jaren is Nederland een immigratieland geworden. Volgens gegevens van het CBS [CBS, 2000, Allochtonenprognose 2000-2050; CBS, 2002, Allochtonen in Nederland] telde Nederland in 2001 1,5 miljoen niet-westerse allochtonen. Ongeveer de helft hiervan komt uit Turkije, Marokko, Suriname, de Nederlandse Antillen, Aruba en de rest uit de overige niet-westerse landen. Sinds 1995 is de omvang van de niet-westerse allochtone bevolking met een kwart toegenomen. Voor 2010 wordt verwacht dat er 2 miljoen niet-westerse allochtonen in Nederland woonachtig zullen zijn. En nog verder in de toekomst: in 2050 zullen er circa 4 miljoen niet-westerse allochtonen in Nederland wonen. In 2000 bestond circa 50% van de allochtonen uit eerste generatie allochtonen. Door de snelle groei van het aantal tweede generatie allochtonen wordt verwacht dat het percentage eerste generatie allochtonen daalt naar 45% in 2050.

Er zijn etnische groeperingen die al decennia in Nederland gevestigd zijn. Daarnaast zijn er de nieuwkomers die asiel zoeken in Nederland wegens economische en politieke redenen. Ook immigrereert men naar Nederland voor gezinsherenigingen of gezinsvormingen en in mindere mate om te studeren, als au-pair, stagiair of als rentenier. Degenen die zich blijvend in Nederland willen vestigen, staan aan het begin van een integratieproces. De algemene opvatting is dat de verschillende media een rol in dit integratieproces kunnen spelen. Maar wat is de dagelijkse praktijk van het mediagedrag: van welke media maken etnische publieksgroepen wel en niet gebruik?

Het doel van het onderzoek is het mediagebruik van de etnische publieksgroepen in kaart te brengen. Het gaat om het gebruik van: televisie, radio, print en internet. Niet alleen wordt het gebruik van deze media per onderscheiden groep in beeld gebracht, het gebruik wordt ook gerelateerd aan de mate van integratie van de respondenten in de Nederlandse samenleving.

De NPS, Publieke Omroep en de RVD, als publieke instanties die de gehele Nederlandse bevolking trachten te bereiken, zijn geïnteresseerd in de media die door etnische groepen gebruikt worden.

De NPS richt zich op het verzorgen van een specifiek programma-aanbod. De NPS is wettelijk verplicht 20% van de televisieprogramma's en 25% van de radioprogramma's specifiek op etnische minderheden te richten. De NPS doet dit door het verzorgen van een breed multicultureel programma-aanbod op radio en tv, en door het aanbieden van in de eigen taal gesproken radioprogramma's (in het Turks, Marokkaans, Berber, Papiament, Chinees en Moluks) op de zender 747 AM. De NPS wil door middel van het onderzoek zicht krijgen op de mate waarin de doelgroepen worden bereikt.

Publieke Omroep heeft de ambitie om programma's te maken waarin een evenwichtig beeld wordt gegeven van alle mensen in onze samenleving en die het multiculturele karakter van de samenleving weerspiegelen. In het kader van de publieke verantwoording is dit vastgelegd in een inspanningsverplichting en verwoord in het Concessiebeleidsplan 2000-2010. De Publieke Omroep als geheel en elke omroeporganisatie voor zich zullen een zichtbare inspanning moeten leveren om deze ambitie te realiseren.

Via het reguliere kijk- en luisteronderzoek zijn er vrijwel geen gegevens beschikbaar over het mediagebruik van etnische publieksgroepen in Nederland. Om het programmabeleid voor de komende jaren vast te stellen is meer kennis over het bereik en de waardering voor het aanbod (radio, televisie en internet) van de publieke omroepen bij de etnische bevolkingsgroepen nodig.

De overheid maakt gebruik van Postbus 51 als kanaal voor massamediale campagnes gericht op het algemeen Nederlands publiek. Hiertoe behoren ongeveer 1,5 miljoen leden van etnische minderheidsgroeperingen. Inzicht in de bekendheid, het gebruik en de waardering voor de verschillende middelen (televisie, radio, folder, website, informatielijn) bij etnische publieksgroepen is van belang om de effectiviteit van dit kanaal te optimaliseren.

1.2 **Opzet van het onderzoek**

Het onderzoek werd uitgevoerd in de vorm van face-to-face-interviews met personen van 13 jaar en ouder, behorend tot de desbetreffende etnische groepen. De opzet is uitgebreid beschreven in bijlage 1 en de vragenlijst staat in bijlage 2.

Bij de selectie van de respondenten is de ruime definitie van allochtonen gehanteerd. Hierbij wordt uitgegaan van een identificatie van de respondent op basis van de criteria *geboorteland of geboorteland van (één van) de ouders*.

Het onderzoek vond plaats in de vier grote steden (Amsterdam, Den Haag, Rotterdam, Utrecht) en Enschede en Eindhoven. Daarbij werd gestreefd naar een evenredige vertegenwoordiging van de zes woonplaatsen. De steekproeftrekking is beschreven in deel 1 en de responsverantwoording in deel 2 van bijlage 1. In de volgende tabel worden

per groep voor elke gemeente de nagestreefde (streef) en gerealiseerde (result) percentages weergegeven.

Woonplaats	Tur.		Mar.		Sur.		Ant.		Chi.	
	streef	result	streef	result	streef	result	streef	result	streef	result
Amsterdam	27	27,2	42	38,8	40	41,5	30	27,3	30	26,4
Rotterdam	32	32,8	23	25,1	29	28,1	37	36,0	31	33,0
Den Haag	20	19,1	15	15,6	24	23,5	21	25,3	20	24,4
Utrecht	9	8,1	16	16,9	4	3,9	5	4,5	9	6,9
Eindhoven	6	6,4	3	3,3	2	2,1	5	5,0	7	6,9
Enschede	6	6,4	1	0,3	1	1,0	2	2,0	3	2,3

In het algemeen zijn de streefaantallen per gemeente redelijk gehaald en komt de verdeling over de woonplaatsen redelijk overeen met die in de populatie. Dat is vooral bij Surinamers en Turken het geval. Bij de Chinezen zijn Den Haag en in mindere mate Rotterdam als woonplaats oververtegenwoordigd en Amsterdam en Utrecht ondervertegenwoordigd. Bij de Marokkanen zijn te veel personen in Rotterdam en te weinig in Amsterdam geïnterviewd en bij de Antillianen te veel personen in Den Haag en ook weer te weinig in Amsterdam. Al met al zijn de afwijkingen echter acceptabel te noemen.

Omdat er zich in het afgelopen decennium veel veranderingen hebben voorgedaan, zowel in de samenstelling van de etnische bevolkingsgroepen in Nederland als in het media-aanbod in Nederland, is besloten het onderzoek in vergelijking met voorafgaande onderzoeken op een aantal punten aan te passen. De belangrijkste aanpassingen worden hieronder kort beschreven.

- **omvang steekproef**
De omvang van de steekproef is vergroot van 150 respondenten per etnische groep naar 400. Dit was nodig om binnen de groepen op wetenschappelijk verantwoorde wijze conclusies aan de uitkomsten te kunnen verbinden.
- **groepen in de steekproef**
In voorgaande jaren is steeds de groep Molukkers vertegenwoordigd geweest in de ondervraagde steekproef. Omdat bij herhaling bleek dat hun mediagedrag vrijwel gelijk is aan dat van de Nederlanders, is er voor gekozen deze groep niet in het onderzoek van 2002 te betrekken. Dat betekent dat vijf groepen zijn onderzocht: Turken, Marokkanen, Surinamers, Antillianen/Arubanen en Chinezen.
- **leeftijd respondenten vanaf 13 jaar**
Bij de voorgaande onderzoeken richtte de vraagstelling zich op personen van 18 jaar en ouder. Enkele keren werd er aanvullend onderzoek gedaan naar het mediagebruik onder etnische jongeren. In 2002 zijn personen van 13 jaar en ouder in de steekproef vertegenwoordigd.

- taalbeheersing
In vergelijking met voorgaande jaren is de beheersing van de moedertaal en de Nederlandse taal door middel van extra vragen onderzocht. In voorgaand onderzoek werd de taalvaardigheid vastgesteld door middel van de beoordeling van de respondent zelf. In het onderzoek van 2002 is voor de vaststelling van de mate van taalbeheersing niet alleen gebruik gemaakt van de beoordeling door de respondent zelf, maar ook van het oordeel van de enquêteur en de antwoorden van de respondent op meer praktische vragen.
- internetgebruik
In het algemeen is het gebruik van het medium internet de laatste jaren sterk toegenomen. De toename in het gebruik van internet geldt ook voor de betrokken etnische groepen in het onderzoek. Om die reden is het aantal vragen uitgebreid.

De vraagstelling is gebaseerd op die van het eerdere onderzoek (1998), maar is op diverse punten aangepast. De thema's in de vragenlijst (zie bijlage 2) betreffen:

- Persoonlijke en gezinsgegevens (blok A)
leeftijd, geslacht, geboorteland, nationaliteit en gezinssamenstelling
- Radio (blok B)
luistergedrag, zenderkeuze, bekendheid met en luistergedrag naar minderhedenprogramma's van de NPS en andere omroepen en zenders
- Televisie (blok C)
kijkgedrag, beeldvorming tv, zenderkeuze, genrekeuze, kijken naar 21 voor een algemeen publiek bestemde programma's, kijken naar programma's voor allochtonen, kijken naar zenders uit het moederland
- Gedrukte media (blok D)
lezen van Nederlandse kranten en tijdschriften en van eigentalige kranten en tijdschriften
- Rol media (blok E)
de rol van verschillende media bij informatie over het eigen land, over Nederland en over de eigen gemeenschap in Nederland.
- Voorlichting (blok F)
letten op reclame-uitingen en mening daarover, bekendheid en gebruik van Postbus 51, informatiebehoefte
- Internet (blok G)
bekendheid met internet, gebruiksfrequentie, gebruiksdoelen, media uit Nederland of moederland gebruiken via internet
- Oriëntatie (blok H)
taalvaardigheid Nederlands en eigen taal/talen, contact moederland, omgang met Nederlanders, godsdienst, mening over aantal maatschappelijke zaken

- Apparatuur en ontvangst (blok J)
bezit apparatuur zoals tv, radio, mobiele telefoon, video, dvd-speler, pc, aansluiting schotelantenne en kabel
- Werk en opleiding (blok K)
soort werk, aantal arbeidsuren, soort opleiding, het land waar deze opleiding gevolgd is.

Omdat de methode in het onderzoek van 2002 op een aantal punten is gewijzigd zijn de uitkomsten niet zonder meer te vergelijken met de uitkomsten uit eerdere onderzoeken in 1998, 1995 en 1992. Zo kunnen resultaten afwijken vanwege verandering van vraagstelling. Afwijkingen kunnen ook veroorzaakt worden doordat het onderzoek in 2002 door een ander bureau is uitgevoerd. Dit houdt in dat er verschillen kunnen zijn in de verwerking van de data (correcties op onjuiste doorverwijzingen, corrigeren van inconsequenties in de data etc.) en de berekeningen (bijvoorbeeld kijktijd: deze is samengesteld op basis van negen vragen; er zijn ten onrechte niet beantwoorde vragen, weet-niet-scores en scores die niet realistisch zijn en moeten worden gecorrigeerd; omdat niet bekend is hoe het vorige bureau dit heeft gedaan, kunnen verschillen optreden). De data in het rapport van 1998 zijn niet gewogen, die van 2002 wel, zodat een meer representatief beeld wordt verkregen. Daarnaast zijn de steekproeven uit vorige onderzoeken kleiner (150 personen per etnische groep), wat betekent dat de steekproefmarges groter zijn dan die van het onderzoek in 2002 (n=400 per groep).

Ook meer algemene aspecten als periode van ondervraging zijn van belang als het gaat om een vergelijking tussen de onderzoeken van 2002 en 1998. Het veldwerk in 2002 werd uitgevoerd in een periode waarin er maatschappelijk gezien veel veranderde: de aanslag op het WTC, de opkomst van de LPF, de moord op Pim Fortuyn etc. Dit heeft invloed gehad op de verhouding tussen islamitische bevolkingsgroepen en Nederlanders, maar ook op de verhoudingen binnen de groepen. Vooral bij de islamitische groepen (Turken en Marokkanen) valt niet uit te sluiten dat dit effect heeft gehad op de beantwoording van vragen die samenhangen met bijvoorbeeld de mate van integratie en mediagedrag. Ook seizoensinvloeden spelen een rol. In 1998 werd het veldwerk in de wintermaanden (november-februari) uitgevoerd, in 2002 was dat gespreid over een heel jaar (oktober 2001-november 2002). In de winter wordt er bijvoorbeeld meer televisie gekeken en naar de radio geluisterd dan in de zomer.

1.3 **Rapportage**

Dit rapport beschrijft de resultaten van het onderzoek. Bij het interpreteren van de resultaten is het niet alleen van belang rekening te houden met de eerder besproken maatschappelijke context tijdens de uitvoering van het veldwerk, maar ook met onderstaande punten (zie ook deel 8 van bijlage 1):

- Als percenteringsbasis is steeds het aantal vermeld voor wie de vraag van toepassing is. Door afronding kunnen in de tabellen de totaalpercentages afwijken van 100%. Een '0' in de tabellen betekent een percentage kleiner dan 0,5% en een percentage van 0 wordt weergegeven door een streepje (-).
- Ten onrechte niet ingevulde antwoorden zijn zoveel mogelijk buiten de tabellen gehouden. Als er te veel waren is daar een correctie op uitgevoerd (zie deel 4 van bijlage 1).
- Alle genoemde verschillen tussen en binnen de groepen (o.a. met betrekking tot geslacht, leeftijd, opleiding, generatie en mate van integratie) zijn statistisch significant. In deel 5 van bijlage 1 is aangegeven welke variabelen zijn gebruikt voor vergelijkingen binnen de groepen en hoe deze zijn gemeten. De complete gegevens staan in bijlage 3.
- Bepaalde gegevens zijn weergegeven voor jongeren en ouderen. Met jongeren worden respondenten jonger dan 35 jaar bedoeld en met ouderen respondenten van 35 jaar en ouder.
- Bij een aantal thema's worden vergelijkingen gemaakt met resultaten uit het onderzoek van 1998. Het betreft hier echter ongewogen gegevens.
- Vergelijkingen met de resultaten van voorgaande jaren kunnen alleen worden gemaakt ten aanzien van gegevens van personen vanaf 18 jaar, toentertijd de ondergrens voor de leeftijd van ondervraagde respondenten.
- Daarnaast is door verschillen in de vraagstelling minder vaak een vergelijking met vorige metingen mogelijk.
- De methodologische verantwoording van het onderzoek staat beschreven in bijlage 1. Hierin komen onder andere de steekproeftrekking, de uitvoering en respons van het veldwerk en de gemaakte analyses aan de orde. Tevens wordt een overzicht gegeven van de correctiewerkzaamheden op de data die na uitvoering van het veldwerk hebben plaatsgevonden.

1.4 **Referentiegegevens: eerder en ander onderzoek**

Bij een aantal thema's zijn de resultaten vergeleken met resultaten uit het onderzoek van 1998. Daarnaast is in de rapportage een aantal keren gebruik gemaakt van onderzoeksuitkomsten uit andere bronnen:

- Gegevens (2002) van het kijkonderzoek van SKO (Stichting KijkOnderzoek).
- Het met het kijkonderzoek van SKO samenhangende Establishment Survey. Doel van dit door Intomart uitgevoerde survey is het in kaart brengen van huishoudkenmerken die met televisie te maken hebben. Tevens levert dit onderzoek adressen en potentiële nieuwe panelleden voor het Kijkonderzoek-panel. In mei 2002 werden 6.310 huishoudens ondervraagd.
- Radiobasisonderzoek KLO 2001, telefonisch/schriftelijk/*online* onderzoek onder Nederlanders van 13 jaar en ouder, n=4584.
- Leefstijlenonderzoek KLO 2002, onderzoek, deels schriftelijk deels via internet, onder 3357 personen van 13 jaar en ouder.

- CBS-statistieken 2002 (stand op 1-1-2002).
- Ter vergelijking is in het onderzoek van 2002 tevens een representatieve steekproef (n=550) van de autochtone Nederlandse bevolking van 13 jaar en ouder ondervraagd. Aan deze steekproef werd een deel van de vragen voorgelegd die ook aan de respondenten van de etnische groepen zijn gesteld (zie deel 7 van bijlage 1).

1.5 **Kwaliteit steekproeven**

In eerste instantie zijn de resultaten gewogen op geslacht, leeftijd en opleidingsniveau, maar zelfs na die weging bestaan er in twee groepen grote verschillen tussen de steekproefgegevens en de populatiegegevens als het gaat om het aandeel personen van de eerste generatie (zie ook 2.1).

Professor J.J.C.M. Hox, verbonden aan de capaciteitsgroep Methodenleer & Statistiek van de Universiteit Utrecht heeft de MEP-gegevens vergeleken met de CBS-gegevens. In elke bevolkingsgroep heeft hij een maat berekend die aangeeft hoe sterk de MEP-gegevens afwijken van de CBS-data. Die maat heet *W* en is voorgesteld door J. Cohen in zijn boek over Power Analyse, een standaardwerk op dit gebied. Als normen geeft Cohen aan dat een *W* van 0,1 klein is, een *W* van 0,3 middelgroot en een *W* van 0,5 groot. Voor de MEP/CBS-vergelijking komt daar dan uit: Turken 0,04, Marokkanen 0,13, Surinamers, 0,05, Antillianen 0,25 en Chinezen 0,32.

Volgens Cohen's normen is het verschil bij Turken, Marokkanen en Surinamers klein tot zeer klein, en dus acceptabel. Voor de Antillianen en Chinezen is het verschil middelgroot. Gezien de kwaliteit van de CBS-gegevens mogen deze als een 'gouden standaard' beschouwd worden, en daarom wordt dit middelgrote verschil niet acceptabel geacht. Gegevens van deze groepen moeten als tentatief gezien worden.

Het is moeilijk aan andere harde gegevens te komen waarmee de kwaliteit van de steekproeven beoordeeld kan worden. Er zijn SCP-gegevens beschikbaar over de taalvaardigheid van Turken, Marokkanen, Surinamers en Antillianen (Sociaal-Economische Positie van Allochtonen in Nederland, 1998) . De vraagstelling en de antwoordcategorieën waren anders dan in het MEP-onderzoek (zo werd in het eerstgenoemde onderzoek gevraagd naar gesprekken in het algemeen en in het MEP-onderzoek naar een bepaald soort functionele gesprekken met bijvoorbeeld een huisarts, ambtenaar aan het loket of leraar op school). Bovendien gaat het om een andere periode en waren er routing-verschillen die effecten kunnen hebben op de uitkomst. Dat maakt de vergelijking dubieus. Daarom mag hier zelfs niet van een 'zilveren standaard' gesproken worden. Niettemin is door professor Hox een vergelijking gemaakt en deze ondersteunde de eerdere conclusie, omdat ook nu de Antillianen sterk afwijken, terwijl dat bij de andere groepen ondanks de afwijkingen in vraagstelling niet het geval was. De resultaten waren: Surinamers 0,01, Marokkanen 0,06, Turken 0,20 en Antillianen 0,45.

2 Maatschappelijke positie en kenmerken

In dit hoofdstuk wordt ingegaan op kenmerken van de respondenten zoals die in de verschillende steekproeven werden aangetroffen. Voor een aantal variabelen wordt een vergelijking gemaakt met gegevens van de Nederlandse bevolking (CBS, Radiobasisondervraging en het referentieonderzoek) of met de steekproef uit vorig onderzoek (in 1998 werden alleen personen van 18 jaar en ouder ondervraagd). Tevens wordt in dit hoofdstuk ingegaan op identiteit, oriëntatie op het land van herkomst, religie en sociale contacten. Ook wordt aandacht besteed aan de kennis van en de interesse in de Nederlandse samenleving. In de laatste paragrafen wordt ingegaan op de mate van integratie bij de vijf etnische groepen en de verschillen binnen de groepen.

2.1 Sociaal-demografische kenmerken

In de steekproef van 2002 doen zich verschillen voor met populatiegegevens. Omdat er zich statistisch significante verschillen voordeden is de steekproef van 2002 op een aantal variabelen per groep gewogen, enerzijds op geslacht, leeftijd en generatie en anderzijds op opleiding. Hieronder wordt een overzicht gegeven van de gewogen resultaten met betrekking tot de genoemde kernvariabelen (st.) en de populatiegegevens (pop.). De afwijkingen tussen de gewogen steekproef en populatiegegevens zijn veroorzaakt door afrondingsverschillen, doordat bij de tweede generatie geen onderscheid is gemaakt tussen de vier groepen van 20 jaar en ouder (vanwege te kleine aantallen) en doordat weegfactoren zijn afgekapt op grenswaarden. Zie deel 3 van bijlage 1.

Weegvariabelen	Tur.		Mar.		Sur.		Ant.		Chi.	
	pop.	st.	pop.	st.	pop.	st.	pop.	st.	pop.	st.
man	52,3	52,2	53,8	53,7	47,2	47,1	48,8	49,1	49,0	49,4
vrouw	47,7	47,8	46,2	46,3	52,8	52,9	51,2	50,9	51,0	50,6
eerste generatie	76,0	76,0	77,8	77,5	73,0	72,8	78,5	79,3	83,5	83,0
tweede generatie	24,0	24,0	22,2	22,5	27,0	27,2	21,5	20,7	16,5	17,0
13-19	16,9	16,8	19,6	19,5	16,2	16,2	17,6	17,1	18,6	16,7
20-29	28,0	28,6	28,6	29,3	20,7	23,1	28,5	31,0	26,2	30,4
30-39	27,7	27,1	24,0	23,6	24,4	22,8	22,6	21,2	22,2	21,7
40-49	12,7	12,7	12,6	12,6	20,2	19,5	16,8	16,5	14,7	14,2
50+	14,6	14,8	15,2	15,0	18,5	18,4	14,4	14,1	18,3	17,1
max. BAO	57,2	57,2	59,4	59,2	29,1	29,1	28,0	28,4	63,7	64,1
max. VBO/MAVO	21,4	21,4	19,5	19,5	26,2	26,2	28,4	27,5		
max. MBO	17,7	17,7	16,5	16,5	30,9	30,9	26,4	26,7	23,5	22,8
HBO/WO	3,7	3,7	4,6	4,9	13,9	13,9	17,3	17,5	12,8	13,1

Bron populatiegegevens: CBS Statline 2002

Vergeleken met Nederlanders (uit het referentieonderzoek) zijn de bevolkingsgroepen van allochtone afkomst gemiddeld genomen jonger.

Het opleidingsniveau van vooral Turken en Marokkanen is aanzienlijk lager dan dat van Surinamers en Antillianen en ook Chinezen (waar bij de populatiegegevens geen onderscheid gemaakt kon worden tussen de twee laagste opleidingsniveaus).

Getrouwd/samenwonend

In de volgende tabel is per bevolkingsgroep aangegeven hoeveel procent samenwoont of gehuwd is.

Getrouwd/samenwonend	Tur.	Mar.	Sur.	Ant.	Chi.	Ned.
N (allen)	408	366	388	403	348	*
getrouwd/samenwonend	64	54	33	31	53	49

* CBS, 2002, personen in huishoudens

Turken (64%) en in mindere mate Marokkanen (54%) en Chinezen (53%) zijn vaker getrouwd of samenwonend dan Nederlanders (49%). Surinamers en Antillianen blijken het vaakst niet getrouwd of samenwonend te zijn. Het spreekt voor zich dat ouderen vaker getrouwd of samenwonend zijn dan jongeren. Alle Chinese respondenten die getrouwd zijn of samenwonend zijn 18 jaar of ouder. Bij de Turken, Marokkanen, Surinamers en Antillianen is een enkeling jonger dan 18 jaar.

Aan de respondenten die gehuwd of samenwonend zijn is gevraagd of hun partner woonachtig is in Nederland.

Verblijfplaats partner	Tur.	Mar.	Sur.	Ant.	Chi.
N (met partner)	258	195	130	124	183
partner in Nederland	95	95	98	99	96

Bij alle groepen is de partner vrijwel altijd woonachtig in Nederland. Het percentage partners dat in het buitenland woont is ten opzichte van vier jaar geleden iets afgenomen (van 5% in 1998 naar 3% in 2002).

In de volgende tabel wordt een vergelijking tussen het aantal gehuwden/ samenwonenden in het onderzoek van 1998 en 2002 gemaakt.

Getrouwd/samenwonend (18 jaar en ouder):	Tur.	Mar.	Sur.	Ant.	Chi.
1998	79	72	38	35	70
2002	71	61	37	35	58

Ten opzichte van 1998 is er weinig verschil tussen het percentage gehuwd/samenwonend in de ondervraagde groepen Surinamers en Antillianen. Ook in 2002 blijkt dat ze minder

gehuwd of samenwonend zijn dan in de andere groepen. Bij de andere groepen (Marokkanen, Turken en Chinezen) valt op dat respondenten minder vaak getrouwd of samenwonend zijn dan vier jaar geleden.

Kinderen

In onderstaande tabel is weergegeven of respondenten in de verschillende groepen kinderen hebben. Tevens wordt voor degenen die kinderen hebben aangegeven hoeveel dat er gemiddeld zijn.

Kinderen	Tur.	Mar.	Sur.	Ant.	Chi.
N (allen)	408	366	388	403	348
heeft kinderen (%)	70	57	58	52	54
gemiddeld aantal kinderen	2,9	3,7	2,9	2,4	2,5

Turken hebben het vaakst kinderen. Bij de Marokkanen (met gemiddeld 3,7) is het gemiddeld aantal kinderen hoger dan bij de andere groepen. Het gemiddeld aantal kinderen bij Nederlanders ligt met 1,7 lager [CBS, 2002, Historie bevolking]. Het gemiddeld aantal kinderen is ten opzichte van 1998 in de groepen Marokkanen, Surinamers en Antillianen afgenomen. In de groep Turken doet zich een minder sterke daling voor. Bij Chinezen is het gemiddeld aantal gelijk gebleven.

De uitkomsten bevestigen de bevindingen van het CBS-rapport *Allochtonen in Nederland 2002*, waarin wordt geconcludeerd dat het gemiddeld kindertal van niet-westerse allochtonen daalt. Echter de vruchtbaarheid van enkele etnische groepen ligt nog aanzienlijk boven het Nederlands gemiddelde. Vrouwen met een Marokkaanse herkomst hebben het hoogst gemiddeld kindertal.

Uit de volgende tabel blijkt dat vrijwel alle kinderen in Nederland wonen en dat de meesten nog thuis wonen.

Verblijfplaats kinderen	Tur.	Mar.	Sur.	Ant.	Chi.
N (met één of meer kinderen)	265	192	209	195	174
percentage van de kinderen in Nederland	98	94	95	92	95
percentage van de kinderen thuis	76	78	61	66	73

Vooraf bij Surinamers en Antillianen valt op dat veel kinderen hoewel ze wel in Nederland verblijven niet meer thuis wonen.

Grootte van het huishouden

In de volgende tabel is een verdeling gemaakt naar het aantal personen in het huishouden, waar de respondent deel van uitmaakt. Hierbij is de definitie gehanteerd dat iemand inwonend is als deze persoon op het adres ten minste vier overnachtingen per week doorbrengt en hier doorgaans ook de hoofdmaaltijden gebruikt.

Aantal personen in huishouden	Tur.	Mar.	Sur.	Ant.	Chi.
N (allen)	408	366	388	403	348
1 persoon	5	8	20	23	9
2 personen	13	13	22	23	20
3 personen	17	16	16	22	21
4 personen	25	15	23	18	25
5 personen	20	20	12	10	20
6 personen of meer	20	29	6	4	5
gemiddeld	4,0	4,1	3,0	2,8	3,4

De gemiddelde omvang van het huishouden is bij alle etnische groepen groter dan bij de Nederlanders (2,3). Turkse (4,0) en Marokkaanse (4,1) huishoudens zijn gemiddeld groter dan die van Surinamers (3,0) en Antillianen (2,8). Het percentage alleenstaanden is van alle etnische groepen het hoogst onder Surinamers en Antillianen. Gerelateerd aan het vaak niet meer thuis wonen van Surinaamse en Antilliaanse kinderen (zie vorige tabel) zou dit kunnen betekenen dat jongeren in deze groepen vaker zelfstandig wonen. Ten opzichte van 1998 is er weinig verschil als gaat om de omvang van het huishouden.

2.2 Geboorteland en nationaliteit

In onderstaande tabel wordt een overzicht gegeven van de reacties op de vragen over waar men zelf is geboren, waar de ouders zijn geboren, waar de eventuele partner en de ouders van deze partner zijn geboren.

Geboorteland		Tur.	Mar.	Sur.	Ant.	Chi.
N (allen)		408	366	388	403	348
geboorteland respondent	Nederland	23	23	27	21	17
	T/M/S/A/C	76	77	71	78	78
	ander land	1	1	2	2	4
geboorteland ouders respondent	beiden in Nederland	0	-	-	2	-
	beiden in T/M/S/A/C	98	99	93	85	98
	anders	2	1	7	13	2
n (met partner)		258	195	130	124	183
geboorteland partner	Nederland	7	7	11	39	7
	T/M/S/A/C	92	90	82	45	90
	ander land	1	3	7	16	3
geboorteland ouders partner	beiden in Nederland	2	4	7	36	3
	beiden in T/M/S/A/C	97	93	84	43	92
	anders	1	3	8	22	4

De gegevens samengevat geven het volgende beeld:

- Surinamers zijn minder vaak in het moederland geboren dan de respondenten uit de andere bevolkingsgroepen.
- Van het merendeel van de ondervraagden zijn beide ouders in het moederland geboren. Het minst vaak is dit het geval bij Antillianen.

- Het merendeel van de partners is in het moederland van de respondent geboren. 39% van de partners van de Antillianen is echter in Nederland geboren.
- Van vrijwel alle Turken, Marokkanen en Chinezen zijn de ouders van de partners in het moederland geboren (meer dan 90%). Bij relatief veel Antillianen (36%) zijn beide ouders van de partner in Nederland geboren.

Nationaliteit

In de onderstaande tabel staat weergegeven welke nationaliteit(en) men heeft. De respondent kon maximaal twee antwoorden geven.

Nationaliteit	Tur.	Mar.	Sur.	Ant.	Chi.
N (allen)	408	366	388	403	348
Nederlands	35	39	95	93	84
T/M/S/A/C	37	33	4	4	14
dubbel: T/M/S/A/C en Nederlands	28	27	0	2	-
anders	0	1	0	-	2
N (met partner)	258	195	130	124	183
Nederlands	26	33	96	92	81
T/M/S/A/C	44	40	4	4	17
dubbel: T/M/S/A/C en Nederlands	30	26	-	-	-
anders	-	1	-	4	3

Turken en Marokkanen hebben vaker dan de andere groepen alleen de nationaliteit van het moederland of een dubbele nationaliteit. Surinamers en Antillianen hebben bijna allemaal uitsluitend de Nederlandse nationaliteit. Bij Chinezen ligt het aantal met de Nederlandse nationaliteit iets lager (84%). Een dubbele nationaliteit komt hier niet voor. In alle groepen zien we bij de partners van de respondenten dezelfde tendens terug. In vergelijking met 1998 valt op dat in 2002 de Surinaamse en de Antilliaanse respondenten (van 18 jaar en ouder) vaker alleen de Nederlandse nationaliteit hebben.

Verblijfsduur in Nederland

In de tabel hieronder staat weergegeven, ingedeeld in vijf categorieën, het aantal jaren dat men op het moment van ondervraging in Nederland woont.

Verblijfsduur in Nederland	Tur.	Mar.	Sur.	Ant.	Chi.
N (allen)	408	366	388	403	348
4 jaar of korter	6	5	4	27	10
5-9 jaar	10	10	9	13	9
10-19 jaar	23	25	15	24	24
20-29 jaar	30	29	29	7	31
30 jaar of langer	7	8	14	8	8
geboren in Nederland	24	23	29	21	18

Van de ondervraagde groepen is gemiddeld bijna een kwart (23%) geboren in Nederland. Het merendeel van de overige respondenten woont al lange tijd in Nederland. Surinamers wonen gemiddeld het langst in Nederland en Antillianen het minst lang. Voor alle groepen, met uitzondering van de Marokkanen, geldt dat ouderen (vanaf 35 jaar) langer in Nederland woonachtig zijn dan personen in de leeftijd van 13 t/m 34 jaar.

2.3 Scholing en werk

De genoten opleiding wordt in de volgende tabellen in kaart gebracht. Allereerst wordt ingegaan op de opleiding zelf en vervolgens op het land waar deze opleiding gevolgd is.

Opleiding gevolgd

Hieronder is vermeld of de respondent een opleiding heeft gevolgd of nog volgt. Aan degenen die bevestigend geantwoord hebben is gevraagd of dit een reguliere schoolopleiding of alleen een (bedrijfs)cursus betreft.

Opleiding gevolgd	Tur.	Mar.	Sur.	Ant.	Chi.
N (allen)	408	366	388	403	348
geen enkele opleiding	32	38	15	10	19
alleen bedrijfsopleiding / cursus	6	4	5	7	5
(ook) schoolopleiding	63	58	80	83	76

Turken en Marokkanen hebben minder vaak een opleiding gevolgd dan Surinamers, Antillianen en Chinezen. Ongeveer een derde van de Turken (32%) en Marokkanen (38%) heeft geen enkele opleiding genoten. Van de Surinamers, Antillianen en Chinezen heeft tussen de 10 en 20 procent geen opleiding gevolgd.

Voor alle groepen geldt dat de hoogst gevolgde opleiding hoger is bij jongeren dan bij ouderen. In onderstaande tabel wordt een overzicht gegeven. Echter de gegevens in deze tabel dienen met de nodige voorzichtigheid gelezen te worden. Het niveau van de opleiding is vastgesteld door de opleiding in het buitenland terug te coderen naar Nederlandse niveaus. Dit maakt de variabele minder betrouwbaar, temeer daar er veel gegevens ontbraken.

Opleidingsniveau	Tur.	Mar.	Sur.	Ant.	Chi.
N (allen)	408	366	388	403	348
Geen of LA	57	59	29	28	45
LB	2	3	4	8	1
MA*	20	17	23	20	18
MB	9	7	13	15	8
HA	9	9	18	12	15
HB	3	4	12	12	8
HW	1	1	2	5	5

* of buitenlandse middelbare school met onbekend niveau

Het opleidingsniveau is het laagst bij Marokkanen, direct gevolgd door Turken. In deze groepen, maar ook in de groep Chinezen heeft men vaak geen schoolopleiding of alleen een lagere opleiding genoten. Het opleidingsniveau van de groepen Surinamers en Antillianen ligt gemiddeld genomen hoger dan dat van de andere groepen.

Waar en gemiddeld aantal jaren opleiding gevolgd

De respondenten die een schoolopleiding hebben gevolgd, is gevraagd of ze deze in Nederland, in het moederland of deels in Nederland en deels in het moederland hebben gevolgd. In de volgende tabel een overzicht.

Opleiding in welk land N (met schoolopleiding)		Tur.	Mar.	Sur.	Ant.	Chi.
		255	210	302	331	265
allen	alleen in T/M/S/A/C	27	16	12	19	27
	alleen in Nederland	48	65	50	32	44
	zowel in T/M/S/A/C als in Nederland	24	17	38	48	28
	elders	1	2	-	-	1
	zowel elders als in Nederland	0	-	-	1	-
13-34	alleen in T/M/S/A/C	12	7	6	10	11
	alleen in Nederland	64	77	70	42	62
	zowel in T/M/S/A/C als in Nederland	23	15	24	48	27
	elders	-	1	-	-	-
	zowel elders als in Nederland	1	-	-	0	-
35+	alleen in T/M/S/A/C	66	57	21	36	60
	alleen in Nederland	9	14	20	14	7
	zowel in T/M/S/A/C als in Nederland	23	26	58	48	31
	elders	2	3	-	-	2
	zowel elders als in Nederland	-	-	-	2	-

Van degenen die een schoolopleiding volgden heeft bijna tweederde van de Marokkanen (65%), de helft van de Surinamers (50%), bijna de helft van de Turken (48%) en een aanzienlijk deel van de Chinezen (44%) hun opleiding geheel in Nederland gevolgd. Antillianen met een schoolopleiding volgden die opleiding vaak (48%) deels in het moederland en deels in Nederland.

Jongeren hebben hun opleiding vaker alleen in Nederland gevolgd en ouderen vaker alleen in het moederland. Vooral Turkse ouderen, hebben alleen in Turkije op school gezeten. Antilliaanse jongeren hebben minder dan de jongeren in de andere groepen hun opleiding geheel in Nederland gevolgd en vaker in zowel het moederland als in Nederland. Echter, zoals vermeld in de volgende tabel, blijkt bij de Antillianen de gemiddelde opleidingsduur in Nederland ongeveer gelijk aan die in het buitenland.

Voorts is gevraagd hoe lang men een opleiding heeft gevolgd. In onderstaande tabel worden de gemiddelden per etnische groep weergegeven opgesplitst naar het gemiddeld aantal jaren in het buitenland en aantal jaren in Nederland.

Jaren opleiding in binnen- en buitenland	Tur.	Mar.	Sur.	Ant.	Chi.
jaren buitenlandse opleidingen opgeteld	4,8	6,0	7,3	8,0	5,7
jaren binnenlandse opleidingen opgeteld	6,5	7,9	7,0	8,1	8,3

Er is vaker langer in Nederland een opleiding gevolgd dan in het buitenland. Een uitzondering vormen de Surinamers en Antillianen: de opleidingsduur in Nederland en het buitenland is nagenoeg gelijk.

Inburgeringscursus

Het merendeel van de Surinaamse (91%) en Antilliaanse (83%) ondervraagden heeft geen inburgeringscursus of Nederlandse taallessen gevolgd. Tweederde van de Marokkanen (66%) en ruim de helft van de Turken (54%) en Chinezen (51%) volgde geen taallessen of een inburgeringscursus.

Inburgeringscursus/taalles	Tur.	Mar.	Sur.	Ant.	Chi.
N (allen)	408	366	388	403	348
ja, inburgeringscursus	16	16	3	9	15
ja, andere opleiding / cursus	23	16	4	5	29
ja, beide	7	3	1	3	4
nee, geen NL taallessen	54	66	91	83	51

Werkzaamheid

Naast vragen over opleiding zijn ook vragen gesteld over het werk of beroep van de respondent zelf en, als dat iemand anders is, ook van de hoofdkostwinner binnen het huishouden. Allereerst is vastgesteld wat de plaats van de respondent binnen het huishouden is.

Positie binnen gezin	Tur.	Mar.	Sur.	Ant.	Chi.
N (allen)	408	366	388	403	348
hoofdkostwinner	33	39	48	46	36
huisvrouw / huisman	28	23	10	8	20
beide (kostwinner / huisvrouw)	12	7	15	22	12
zoon / dochter	26	28	27	19	30
inwonend persoon	2	2	1	5	1

Antilliaanse respondenten blijken vaker dan respondenten in de andere groepen zowel huisvrouw/man als kostwinner te zijn. Bij Turken, Marokkanen en Chinezen zijn de ondervraagden vaker dan in de andere groepen huisman/vrouw.

In de volgende tabellen is weergegeven of de respondent zelf dan wel de hoofdkostwinner buitenshuis werkzaam is.

Werkzaamheid respondent	Tur.	Mar.	Sur.	Ant.	Chi.	Ned.
N (allen)	408	366	388	403	348	550
werkt niet	50	49	31	42	40	33
14 uur of minder	6	7	9	5	10	8
15 uur of langer	45	45	60	54	50	58

Werkzaamheid hoofdkostwinner, al dan niet respondent	Tur.	Mar.	Sur.	Ant.	Chi.	Ned.
N (allen)	408	366	388	403	348	550
werkt niet	35	43	22	26	29	26
14 uur of minder	3	2	3	4	4	1
15 uur of langer	62	55	75	70	67	73

Ongeveer de helft van de respondenten heeft een baan of maakt deel uit van een huishouden waar de hoofdkostwinner een baan buitenshuis heeft. Dit komt overeen met gegevens van het CBS (Allochtonen in Nederland 2002: 15-64 jaar). In het rapport wordt vermeld dat van de niet-westerse allochtonen 50% werk heeft en er tussen de groepen niet-westerse allochtonen grote verschillen in arbeidsparticipatie zijn. Het CBS geeft tevens aan dat ruim vier op de tien Marokkanen werkzaam is in een betaalde baan. Zoals te zien valt in bovenstaande tabellen is de arbeidsparticipatie van Surinamers het grootst en ligt deze nagenoeg gelijk aan die van autochtone Nederlanders. De arbeidsparticipatie van Marokkanen en Turken en in mindere mate van Chinezen blijft hierbij ver achter. Voor alle groepen geldt dat mannen vaker buitenshuis werkzaam zijn dan vrouwen.

Van de respondenten die aangeven niet of minder dan 14 uur per week buitenshuis werkzaam te zijn, is de situatie in de volgende tabel weergegeven.

Situatie indien niet werkzaam buitenshuis	Tur.	Mar.	Sur.	Ant.	Chi.	Ned.
TOTAAL	115	118	51	44	76	50
invalide, arbeidsongeschikt (WAO)	21	32	19	13	4	8
werkloos, werkzoekend (WW)	14	7	12	33	27	-
bijstandsuitkering (RWW, ABV, IOAW, IOAZ)	31	25	21	19	16	-
gepensioneerd, AOW, VUT, wachtgeld	20	18	21	6	26	88
studerend, schoolgaand	7	12	14	16	10	-
huisvrouw/man (geen of < 14 uur betaald werk)	8	7	13	14	18	2
anders	-	-	-	-	-	2

Van alle hoofdkostwinners zonder een betaalde baan van ten minste 14 uur per week, genieten Marokkanen en Turken het vaakst een arbeidsongeschiktheidsuitkering of een uitkering in het kader van de bijstand. Antillianen zijn het vaakst werkloos, op enige

afstand gevolgd door de Chinezen. Ook deze gegevens komen overeen met de bevindingen van het CBS (Allochtonen in Nederland 2002: 15-64 jaar). Het CBS constateert dat bijna een kwart van de niet-westerse allochtonen eind 2001 een uitkering had. Niet-westerse allochtonen, zo vermeldt het CBS, doen veel vaker een beroep op de bijstand dan autochtonen. Verder geeft CBS aan dat arbeidsongeschiktheid vaak voorkomt bij oudere Turkse en Marokkaanse mannen.

Sociaal-economische Status

De Sociaal Economische Status (SES) geeft de positie van een gezin of een gemeenschap aan op de welvaarts ladder. Als indicatoren voor de berekening van de SES worden in dit onderzoek het opleidingsniveau en het beroep van de hoofdkostwinner gebruikt. De sociaal-economische status loopt van hoog (A) naar laag (D).

Sociaal-economische status hoofdkostwinner	Tur.	Mar.	Sur.	Ant.	Chi.	Ned.
N (respondent hoofdkostwinner)	179	170	238	273	166	*
D (laag)	39	52	17	21	36	15
C	32	31	35	45	29	31
B2	14	6	15	11	11	18
B1	11	9	27	17	14	29
A (hoog)	3	2	6	5	10	7

* CBS Statline 2002

Van het merendeel van de allochtone ondervraagden is de sociaal-economische status laag (klassen C en D). Vergeleken met Nederlandse respondenten bevinden de etnische groepen, met uitzondering van de Surinamers, zich veel vaker in de laagste klasse D.

2.4 **Levensbeschouwing, geloofsbinding en religiositeit**

Aan alle respondenten is gevraagd of zij wel eens een gebedshuis (moskee, kerk of tempel) bezoeken. Vooral Chinezen (65%), gevolgd door Nederlanders (54%) gaan nooit naar een gebedshuis. Turken bezoeken het meest een gebedshuis.

Bezoek gebedshuis	Tur.	Mar.	Sur.	Ant.	Chi.	Ned.
nee	28	41	47	47	65	54
ja	72	59	53	53	35	46

Hoewel de vraagstelling ten opzichte van 1998 enigszins gewijzigd is, hebben we de uitkomsten van 1998 en 2002 vergeleken. Uit de vergelijking blijkt bij met name Turken en Chinezen, maar ook bij de andere groepen een verminderd bezoek aan een gebedshuis.

Vervolgens is gevraagd naar het soort gebedshuis dat men regelmatig bezoekt.

Soort gebedshuis	Tur.	Mar.	Sur.	Ant.	Chi.	Ned.
N (allen)	408	366	388	403	348	550
kerk	3	1	30	52	25	46
moskee	69	57	8	1	1	-
tempel	0	-	16	0	11	0
nee	28	41	47	47	65	54

Vooral Antillianen (52%) en Nederlanders (46%) bezoeken wel eens een kerk. De moskee wordt voornamelijk bezocht door Turken (69%) en Marokkanen (57%). Een tempel wordt vooral door Surinamers (16%) en Chinezen (11%) bezocht. De frequentie van een bezoek aan een gebedshuis is als volgt:

Frequentie bezoek gebedshuis	Tur.	Mar.	Sur.	Ant.	Chi.	Ned.
N (allen)	408	366	388	403	348	550
nooit	31	43	50	49	67	54
minder vaak	13	12	19	14	10	19
eens per maand	10	9	11	8	2	8
meerdere keren per maand	8	5	5	5	4	7
eens per week	20	16	9	18	11	11
meerdere keren per week	17	15	6	5	7	2

Bij Turken en Marokkanen is er een aanzienlijke groep die minimaal één keer per week de moskee bezoekt; 37% van alle Turken doet dat en 31% van alle Marokkanen. Daarbij dient rekening gehouden te worden met het feit dat voor deze groepen de moskee naast een religieuze ook vaak een sociale functie heeft. Van de Nederlanders bezoekt 13% minimaal één keer per week een kerk, bij de Antillianen gaat 23% één keer per week of vaker naar een kerk. Bij de Surinamers ligt de frequentie van een bezoek aan een gebedshuis ongeveer gelijk aan die van Nederlanders.

Ouderen (ouder dan 35 jaar) gaan vaker naar een gebedshuis dan jongeren. Vooral bij de Antillianen en in iets geringere mate bij Marokkanen valt op dat in vergelijking met de ouderen relatief veel jongeren aangeven nooit een gebedshuis te bezoeken. Turkse en Marokkaanse mannen gaan vaker dan vrouwen, Antilliaanse en Chinese vrouwen vaker dan mannen.

Gevraagd is tot welke godsdienst of levensbeschouwelijke overtuiging men zichzelf rekent.

Godsdienst of levensbeschouwelijke overtuiging N (allen)	Tur.	Mar.	Sur.	Ant.	Chi.	Ned.
Rooms Katholiek	-	1	17	60	4	26
Christelijke religie exclusief RK	1	-	25	22	19	23
Islam	95	98	9	-	1	0
Hindoeïsme	-	-	29	-	-	-
Boeddhisme	-	-	0	1	18	0
andere godsdienst / overtuiging	1	-	2	1	1	2
geen godsdienst / overtuiging	2	0	15	15	56	49
niet vermeld	1	1	2	1	1	0

Bijna alle Turken (95%) en Marokkanen (98%) zijn islamitisch (hoofdzakelijk soennieten). Het merendeel van de Surinamers is of christelijk (42%) (rooms-katholiek, protestants of een evangelische stroming) of hindoeïstisch (29%). Antillianen zijn veelal rooms-katholiek (60%) en voor een beperkt deel rekenen zij zichzelf als behorend tot een andere christelijke religie (22%).

Ruim de helft van de Chinezen (56%) hangt geen godsdienst of levensbeschouwelijke overtuiging aan. Ongeveer een kwart van de ondervraagde Chinezen (23%) rekent zichzelf tot het christelijke geloof – deels rooms-katholiek en deels protestants of evangelisch – en 18% hangt het boeddhisme aan.

Nagegaan is in welke mate godsdienst een rol speelt in het dagelijks leven.

Rol godsdienst in dagelijks leven N (allen)	Tur.	Mar.	Sur.	Ant.	Chi.	Ned.
geen rol	10	1	22	23	42	45
kleine rol	20	10	27	31	16	34
grote rol	67	86	45	37	21	19
weet niet	2	3	6	9	21	2

Godsdienst speelt bij een groot deel van de Marokkanen (86%) en de Turken (67%) een belangrijke rol in hun dagelijkse leven. In vergelijking met Turken en Marokkanen speelt godsdienst bij Surinamers (45%) en Antillianen (37%) veel minder vaak een grote rol. Voor nog geen kwart (21%) van de Chinezen en de Nederlanders (19%) speelt godsdienst een grote rol. In deze groepen geven relatief veel ondervraagden aan dat godsdienst geen rol speelt in het dagelijks leven (resp. 42% en 45%).

Bij Antilliaanse, Chinese en Nederlandse vrouwen speelt godsdienst een grotere rol in het dagelijks leven dan bij mannen. Voor Turken en Marokkanen geldt daarentegen dat godsdienst bij mannen een belangrijker rol speelt dan bij vrouwen. Bij lager opgeleiden in deze twee groepen speelt godsdienst een belangrijker rol dan bij hoger opgeleiden.

2.5 Taalvaardigheid

In de vragenlijst zijn vragen over de taalvaardigheid in in de Nederlandse én de eigen taal opgenomen. Allereerst wordt ingegaan op de gesproken taal vroeger en nu, vervolgens op de beheersing van de Nederlandse taal, daarna wordt de eigen taal belicht.

Gesproken taal: vroeger en nu

De respondenten hebben aangegeven welke taal (maximaal twee) zij spraken toen ze een jaar of zes oud waren en welke taal (maximaal twee) zij tegenwoordig spreken. Op basis van de resultaten werd per groep een ranglijst van talen vastgesteld.

Beheersing talen vroeger en nu: Turken		
talen vroeger	Turks	96
	Nederlands	32
	Koerdisch	9
	andere taal	4
talen nu	Turks	93
	Nederlands	68
	Koerdisch	6
	andere taal	3

Beheersing talen vroeger en nu: Marokkanen		
talen vroeger	Berber (Thamazight)	63
	Darizja (Marokkaans Arabisch)	48
	Nederlands	28
	Standaard Arabisch	7
	Frans	4
	andere taal	2
talen nu	Nederlands	61
	Berber (Thamazight)	55
	Darizja (Marokkaans Arabisch)	45
	Standaard Arabisch	7
	Frans	2
	andere taal	1

Beheersing talen vroeger en nu: Surinamers		
talen vroeger	Nederlands	92
	Surinaams (Sranan Tongo)	43
	Hindoestaans	32
	Engels	2
	andere taal	2
talen nu	Nederlands	96
	Surinaams (Sranan Tongo)	41
	Hindoestaans	29
	Engels	3
	andere taal	3

Beheersing talen vroeger en nu: Antillianen		
talen vroeger	Papiamento	78
	Nederlands	55
	Engels	10
	Spaans	10
	andere taal	2
talen nu	Nederlands	85
	Papiamento	68
	Engels	10
	Spaans	3
	andere taal	1

Beheersing talen vroeger en nu: Chinezen		
talen vroeger	Kantonees	68
	Nederlands	27
	Mandarijn	24
	Engels	2
	andere taal	22
talen nu	Kantonees	73
	Nederlands	49
	Mandarijn	21
	Engels	2
	andere taal	13

Voor alle groepen geldt dat men vergeleken met vroeger (op zesjarige leeftijd) nu vaker thuis Nederlands spreekt. Vooral onder Marokkanen en Turken en in iets mindere mate onder Antillianen en Chinezen, is het gebruik van de Nederlandse taal toegenomen. Surinaamse respondenten spreken vrijwel allen Nederlands en zijn daar ook mee opgegroeid. Over het algemeen is men iets minder de moedertaal gaan gebruiken. Alleen Chinezen spreken nu iets meer dan vroeger Kantonees.

Taalvaardigheid Nederlands

De vaardigheid in de Nederlandse taal is gemeten via een aantal vragen. De respondenten gaven aan in welke mate zij het Nederlands verstaan, spreken, lezen en schrijven. Daarnaast is gevraagd hoe vaak men Nederlands spreekt en of men zichzelf kan redden tijdens formele gesprekken en in welke mate men ondertitels en folders kan volgen. Het betreft hier de eigen inschatting van de taalvaardigheid van het Nederlands. Daarnaast hebben de enquêteurs een oordeel gegeven over de mondelinge beheersing van de Nederlandse taal door de respondenten. Bij de interpretatie van de uitkomsten is het van belang zich te realiseren dat het (in beide gevallen) gaat om een subjectieve beoordeling.

Allereerst wordt in de volgende tabel de taalvaardigheid in het Nederlands weergegeven zoals die door de respondenten zelf is ingeschat. Vervolgens worden de resultaten (van

personen van 18 jaar en ouder) vergeleken met uitkomsten uit het vorige onderzoek (1998).

Taalvaardigheid Nederlands		Tur.	Mar.	Sur.	Ant.	Chi.
N (allen)		408	366	388	403	348
verstaaan Nederlands	helemaal niet	3	6	2	0	10
	een beetje	18	21	1	3	30
	redelijk goed	30	19	6	17	20
	heel goed	49	54	92	80	40
	gemiddelde (0-100)	49	54	92	80	40
spreken Nederlands	helemaal niet	3	7	1		11
	een beetje	21	22	1	2	30
	redelijk goed	31	19	8	22	23
	heel goed	45	52	91	76	36
	gemiddelde (0-100)	45	52	91	76	36
lezen Nederlands	helemaal niet	9	19	1	0	15
	een beetje	19	14	1	2	25
	redelijk goed	28	14	8	18	24
	heel goed	44	53	90	80	36
	gemiddelde (0-100)	45	53	90	80	36
schrijven Nederlands	helemaal niet	10	21	2	1	19
	een beetje	25	13	1	3	27
	redelijk goed	23	18	10	23	19
	heel goed	42	49	88	73	35
	gemiddelde (0-100)	42	49	88	73	35

Uit de resultaten blijkt dat met name de Surinamers, op geringe afstand gevolgd door Antillianen, hun kennis van de Nederlandse taal het hoogst inschatten. Turken, Marokkanen en Chinezen geven aan het Nederlands minder te beheersen. Voor Marokkanen, Turken en Chinezen geldt dat jongeren hun kennis van de Nederlandse taal hoger inschatten dan ouderen. Bij Antillianen en Surinamers is er nauwelijks verschil.

In de volgende tabel wordt het gemiddelde van de scores op verstaan, spreken, lezen en schrijven van het Nederlands voor jongeren en ouderen weergegeven.

Taalvaardigheid Nederlands: jong/oud	Tur.	Mar.	Sur.	Ant.	Chi.
N (allen)	408	366	388	403	348
totaal	45	52	90	77	37
jongeren (13-35)	60	75	96	83	56
ouderen (35+)	23	15	83	70	11

In 1998 werd de taalvaardigheid van het Nederlands vastgesteld door middel van de eigen inschatting van de respondent van het kunnen verstaan, spreken, lezen en schrijven. In onderstaande tabel worden de uitkomsten van 1998 en 2002 met elkaar vergeleken voor de groepen Marokkanen, Turken, Antillianen en Chinezen. In 1998 zijn de desbetreffende vragen niet gesteld aan Surinamers.

De resultaten uit 1998 en 2002 worden in de volgende tabel vergeleken.

Taalvaardigheid Nederlands		Tur.		Mar.		Ant.		Chi.	
		1998	2002	1998	2002	1998	2002	1998	2002
verstaan Nederlands	helemaal niet	7	4	9	7	-	0	4	11
	een beetje	39	20	28	24	5	3	35	33
	redelijk goed	28	31	28	20	24	18	31	20
	heel goed	26	45	34	49	71	78	30	37
spreken Nederlands	helemaal niet	9	4	9	8	-	-	6	12
	een beetje	38	23	31	24	6	3	40	32
	redelijk goed	28	31	30	20	31	25	27	22
	heel goed	25	42	30	47	63	73	27	34
lezen Nederlands	helemaal niet	16	10	23	22	1	0	14	17
	een beetje	32	22	23	15	5	2	32	26
	redelijk goed	23	29	24	14	24	20	26	23
	heel goed	28	40	30	48	70	78	28	34
schrijven Nederlands	helemaal niet	25	11	24	24	1	1	19	21
	een beetje	28	29	29	14	8	3	38	29
	redelijk goed	28	23	23	19	29	25	17	19
	heel goed	25	37	23	43	62	71	26	31

Ten opzichte van de resultaten uit 1998 doen zich enkele opvallende verschillen voor. Al eerder bleek in het onderzoek van 2002 dat het Nederlands spreken onder de groepen Marokkanen en Turken flink is toegenomen. Er is ook vooral bij deze groepen een toename te zien van het aantal mensen dat de eigen beheersing van de Nederlandse taal hoger inschat dan vier jaar geleden. Dit betreft zowel het verstaan en spreken als het lezen en schrijven. Een mogelijke verklaring is dat de toestroom van Marokkanen en Turken de laatste jaren stabiel is gebleven, waardoor er minder nieuwkomers zijn. De verschillen zijn echter wel erg groot. Hier zou sociale wenselijkheid een rol kunnen spelen, gezien de maatschappelijke context van de periode waarin de ondervraging heeft plaatsgevonden.

Om na te gaan in hoeverre er sprake is van een mogelijke overschatting van de (eigen) beheersing van de Nederlandse taal wordt allereerst gekeken naar het oordeel van de enquêteur over het niveau van de ondervraagde respondent. Het oordeel is vooral gebaseerd op het verstaan en spreken van de respondent tijdens het interview.

Oordeel enquêteur over Ned. taalbeheersing resp.	Tur.	Mar.	Sur.	Ant.	Chi.
helemaal niet	4	9	-	1	7
een beetje	23	20	3	7	17
redelijk goed	35	29	23	29	41
heel goed	38	42	75	62	34
gemiddeld (schaal 0-100)	3,1	3,0	3,7	3,5	3,0

Uit bovenstaande blijkt dat de Turkse en Marokkaanse ondervraagden positiever zijn over het eigen niveau van mondelinge beheersing van de Nederlandse taal (zie voorafgaande tabel met inschatting respondent zelf) dan dat de enquêteurs dat zijn (Turken: respondent zelf gemiddelde score van 3,2 versus enquêteurscore van 3,1, Marokkanen: respondent zelf gemiddelde score 3,1 versus enquêteurscore van 3,0). Wat de gemiddelde score voor personen van 18 jaar en ouder in deze groepen betreft ligt de beoordeling van de enquêteur over het niveau van de ondervraagde nog iets lager dan dat de respondent zelf inschat.

Andere vragen om de taalvaardigheid van het Nederlands te toetsen betreffen de vraag naar de mate waarin men een officieel gesprek kan voeren (met hulp van anderen, met moeite, probleemloos) en de vraag naar de mate waarin men in staat is korte teksten te volgen, zoals bij ondertitels en folders (lukt meestal niet, met enige moeite, probleemloos). De resultaten staan in de volgende tabel.

Taalvaardigheid t.a.v. N (allen)		Tur.	Mar.	Sur.	Ant.	Chi.
		408	366	388	403	348
officieel gesprek voeren	hulp van anderen	15	17	3	1	32
	met enige moeite	22	17	3	10	22
	probleemloos	63	66	94	89	46
ondertitels, folders of krant lezen	lukt meestal niet	15	15	3	1	28
	met enige moeite	28	22	4	8	28
	probleemloos	57	63	94	91	43

Surinamers en Antillianen geven in meerderheid aan veelal probleemloos een officieel gesprek te kunnen voeren en korte teksten te kunnen volgen in het Nederlands. Turken, Marokkanen en Chinezen hebben hier meer moeite mee.

Daarnaast is aangegeven op hoeveel dagen van de week men gemiddeld Nederlands spreekt. In de volgende tabel is te zien dat Surinamers en Antillianen hier het hoogst scoren met respectievelijk 6,8 en 6,6 dagen per week, en Chinezen, met 5,0 dagen per week, het laagst. Turken spreken ongeveer even vaak Nederlands als Marokkanen (respectievelijk 5,4 en 5,3 dagen per week).

Aantal dagen Nederlands spreken (%)	Tur.	Mar.	Sur.	Ant.	Chi.
N (allen)	408	366	388	403	348
nooit (spreekt de taal niet)	5	10	2	0	12
minder dan een dag per week	8	7	0	0	10
1 dag	0	1	-	0	2
2 dagen	2	1	1	1	1
3 dagen	5	2	-	0	3
4 dagen	4	1	0	2	1
5 dagen	11	14	1	10	9
6 dagen	5	2	0	2	5
7 dagen	60	61	96	84	58
gemiddeld	5,4	5,3	6,8	6,6	5,0

Gezien de resultaten van de bovenstaande vragen lijkt de inschatting van vooral de Turkse en in mindere mate van de Marokkaanse respondenten over hun beheersing van de Nederlandse taal wat aan de optimistische kant te zijn. Zowel het oordeel van de enquêteur als de uitkomsten van meer feitelijke vragen lijken dit beeld te bevestigen. Ondanks deze overschatting wijzen de resultaten erop dat de beheersing van het Nederlands is gestegen onder Turken en Marokkanen.

Taalvaardigheid moedertaal

Aan de respondenten is gevraagd in welke mate ze (volgens eigen inschatting) hun moedertaal kunnen verstaan, spreken, lezen en schrijven. Het gaat hier dus wederom om een eigen inschatting. Omdat respondenten afkomstig uit hetzelfde moederland verschillende moedertalen kunnen spreken is per etnische groep de taalvaardigheid in de verschillende moedertalen aangegeven.

Turken

De belangrijkste taal in Turkije is het Turks. Daarnaast wordt er ook Koerdisch gesproken, hoewel dit niet een officieel erkende taal is. Onderstaande tabel geeft de beheersing van beide talen weer.

Beheersing taal herkomstland		verstaan	spreken	lezen	schrijven
Turks	helemaal niet	1	0	4	5
	een beetje	0	0	5	5
	redelijk goed	9	13	13	15
	heel goed	90	86	79	75
	gemiddelde (0-100)	96	95	89	87
Koerdisch	helemaal niet	79	82	91	92
	een beetje	4	3	2	2
	redelijk goed	4	3	3	2
	heel goed	12	12	4	4
	gemiddelde (0-100)	16	15	7	6

De meeste Turken zijn van mening dat ze het Turks goed spreken en verstaan. In iets mindere mate geldt dat ook voor het lezen en schrijven. Al eerder gaf het merendeel van de ondervraagden aan thuis geen Koerdisch te spreken. Ongeveer één op de acht Turken (12%) vindt dat hij of zij het Koerdisch goed kan verstaan en spreken. Ongeveer eenderde deel van hen (4%) is ook van mening het Koerdisch goed te kunnen lezen en schrijven. Van het kleine deel dat het Koerdisch beheerst, spreken en verstaan de vrouwen het Koerdisch beter dan de mannen. Mannen lezen en schrijven beide talen beter dan vrouwen.

Marokkanen

De officiële schrijftaal in Marokko is het Arabisch. De gesproken taal is het in vele opzichten van het standaard Arabisch afwijkende Marokkaans Arabisch (Djariza). Een groot deel van de in Nederland woonachtige Marokkanen is oorspronkelijk afkomstig uit het Rifgebergte in het zuiden van Marokko. Hier domineert de aan Oudegyptisch verwante spreektaal Berber.

Beheersing taal herkomstland		verstaan	spreken	lezen	schrijven
Berber (Tamazight)	helemaal niet	23	27		
	een beetje	7	6		
	redelijk goed	7	6		
	heel goed	62	61		
	gemiddelde (0-100)	69	67		
Djariza (Marokkaans Arabisch)	helemaal niet	6	8		
	een beetje	17	19		
	redelijk goed	21	21		
	heel goed	56	52		
	gemiddelde (0-100)	76	72		
Standaard Arabisch	helemaal niet	26	34	42	45
	een beetje	22	24	18	17
	redelijk goed	20	15	11	12
	heel goed	32	27	28	26
	gemiddelde (0-100)	53	45	42	40

Ongeveer zes van de tien Marokkanen (62%) beheersen het Berber heel goed en bijna een kwart (23%) helemaal niet. Ruim de helft (56%) beheerst het Djariza en slechts een klein deel (8%) helemaal niet. Marokkanen beheersen het standaard Arabisch gemiddeld minder dan het Djariza en Berber. Mannen lezen en schrijven het standaard Arabisch beter dan vrouwen.

Surinamers

In Suriname worden ongeveer twintig talen gesproken. De officiële taal is het Nederlands. De omgangstaal tussen de vele verschillende groepen is het Sranantongo. De in de 19de eeuw gearriveerde contractarbeiders brachten onder andere het Hindi mee naar Suriname.

Beheersing taal herkomstland		verstaan	spreken	lezen	schrijven
Sranan Tongo	helemaal niet	5	14		
	een beetje	15	18		
	redelijk goed	21	24		
	heel goed	59	44		
	gemiddelde (0-100)	78	66		
Hindoestaans	helemaal niet	42	52	79	82
	een beetje	14	10	7	5
	redelijk goed	10	9	4	5
	heel goed	34	30	10	8
	gemiddelde (0-100)	45	39	15	13

Ruim driekwart van de Surinamers zegt het Sranantongo heel goed tot redelijk goed te beheersen. Het Hindi wordt door ruim 40% redelijk tot goed verstaan en gesproken, het lezen en schrijven beheerst men in aanzienlijk mindere mate.

Antillianen

Hoewel Nederlands de officiële taal is, is het Papiaments voor de meeste mensen de moedertaal. Het Papiaments is een typische mengtaal met Portugese en Spaanse grammatica en veel woorden uit het Engels en het Nederlands. Bonaire en Curaçao kennen een officiële grammatica van het Papiaments, die echter wel afwijkt van de spelling op Aruba. De meeste mensen spreken naast Nederlands en Papiaments ook nog Spaans en Engels.

Beheersing taal herkomstland		verstaan	spreken	lezen	schrijven
Papiamento	helemaal niet	6	9	15	22
	een beetje	5	8	8	8
	redelijk goed	10	12	16	21
	heel goed	79	71	61	50
	gemiddelde (0-100)	88	82	75	66
Spaans	helemaal niet	12	20	24	28
	een beetje	15	14	9	13
	redelijk goed	27	28	26	24
	heel goed	46	38	40	34
	gemiddelde (0-100)	69	62	61	55

Het merendeel van de ondervraagde Antillianen verstaat en spreekt het Papiaments goed. Het lezen en schrijven beheerst men iets minder. Het Spaans verstaan en spreken de meesten ook goed tot redelijk goed. Het lezen en schrijven van het Spaans beheerst men minder. Vrouwen beheersen het Papiaments en Spaans beter dan mannen.

Chinezen

De officiële taal in China is het Mandarijn (standaard Chinees) met veel lokale dialecten (o.a. Kantonees, Wu en Hakka). Ook zijn er verscheidene, niet-Chinese, dialecten die

worden gesproken door bepaalde etnische groepen. In Nederland wonen vooral Chinezen die Kantonees spreken.

Beheersing taal herkomstland		verstaan	spreken	lezen	schrijven
Kantonees	helemaal niet	7	9	19	21
	een beetje	9	10	20	20
	redelijk goed	21	22	18	19
	heel goed	63	59	43	40
	gemiddelde (0-100)	80	77	62	59
Mandarijn	helemaal niet	22	32	27	27
	een beetje	26	20	19	21
	redelijk goed	20	18	17	16
	heel goed	32	29	37	36
	gemiddelde (0-100)	54	48	54	54

Bijna driekwart van de ondervraagde Chinezen verstaat en spreekt het Kantonees redelijk tot heel goed. Lezen en schrijven gaat wat minder personen goed af. Het Mandarijn kan men beter lezen en schrijven dan verstaan en spreken. Dit kan verklaard worden doordat het Mandarijn en het Kantonees uit vrijwel dezelfde schrifttekens bestaan – alleen de uitspraak verschilt.

Taalbeheersing jong en oud

In de groepen Marokkanen, Surinamers en Antillianen beheersen ouderen de moedertaal beter dan jongeren en beheersen in vrijwel alle groepen jongeren het Nederlands beter dan ouderen. Uitzonderingen zijn Antillianen waarbij er geen verschillen zijn tussen ouderen en jongeren bij de beheersing van het Nederlands. Bij Turken en Marokkanen is er vrijwel geen verschil in de beheersing van de moedertalen tussen jong en oud. Jongere Turken lezen en schrijven het Turks zelfs beter dan oudere Turken.

2.6 Identiteit

Gevraagd werd in hoeverre men zich Nederlander voelt dan wel zich tot de eigen groep voelt behoren. In deze tabel worden alleen de resultaten weergegeven van de ondervraagden die de Nederlandse taal een beetje tot zeer goed menen te beheersen.

Mate waarin men zich Nederlander voelt	Tur.	Mar.	Sur.	Ant.	Chi.
N (allen)	394	343	381	402	312
geheel of grotendeels Nederlander	6	9	20	17	10
half Nederlander	40	24	40	42	40
een beetje Nederlander	12	16	17	12	20
geen Nederlander	42	50	22	29	30

De meesten voelen zich geen Nederlander of half Nederlander. Een relatief klein deel van de Surinamers (20%) en Antillianen (17%) voelt zich merendeels Nederlander.

Marokkanen voelen zich het vaakst geen Nederlander (46%). Van de Turkse respondenten voelen vrouwen zich minder Nederlander dan mannen.

In onderstaande tabel staat beschreven in hoeverre men zich tot de eigen groep voelt behoren.

Mate waarin men zich T/M/S/A/C voelt N (allen)	Tur.	Mar.	Sur.	Ant.	Chi.
geheel of grotendeels	62	72	56	50	62
half	31	21	28	35	32
een beetje	5	5	12	8	5
niet	2	2	4	7	1

Het merendeel voelt zich grotendeels behoren tot de eigen groep. Dit is het sterkst bij Marokkanen (72%), op enige afstand gevolgd door Chinezen (62%) en Turken (62%) en het minst bij Surinamers (56%) en Antillianen (50%).

Vervolgens is gevraagd hoe men denkt dat Nederlanders dat zien.

Inschatting van beeld dat Nederlanders hebben N (allen)	Tur.	Mar.	Sur.	Ant.	Chi.
uitsluitend Nederlander	1		2	6	2
merendeel Nederlander	6	5	8	9	4
half T/M/S/A/C en half Nederlander	18	10	17	20	17
merendeel T/M/S/A/C	26	23	24	33	25
uitsluitend T/M/S/A/C	49	62	50	32	53

Het merendeel denkt dat Nederlanders hen veelal zien als (vooral) behorend tot de eigen groep. Oudere Turken, Marokkanen en Chinezen vinden vaker dat ze gezien worden als een buitenlander dan de jongere Turken, Marokkanen en Chinezen. Surinaamse vrouwen voelen zich eerder gezien worden als Surinaamse dan Surinaamse mannen.

2.7 Oriëntatie op land van herkomst

Er is nagegaan hoe vaak men de afgelopen zes jaar in het moederland of in een ander land buiten Nederland is geweest. Hieronder wordt het gemiddeld aantal keren dat men de afgelopen zes jaar het moederland of een ander land buiten Nederland heeft bezocht, weergegeven.

Gemiddeld aantal reizen in laatste zes jaar N (allen)	Tur.	Mar.	Sur.	Ant.	Chi.
naar T/M/S/A/C	3,8	3,9	1,3	1,6	1,6
naar ander land	2,6	1,8	3,2	3,6	3,1

Vooraf Turken en Marokkanen hebben de afgelopen zes jaar meerdere keren het moederland bezocht, ouderen gemiddeld vaker dan jongeren. In de andere groepen

bezoekt men gemiddeld vaker een ander land dan het moederland. Marokkanen gaan gemiddeld het minst vaak op bezoek in een ander land dan het moederland.

Ook is gevraagd of men zich ooit in het land van herkomst of een ander land wil gaan vestigen.

Vestiging in ander land N (allen)	Tur.	Mar.	Sur.	Ant.	Chi.
blijft in Nederland	54	43	28	24	68
naar land van herkomst	15	27	26	31	7
ander land	4	4	11	11	5
weet niet	28	27	35	33	20

Tweederde van de Chinezen (68%) en ruim de helft (54%) van de Turken is van plan in Nederland te blijven wonen. Ongeveer vier van de tien Antillianen (42%) willen op den duur Nederland verlaten; de meesten willen verhuizen naar het land van herkomst. Ongeveer een derde van de Surinamers (37%) en de Marokkanen (31%) wil ook weg uit Nederland, meestal met de bedoeling om zich in het land van herkomst te vestigen. Ongeveer een kwart tot een derde van alle groepen weet het nog niet.

2.8 Sociale contacten

Gevraagd is of men wel eens omgaat met Nederlanders. Aan Nederlanders is gevraagd of ze wel eens omgaan met personen uit etnische groepen.

Omgaan met Nederlanders N (allen)	Tur.	Mar.	Sur.	Ant.	Chi.	Ned.*
nooit	12	25	5	4	15	31
soms	45	47	30	23	38	47
vaak	43	28	65	73	46	22

* Bij Nederlanders: omgaan met personen uit etnische groepen.

Een kwart (25%) van de Marokkanen gaat nooit om met Nederlanders. Vooral Surinamers (65%) en Antillianen (73%) gaan vaak om met Nederlanders. Van de Nederlanders gaat bijna een derde (31%) nooit om met allochtonen. Turkse, Marokkaanse, Antilliaanse mannen gaan vaker om met Nederlanders dan dat de vrouwen in die groepen dat doen. Nederlandse mannen gaan vaker met allochtonen om dan Nederlandse vrouwen.

Nagegaan is of men in de vrije tijd wel eens op bezoek gaat bij Nederlanders en of Nederlanders bij personen uit etnische groepen op bezoek gaan.

Op bezoek gaan bij Nederlanders N (allen)	Tur.	Mar.	Sur.	Ant.	Chi.	Ned.*
nooit	45	54	28	36	49	68
soms	44	35	52	38	41	28
vaak	11	12	20	26	11	5

* Bij Nederlanders: op bezoek gaan bij personen uit etnische groepen.

De helft van de Marokkanen (54%) gaat nooit bij Nederlanders op bezoek. Meer dan de helft van de andere groepen gaat weleens bij Nederlanders op bezoek. Tweederde van de Nederlanders (68%) gaat nooit op bezoek bij etnische groepen, 28% doet dat soms en 5% vaak.

Vervolgens is gevraagd of men wel eens bezoek krijgt van Nederlanders en of Nederlanders wel eens bezoek krijgen van allochtonen.

Bezoek krijgen van Nederlanders N (allen)	Tur.	Mar.	Sur.	Ant.	Chi.	Ned.*
nooit	42	53	25	34	53	67
soms	48	38	55	40	40	29
vaak	10	9	20	25	7	4

* Bij Nederlanders: bezoek krijgen van personen uit etnische groepen.

De helft van de Marokkanen (53%) en de Chinezen (53%) krijgt nooit bezoek van Nederlanders. Voor ruim een derde van de Turken (42%) en Antillianen (34%) is dat ook niet het geval. Het merendeel van de Surinamers (75%) komt wel regelmatig bij Nederlanders op bezoek. Van de Nederlanders krijgt tweederde (67%) nooit allochtonen op bezoek.

Ook is gevraagd of men wel eens omgaat met personen uit andere etnische groepen dan de eigen groep.

Omgang met andere etnische groepen N (allen)	Tur.	Mar.	Sur.	Ant.	Chi.
nooit	21	19	7	17	30
soms	53	59	40	31	48
vaak	26	22	53	52	22

Het merendeel gaat wel eens om met personen van andere etnische groepen. Vooral Surinamers (53%) en Antillianen (52%) geven aan dat dit frequent voorkomt. Turkse en Marokkaanse mannen gaan vaker om met personen uit andere etnische groepen dan dat de vrouwen dat doen.

De resultaten van de bovenstaande vier vragen zijn gecombineerd in de volgende tabel.

Groepen waarmee met omgaat in vrije tijd N (allen)	Tur.	Mar.	Sur.	Ant.	Chi.
alleen met Nederlanders	5	11	4	3	3
met andere allochtonen en Nederlanders	73	71	89	80	67
alleen met andere allochtonen	15	4	6	16	18
met geen van beide groepen	6	15	1	1	13

De meesten gaan met zowel Nederlanders als allochtonen om. Chinezen gaan het vaakst om met alleen leden uit de eigen groep en het minst vaak met uitsluitend Nederlanders. Turkse, Marokkaanse en Chinese jongeren gaan vaker om met Nederlanders en er ook vaker op bezoek dan ouderen uit deze groepen. Hetzelfde geldt voor hun omgang met andere etnische groepen. Bij Antillianen en Surinamers is er geen verschil als het gaat om leeftijd en de omgang met anderen. Wel blijken hoger opgeleiden in deze groepen vaker dan de lager opgeleiden met Nederlanders om te gaan.

Nagegaan is of de woonomgeving vooral bestaat uit autochtone Nederlanders of vooral allochtone Nederlanders.

Woonomgeving N (allen)	Tur.	Mar.	Sur.	Ant.	Chi.	Ned.
overwegend allochtonen	58	58	50	45	46	6
ongeveer gelijk	24	28	27	31	26	14
overwegend Nederlanders	17	15	23	24	28	80

Het merendeel van de Turken (58%) en Marokkanen (58%) en de helft van de Surinamers (50%) en bijna de helft van de Antillianen (45%) en Chinezen (46%) woont in een buurt met overwegend allochtone bewoners. De Nederlanders wonen hoofdzakelijk in buurten waar overwegend Nederlanders wonen. Slechts 6% woont in een buurt waar vooral allochtonen wonen.

2.9 Kennis van de Nederlandse samenleving

De respondenten hebben aan de hand van uitspraken aangegeven in hoeverre zij vinden dat zij goed op de hoogte zijn van een aantal zaken die in de Nederlandse samenleving spelen. Allereerst wordt de percentages gegeven van de ondervraagden die vinden dat zij goed respectievelijk redelijk goed op de hoogte zijn.

Kennis Nederlandse samenleving	Tur.	Mar.	Sur.	Ant.	Chi.	Ned.
	goed red.	goed red.	goed red.	goed red.	goed red.	goed red.
Hoe de gemiddelde Nederlander woont, leeft en werkt	37 47	35 47	44 48	44 39	34 47	20 65
Wat in Nederland volgens allerlei regels en wetten wel en niet is toegestaan	39 43	33 49	43 49	50 40	25 52	25 63
Hoe het toegaat op diverse instanties waar burgers wel eens mee te maken hebben	39 47	36 42	43 47	56 32	24 50	21 59
Hoe Nederlanders over tal van zaken in het dagelijkse leven denken	32 44	28 44	35 50	42 36	22 44	14 69
De landelijke Nederlandse politiek (kabinet en parlement in Den Haag)	23 41	23 42	27 48	29 38	16 37	20 41

Opvallend is dat Nederlanders zich van allerlei zaken in de samenleving minder goed op de hoogte achten dan dat allochtone groepen dat vinden. De Chinezen wijken wat dit betreft het minst af van de Nederlanders. Wellicht realiseren Nederlanders en (in mindere mate) Chinezen zich meer de omvang en complexiteit van een aantal zaken. Daarnaast kan hier ook sociale wenselijkheid een rol spelen gezien de maatschappelijke context in de periode van ondervraging.

Uit bovenstaande tabel blijkt ook dat ongeveer een derde of meer van de etnische groepen zelf vindt goed op de hoogte te zijn van hoe de gemiddelde Nederlander leeft. Opvallend is dat slechts 20% van de Nederlanders zegt daar goed van op de hoogte te zijn: de meesten vinden zichzelf *redelijk* goed op de hoogte van de leefsituatie van Nederlanders.

Relatief veel Antillianen (50%) en in iets mindere mate Surinamers (43%) achten zichzelf goed op de hoogte van wat in Nederland volgens allerlei wetten en regels is toegestaan. Van de Nederlanders (25%) en de Chinezen (25%) denkt ongeveer een kwart goed op de hoogte te zijn van wat hier wel en niet is toegestaan.

Nog geen kwart van de Nederlanders (21%) denkt goed te weten hoe te het eraan toegaat bij allerlei instanties. Van de allochtone groepen zeggen Chinezen (24%) het minst vaak goed op de hoogte te zijn.

Circa een derde van de Surinamers (35%) en Turken (32%) denkt goed te weten hoe Nederlanders over tal van zaken in het dagelijks leven denken. Bij de Antillianen zegt 42% in dit opzicht de Nederlanders goed te kennen. Ook hier valt op dat Nederlanders (14%) het minst vaak van alle groepen aangeven goed te weten hoe de Nederlanders over tal van zaken denken.

Rond een kwart van vrijwel alle groepen denkt goed te weten hoe de landelijke Nederlandse politiek via kabinet en parlement tot stand komt. Chinezen scoren hier met 16% aanzienlijk lager dan de andere groepen. Ook hier scoren Nederlanders (met 20%) laag.

In de volgende tabel wordt het gemiddelde op een schaal van 1 (*slecht op de hoogte*) tot 3 (*goed op de hoogte*) weergegeven, waarbij geldt hoe hoger de score hoe meer men denkt op de hoogte te zijn.

Mate van op de hoogte denken te zijn	Tur.	Mar.	Sur.	Ant.	Chi.	Ned.
Hoe de gemiddelde Nederlander woont, leeft en werkt	2,2	2,2	2,4	2,3	2,1	2,1
Wat in Nederland volgens allerlei regels en wetten wel en niet is toegestaan	2,2	2,1	2,4	2,4	2,0	2,1
Hoe het toegaat op diverse instanties waar burgers wel eens mee te maken hebben	2,2	2,1	2,3	2,4	2,0	2,0
Hoe Nederlanders over tal van zaken in het dagelijkse leven denken	2,1	2,0	2,2	2,2	1,9	2,0
De landelijke Nederlandse politiek (kabinet en parlement in Den Haag)	1,9	1,9	2,0	2,0	1,7	1,8

Zoals eerder vermeld scoren Nederlanders als het gaat om kennis hebben over zaken in Nederland ten opzichte van de etnische groepen op alle genoemde zaken relatief laag. Surinamers denken het meest op de hoogte te zijn van hoe de gemiddelde Nederlander woont, leeft en werkt. Ook lijken de Surinamers samen met de Antillianen meer te weten over hoe Nederlanders over tal van zaken denken. Surinamers en Antillianen vinden ook het vaakst goed op de hoogte te zijn van allerlei regels en wetten die bepalen wat wel en niet is toegestaan. Vooral Antillianen, Surinamers en Turken, gevolgd door Marokkanen denken redelijk goed te weten hoe het toegaat bij allerlei instanties. Als het gaat om de kennis van de Nederlandse politiek scoren alle groepen relatief laag.

Turkse mannen vinden zichzelf meer op de hoogte over de meeste zaken dan Turkse vrouwen. Marokkaanse mannen zeggen vaker dan vrouwen meer te weten over instanties en Antilliaanse mannen meer dan vrouwen over politiek. Nederlandse mannen achten zichzelf meer dan Nederlandse vrouwen op de hoogte als het gaat over de landelijke politiek en over hoe Nederlanders denken.

Jongere Turken, Marokkanen en Chinezen vinden zichzelf beter op de hoogte van de Nederlandse samenleving dan de ouderen binnen deze groepen. Surinaamse ouderen denken meer van de Nederlandse politiek af te weten dan jongere Surinamers. Het ligt voor de hand dat hoger opgeleiden in alle groepen denken meer kennis te hebben van de Nederlandse samenleving dan lager opgeleiden.

Onderschrijven van algemene Nederlandse normen en waarden

De ondervraagden kregen zeven stellingen voorgelegd die te maken hebben met algemeen geldende normen en waarden in de Nederlandse samenleving. Gevraagd is in

hoeverre men zich kan vinden in de stellingen. In de volgende tabel zijn de percentages vermeld van respondenten die de stellingen zeer tot enigszins onderschrijven.

Stellingen over normen en waarden	Tur.	Mar.	Sur.	Ant.	Chi.	Ned.
Kinderen behoren naar een school te gaan die aansluit bij het geloof van hun ouders	44	48	24	27	28	35
Het zou vervelend zijn als één van mijn kinderen zou willen trouwen met iemand met een ander geloof	65	76	20	21	26	11
Het is jammer dat in het dagelijkse leven in Nederland steeds minder met religie rekening wordt gehouden	67	80	54	50	32	47
Bejaarde ouders kunnen beter bij hun kinderen wonen dan in het bejaardenhuis	68	75	57	47	52	26
Jonge mensen moeten zelf hun huwelijkspartner kunnen kiezen zonder dat hun ouders zich daarmee bemoeien	88	86	90	89	87	97
Het is onnodig om hier in Nederland nadrukkelijk vast te houden aan T/M/S/A/C tradities en gewoontes	43	29	39	49	58	n.g.
Mensen van buitenlandse afkomst hoeven zich slechts minimaal aan te passen aan de Nederlandse samenleving	48	57	57	44	43	30

In alle groepen kan men zich in meerderheid vinden in de stelling dat jonge mensen zelf hun huwelijkspartner kunnen kiezen. Nederlanders (97%) zijn het daar het vaakst mee eens en Marokkanen (86%) het vaakst niet.

Als het gaat om het trouwen van één van de kinderen met iemand met een ander geloof, wordt met name door Marokkanen (76%) en Turken (65%) aangegeven dat men dat vervelend zou vinden. In de Chinese groep kan ongeveer een kwart (26%) van de ondervraagden zich in deze stelling vinden.

Ongeveer tweederde van de Turken en driekwart Marokkanen kan zich vinden in de stellingen over religie en de verzorging van bejaarde ouders, in de andere groepen onderschrijft de helft of iets meer deze stellingen. Alleen de Chinezen (32%) zijn minder van mening dat het jammer is dat er steeds minder met religie rekening wordt gehouden. Vooral Nederlanders (26%) kunnen maar in beperkte mate instemmen met de stelling dat bejaarde ouders beter bij hun kinderen kunnen wonen dan in een bejaardenhuis.

In de tabel hieronder staan de gemiddelde scores weergegeven op een schaal van 1 (*niet mee eens*) tot 4 (*zeer mee eens*), waarbij geldt dat hoe hoger de score hoe meer men zich kan vinden in de stelling.

Stellingen over normen en waarden	Tur.	Mar.	Sur.	Ant.	Chi.
Kinderen behoren naar een school te gaan die aansluit bij het geloof van hun ouders	2,3	2,3	1,7	1,8	1,8
Het zou vervelend zijn als één van mijn kinderen zou willen trouwen met iemand met een ander geloof	2,8	3,1	1,6	1,6	1,8
Het is jammer dat in het dagelijkse leven in Nederland steeds minder met religie rekening wordt gehouden	2,9	3,3	2,5	2,5	2,0
Bejaarde ouders kunnen beter bij hun kinderen wonen dan in het bejaardenhuis	3,0	3,1	2,6	2,4	2,5
Jonge mensen moeten zelf hun huwelijkspartner kunnen kiezen zonder dat hun ouders zich daarmee bemoeien	3,5	3,5	3,6	3,6	3,5
Het is onnodig om hier in Nederland nadrukkelijk vast te houden aan T/M/S/A/C tradities en gewoontes	2,2	2,0	2,1	2,4	2,6
Mensen van buitenlandse afkomst hoeven zich slechts minimaal aan te passen aan de Nederlandse samenleving	2,4	2,6	2,6	2,2	2,3

Marokkanen zijn het er het minst mee eens dat het nodig is om in Nederland aan tradities uit het moederland vast te houden. Chinezen hechten het meest aan het vasthouden van tradities uit het moederland. Marokkanen en in iets mindere mate vinden het het meest vervelend als hun kind zou trouwen met iemand van een ander geloof. In alle groepen kan men zich het meest vinden in de stelling dat jonge mensen zelf hun huwelijkspartner kunnen kiezen zonder dat de ouders zich daar mee bemoeien. Nederlanders scoren bij deze stelling het hoogst, gevolgd door Surinamers.

Opvallend is dat jongere Chinezen meer dan oudere Chinezen vinden dat ouders bij hun kinderen moeten wonen in plaats van in een bejaardenhuis. Jongere Marokkanen vinden meer dan oudere Marokkanen dat je zelf je huwelijkspartner moet kunnen uitkiezen. Marokkaanse ouderen vinden meer dan jongeren dat je je maar minimaal hoeft aan te passen en dat het jammer is dat er in Nederland steeds minder met religie rekening wordt gehouden.

2.10 Interesse in de Nederlandse samenleving

Van een aantal uitspraken die betrekking hebben op interesse in de Nederlandse samenleving, is gevraagd of men het daar mee eens of oneens is. Allereerst worden ook hier de percentages gegeven van de respondenten die het eens (zeer tot enigszins) zijn met de uitspraak. Daarna worden in een tabel de gemiddelde scores per groep weergegeven.

Interesse in de Ned. Samenleving % eens met uitspraken	Tur.	Mar.	Sur.	Ant.	Chi.	Ned.
Het is heel belangrijk om veel van Nederland te weten	93	91	90	93	93	95
Nederland is een land waar ik me echt thuis voel	83	72	82	76	86	98
Het is het belangrijk om met Nederlanders om te gaan	82	69	77	87	91	n.g.
In Nederland gaan mannen en vrouwen te vrij met elkaar om	83	81	64	71	83	29
Een vrouw moet stoppen met werken als ze een kind krijgt	46	40	22	16	37	27
Als bij verkiezingen alleen het gezinshoofd zou mogen stemmen is dat voldoende	18	20	11	10	28	9
In Nederland hebben journalisten te veel vrijheid om te schrijven en te zeggen wat ze willen	73	70	60	69	63	35

Het merendeel van de ondervraagden is het eens met de uitspraak dat het heel belangrijk is om veel van Nederland te weten en met de uitspraak dat Nederland een land is waar men zich echt thuisvoelt. Van alle groepen voelen Marokkanen zich het minst thuis in Nederland. De meesten vinden het ook belangrijk om met Nederlanders om te gaan, Marokkanen kunnen zich het vaakst niet vinden in deze uitspraak.

Ruim eenderde van de Marokkanen (40%) en de Chinezen (37%) vindt dat een vrouw moet stoppen met werken als zij een kind krijgt. De Turken scoren op deze uitspraak met 46% het hoogst. Veel allochtone respondenten kunnen zich vinden in de uitspraak dat in Nederland vrouwen en mannen te vrij met elkaar omgaan. Circa eenderde of meer van de ondervraagden uit de etnische groepen is het eens met de uitspraak dat journalisten hier te veel vrijheid hebben om te schrijven en te zeggen wat ze willen. Het minst eens is men het met de uitspraak dat het voldoende is als alleen het gezinshoofd stemrecht krijgt.

Vrouwen zijn het vaker dan mannen niet eens met de stelling dat een vrouw moet stoppen met werken als ze een kind krijgt. Bij de overige uitspraken doen zich weinig verschillen voor tussen mannen en vrouwen.

Jongere Marokkanen meer dan oudere Marokkanen en oudere Surinamers en Antillianen meer dan jongeren vinden dat je veel van Nederland moeten weten. Jongere Marokkanen en oudere Antillianen voelen zich in Nederland meer thuis dan respectievelijk oudere Marokkanen en jongere Antillianen.

Oudere Marokkanen, Chinezen en Nederlanders vinden vaker dan jongeren dat in Nederland mannen en vrouwen te vrij met elkaar omgaan. Oudere Marokkanen en Nederlanders vinden meer dan jongere dat een vrouw moet stoppen met werken als ze een kind krijgt. Oudere Marokkanen vinden vaker dan jongeren dat het genoeg is als een

gezinshoofd alleen stemrecht krijgt. Oudere Surinamers en Antillianen vinden het belangrijker dan jongeren om met Nederlanders om te gaan. Oudere Surinamers en Antillianen vinden ook vaker dan jongeren dat journalisten te veel vrijheid hebben om te schrijven wat ze willen.

In onderstaande tabel worden de gemiddelde scores weergegeven op een schaal van 1 (*mee oneens*) tot 4 (*zeer mee eens*). De scores laten de verhoudingen zien tussen de verschillende groepen.

Interesse in de Ned. samenleving (gemiddelde score 1-4)	Tur.	Mar.	Sur.	Ant.	Chi.	Ned.
Het is heel belangrijk om veel van Nederland te weten	3,7	3,4	3,5	3,6	3,5	3,7
Nederland is een land waar ik me echt thuis voel	3,3	2,9	3,2	3,1	3,3	3,9
Het is het belangrijk om met Nederlanders om te gaan	3,3	2,9	3,1	3,4	3,5	n.g.
In Nederland gaan mannen en vrouwen te vrij met elkaar om	3,3	3,2	2,8	2,9	3,3	1,8
Een vrouw moet stoppen met werken als ze een kind krijgt	2,3	2,2	1,7	1,6	2,1	1,8
Als bij verkiezingen alleen het gezinshoofd zou mogen stemmen is dat voldoende	1,5	1,7	1,3	1,3	1,8	1,3
In Nederland hebben journalisten te veel vrijheid om te schrijven en te zeggen wat ze willen	3,1	3,0	2,6	2,8	2,8	2,0

2.11 Integratie

In de voorafgaande paragrafen zijn verschillende vragen behandeld die te maken hebben met de mate waarin men geïntegreerd is in de Nederlandse samenleving. In latere hoofdstukken gaan we voor alle etnische groepen na hoe de mate van integratie samenhangt met het gebruik en de beoordeling van verschillende media (bijvoorbeeld de gebruiksfrequentie en de aandacht voor "eigen" media), de houding tegenover en het gebruik van overheidsinformatie (bijvoorbeeld de bekendheid van Postbus 51) en de apparatuur die men bezit (bijvoorbeeld schotel). Maar eerst wordt – in deze paragraaf – de integratie zelf beschreven. We beschrijven de onderlinge samenhang tussen de kenmerken die met integratie te maken hebben en het verband tussen de integratie en andere kenmerken. Verder vergelijken we de vijf groepen qua integratieniveau en gaan we na hoe binnen die etnische groepen integratieverschillen verklaard kunnen worden.

Zes dimensies

In totaal zijn er ongeveer dertig vragen gesteld die met integratie te maken hebben. Op grond van factoranalyses en inhoudelijke argumenten kunnen hierin zes dimensies onderscheiden worden:

1. Beheersing en gebruik van de Nederlandse taal
2. Kennis met betrekking tot Nederlandse samenleving
3. Onderschrijven "Nederlandse" normen
4. Sociale contacten met Nederlanders
5. Nederlandse identiteit
6. Motivatie met betrekking tot integratie

De samenhang van de dimensies is zodanig dat een algemene integratieschaal geconstrueerd kon worden.

Schaalconstructie en onderlinge samenhang

Per dimensie is de mate van integratie bepaald door de scores op afzonderlijke items te middelen, waar nodig na "ompoling" (wanneer een lage score wijst op een hoge integratie). De scores zijn eerst gestandaardiseerd, zodat bij elk item het gemiddelde 0 is en de spreiding overal even groot, om te bewerkstelligen dat alle items – ongeacht de mate waarin de scores uiteenlopen en dus ook ongeacht het schaalbereik – even zwaar meetellen en ontbrekende scores geen problemen opleveren. Ook het resultaat van deze middeling is weer gestandaardiseerd om de zes integratieschalen onderling beter te kunnen vergelijken. Op dezelfde wijze is uit de zes schalen de algemene integratiescore berekend. In deze combinatieschaal tellen dus alle zes de genoemde aspecten even zwaar mee. Het onderstaande overzicht geeft informatie over de betrouwbaarheid van de schalen, met Cronbach's alfa als maat voor de interne consistentie.

interne consistentie integratieschalen	aantal items	Cronbach's α totaal/groepen
1. beheersing en gebruik Nederlandse taal	7	0,97 (van 0,89 tot 0,98)
2. kennis Nederlandse samenleving	5	0,84 (van 0,81 tot 0,93)
3. onderschrijven "Nederlandse" normen	8	0,70 (van 0,58 tot 0,72)
4. sociale contacten met Nederlanders	3	0,83 (van 0,75 tot 0,87)
5. Nederlandse identiteit	4	0,67 (van 0,61 tot 0,76)
6. motivatie met betrekking tot integratie	3	0,59 (van 0,52 tot 0,69) ¹
algemene integratieschaal	30 (6 schalen)	0,70 (van 0,46 tot 0,82) ²

¹ De schaal *motivatie met betrekking tot integratie* is het zwakst bij de Chinezen: $\alpha=0,52$.

² Algemene integratieschaal is zwak bij de Surinamers: $\alpha=0,47$. Bij andere groepen boven 0,60.

De interne consistentie van de algemene integratieschaal is bij de Surinamers gering (Cronbach's alfa bedraagt 0,47) en bij de Chinezen niet al te hoog (0,60). Daar staat tegenover dat in deze schaal uiteenlopende dimensies van integratie aan bod komen, zodat hiermee een evenwichtig beeld gegeven kan worden van het effect van de mate van integratie op mediagedrag.

In deel 6 van bijlage 1 is voor de totale groep ondervraagden en voor de afzonderlijke etnische groepen aangegeven hoe de verschillende integratiedimensies onderling samenhangen en ook hoe de algemene integratieschaal samenhangt met de zes deelschalen. Hieruit komt naar voren dat alleen bij de Marokkanen de motivatie met betrekking tot integratie samenhangt met het onderschrijven van "Nederlandse" normen. Verder blijkt dat de schaal met betrekking tot de beheersing en het gebruik van de Nederlandse taal weinig doet bij de Surinamers, omdat zij in dit opzicht weinig problemen hebben. Dit verklaart voor een deel waarom de betrouwbaarheid van de algemene integratieschaal bij Surinamers veel lager is dan bij de andere etnische groepen.

Mate van integratie bij de vijf etnische groepen

In onderstaande tabel is per etnische groep vermeld wat de gemiddelde score was op de zes deelschalen en de algemene integratieschaal. Bovendien is voor alle groepen samen een driedeling gemaakt (via tertielen): score 1 (laag integratieniveau), score 2 (middenhoog integratieniveau) en score 3 (hoog integratieniveau). Marokkanen zitten op alle schalen onder het gemiddelde, het minst nog bij deelschaal 2 (de veronderstelde kennis over de Nederlandse samenleving). Surinamers scoren hoog op de eerste vier deelschalen, maar niet op de motivatie met betrekking tot integratie. Op dit punt scoren Turken en Chinezen hoog. Alles samengenomen zijn de Surinamers en Antillianen het meest geïntegreerd en de Marokkanen het minst.

Integratieschalen: driedeling en gemiddelden N (allen)		Tur.	Mar.	Sur.	Ant.	Chi.	allen
Algemene integratie	laag	40	53	14	19	43	33
	midden	36	25	41	33	31	33
	hoog	24	23	45	48	26	33
	gemiddelde	-0,15	-0,51	0,39	0,42	-0,20	0,00
1. beheersing/gebruik Nederlandse taal	laag	48	46	6	13	58	34
	midden	16	11	11	24	14	15
	hoog	35	43	83	63	27	51
	gemiddelde	-0,24	-0,26	0,56	0,46	-0,61	0,00
2. kennis Nederlandse samenleving	laag	35	37	24	28	46	33
	midden	32	33	38	32	32	34
	hoog	33	30	38	40	22	33
	gemiddelde	-0,03	-0,11	0,20	0,19	-0,31	0,00
3. Nederlandse normen	laag	52	53	16	19	27	33
	midden	30	33	35	31	38	33
	hoog	18	14	49	50	35	33
	gemiddelde	-0,40	-0,55	0,41	0,41	0,11	0,00
4. sociale contacten met Nederlanders	laag	36	52	20	18	41	33
	midden	34	26	27	32	30	30
	hoog	29	22	54	50	29	37
	gemiddelde	-0,13	-0,39	0,33	0,35	-0,23	0,00
5. Nederlandse identiteit	laag	34	51	34	35	28	36
	midden	29	24	32	29	38	30
	hoog	37	24	35	36	34	33
	gemiddelde	0,02	-0,28	0,05	0,09	0,13	0,00
6. motivatie m.b.t. integratie	laag	26	50	34	28	28	33
	midden	30	28	36	30	31	31
	hoog	43	22	30	42	40	36
	gemiddelde	0,18	-0,36	-0,08	0,08	0,16	0,00

Vergelijken we Turken met Marokkanen, dan scoren Turken hoger op alle deelschalen behalve op beheersing/gebruik Nederlandse taal. Juist in dat opzicht is er een verschil tussen Surinamers en Antillianen (Surinamers nog hoger dan Antillianen). Vergelijken we Turken en Marokkanen enerzijds met Surinamers en Antillianen anderzijds, dan scoort de laatste groep op alle punten hoger. Wanneer we tot slot de Chinezen vergelijken met de vier andere groepen samen, dan blijken deze lager te scoren op beheersing en gebruik van de Nederlandse taal, kennis van de Nederlandse samenleving en sociale contacten met Nederlanders, maar juist hoger op het onderschrijven van Nederlandse normen, Nederlandse identiteit en motivatie met betrekking tot integratie.

Verschillen binnen de groepen

Na aandacht besteed te hebben aan verschillen tussen de etnische groepen richten we ons nu op verschillen die binnen die groepen bestaan, waarbij we zoeken naar een verklaring voor dit soort variaties door na te gaan met welke kenmerken een hoge of lage integratiegraad gepaard gaat. Daarbij beginnen we natuurlijk met sociodemografische kenmerken als geslacht, leeftijd, opleidingsniveau, sociaal-economische status en werk van de hoofdkostwinner.

In de tabellen 3 tot en met 5 van bijlage 3 is weergegeven hoe deze en andere variabelen samenhangen met integratie. In de eerste matrix (tabel 3) zijn ze per etnische groep in verband gebracht met de algemene integratieschaal. In de tweede matrix (tabel 4) zijn ze (om het aantal gegevens niet te laten exploderen) voor alle groepen samen in verband gebracht met afzonderlijke integratiedimensies. Tabel 5 bevat de volledige gegevens.

Het integratieniveau van de groepen Turken, Marokkanen en Chinezen hangt samen met de leeftijd (jongeren meer geïntegreerd). Het grootst is het verschil als het gaat om de beheersing van de Nederlandse taal. De verschillen binnen deze groepen tussen mannen en vrouwen zijn niet groot. Alleen als het gaat om de veronderstelde kennis over de Nederlandse samenleving (meer bij mannen) zijn er significante verschillen. Bij Surinamers zijn de vrouwen iets meer geïntegreerd dan de mannen. Het opleidingsniveau, de sociaal-economische klasse en het aantal uren waarin de hoofdkostwinner betaald werk verricht hangen in alle groepen duidelijk samen met vrijwel alle vormen van integratie.

Ook het geboorteland (eerste of tweede generatie), de moedertaal, dat wil zeggen de taal die men sprak op zesjarige leeftijd (geen Nederlands, Nederlands als tweede taal, Nederlands eerste taal, of Nederlands als enige taal) en het aantal jaren dat men in Nederland woont (of de leeftijd waarop men in Nederland kwam) zijn kenmerken die de uitgangspositie bepalen, en al deze kenmerken blijken inderdaad samen te hangen met het integratieniveau.

In de matrices is ook aangegeven hoe de integratie samenhangt met de huidige nationaliteit (Nederlands, dubbele nationaliteit of buitenlands), de taal die men nu thuis spreekt, de woonsituatie (overwegend Nederlanders of overwegend allochtonen in de buurt, of er tussenin) en de partnerkeuze (al dan niet een Nederlandse partner). Ook deze kenmerken hangen samen met het integratieniveau. Net als bij de eerder genoemde kenmerken kan men veronderstellen dat het hier gaat om kenmerken die van invloed zijn op het proces van integratie, maar omdat ze een duidelijk keuze-element bevatten kan ook het omgekeerde het geval zijn, dat wil zeggen dat ze zelf door de mate van integratie bepaald zijn.

Belangrijk is ook de godsdienstige overtuiging en de betekenis van godsdienst in het dagelijks leven. Bij dat laatste baseren we ons op de vraag hoe vaak men een gebedshuis (kerk, moskee, tempel of synagoge) voor een godsdienstige bijeenkomst bezoekt (H22-23) én op de rechtstreeks gestelde vraag in hoeverre de godsdienst of levensbeschouwing in het dagelijks leven van de respondent een belangrijke rol speelt (H25). Bij Turken en Marokkanen geldt dat mensen die religie een belangrijke rol laten spelen in hun dagelijks leven minder geïntegreerd zijn. Uiteraard heeft dit veel te maken met het al dan niet onderschrijven van "Nederlandse" normen, omdat drie van de hier voorgelegde stellingen ook te maken hadden met de rol die religie zou moeten spelen.

In beide matrices zijn tot slot nog enkele variabelen opgenomen die inhoudelijk gezien veel met integratie te maken hebben: al dan niet een Nederlandse inburgeringscursus of taalles gevolgd hebben (K24), beheersing van het Nederlands naar het oordeel van de interviewer (gemiddelde van gestandaardiseerde scores op twee beoordelingsvragen L5 en L6), geletterdheid, dat wil zeggen hoe goed men kan schrijven en lezen in het Nederlands óf in een taal uit het land van herkomst (taal met beste score in H3-6), de taalvaardigheid in de taal van het herkomstland, waarbij het gaat om schrijven, lezen, spreken én verstaan (taal met beste score in H3-5) en het aantal keer dat men de laatste zes jaar naar het Turkije, Marokko, Suriname, de Antillen of China is geweest (H14) als indicatie voor de oriëntatie op het land van herkomst. Opvallend is dat de beoordeling van de beheersing van het Nederlands door de interviewer bij alle groepen behalve de Surinamers, die in dat opzicht weinig problemen hebben, een duidelijke samenhang vertoont met het integratieniveau zoals dat in het onderzoek gemeten is.

3 Apparatuur

In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de beschikbaarheid van elektronische apparatuur, het soort antennesysteem waarop men is aangesloten en de ontvangstmogelijkheden.

3.1 Beschikbaarheid apparatuur

Van een aantal apparaten is gevraagd of men die wel of niet in huis heeft. Voor de mobiele telefoon is daarnaast ook gevraagd of men er *persoonlijk* over beschikt.

Bezit apparatuur	Tur.	Mar.	Sur.	Ant.	Chi.	Ned.
N (allen)	408	366	388	403	348	550
vaste telefoonlijn	68	61	82	64	81	
mobiele telefoon in huis	80	70	87	88	86	
mobiel telefoon persoonlijk	72	64	83	86	81	79
televisietoestel	99	99	98	100	96	*98
videorecorder	76	70	85	82	87	87
dvd-speler	26	14	43	30	47	26
pc	57	41	68	71	68	74

* Percentage huishoudens met tv-toestel volgens Establishment Survey 2002

Vrijwel iedereen heeft thuis de beschikking over een televisie. Ook is er in alle groepen bij circa tweederde of meer van de respondenten een videorecorder in huis. Bij het merendeel van de respondenten is thuis een vaste telefoonlijn aanwezig, maar een mobiele telefoon komt vaker voor. Behalve bij de Marokkanen is bij alle groepen in meer dan de helft van de gevallen een pc aanwezig. Een dvd-speler komt het minst vaak voor. Surinamers en Chinezen en in mindere mate Antillianen hebben meer apparatuur in huis dan Turken en Marokkanen. Turkse, Marokkaanse en Surinaamse mannen hebben vaker een mobiele telefoon dan de vrouwen en Chinese mannen hebben vaker een dvd-speler dan de vrouwen.

Vergeleken met Nederlanders zijn Antillianen, Chinezen en Surinamers vaak in het bezit van een mobiele telefoon. Nederlanders zijn het vaakst in het bezit van een videorecorder en een pc. Daarin worden ze op de voet gevolgd door Chinezen en Antillianen.

Vergeleken met het onderzoek in 1998 is in alle etnische groepen (bij personen van 18 jaar en ouder) het televisiebezit vrijwel gelijk gebleven. Het videorecorderbezit is in alle groepen licht gestegen; het meest bij de Turken (+17%) en dan bij de Antillianen (+11%) en Marokkanen (+10%); bij Antillianen en Chinezen stijgt het videorecorderbezit met 5 tot 6 procentpunt.

Het pc-bezit is onder alle groepen sterk gestegen. Het sterkst onder Surinamers (+26%), direct gevolgd door Antillianen (+24%), Marokkanen (+23%) en Turken (+22%), en als laatste de Chinezen (+8%).

Het aantal mensen dat zelf een mobiele telefoon bezit heeft in vier jaar tijd een flinke vlucht genomen. In de groepen Marokkanen, Surinamers, Antillianen en Chinezen nam het bezit met de helft of meer toe. Bij de Turken is sprake van een iets geringere groei, namelijk van 41% naar 72%. Daarentegen is het percentage respondenten dat thuis de beschikking heeft over een vaste telefoonlijn sterk afgenomen: gemiddeld over alle groepen daalde dit percentage van 91% in 1998 naar 71% in 2002.

Voor de moderne apparaten – de mobiele telefoon, de dvd-speler en de pc – zijn de resultaten uitgesplitst naar de leeftijdsgroepen 13-34 jaar en 35 jaar en ouder.

Bezit apparatuur per leeftijdsgroep: N (allen: leeftijd bekend)	Tur.		Mar.		Sur.		Ant.		Chi.	
	13-34	35+	13-34	35+	13-34	35+	13-34	35+	13-34	35+
	241	158	224	140	203	183	239	164	199	147
mobiele telefoon persoonlijk	81	59	77	43	91	75	88	82	89	70
dvd-speler	31	18	19	6	46	40	36	21	54	36
pc	62	50	43	37	72	64	78	61	79	55

Jongeren zijn vaker dan ouderen in het bezit van een mobiele telefoon, een pc en een dvd-speler. Opvallend is dat zowel jongere als oudere Marokkanen achterblijven bij de andere groepen als het gaat om de beschikking hebben over een dvd-speler of een pc. Voor de oudere Marokkanen geldt dit ook ten aanzien van het in bezit hebben van een mobiele telefoon. Jonge Marokkanen hebben hier de achterstand die ze in 1998 hadden ingelopen. Nederlandse jongeren én ouderen hebben vaker de beschikking over een pc dan de etnische groepen.

Aantal televisietoestellen

Als het gaat om televisie is ook gevraagd naar het aantal toestellen dat men in huis heeft.

Aantal televisietoestellen N (allen)	Tur.	Mar.	Sur.	Ant.	Chi.	Ned.
	408	366	388	403	348	*
geen toestel	1	1	2	0	4	2
één toestel	72	69	43	48	60	37
twee toestellen	23	24	38	34	25	45
drie of meer toestellen	4	7	17	17	11	16

* Resultaten Nederlanders afkomstig uit Establishment Survey 2002

Bij ruim de helft van de Nederlandse, Surinaamse en Antilliaanse huishoudens staat meer dan één televisietoestel in huis. Bij Turken, Marokkanen en Chinezen is dat minder vaak het geval (27 tot 36 procent).

In vergelijking met 1998 is het aantal televisietoestellen dat men in huis heeft staan onder de Nederlanders en Chinezen amper gestegen. Vooral onder Surinamers, maar ook onder Turken en Marokkanen valt ten opzichte van 1998 een sterke toename van het aantal televisietoestellen in huis (meer dan één toestel) waar te nemen. Het aantal toestellen nam in deze groepen toe met de helft of meer. Bij de Antillianen is de groei van het aantal televisietoestellen in huis geringer.

3.2 Beschikbaarheid antenne-inrichting

Het televisietoestel kan op een aantal manieren televisiesignalen ontvangen. De meest gangbare aansluiting in Nederland is via de kabel. Daarnaast kunnen er via een antenne of een schotel signalen ontvangen worden. In de tabel wordt weergegeven welke aansluiting(en) men op het hoofdtoestel thuis heeft.

Bron tv- en radiosignaal N (allen)	Tur.	Mar.	Sur.	Ant.	Chi.	Ned.
	408	366	388	403	348	*
kabel	90	89	94	96	87	91
individuele schotel	78	64	3	4	13	14
gemeenschappelijke schotel	6	5	0	1	3	4
buitenantenne	2	0	0	1	0	1
kamerantenne	2	1	3	2	13	1
gemeenschappelijke antenne	0	3	2	1	2	2

* Gegevens van de Nederlanders zijn afkomstig uit Radiobasisonderzoek KLO 2001.

Allochtone groepen hebben gemiddeld even vaak een kabelaansluiting als Nederlanders (91%). Bij Marokkanen en Chinezen is het percentage relatief laag. Een groot deel van de (vooral oudere) Turken en Marokkanen en een kleiner deel van de Chinezen bezitten (daarnaast) een aansluiting op een (in de meeste gevallen individuele en soms een gemeenschappelijke) schotel. Andere ontvangstmogelijkheden zoals een buitenantenne, een kamerantenne en een gemeenschappelijke antenne komen weinig voor.

Onderstaande tabel vergelijkt (voor respondenten van 18 jaar en ouder) de resultaten met de bevindingen uit het onderzoek van 1998. Het aantal huishoudens dat een kabelaansluiting heeft blijkt bij Turken en Antillianen gestegen te zijn. Ook in 1998 had het merendeel van de Turken en de Marokkanen naast de kabelaansluiting een aansluiting op een (gemeenschappelijke) schotel. Surinamers en Antillianen bezaten ook toen slechts zelden een schotel.

Bron tv- en radiosignaal	Tur.	Mar.	Sur.	Ant.	Chi.	Ned.
1998 N (18+)	148	147	149	146	135	*
kabel	76	84	93	88	85	94
individuele schotel	73	64	3	3	11	7
gemeenschappelijke schotel**	--	--	--	--	--	--
buitenantenne	2	-	-	3	1	6
kamerantenne	1	3	1	-	1	3
gemeenschappelijke antenne	4	-	1	-	-	7
2002 N (18+)	354	317	349	352	318	*
kabel	90	89	94	96	86	91
individuele schotel	78	63	3	3	13	14
gemeenschappelijke schotel	6	5	1	1	3	4
buitenantenne	2	0	0	1	0	1
kamerantenne	2	1	3	2	14	1
gemeenschappelijke antenne	1	4	2	1	2	2

* Gegevens van de Nederlanders zijn afkomstig uit Radiobasisondervraging KLO 2001

** In 1998 is de gemeenschappelijke schotel niet in het onderzoek meegenomen.

In onderstaande tabel zijn de resultaten met elkaar gecombineerd, zodat duidelijk wordt hoeveel mensen zowel een kabel als schotelaansluiting hebben, of alleen een kabelaansluiting of alleen een schotel.

Bron tv-signaal: combinaties N (allen)	Tur.	Mar.	Sur.	Ant.	Chi.
	408	366	388	403	348
zowel kabel als schotel	70	55	3	4	10
wel kabel, geen schotel of onbekend	19	33	93	92	79
wel schotel, geen kabel of onbekend	9	12	1	0	4
alleen antenne	1	1	2	2	5
geen aansluiting	0	-	1	1	1

Bijna driekwart van de Turken (70%) en ruim de helft van de Marokkanen (55%) blijkt zowel over een kabel- als een schotelaansluiting te beschikken. Surinamers, Antillianen en in mindere mate Chinezen hebben veelal alleen een kabelaansluiting.

Vergeleken met de uitkomsten van 1998 is er niet veel veranderd. Zowel het aantal huishoudens dat de beschikking heeft over een schotelantenne als het aantal huishoudens met een kabelaansluiting is in alle groepen licht gestegen. In de volgende tabel wordt een vergelijking tussen de uitkomsten van 1998 en 2002 gepresenteerd. De resultaten hebben betrekking op respondenten van 18 jaar en ouder.

Bron tv-sigitaal: combinaties		Tur.	Mar.	Sur.	Ant.	Chi.
1998	N (18+)	148	147	149	146	135
	zowel kabel als schotel	57	52	2	3	9
	wel kabel, geen schotel of onbekend	19	33	91	85	76
	wel schotel, geen kabel of onbekend	16	12	1	1	2
	geen van beide	8	3	6	12	13
2002	N (18+)	354	317	349	352	318
	zowel kabel als schotel	70	55	3	3	11
	wel kabel, geen schotel of onbekend	19	33	93	93	78
	wel schotel, geen kabel of onbekend	9	11	1	0	5
	geen van beide	2	1	3	3	6

Gemiddeld over alle ondervraagden is het aantal huishoudens dat zowel over een kabelantenne als een (gemeenschappelijke) schotelantenne beschikt ten opzichte van 1998 gestegen bij de groepen Turken en Marokkanen en in geringe mate bij de Chinezen. Ten opzichte van 1998 is het aantal huishoudens met uitsluitend een kabelaanluiting vrijwel gelijk gebleven. Alleen bij de Antillianen doet zich een geringe stijging voor. Het aantal huishoudens dat geen kabelaanluiting heeft, maar wel de beschikking heeft over een (gemeenschappelijke) schotelantenne is gemiddeld over alle groepen in vergelijking met 1998 enigszins gedaald.

Bij Turken en Marokkanen wijst het bezit van een schotel op een laag integratieniveau, terwijl het bezit van een pc bij alle groepen juist op een hoog integratieniveau wijst.

Analoge of digitale decoder

Voor de totale steekproef bedraagt het schotelbezit 33%. Aan diegenen die een schotel bezitten is gevraagd of men beschikt over een analoge dan wel een digitale decoder.

Soort satellietdecoder	Tur.	Mar.	Sur.	Ant.	Chi.
N (schotelbezitters)	308	226	18	25	51
digitaal	36	52	72	60	45
analoog	43	30	21	-	5
beide	11	3	-	5	4
weet niet	10	16	7	35	46

Gemiddeld over alle groepen is men het vaakst in het bezit van een digitale satellietdecoder, een vijfde (20%) van de schotelbezitters beschikt over een analoge decoder en 5% heeft zowel een digitale als een analoge decoder. Bijna een kwart (23%) blijkt er niet van op de hoogte of het een digitale of analoge decoder betreft. Relatief gezien blijken Marokkaanse schotelbezitters vaak over een digitale en Turkse schotelbezitters vaak over een analoge decoder te beschikken.

3.3 Ontvangstmogelijkheid tv-zenders

Via de kabel en schotel kan men vele zenders ontvangen, maar dat hoeft niet te betekenen dat deze zenders ook zijn ingesteld op de televisie. In de tabel hieronder wordt weergegeven welke zenders (publieke zenders, commerciële zenders, regionale/lokale zenders en zenders uit het moederland) de televisiebezitters op hun hoofdtoestel kunnen ontvangen. Aan degenen die deze zenders kunnen ontvangen is vervolgens gevraagd of men deze zenders ook daadwerkelijk op het toestel ingesteld heeft. In beide gevallen is gepercenteerd op het totaal aantal televisiebezitters binnen de groepen.

Kanalen op hoofdtoestel* N (televisiebezitters)	Tur. 405	Mar. 362	Sur. 380	Ant. 402	Chi. 333
publieke zenders	91 (94)	94 (97)	98 (99)	97 (100)	98 (99)
commerciële zenders	91 (95)	93 (97)	97 (100)	98 (99)	98 (99)
lokaal/regionaal	90 (94)	93 (98)	94 (98)	96 (98)	91 (94)
zenders herkomstland	94 (97)	77 (85)	41 (57)		49 (54)

* Percentage dat zenders heeft ingesteld op het hoofdtoestel. Tussen haakjes: ontvangst mogelijk.

Het merendeel van de ondervraagden kan de publieke, commerciële en lokale zenders ontvangen en de meesten hebben deze zenders ook op hun hoofdtoestel ingesteld. Vooral Turken en Marokkanen hebben de mogelijkheid om zenders uit het moederland te ontvangen en bij de meeste Turken staan deze zenders ook op het toestel ingesteld. Marokkanen blijken het minst vaak gebruik te maken van de instellingsmogelijkheden die zij op hun televisie hebben om zenders uit het herkomstland te ontvangen.

Gemiddeld rond de 5% is niet op de hoogte van de mogelijkheden die zij hebben om op hun toestel verschillende zenders te ontvangen. Het valt op dat Marokkanen en in iets mindere mate Turken minder op de hoogte zijn van de mogelijkheid om de verschillende zenders te ontvangen dan de andere groepen. Surinamers zijn er vaker niet van op de hoogte of er in principe de mogelijkheid bestaat om op het eigen toestel zenders uit het moederland te ontvangen.

3.4 Aanvullende abonnementen

Pluspakketten

Kabelmaatschappijen bieden in bepaalde plaatsen de mogelijkheid om het standaardpakket uit te breiden met meer zenders. Hiervoor is een aanvullend abonnement nodig. Aan de respondenten die in een plaats wonen waar de kabelmaatschappij aanvullende abonnementen aanbiedt en beschikken over een kabelaansluiting is gevraagd of ze een aanvullend abonnement hebben.

Aanvullend abonnement N (kabelbezitters)	Tur. 350	Mar. 297	Sur. 355	Ant. 374	Chi. 274
aanvullend abonnement	4	7	24	15	31

Chinezen (31%) en Surinamers (24%) hebben vaker een abonnement op aanvullende zenders dan de andere groepen (4 tot 15 procent).

Aan degenen die niet beschikken over een kabelaan sluiting is de vraag gesteld of er wel een mogelijkheid is om op de kabel aangesloten te worden.

Mogelijkheid tot kabelaan sluiting	Tur.	Mar.	Sur.	Ant.	Chi.
N (tv-bezitter zonder kabel of onbekend)	55	65	25	28	58
kabel niet mogelijk	12	5	12	12	5
kabel wel mogelijk	34	10	26	38	31
weet niet	53	85	62	50	64

Opvallend is dat het merendeel van de ondervraagden dat niet aangesloten is op een kabel niet weet of er überhaupt een mogelijkheid is om aangesloten te worden. Vooral Marokkanen blijken slecht op de hoogte.

Aan de mensen met een aanvullend abonnement is gevraagd of ze met dit abonnement ook eigentalige zenders kunnen ontvangen. Vanwege het geringe aantal personen met een aanvullend abonnement in de groepen Turken, Marokkanen en Antillianen hebben de percentages van deze groepen een indicatieve waarde.

Eigentalige zenders in aanvullend abonn.	Tur.	Mar.	Sur.	Ant.	Chi.
N (aanvullend abonnement)	52	64	107	72	103
geen	33	44	13	63	8
1 of 2 eigentalige zenders	24	30	62	13	86
3 of meer	21	10	21	11	2
weet niet	22	16	4	14	4

Vooral Chinezen (totaal 88%) en Surinamers (totaal 83%) hebben een aanvullend abonnement waarmee ze één of meerdere kanalen uit het moederland kunnen ontvangen. Kabelmaatschappijen bieden meestal een Hindoestaanse zender, zoals Zee-tv, en een Chinese zender, zoals TVBS-E, aan. Bij Antillianen (totaal 24%) en Turken (totaal 45%) gaat het slechts om een gering aantal personen dat een abonnement heeft om één of meerdere zenders te kunnen ontvangen. Overigens hebben Antillianen geen mogelijkheid om zenders uit het moederland te ontvangen. Aangenomen wordt dat het hier vooral Spaanse zenders betreft.

Abonnee-tv

De ondervraagden die de beschikking hebben over een kabelaansluiting of een schotelantenne is gevraagd of men geabonneerd is op Canal+ (zelf of een huisgenoot). Het vaakst blijkt dit het geval te zijn in de groep Antillianen; in totaal zijn 60 personen op Canal+ geabonneerd (15%). In de groep Surinamers werden 43 abonnees aangetroffen (11%) en in de groep Chinezen 24 (7%). Bij de ondervraagde groepen Turken en Marokkanen gaat het om een zeer geringe aantallen.

Abonnement Canal+ N (allen)	Tur.	Mar.	Sur.	Ant.	Chi.
abonnement op Canal+	2	3	11	15	7
geen abonnement, wel kabel of schotel	91	86	81	78	74
geen kabel of schotel	7	11	8	6	19

4 Behoeftte aan voorlichting en informatie

In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de aandacht voor en de houding ten aanzien van allerlei vormen van reclame-uitingen. Daarnaast wordt de rol van de media beschreven als het gaat om informatie over de situatie in het moederland, de situatie in eigen kring en de situatie in de Nederlandse samenleving. Daarna wordt de bekendheid met Postbus 51 belicht en ingegaan op het gebruik dat men van de verschillende RVD-diensten maakt. De beoordeling van overheidsinformatie komt eveneens aan de orde. Vervolgens wordt ingegaan op de voorlichting over verschillende thema's.

4.1 Aandacht voor reclame-uitingen

Over dertien vormen van reclame-uitingen is gevraagd of men er *geregeld*, *zo nu en dan* of *zelden of nooit* op let. Indien de respondent aangaf het medium waar het om gaat nooit te gebruiken of nooit op de desbetreffende locatie te komen, werd de vraag niet gesteld. In onderstaande tabel wordt naast het percentage personen dat in staat is kennis te nemen van een reclame-uiting (potentieel bereik) het percentage aangegeven dat daar ook daadwerkelijk wel eens (*geregeld* of *zo nu en dan*) kennis van neemt (actueel bereik).

Potentieel en actueel bereik reclame-uitingen N (allen)	Tur.		Mar.		Sur.		Ant.		Chi.	
	408		366		388		403		348	
	pot.	act.	pot.	act.	pot.	act.	pot.	act.	pot.	act.
advertenties in dagbladen	78	47	71	33	92	66	92	56	82	53
advertenties huis-aan-huisbladen	85	53	77	43	93	68	87	59	85	56
advertenties in tijdschriften	70	35	71	31	80	50	83	53	76	42
personeelsadvertenties	70	29	67	26	80	47	89	41	78	34
reclamefolders	88	61	81	52	94	73	94	68	88	57
geadresseerde brievenbusreclame	87	60	80	50	94	67	96	56	84	48
reclame op televisie	92	71	84	63	97	80	98	82	91	72
reclame op de radio	65	25	63	24	86	46	81	46	76	32
reclame op internet	60	21	56	19	69	30	76	37	67	24
reclame in de bioscoop	62	25	58	20	77	46	83	47	76	39
affiches en billboards	88	55	79	44	94	67	96	63	89	59
gratis ansichtkaarten	76	37	69	28	77	32	85	38	76	26
folders op het postkantoor	80	37	72	22	91	40	90	40	78	30

Om onderscheid te maken tussen frequent en incidenteel gebruik wordt het actuele bereik in de volgende tabel weergegeven in de vorm van gemiddelde scores op een schaal van 0 (*let er zelden of nooit op* of komt er nooit mee in aanraking) tot 100 (*let er geregeld op*).

Aandacht voor reclame-uitingen N (allen)	Tur.	Mar.	Sur.	Ant.	Chi.
advertenties in dagbladen	32	22	44	37	34
advertenties in gratis huis-aan-huisbladen	38	28	49	43	38
advertenties in tijdschriften	23	19	32	36	25
personeelsadvertenties	19	17	33	28	22
reclamefolders	45	35	56	50	38
geadresseerde reclame in de brievenbus	43	34	49	43	29
reclame op televisie	50	41	59	62	48
reclame op de radio	15	15	31	32	20
reclame op internet	14	12	18	26	15
reclame in de bioscoop	16	12	31	33	25
affiches en billboards op straat, bus en station	35	27	45	44	37
gratis ansichtkaarten in cafés, op scholen e.d.	23	17	20	24	14
folders in de standaard op het postkantoor	23	13	25	25	16

Uit de resultaten blijkt dat er gemiddeld over alle groepen, het vaakst gelet wordt op:

- reclame op televisie
- reclamefolders
- direct mail
- advertenties in huis-aan-huisbladen
- billboards
- advertenties in dagbladen

Het minst wordt gelet op:

- reclame op internet
- gratis ansichtkaarten in cafés, scholen e.d.
- folders op het postkantoor
- reclame op de radio
- reclame in de bioscoop
- personeelsadvertenties
- advertenties in tijdschriften

Surinamers blijken meer te letten op de meeste vormen reclame-uitingen dan de andere groepen. Marokkanen hebben in het algemeen de minste aandacht voor reclame-uitingen.

Binnen alle etnische groepen letten jongeren meer op reclame in de bioscoop en op internet dan ouderen. Binnen de groep Chinezen letten jongeren in het algemeen meer op reclame-uitingen dan ouderen. Alleen binnen de groep Chinezen letten jongeren meer dan ouderen vaker op reclamefolders en televisiereclame dan ouderen. Chinese en Antilliaanse jongeren hebben meer aandacht voor billboards op straat dan ouderen, terwijl Chinese en Marokkaanse jongeren meer op advertenties in dagbladen en tijdschriften letten dan ouderen. Verder blijkt dat alleen bij de Antillianen jongeren meer op gratis ansichtkaarten in cafés e.d. letten dan ouderen.

Bij Marokkanen en Turken letten mannen vaker op gedrukte reclamefolders en direct mail dan vrouwen. Marokkaanse mannen letten ook meer op andere vormen van reclame, zoals advertenties in dagbladen, advertenties in huis-aan-huis-bladen, advertenties in tijdschriften en reclame op televisie. Antilliaanse en Surinaamse vrouwen letten vaker dan de mannen op advertenties in tijdschriften, personeelsadvertenties en reclame op televisie. Daarnaast letten Surinaamse vrouwen meer dan mannen op advertenties en huis-aan-huis-bladen en bioscoopreclame. Antilliaanse vrouwen hebben meer dan Antilliaanse mannen oog voor reclamefolders, direct mail, billboards op straat, advertenties in dagbladen en folders in het postkantoor.

In de groepen Chinezen en Turken letten hoger opgeleiden vaker dan lager opgeleiden op advertenties in dagbladen, personeelsadvertenties en billboards op straat. Daarnaast letten hoger opgeleide Chinezen meer dan lager opgeleide Chinezen op reclame op televisie, advertenties in tijdschriften en direct mail. Verder letten hoger opgeleide Turken vaker dan lager opgeleide Turken op personeelsadvertenties.

Jonge (< 35 jaar) Turkse respondenten uit de eerste generatie letten vaker dan jonge Turkse respondenten uit de tweede generatie op advertenties in huis-aan-huis-bladen en dagbladen, reclamefolders en direct mail. Chinese respondenten onder de 35 jaar van de eerste generatie letten vaker dan degenen van de tweede generatie op folders in het postkantoor.

Nagegaan is de relatie tussen de mate van integratie in de Nederlandse samenleving en het letten op allerlei reclame-uitingen. Tevens is nagegaan in hoeverre dit samenhangt met een hoge score op de dimensies: beheersing en gebruik van de Nederlandse taal, kennis met betrekking tot de Nederlandse samenleving, onderschrijven van "Nederlandse" normen, sociale contacten met Nederlanders, Nederlandse identiteit en motivatie met betrekking tot integratie.

Uit de resultaten blijkt dat hoger geïntegreerden Marokkanen, Turken en Chinezen meer op reclame-uitingen letten dan weinig geïntegreerden. Bij de Antillianen en Surinamers is er slechts bij een klein aantal vormen van reclame sprake van een significant beter bereik van hoger geïntegreerden: bij de Antillianen gaat dit alleen op bij bioscoopreclame (dit heeft vooral te maken met taal en sociale contacten) en bij de Surinamers gaat dit alleen op voor radioreclame, tijdschriftreclame en advertenties in huis-aan-huis-bladen (dit heeft te maken met sociale contacten en motivatie tot integratie).

Bij de groep Marokkanen is de relatie tot mate van integratie en het kennis nemen van allerlei reclame-uitingen het grootst. Marokkanen die beter geïntegreerd zijn in de Nederlandse samenleving blijken meer te letten op vrijwel alle vormen van reclame dan Marokkanen die weinig zijn geïntegreerd. In de meeste gevallen heeft dit te maken met

taalbeheersing, kennis van de Nederlandse samenleving, sociale contacten en motivatie tot integratie.

Na de Marokkanen blijkt de relatie tot mate van integratie en het kennis nemen van allerlei reclame-uitingen het grootst bij Chinezen. Goed geïntegreerde Chinezen stellen zich vaker bloot aan allerlei vormen van reclame-uitingen dan minder geïntegreerde Chinezen. Vaak hangt dit samen met taalbeheersing en sociale contacten.

Hoger geïntegreerde Turken letten vaker dan lager geïntegreerde Turken op ongeveer de helft van de voorgelegde vormen van reclame-uitingen. In de meeste gevallen heeft dit te maken met taal, soms ook met kennis van de Nederlandse samenleving en sociale contacten, en in een enkel geval met de motivatie tot integratie.

In onderstaande tabel wordt zowel voor integratie in het algemeen als voor afzonderlijke dimensies aangegeven bij welke groepen er een positief verband bestaat tussen integratie en het letten op reclame-uitingen.

Advertenties in of reclame op:	algemene integratie	taal	kennis	normen	sociale contacten	motivatie	identiteit
dagbladen	M,C	M	M	M	M,C	C	C
huis-aan-huis-bladen	M,S		M		S	S	
tijdschriften	M,T,S,C	M,T	MT	M	M,S,C	M,S,C	M,C
personeelsadvertenties	M,T,C	M,T,C	M,T		C	M	
televisie	M,C	M,C			M,C	M	M
radio	M,T,S,C	M,T,C	T		M,T,S,C	M,S	
internet	M,T,C	M,T,C	M,T,C		M,T,C	M	M
bioscoop	M,A,C	M,A,C	M	C	M,A	M	
billboards	M,T,C	M,C	M	C	M,C	M,T	M
ansichtkaarten	M,T	M,T	M	M	M	M	M
folders in postkantoor	M,T	T	M			M	T
folders in brievenbus	C	C	C				
direct mail	C	C			C		

Houding t.a.v. reclame-uitingen

De houding van de respondenten ten aanzien van vijf vormen van reclame-uitingen werd vastgesteld door het voorleggen van een aantal korte uitspraken. De respondenten werd gevraagd aan te geven in hoeverre met zich kan vinden in deze uitspraken (*mee eens, gedeeltelijk mee eens of niet mee eens*).

In de volgende tabellen is aangegeven hoeveel procent van de respondenten zich geheel respectievelijk geheel of gedeeltelijk (percentage tussen haakjes) konden vinden in de uitspraken. Hierbij geldt opnieuw dat relatief veel respondenten geen mening konden

geven omdat zij de reclame-uiting niet kenden of er geen mening over hadden. Om die reden varieert het aantal personen dat een mening gaf.

Geheel resp. geheel of gedeel- lijk instemmen met uitspraak N (allen)	Tur.	Mar.	Sur.	Ant.	Chi.
	408	366	388	403	348
Reclamespotjes op de radio:					
- geven nuttige informatie	21 (66)	30 (73)	24 (80)	31 (82)	27 (71)
- zijn leuk om te horen	27 (69)	24 (78)	30 (81)	33 (81)	23 (69)
- zijn irritant	25 (53)	20 (55)	25 (69)	16 (48)	21 (52)
Reclamespotjes op televisie:					
- geven nuttige informatie	28 (76)	28 (82)	28 (84)	36 (82)	36 (84)
- zijn leuk om te zien	29 (78)	34 (91)	39 (92)	42 (92)	32 (86)
- zijn irritant	20 (54)	15 (56)	18 (63)	14 (53)	13 (53)
Reclamespotjes op de radio:					
- geven nuttige informatie	30 (81)	38 (89)	38 (91)	35 (86)	38 (87)
- zijn leuk om te zien en te lezen	22 (80)	20 (82)	25 (74)	25 (82)	21 (77)
- zijn irritant	10 (43)	16 (46)	11 (46)	9 (39)	10 (37)
Advertenties in tijdschriften:					
- geven nuttige informatie	15 (68)	29 (85)	29 (85)	30 (85)	31 (84)
- zijn leuk om te zien en te lezen	22 (75)	23 (83)	30 (84)	36 (88)	21 (81)
- zijn irritant	17 (48)	14 (42)	13 (46)	7 (37)	6 (40)
Buitenreclame:					
- geeft nuttige informatie	21 (74)	26 (73)	27 (79)	26 (74)	25 (77)
- is leuk om te zien en te lezen	24 (81)	27 (83)	42 (89)	36 (83)	26 (80)
- is irritant	11 (44)	12 (47)	7 (41)	11 (40)	10 (37)

In het algemeen is de houding van de ondervraagde respondenten ten aanzien van de verschillende vormen van reclame-uitingen gematigd positief te noemen. Het leukst vindt men televisiespotjes. Ook buitenreclame scoort in dit opzicht in vrijwel alle groepen relatief hoog. Als het gaat om in hoeverre men reclame nuttige informatie vindt bevatten, scoren advertenties in dagbladen het hoogst, gevolgd door reclame op televisie. Buitenreclame wordt als minder nuttige informatie ervaren. De uitspraken over het irritant zijn van reclamespotjes worden het vaakst op radio en vervolgens op televisie van toepassing geacht.

In onderstaande tabel worden voor alle groepen de gemiddelde scores op een schaal van 0 tot 100 weergegeven, waarbij geldt dat de score hoger is naarmate men zich meer kan vinden in de uitspraak.

Mate van instemmen met uitspraak N (allen)	Tur.	Mar.	Sur.	Ant.	Chi.
Reclamespotjes op de radio:					
- geven nuttige informatie	44	51	52	56	49
- zijn leuk om te horen	48	51	55	57	46
- zijn irritant	39	37	47	32	36
Reclamespotjes op televisie:					
- geven nuttige informatie	52	55	56	59	60
- zijn leuk om te zien	54	63	66	67	59
- zijn irritant	37	36	40	34	33
Reclamespotjes op de radio:					
- geven nuttige informatie	55	64	64	61	63
- zijn leuk om te zien en te lezen	51	51	49	54	49
- zijn irritant	27	31	28	24	23
Advertenties in tijdschriften:					
- geven nuttige informatie	42	57	57	57	57
- zijn leuk om te zien en te lezen	48	53	57	62	51
- zijn irritant	33	28	29	22	23
Buitenreclame:					
- geeft nuttige informatie	48	50	53	50	51
- is leuk om te zien en te lezen	52	55	65	59	53
- is irritant	27	30	24	26	23

Turken blijken gemiddeld genomen in vergelijking met andere groepen het minder leuk te vinden om kennis te nemen van reclame en deze ook als minder nuttige informatie te ervaren. Antillianen daarentegen ervaren bovengenoemde reclame-uitingen vaker als leuk om kennis van te nemen en als nuttige informatie.

Binnen de groep Surinamers vinden vrouwen advertenties in tijdschriften en dagbladen minder irritant dan mannen. De vrouwen van Marokkaanse en Surinaamse afkomst zijn vaker dan de mannen van mening dat advertenties in respectievelijk dagbladen en tijdschriften leuk zijn om kennis van te nemen.

Marokkaanse ondervraagden die meer geïntegreerd zijn in de Nederlandse samenleving zijn vaker van mening dat reclame op televisie leuk is om te zien dan de minder geïntegreerden. Dit hangt samen met hun kennis van de Nederlandse samenleving, het hebben van de Nederlandse nationaliteit en de mate van motivatie met betrekking tot integratie. Bij de Turken, Antillianen en Chinezen zijn hoog geïntegreerden vaker van mening dat reclamespotjes op televisie irritant zijn dan laag geïntegreerden.

4.2 Rol van media

Aan de respondenten is voor een aantal media gevraagd of deze een grote (100), kleine (50), of geen rol (0) spelen in het op de hoogte blijven van de situatie in het moederland, de situatie in eigen kring in Nederland en de gebeurtenissen in de Nederlandse samenleving. De gemiddelde scores zijn in de tabel weergegeven.

Rol media in	informatie moederland					informatie eigen kring					informatie Nederland					
	Tur	Mar	Sur	Ant	Chi	Tur	Mar	Sur	Ant	Chi	Tur	Mar	Sur	Ant	Chi	Ned
N (allen)	408	366	388	403	348	408	366	388	403	348	408	366	388	403	348	550
Ned. radio	27	17	41	35	29	48	45	50	39	31	66	57	75	71	56	73
Nederlandse tv	48	32	60	52	47	64	66	62	56	38	79	78	90	89	70	93
eigen televisie	90	78	59	49	61	54	35	47	40	46	32	21	42	30	32	40
Ned. bladen	38	23	46	48	30	55	51	52	51	29	69	65	80	83	55	86
eigen bladen	80	51	58	66	60	50	25	45	52	48	31	13	37	37	33	11
fam. Nederland	61	70	71	57	50	67	75	73	72	51	59	69	71	64	47	57
fam.moederland	72	81	75	78	51	39	30	53	57	27	26	24	39	41	18	15
via internet	39	35	42	49	37	38	42	40	47	29	44	44	49	55	37	35

Voor Turken en Marokkanen vormen de televisiezenders uit het moederland de belangrijkste bron van informatie over de situatie in het moederland. Voor Surinamers, Antillianen en Marokkanen is de familie in het moederland daarvoor de belangrijkste informatiebron, terwijl voor Chinezen de televisie, kranten en tijdschriften uit het moederland een belangrijke rol spelen. De Nederlandse radio is het minst gebruikte medium om informatie over het moederland te krijgen.

Informatie over de situatie in eigen kring in Nederland verkrijgen alle groepen vooral via familie in Nederland. Door Turken en Marokkanen wordt ook relatief vaak de Nederlandse televisie gebruikt om informatie uit de eigen kring te verkrijgen. Turken en Surinamers vinden internet het minst belangrijke medium om informatie over de eigen kring te verkrijgen. Marokkanen kennen eigentalige kranten en tijdschriften hiervoor de minst belangrijke rol toe en Antillianen de Nederlandse radio.

Om informatie over de ontwikkelingen in de Nederlandse samenleving te krijgen speelt de Nederlandse televisie, gevolgd door de Nederlandse gedrukte media de belangrijkste rol.

Voor Turkse vrouwen speelt de Turkse krant duidelijk minder een rol dan bij de mannen als het gaat om informatie te krijgen over de situatie in het moederland. Ook maken zij minder dan mannen gebruik van Turkse kranten en tijdschriften om informatie te krijgen uit eigen kring. Antilliaanse vrouwen verkrijgen vaker via de buitenlandse televisie hun informatie over de situatie in het moederland en in eigen kring dan de Antilliaanse mannen.

Voor alle groepen geldt dat de rol van internet voor het verkrijgen van informatie over zowel het moederland, de eigen kring als de Nederlandse samenleving bij jongeren hoger ligt dan bij ouderen. Nederlandse kranten en tijdschriften spelen voor het verkrijgen van informatie uit het moederland en uit de Nederlandse samenleving bij Turkse, Marokkaanse en Chinese jongeren een belangrijkere rol dan voor de ouderen binnen deze

groepen. Marokkaanse ouderen gebruiken meer dan de jongeren de televisie uit het moederland om zich op de hoogte te stellen over de situatie in Marokko en in eigen kring.

Voor alle groepen geldt dat meer geïntegreerden vaker dan minder geïntegreerden gebruik maken van Nederlandse televisie, Nederlandse kranten en tijdschriften en internet om informatie te verkrijgen over het moederland, de eigen kring en de Nederlandse samenleving. Minder geïntegreerden gebruiken vaker dan meer geïntegreerden televisie-uitzendingen of kranten uit het moederland om over deze zaken geïnformeerd te worden. Ook familie in het moederland speelt bij weinig geïntegreerden vaak een belangrijke rol om informatie over het moederland te verkrijgen.

4.3 **Bekendheid Postbus 51**

Postbus 51 is een centraal loket, waar men terecht kan met vragen aan de Rijksoverheid en waar men folders over allerlei thema's kan bestellen. Postbus 51 is onderdeel van de Rijksvoorlichtingsdienst van het Ministerie van Algemene Zaken.

Allereerst is gevraagd of men wel eens gehoord heeft van 'Postbus 51' (spontane bekendheid). Als men het antwoord schuldig moest blijven, werd een tekst met een korte omschrijving voorgelezen (geholpen bekendheid).

Aan degenen die in eerste instantie (spontaan) aangaven wel van Postbus 51 te hebben gehoord is gevraagd of men weet wat Postbus 51 precies inhoudt. Belangrijke elementen in het antwoord van de respondent moesten zijn: (1) Rijksoverheid, (2) informatie of voorlichting, en (3) minstens twee voorbeelden van media (reclamespotjes op televisie, reclamespotjes op de radio, advertenties in kranten, advertenties in tijdschriften, informatie in brochures). De enquêteurs waren geïnstrueerd om de antwoorden van de respondenten in te delen in geheel goed (indien alle elementen genoemd), gedeeltelijk goed (één of meerdere elementen) of onjuist (geen van de elementen genoemd).

Uit de antwoorden van degenen die aangaven Postbus 51 te kennen, blijkt gemiddeld over alle groepen 30% geheel goed te scoren; deze respondenten bleken dus goed te weten wat Postbus 51 is. Gemiddeld 45% kon een beperkte omschrijving geven van Postbus 51 en gemiddeld 25% kon bij nader inzien geen antwoord geven of gaf een foutief antwoord.

Vooraf onder de Turken, Marokkanen en Chinezen is de bekendheid met Postbus 51 laag: het merendeel heeft er nooit van gehoord of weet niet wat het inhoudt. Hoewel Postbus 51 onder de Surinamers en Antillianen meer bekendheid geniet, blijkt ook hier dat eenderde tot ruim de helft niet op de hoogte is van wat Postbus 51 inhoudt.

De bekendheid met de inhoud van Postbus 51 onder alle respondenten ziet er over de verschillende groepen als volgt uit:

Bekendheid met Postbus 51		Tur.	Mar.	Sur.	Ant.	Chi.
N (allen)		408	366	388	403	348
allen	ook na uitleg niet mee bekend	68	67	35	53	64
	Postbus 51 na uitleg bekend	12	8	14	13	12
	Postbus 51 zonder uitleg bekend	19	25	51	34	24
	totale bekendheid	32	33	65	47	36
13-34	ook na uitleg niet mee bekend	66	54	41	54	54
	Postbus 51 na uitleg bekend	14	12	17	14	15
	Postbus 51 zonder uitleg bekend	20	34	43	31	31
	totale bekendheid	34	46	59	46	46
35+	ook na uitleg niet mee bekend	75	87	28	52	78
	Postbus 51 na uitleg bekend	9	3	11	11	7
	Postbus 51 zonder uitleg bekend	17	10	61	38	15
	totale bekendheid	25	13	72	48	22

De belangrijkste resultaten samengevat.

- Vooral Surinamers (65%) en in mindere mate ook Antillianen (47%) hebben wel eens gehoord van Postbus 51. Ongeveer een derde van de Marokkanen (33%) en de Chinezen (36%) blijkt al dan niet na uitleg wel eens gehoord te hebben van Postbus 51.
- Jonge Turken, Marokkanen en Chinezen hebben vaker van Postbus 51 gehoord dan oudere personen uit deze groepen.
- Vooral Turkse, maar ook Chinese mannen hebben vaker van Postbus 51 gehoord dan vrouwen.
- Antilliaanse en Surinaamse personen die jonger zijn dan 35 jaar en behoren tot de tweede generatie hebben vaker van Postbus 51 gehoord dan personen van die leeftijd behorend tot de eerste generatie.

Afzender Postbus 51

Aan degenen die wel (gedeeltelijk) goed op de hoogte van de inhoud van Postbus 51 bleken te zijn, werd gevraagd naar de afzender van Postbus 51 en de kanalen waarlangs de boodschap wordt verspreid. In onderstaande tabel staat weergegeven waarvan men denkt dat Postbus 51 afkomstig is.

Afzender Postbus 51	Tur.	Mar.	Sur.	Ant.	Chi.
N (bekend met Postbus 51)	78	91	199	138	80
Rijksoverheid	50	62	58	46	30
Overheid	20	24	16	24	38
Rijksvoorlichtingsdienst	5	3	12	5	9
andere afzender	17	7	3	7	8
weet niet	8	4	11	18	15

Meer dan de helft van de Marokkanen (62%), direct gevolgd door de Surinamers (58%) en de Turken (50%) noemen de Rijksoverheid als afzender van Postbus 51. Van de Antillianen (46%) en de Chinezen (30%) zijn minder personen daarvan op de hoogte. In

deze groepen wordt wel relatief vaak 'de overheid' genoemd. Andere genoemde instanties zijn de gemeente, een ministerie of Sire.

Waarvan men Postbus 51 kent

Vervolgens werd aan degenen die Postbus 51 kennen, gevraagd waar men Postbus 51 van kent. Hierbij kon men meerdere antwoorden geven.

Postbus 51 kennen van N (bekend met Postbus 51)	Tur.	Mar.	Sur.	Ant.	Chi.
televisie	94	98	95	95	99
radio	68	79	75	65	96
folders/brochures	77	87	82	81	94
kranten/tijdschriften	26	60	52	58	85
anders	61	78	64	65	96

Van degenen die bekend zijn met Postbus 51 kent vrijwel iedereen Postbus 51 van de televisie. In veel mindere mate is men op de hoogte geraakt door middel van folders of brochures en in nog mindere mate via de radio. Kranten en tijdschriften, bioscoopreclame en buitenreclame spelen een nog geringere rol, evenals internet en de telefoon, die slechts door enkelen genoemd worden als de bronnen waar zij Postbus 51 van kennen.

Jonge Surinamers kennen Postbus 51 vaker van de bioscoop en van internet dan oudere Surinamers. Bij de Marokkanen en Surinamers zijn vrouwen vaker dan mannen via folders en brochures bekend geraakt met Postbus 51.

Gerelateerd aan mediagebruik (radio, televisie en kranten) blijkt dat in alle groepen de bekendheid met Postbus 51 groter is naarmate men vaker kranten en tijdschriften leest en meer gebruik maakt van het internet (met name voor het gericht zoeken naar informatie). Eveneens blijken bij alle groepen, met uitzondering van de Surinamers, mensen die bekend zijn met Postbus 51 vaker naar de radio (veelal ook regionaal/lokaal) te luisteren. De mate van televisiekijken heeft in de meeste groepen geen invloed op de bekendheid met Postbus 51. Ook hier vormen de Surinamers een uitzondering; Surinamers die vaker televisiekijken zijn vaker bekend met Postbus 51. Postbus 51 geniet in bijna alle groepen (opnieuw met uitzondering van de Surinamers) minder bekendheid bij personen die relatief een groot deel van hun luistertijd besteden aan zenders uit het land van herkomst. Hetzelfde geldt voor personen die relatief een groot deel van de leestijd besteden aan kranten en tijdschriften uit het land van herkomst.

4.4 **Gebruik folders van Rijksoverheid**

Aan hen die hebben aangegeven (spontaan en geholpen) bekend te zijn met Postbus 51 is gevraagd of men in het afgelopen jaar wel eens een folder of brochure van de Rijksoverheid heeft ingezien. De resultaten worden gepresenteerd naar de totale groep

ondervraagden. Surinamers (30%) hebben het vaakst een folder of brochure van de Rijksoverheid ingezien. Op enige afstand worden ze gevolgd door Antillianen (22%).

Inzien folders Rijksoverheid	Tur.	Mar.	Sur.	Ant.	Chi.
N (allen)	408	366	388	403	348
ja	14	16	30	22	21
nee	61	48	46	58	54
weet niet meer	25	36	24	19	25

Jongere Turken hebben vaker dan oudere Turken brochures of folders ingezien. Lagere opgeleide Surinamers hebben vaker dan de hogere opgeleiden kennis genomen van een folder of brochure. Hetzelfde geldt voor personen in de groep Surinamers met een lagere sociaal-economische status.

Gerelateerd aan mediagedrag blijkt dat Turkse en Marokkaanse personen die daadwerkelijk een folder of brochure van de Rijksoverheid hebben ingezien ook vaker luisteren naar regionale of lokale radio-uitzendingen voor etnische groepen. Bij de overige groepen is geen significant verband aangetroffen tussen gebruik maken van deze service van Postbus 51 en het mediagedrag.

Aan degenen die één of meerdere folders of brochures van de Rijksoverheid hebben ingezien is gevraagd of deze in de eigen taal of in het Nederlands was gesteld.

Taal folders Rijksoverheid	Tur.	Mar.	Sur.	Ant.	Chi.
N (brochure ingezien EN Postbus 51 bekend)	53	57	115	91	49
Nederlands	76	84	89	97	96
zowel Nederlands als andere taal	12	13	10	1	2
andere taal	7	-	-	-	2
weet niet meer	5	3	1	3	-

Voor alle groepen geldt dat het merendeel van de folders of brochures die men heeft ingezien in het Nederlands was gesteld. Het bereik van folders of brochures in de eigen taal is het hoogst onder Turken, gevolgd door Chinezen.

Aan de personen die wel eens een folder of brochure hebben ingezien is gevraagd hoe men aan deze folders is gekomen.

Hoe aan folders gekomen	Tur.	Mar.	Sur.	Ant.	Chi.
N (brochure ingezien EN Postbus 51 bekend)	53	57	115	91	49
via postkantoor/bibliotheek	46	46	49	51	41
op andere manier	36	22	36	37	37
beide	8	12	3	2	3
weet niet meer hoe	10	21	11	10	19

Folders en brochures worden vaak bij het postkantoor of de bibliotheek gehaald.

Verder blijken zoals vermeld in onderstaand overzicht vooral de gemeente, de werkgever en familie vaak bronnen waar folders vandaan komen.

Alternatieve instanties om aan folders te komen	Tur.	Mar.	Sur.	Ant.	Chi.
N (brochure ingezien EN Postbus 51 bekend)	53	57	115	91	49
via familie, vrienden, kennissen	16	15	14	22	-
toegestuurd door gemeente (-instantie)	46	29	48	26	67
meegenomen bij gemeente (-instantie)	16	38	33	14	8
via woningbouwvereniging	9	16	2	-	21
via werk	18	22	5	17	21
via een T/M/S/A/C organisatie	18	7	-	-	6
via medische instantie (dokter e.d.)	9	-	-	3	21
via internet	5	-	5	6	5
iets anders	7	18	6	3	24
weet niet meer via welke andere bron	4	18	6	22	3

4.5 Bekendheid en gebruik Postbus 51-informatielijn

Via de Postbus 51-informatielijn kan telefonisch informatie van de landelijke overheid verkregen worden. Nagegaan is of degenen die bekend zijn met Postbus 51 wel eens van deze informatielijn hebben gehoord en of men er wel eens gebruik van heeft gemaakt.

Bekendheid en gebruik Postbus 51-informatielijn	Tur.	Mar.	Sur.	Ant.	Chi.
N (Postbus 51 bekend)	138	126	256	196	127
1998 niet mee bekend	75	82	65	71	79
mee bekend, maar nooit gebruikt	25	14	33	29	19
mee bekend en gebruikt	-	4	2	-	1
2002 niet mee bekend	61	60	49	50	61
mee bekend, maar nooit gebruikt	32	32	40	39	35
mee bekend en gebruikt	8	8	11	11	4

Gemiddeld over alle groepen heeft ruim een derde van de personen die bekend zijn met Postbus 51, van de informatielijn gehoord. Slechts enkelen hebben er wel eens gebruik van gemaakt. De vragen die zij hebben gesteld gingen vooral over de Euro en over belastingen.

Uit analyse blijkt dat jongere Surinamers vaker bekend zijn met de Postbus 51-informatielijn dan de oudere Surinamers. Chinese respondenten met de Nederlandse nationaliteit zijn meer bekend met de informatielijn dan Chinezen met de nationaliteit van het moederland. Meer geïntegreerde Turken zijn beter op de hoogte van de Postbus 51-informatielijn dan weinig geïntegreerde Turken. Dit heeft vooral te maken met de beheersing van de Nederlandse taal en de kennis van de Nederlandse samenleving.

Er kan worden vastgesteld dat het gebruik van de informatielijn in alle groepen gestegen is ten opzichte van 1998. Echter het gebruik blijft relatief laag. Er valt tevens een

toename te zien (in alle groepen) in het aantal personen dat er wel van gehoord heeft, maar het nooit gebruikt heeft.

4.6 Bekendheid en gebruik Postbus 51-website

Op de website van Postbus 51 kan men informatie vinden over allerlei regelingen en wetten. Via deze site kan men ook vragen stellen en folders bestellen. Gevraagd werd naar de bekendheid en het gebruik van deze website.

Bekendheid en gebruik website Postbus 51 N (Postbus 51 bekend)	Tur.	Mar.	Sur.	Ant.	Chi.
niet mee bekend	79	76	73	65	69
mee bekend, maar nooit gebruikt	19	22	24	29	25
mee bekend en gebruikt	2	2	3	6	6

Het merendeel kent de website van Postbus 51 niet. Een enkeling heeft er wel eens gebruik van gemaakt. Degenen die de website wel eens bezocht hebben, zochten er, net als bij de telefonische informatielijn, naar informatie over vooral belastingen en de Euro.

4.7 Beoordeling overheidsinformatie

Aan degenen die bekend zijn met Postbus 51 of die hebben aangegeven niet bekend te zijn met Postbus 51, maar wel eens een folder of brochure te hebben ingezien, werd door het voorleggen van een aantal uitspraken om een beoordeling gevraagd. Men kreeg het verzoek aan te geven in hoeverre de uitspraak overeenkomt (zeer, enigszins of niet zo) met de eigen mening over de verkregen informatie van de overheid. In onderstaande tabel een overzicht van de resultaten van degenen die zich *zeer* respectievelijk *zeer* tot *enigszins* (percentage tussen haakjes) konden vinden in de uitspraken.

Passen bij eigen mening over overheidsinformatie N (brochure ingezien OF Postbus 51 bekend)	Tur.	Mar.	Ant.	Ant.	Chi.
geloofwaardig	20 (86)	46 (97)	36 (94)	52 (96)	42 (91)
irritant	7 (36)	3 (26)	7 (30)	2 (24)	7 (41)
objectief	11 (77)	30 (86)	30 (87)	37 (87)	35 (86)
saai	10 (59)	10 (50)	18 (63)	20 (58)	16 (56)
informatief	33 (91)	61 (99)	64 (97)	69 (99)	47 (94)
betuttelend	14 (52)	6 (48)	8 (48)	6 (30)	19 (54)
begrijpelijk	30 (90)	44 (95)	60 (97)	68 (95)	39 (92)
zinloos	8 (42)	3 (17)	5 (22)	6 (23)	1 (20)
actueel	43 (91)	48 (94)	56 (97)	53 (97)	41 (92)
onduidelijk	6 (39)	3 (25)	4 (36)	7 (25)	5 (54)

Over het algemeen vindt men informatie van de overheid zeer tot enigszins informatief, begrijpelijk en actueel. De informatie komt op de meesten zeer tot enigszins geloofwaardig over. Gemiddeld over alle groepen kan ruim een kwart (29%) zich volledig

vinden in de uitspraak dat de informatie objectief is; ruim de helft (56%) is van mening dat dit enigszins het geval is. Ruim de helft (57%) vindt de informatie (enigszins) saai en bijna de helft (46%) is van mening dat er (enigszins) sprake is van betutteling. Een klein deel (5%) vindt de informatie uitgesproken irritant, voor ruim een kwart (26%) is dit enigszins het geval. Een klein deel (5%) vindt de overheidsinformatie zinloos; voor minder dan een kwart (21%) is dit enigszins het geval. Eveneens een klein deel (5%) vindt de informatie zeer onduidelijk, terwijl bijna een derde (31%) de informatie enigszins onduidelijk vindt.

Jongere Surinamers en Chinezen vinden overheidsinformatie vaker saai en irritant dan de ouderen. Jonge Marokkanen vinden de informatie meer betuttelend dan oudere Marokkanen. Oudere Chinezen vinden meer dan jongere Chinezen overheidsinformatie geloofwaardig.

Antilliaanse hoger opgeleiden vinden meer dan de lager opgeleiden overheidsinformatie begrijpelijk en objectief. Hoger opgeleiden in de groepen Marokkanen en Chinezen zijn vaker dan lager opgeleiden van mening dat de informatie actueel is. Antilliaanse vrouwen vinden het meer betuttelend en minder begrijpelijk dan mannen.

Meer in de Nederlandse samenleving geïntegreerde Marokkanen, Turken, Surinamers en Antillianen zijn vaker dan de minder geïntegreerden van mening dat overheidsinformatie geloofwaardig is. Minder geïntegreerde Antillianen en Surinamers zijn relatief vaak van mening dat de informatie zinloos en onduidelijk is.

In onderstaande tabel worden de gemiddelde scores op een schaal van 0 tot 100 gegeven, waarbij geldt dat hoe hoger de score, hoe meer men deze uitspraak van toepassing acht op de informatie die men heeft verkregen.

Mate van passen bij eigen mening t.a.v. overheidsinformatie	Tur.	Mar.	Sur.	Ant.	Chi.
N (brochure ingezien OF Postbus 51 bekend)	154	145	269	214	160
geloofwaardig	53	72	65	74	66
irritant	22	15	19	13	24
objectief	44	58	59	62	60
saai	35	30	41	39	36
informatief	62	80	81	84	70
betuttelend	33	27	28	18	37
begrijpelijk	60	70	78	82	66
zinloos	25	10	13	14	11
actueel	67	71	77	75	67
onduidelijk	22	14	20	16	29

Turken vinden informatie van de overheid minder geloofwaardig, minder objectief, minder informatief, minder begrijpelijk, minder actueel dan de andere groepen. Ook zijn zij vaker

van mening dat de informatie zinloos is. Surinamers en Antillianen zijn vaker dan de andere groepen van mening dat de informatie begrijpelijk, actueel en informatief is. Chinezen zijn vaker van mening dat deze betuttelend en onduidelijk is.

Ook via een rapportcijfer kon men kenbaar maken wat men vindt van de informatie die de overheid verstrekt. Uit de resultaten blijkt dat Antillianen en Marokkanen de overheidsinformatie het hoogst waarderen met een gemiddeld rapportcijfer 6,7. De Turken geven het laagste cijfer, zij kennen gemiddeld een 6,2 toe.

Rapportcijfer overheidsinformatie	Tur.	Mar.	Sur.	Ant.	Chi.
N (brochure ingezien OF Postbus 51 bekend)	154	145	269	214	160
rapportcijfer voor informatie overheid	6,21	6,68	6,63	6,70	6,28

4.8 Bekendheid en belangstelling voorlichtingsacties

De overheid heeft in de afgelopen jaren een aantal voorlichtingscampagnes uitgevoerd, waarbij folders/brochures, radiospots en televisiespots zijn ingezet. Het betreft de campagnes over de onderwerpen: belasting, invoering Euro, het huren en kopen van huizen, gezondheid en zorg, regels die met werk te maken hebben en milieu. Gevraagd werd of men wel eens gehoord heeft van de campagnes (geh.) en of men wel eens een folder of brochure heeft ingezien (gez.). Het bereik van de campagnes en de bijbehorende brochures onder de respondenten die bekend zijn met Postbus 51 is als volgt:

Bereik campagnes N (brochure ingezien OF Postbus 51 bekend)	Tur.		Mar.		Sur.		Ant.		Chi.	
	geh.	gez.	geh.	gez.	geh.	gez.	geh.	gez.	geh.	gez.
belastingen	83	59	90	60	91	61	85	63	83	54
invoering Euro	85	66	95	76	98	86	98	82	91	72
het huren en kopen van huizen	61	44	53	28	58	38	58	45	54	38
gezondheid en zorg	54	33	60	34	61	41	51	34	53	30
regels i.v.m. werk	56	26	47	25	60	38	48	34	44	27
milieu	56	29	58	32	64	40	50	31	56	32

Van de genoemde campagnes wordt de campagne over de invoering van de Euro het vaakst (gemiddeld over alle groepen door 94%) genoemd. De bijbehorende brochure blijkt door ruim de helft van de ondervraagden gezien te zijn. Ook de campagne over belastingen heeft veel personen (gemiddeld 85%) in de ondervraagde groepen bereikt. De bijbehorende brochure is door circa de helft (51%) van de ondervraagden gezien. Surinamers hebben in bijna alle gevallen het meest gehoord van alle campagnes.

Binnen de groep Surinamers heeft de campagne gezondheid en zorg vaker vrouwen dan mannen bereikt en vaker ouderen dan jongeren. Hetzelfde geldt ook voor het daadwerkelijk inzien van een folder of brochure over dit onderwerp. Ook hebben ouderen in de groep Surinamers vaker dan jongere Surinamers gehoord en inhoudelijk kennisgenomen van de campagne over regels die met werken te maken hebben.

Oudere Antillianen hebben vaker dan de jongere Antillianen gehoord van de campagnes over de invoering van de Euro, gezondheid en zorg en regels die met werken te maken hebben. Oudere Marokkanen hebben vaker dan jongere Marokkanen gehoord van de campagne met betrekking tot belastingen. Hoger opgeleide Marokkanen zagen vaker dan de lager opgeleiden brochures of folders in over de invoering van de Euro en het huren en kopen van huizen. Jongere Turken hebben vaker dan oudere Turken gehoord van de campagne over belastingen, ook zagen zij vaker een folder of brochure over gezondheid en zorg in.

Slechts in een aantal gevallen bereikten campagnes meer geïntegreerden vaker dan weinig geïntegreerden. Bij de Turken en Chinezen betreft dit de campagne over belastingen. Bij de Turken en Marokkanen betreft het de campagne over de invoering van de Euro.

4.9 Alternatieve voorlichtingsinstanties

De respondenten die Postbus 51 kennen, konden aangeven of er ook andere instanties dan de overheid zijn waarvan ze soortgelijke informatie verwachten te krijgen.

Andere voorlichtingsinstanties gewenst N (brochure ingezien OF Postbus 51 bekend)	Tur.	Mar.	Sur.	Ant.	Chi.
niet verwacht van andere instanties	85	89	76	85	78
ook verwacht van andere instanties	15	11	24	15	22

Het merendeel verwacht niet van andere instanties soortgelijke informatie als van de overheid te krijgen. Degenen die ook van andere instanties soortgelijke informatie verwachten noemen instanties als de gemeente, belastingdienst, woningbouwvereniging, ziekenhuizen, consumentenbond en scholen.

4.10 Houding t.a.v. informatievoorziening overheid

Alle respondenten in de steekproef is gevraagd is of zij het überhaupt wel op prijs stellen om informatie van de overheid te krijgen.

Houding t.a.v. informatie van de overheid N (allen)	Tur.	Mar.	Sur.	Ant.	Chi.
laat onverschillig	21	31	20	26	33
stelt niet op prijs	24	11	7	8	14
enigszins	27	22	29	30	27
stelt zeer op prijs	28	36	44	37	26

Vooral Surinamers en in iets mindere mate Antillianen en Marokkanen stellen het meer op prijs om van de overheid informatie te ontvangen dan Turken en Chinezen.

Voor alle groepen geldt dat hoger opgeleiden en meer geïntegreerden relatief vaak prijs stellen op informatievoorziening van de overheid. Bij de Marokkanen en Antillianen stellen ouderen er meer prijs op dan jongeren.

4.11 Belangstelling voor verschillende onderwerpen

Van een aantal onderwerpen is de mate van belangstelling hiervoor bij de respondenten die informatie van de overheid (enigszins) op prijs stellen, gepeild. In de volgende tabel wordt op een schaal van 0 tot 100 de mate van belangstelling aangegeven voor verschillende thema's, waarbij een lage score staat voor geen belangstelling en een hoge score voor veel belangstelling.

Mate van belangstelling voor onderwerpen overheidsinformatie	Tur.	Mar.	Sur.	Ant.	Chi.
N (behoefte aan overheidsvoorlichting (f24))	227	214	287	270	185
belastingen	79	71	77	70	64
verkiezingen	67	61	66	53	50
het huren en kopen van huizen	63	52	60	57	58
gezondheid en zorg	76	74	77	76	75
regels die met werken te maken hebben	74	66	76	74	65
milieu	66	62	65	64	65
nieuwe wetgeving immigratie	74	71	66	63	62
uitkeringen	74	62	51	52	60
onderwijs, zoals leerplicht, studiebeurs en islamitische scholen	75	78	72	70	70

In het algemeen is er, als het gaat om informatie van de overheid, het meest belangstelling voor de onderwerpen *gezondheid en zorg*, *onderwijs* en *belastingen*, direct gevolgd door de onderwerpen *regels m.b.t. werken* en *nieuwe wetgeving immigratie*. Onderwerpen waar over het algemeen minder belangstelling voor bestaat zijn *milieu*, *uitkeringen*, *verkiezingen* en *het huren/kopen van huizen*.

In het volgende overzicht wordt voor de verschillende belangstellingsvelden aangegeven bij welke groepen er verschillen bestaan tussen subgroepen.

Vrouwen hebben meer dan mannen belangstelling voor informatie over:

- Gezondheid en zorg Turken, Surinamers, Antillianen en Chinezen
- Onderwijs Marokkanen en Surinamers
- Uitkeringen Marokkanen

Ouderen hebben meer dan jongeren belangstelling voor:

- Uitkeringen Turken, Marokkanen, Surinamers en Chinezen
- Gezondheid en zorg Surinamers, Antillianen en Chinezen
- Milieu Turken en Surinamers
- Immigratie Surinamers
- Verkiezingen Surinamers
- Belastingen Marokkanen

Jongeren hebben daarentegen meer dan ouderen belangstelling voor:

- Onderwijs Surinamers

Hoger opgeleiden zijn meer dan lager opgeleiden geïnteresseerd in informatie over:

- Belastingen Turken, Surinamers en Chinezen
- Verkiezingen Surinamers en Antillianen
- Kopen en huren Surinamers en Chinezen
- Regels m.b.t. werk Chinezen
- Onderwijs Surinamers

Ondervraagden die jonger zijn dan 35 jaar en behoren tot de eerste generatie zijn meer dan ondervraagden van deze leeftijdsgroep van de tweede generatie geïnteresseerd in informatie over:

- Milieu Marokkanen en Chinezen
- Gezondheid en zorg Marokkanen
- Regels m.b.t. werken Marokkanen
- Immigratie Chinezen
- Belastingen Turken
- Huren en kopen Turken

Meer geïntegreerden hebben vaker dan weinig geïntegreerden belangstelling voor:

- Milieu Marokkanen en Surinamers
- Immigratie Marokkanen en Turken
- Uitkeringen Turken en Chinezen
- Verkiezingen Turken en Chinezen
- Gezondheid en zorg Surinamers

Weinig geïntegreerden hebben daarentegen in vergelijking met meer geïntegreerden vaak belangstelling voor:

- Gezondheid en zorg Antillianen
- Regels m.b.t. werk Antillianen

Gevraagd is of men naast de genoemde onderwerpen ook nog informatie zou willen krijgen over andere onderwerpen.

Extra onderwerpen overheidsinformatie N (behoefte aan overheidsvoorlichting (f24))	Tur.	Mar.	Sur.	Ant.	Chi.
nee, geen andere onderwerpen	88	96	87	89	94
ja, ook andere onderwerpen	12	4	13	11	6

Een ruime meerderheid van de ondervraagden in alle groepen geeft aan geen belangstelling te hebben voor andere onderwerpen. Door degenen die wel andere onderwerpen noemen waarover men informatie van de overheid zou willen hebben, worden de volgende thema's meerdere keren genoemd: cultuur, veiligheid in de buurt of straat, integratie, de multiculturele samenleving en informatie over de eigen groep.

4.12 Voorkeur m.b.t. de taal

Aansluitend is geïnformeerd naar de taal waarin men de informatie van de overheid wenst te krijgen.

Voorkeur taal overheidsinformatie N (behoefte aan overheidsvoorlichting)	Tur.	Mar.	Sur.	Ant.	Chi.
Nederlands	30	56	88	62	36
geen voorkeur	21	18	9	25	10
eigen taal	49	26	3	13	54

Vooraf Chinezen en Turken geven vaak de voorkeur aan de eigen taal. In alle groepen hebben geven lager opgeleiden vaker de voorkeur aan de eigen taal dan hoger opgeleiden. Vooral oudere personen en weinig geïntegreerden in de groepen Turken, Marokkanen, Surinamers en Chinezen prefereren informatie in de eigen taal. Surinamers, Antillianen en (jongere) Marokkanen geven veelal de voorkeur aan het Nederlands.

4.13 Voorkeur m.b.t. het medium

Ook is gevraagd op welke manier de verspreiding van overheidsinformatie het beste zou kunnen plaatsvinden. Elke respondent kon maximaal twee antwoorden geven. In onderstaande tabel staat een overzicht.

Voorkeur medium overheidsinformatie N (behoefte aan overheidsvoorlichting (f24))	Tur.	Mar.	Sur.	Ant.	Chi.
via radio	8	13	23	13	13
via (Nederlandse) televisie	56	72	72	65	56
via folders of brochures	40	33	31	22	35
via (Nederlandse) kranten	14	13	14	23	11
via (Nederlandse) tijdschriften	3	1	1	3	1
via huis-aan-huis-bladen	31	17	16	9	16
via internet	4	5	6	12	10
via bioscoopreclame	-	0	2	-	1
anders	3	10	4	5	7
geen voorkeur	6	2	6	6	4

De voorkeur van een groot deel van de ondervraagden die geïnteresseerd zijn in het krijgen van informatie van de overheid gaat uit naar verspreiding via televisie en folders en in mindere mate naar verspreiding via kranten en huis-aan-huisbladen. Andere dan bovengenoemde verspreidingskanalen, die door enkelen genoemd werden, zijn: de post, de school en de eigentalige media.

Gerelateerd aan de aandacht die men heeft voor verschillende vormen van reclame-uitingen (zie 4.1) en de mate van integratie, ontstaat het volgende beeld. Weinig geïntegreerde Turken, Marokkanen, Surinamers en Chinezen lijken als het gaat om het verstrekken van informatie het best bereikbaar via direct mail en huis-aan-huis-folders. Om minder geïntegreerde Turken en Surinamers te bereiken lijkt vooral de televisie (ook) geschikt. Voor weinig geïntegreerde Surinamers en Chinezen kan met name (ook) gedacht worden aan folders op postkantoren en verspreiding van ansichtkaarten in café's, op scholen e.d.

5 Radio

In dit hoofdstuk wordt het luistergedrag van de vijf groepen allochtonen beschreven. Dit betreft onder meer het radiogebruik en de luistertijd, zendervoorkeur, bekendheid en beluistering van programma's die bedoeld zijn voor de allochtone doelgroepen en het gebruik van eigen geluidsdragers, zoals cd's.

5.1 Radiogebruik en luistertijd

Luisterfrequentie

In vergelijking met Nederlanders luisteren allochtonen minder naar de radio. In onderstaande tabel is te zien dat van de Nederlanders 92% wel eens naar de radio luistert. Bij de Surinamers is dat 79%, bij de Antillianen 70% en bij de Chinezen 69%. Bij de Turken en Marokkanen zijn er nog minder mensen die wel eens naar de radio luisteren: respectievelijk 39% en 37%.

Radio luisteren (%)	Tur.	Mar.	Sur.	Ant.	Chi.	Ned.
N (allen)	408	366	388	403	348	550
allen	39	37	79	70	69	92
jongeren (13-34)	40	46	76	75	67	94
ouderen (35+)	37	23	83	63	71	91

Marokkaanse en Antilliaanse jongeren luisteren vaker naar de radio dan de ouderen. Turkse mannen luisteren vaker dan de vrouwen. Voor zowel Turken als Marokkanen geldt dat hoger opgeleiden vaker naar de radio luisteren dan lager opgeleiden en voor alle groepen geldt dat meer geïntegreerden vaker luisteren dan weinig geïntegreerden.

In de volgende tabel staan worden de percentages niet-radioluisteraars (van 18 jaar en ouder) in 2002 vergeleken met die in 1992, 1995, 1998. De cijfers van 1992, 1995 en 1998 hebben betrekking op relatief kleine steekproeven. Om een stabiel en betrouwbaarder beeld te verkrijgen wordt ook het gemiddelde van deze drie jaren gepresenteerd (de periode 1992-1998).

De verschillen van vooral Turken en Marokkanen met de Nederlanders wat betreft luisteren naar de radio zijn groter geworden. In de periode 1992-1998 luisterden Turken en Marokkanen al veel minder vaak (Turken 52% en Marokkanen 63% versus Nederlanders 91%), maar in 2002 is dat verschil groter geworden (Turken 39% en Marokkanen 35% versus Nederlanders 92%). In het rapport uit 1998 werd geconcludeerd dat de afname van de luisterfrequentie van Turken en Marokkanen die in 1995 werd geconstateerd, zich in 1998 nog verder doorzette. Ondanks de verandering van methode

en de relatief kleine steekproeven van 1992, 1995 en 1998, lijkt het aannemelijk dat Turken en Marokkanen geleidelijk minder naar de radio zijn gaan luisteren.

Nooit naar de radio luisteren (%) N (18+) in 2002	Tur.	Mar.	Sur.	Ant.	Chi.	Ned.
1992	29	25	18	24	--	--
1995	52	32	24	30	23	9
1998	63	53	22	33	30	9
<i>periode 1992-1998*</i>	<i>48</i>	<i>37</i>	<i>21</i>	<i>29</i>	<i>27</i>	<i>9</i>
2002	61	65	21	31	31	8

* Bij Chinezen en Nederlanders periode 1995-1998 wegens ontbreken data van 1992.

Luisterplaats

In de volgende tabel is weergegeven op welke plaats over het algemeen naar de radio geluisterd wordt: een relatief groot deel van de Antillianen (41%) en de Chinezen (42%) luistert vooral thuis naar de radio, en Surinamers (49%) en Nederlanders (58%) zowel thuis als buitenshuis.

Plaats radiobeluistering N (radioluisteraars)	Tur.	Mar.	Sur.	Ant.	Chi.	Ned.
alleen thuis	34	36	34	41	42	24
alleen buitenshuis	26	31	16	25	27	17
beide	39	33	49	34	31	58
plaats onbekend	1	-	-	1	1	-

Aan de luisteraars die aangaven wel eens buitenshuis naar de radio te luisteren, is gevraagd op welke plek(ken) ze dat doen. Alle groepen luisteren vooral in de auto en op het werk naar de radio. Marokkanen (15%) luisteren vaker dan de anderen in een buurthuis naar de radio, Chinezen (11%) vaker in een horecagelegenheid en Surinamers (11%) vaker bij anderen thuis.

In alle groepen luisteren hoger opgeleiden relatief vaak buitenshuis. Dit geldt eveneens voor de meer geïntegreerden. In alle gevallen heeft dit te maken met een betere beheersing van de Nederlandse taal, meer kennis van de Nederlandse samenleving en meer sociale contacten met autochtone Nederlanders.

Luisterplaatsen buitenshuis	Tur.	Mar.	Sur.	Ant.	Chi.	Ned.
N (luisteren wel eens buitenshuis)	103	87	202	164	139	383
op het werk	45	58	50	44	63	40
in de auto	58	63	59	62	48	77
in buurthuis	4	15	1	0	-	-
in sportclub/kantine	4	7	1	2	1	1
in horeca (café e.d.)	4	4	2	1	11	-
bij anderen thuis	3	4	11	9	4	2
wisselt sterk	10	4	10	4	-	2
elders	3	2	1	5	4	1

Luistertijden

In de volgende tabel is de gemiddelde luistertijd in uren per week vermeld. De luistertijd is geschat door de respondenten zelf en wordt berekend op basis van het aantal doordeweekse dagen per week dat men luistert, het aantal zaterdag en zondag per maand dat men luistert, en de luistertijd op de dagen dat men luistert. In de tabel wordt zowel de gemiddelde luistertijd van de radioluisteraars als de gemiddelde luistertijd van de totale ondervraagde groep (dus inclusief de niet-luisteraars) weergegeven. Uit de resultaten blijkt dat het aantal uren dat de radioluisteraars gemiddeld per week besteden aan het luisteren het hoogst is onder de Surinamers (17,8 uur per week) en Antillianen (15,1 uur). De Chinese luisteraars besteden met een gemiddelde van 9,5 uur per week het minste aantal uren aan het luisteren.

Als we ook de niet-luisteraars meenemen in het gemiddelde blijkt dat Marokkanen (met 3,9 uur per week), Turken (met 4,9 uur) en Chinezen (met 6,7 uur) alles bij elkaar veel minder naar de radio luisteren dan de andere groepen.

Frequentie radiobeluistering	Tur.	Mar.	Sur.	Ant.	Chi.	Ned.*
percentage radioluisteraars	39	37	79	70	69	92
luistertijd radioluisteraars (u/w)	12,1	10,6	17,8	15,1	9,5	
luistertijd allen (u/w)	4,7	3,9	14,1	10,5	6,6	23,5

*Radiobasisondervraging KLO 2001

In de volgende tabel staan de luistertijden uitgesplitst naar leeftijd: jongeren (van 13 tot 34 jaar) en ouderen (35 jaar en ouder). Het blijkt dat er tussen jongere en oudere Turken en Antillianen geen verschil is in luistertijd. Bij de Surinamers luisteren ouderen langer, bij de Marokkanen en Chinezen juist de jongeren.

Uit analyse blijkt tevens dat hoger opgeleide Marokkanen en Chinezen langer naar de radio luisteren dan lager opgeleiden. Turkse mannen luisteren vaker en ook langer dan Turkse vrouwen.

Luistertijd radio (inc. niet-luisteraars)	Tur.	Mar.	Sur.	Ant.	Chi.
N (allen)	408	366	388	403	348
gemiddelde luistertijd allen (u/w)	4,7	3,9	14,1	10,5	6,6
luistertijd jongeren (13-34)	4,7	5,2	11,2	10,5	7,1
luistertijd ouderen (35+)	4,7	1,9	17,2	10,5	5,9

In onderstaande tabel zijn de luistertijden van de vijf groepen (incl. degenen die nooit luisteren) weergegeven voor 2002 en voor de periode 1992-1998. Hieruit zou geconcludeerd kunnen worden dat vooral de Marokkanen minder naar de radio zijn gaan luisteren: van 6,2 uur in de periode 1992-1998 naar 3,9 uur in 2002. Uit de cijfers van 1992 (7,9 uur), 1995 (5,6 uur) en 1998 (5,2 uur) blijkt dat ook toen al de luistertijd bij de Marokkanen afnam. Bij de Turken is er een kleinere afname in luistertijd gemeten, en wel van 5,6 in de periode 1992-1998 naar 4,9 uur per week in 2002. Bij Surinamers, Antillianen en Chinezen veranderde er weinig.

Totale radioluistertijd (uur per week, inclusief niet-luisteraars; 18 jaar en ouder).	Tur.	Mar.	Sur.	Ant.	Chi.
1992-1998*	5,6	6,2	14,8	11,8	5,4
2002	4,9	3,9	14,9	10,7	6,7

* Bij Chinezen periode 1995-1998 wegens ontbreken data van 1992.

Zenderbereik

In de onderstaande tabel is vermeld naar welke zenders de radioluisteraars wel eens luisteren. Via een schotelantenne, internet en soms ook via de kabel en buitenantenne is het mogelijk om zenders uit het moederland te ontvangen. Alle groepen luisteren vooral naar commerciële zenders, en ook vrij veel naar zenders uit het moederland. De landelijke publieke radiozenders worden het vaakst beluisterd door Chinezen (44%) en het minst door Turken (29%) en Marokkanen (30%).

Bereik zenders	Tur.	Mar.	Sur.	Ant.	Chi.
N (radioluisteraars)	158	136	308	281	241
landelijke publieke radiozenders	29	30	34	39	44
landelijke commerciële zenders	64	72	73	79	53
lokale of regionale zenders	21	13	37	31	14
particuliere eigentalige zenders	11	5	17	24	7
eigen radiostations	51	40	60	46	36
Engelstalige zenders	9	6	12	12	9
Franstalige zenders	0	8	2	3	1

Voor alle groepen geldt dat personen die meer geïntegreerd zijn vaker naar landelijke publieke zenders luisteren dan weinig geïntegreerden. Bij Turken en Marokkanen luisteren mannen er meer naar dan vrouwen. Bij de Surinamers zijn het vooral ouderen, bij de Antillianen vooral hoger opgeleiden.

5.2 Zendervoorkeur

De radioluisteraars is gevraagd naar welke zender(s) ze het liefst luisteren. Elke luisteraar mocht maximaal drie voorkeurzenders opgeven, waardoor het totaal meer dan 100% kan bedragen.

Zendervoorkeur (maximaal drie) alle radioluisteraars	Tur.	Mar.	Sur.	Ant.	Chi.
Radio 1	19	19	11	10	7
Radio 2	6	6	2	5	2
3 FM	10	6	3	7	6
Radio 4	2	3	2	4	2
747 AM	0	10	7	4	32
Radio 538	24	37	22	20	20
Radio 10FM	6	11	6	6	3
Sky Radio	37	31	32	35	32
Yorin FM	32	36	33	32	21
Love Radio	2	-	7	2	-
Noordzee Nationaal	7	2	7	9	7
Kink FM	1	1	3	1	1
Arrow Classic Rock	-	1	1	-	-
Colorful Radio	0	-	2	2	0
Classic FM	2	-	2	3	3
Q the Beat	1	4	8	4	1
Particuliere lokale/regionale zender	2	2	5	6	1
De Concertzender	-	-	1	0	-
publieke lokale/regionale zender	7	3	8	9	3
buitenlandse zender/eigen taal	20	8	31	10	7
andere zender	1	2	2	5	4
geen voorkeur	6	3	6	10	9

Top-5 van zendervoorkeuren

Per publieksgroep ziet de top-5 (in volgorde van voorkeur) er als volgt uit:

- Turken: Sky Radio, Yorin FM, Radio 538, zenders in het moederland en Radio 1;
- Marokkanen: Radio 538, Yorin FM, Sky Radio, Radio 1, Radio 10FM (op de voet gevolgd door 747 AM);
- Surinamers: Yorin FM, Sky Radio, zenders in moederland, Radio 538 en Radio 1;
- Antillianen: Sky Radio, Yorin FM, Radio 538, zenders in het moederland en Radio 1;
- Chinezen: gedeelde eerste plaats voor 747 AM en Sky Radio, dan Yorin FM, Radio 538, en op een gedeelde vijfde plaats Radio 1 en Noordzee Nationaal.

Uit de Radiobasisondervraging van 2001 is ook van de Nederlanders een top-5 bekend: Sky Radio, de lokale en regionale zenders, Radio 538, Radio 1, 3FM en Radio 2. De ondervraagden konden hier echter slechts één voorkeur opgeven, zodat deze gegevens niet zonder meer te vergelijken zijn met die van de allochtonen.

Het feit dat bij Turken, Marokkanen, Surinamers en Antillianen Yorin FM en Radio 538 nogal populair zijn kan mede verklaard worden door de leeftijdsopbouw van deze groepen. In vergelijking met de Nederlanders is het aandeel jongeren (zowel in de steekproef als in de populatie) vrij groot.

Radio 1 is betrekkelijk populair bij Turken, Marokkanen (op de vierde plaats). Vooral onder Turkse personen met veel kennis van de Nederlandse samenleving en Marokkaanse personen met veel contacten met Nederlanders. In 1998, toen men twee voorkeurzenders in plaats van drie mocht noemen, stond deze zender bij de Turken op de (gedeelde) zesde en bij de Marokkanen op de (gedeelde) vijfde plaats. Radio 1 is gestegen in voorkeur ten koste van de regionale en lokale omroepen, die in 1998 bij de Turken en Marokkanen populairder waren dan in 2002.

Onder de Antillianen is de populariteit van 3FM afgenomen. In 1998 stond 3FM (toen Radio 3) nog op de derde plaats, in 2002 komt 3 FM niet in de top-5 voor. Ten opzichte van 1998 genieten in 2002 vooral de zenders Yorin FM en Radio 538 meer voorkeur onder de (met name jongere) Antillianen.

5.3 **Eigentlich aanbod op 747 AM**

De NPS zendt al sinds jaren op 747 AM (voorheen Radio 5) doelgroepprogramma's uit voor Turken (Nieuws in het Turks), Marokkanen (Nieuws in het Marokkaans), Surinamers (Zorg en hoop), Antillianen (Tambu) en Chinezen (Snelle berichten Nederland-China). Aan de radioluisteraars is gevraagd of men wel eens gehoord heeft van het op de eigen doelgroep gerichte programma op 747 AM en – indien dat het geval was – of men er wel eens naar luisterde.

Bekendheid doelgroepprogramma's

In onderstaande tabel is te zien dat onder Chinezen die wel eens radio luisteren de bekendheid met het doelgroepprogramma van de NPS op 747 AM het grootst is (71%). De bekendheid bij de Surinaamse luisteraars ligt op 50% en bij de Antilliaanse luisteraars op 42%; bij deze twee groepen zijn de ouderen meer bekend met het doelgroepprogramma dan de jongeren. Marokkaanse (40%) en Turkse (21%) radioluisteraars zijn er het minst bekend mee.

Bekendheid met doelgroepprogramma 747 AM N (radioluisteraars)	Tur.	Mar.	Sur.	Ant.	Chi.
"bekendheid (%)"	21	40	50	42	71

Beluisteren doelgroepprogramma's

Tot 2001 werden de eigentelijke radioprogramma's van de NPS uitgezonden op Radio 5. Sinds 2001 is zowel de zendernaam als de frequentie veranderd in 747 AM. Een ongewenst neveneffect hiervan zou kunnen zijn dat luisteraars de zender niet meer

kunnen vinden en hierdoor niet meer luisteren. Om hierover meer te weten te komen is gevraagd in welke jaren men wel eens heeft geluisterd naar de doelgroepprogramma's van de NPS.

Per saldo zijn vergeleken met 2000 over de hele linie genomen minder personen naar de doelgroepprogramma's van 747 AM gaan luisteren (daling van ruim 6%). Vergeleken met 2000 luisteren vooral Marokkanen en Antillianen minder, terwijl Turken juist meer zijn gaan luisteren. Bij Surinamers en Chinezen is er in vergelijking met 2000 weinig verschil in de frequentie waarmee men naar het doelgroepprogramma op 747 AM luistert. Het luisteren naar deze programma's in 2000 is in het onderzoek gemeten door aan de respondenten te vragen of zij destijds wel eens naar dit programma luisterden. Gezien de geringe aantallen luisteraars in de groepen Turken en Marokkanen hebben de percentages in deze groepen vooral een indicatieve waarde.

Beluistering doelgroepprogramma's in 2000 en 2001	Tur.	Mar.	Sur.	Ant.	Chi.
N (radioluisteraars die bekend zijn met aanbod)	34	56	154	120	171
zowel in 2000 als in 2001/2002	33	47	32	34	61
niet in 2000, wel in 2001/2002	13	5	13	18	7
wel in 2000, niet in 2001/2002	6	14	12	22	6
niet in 2000 noch in 2001/2002	47	34	42	26	25

Aan diegenen die tot 2001 wel luisterden en nu niet meer, is gevraagd waarom ze dat nu niet meer doen. Een belangrijke reden voor Turken en Chinezen is dat ze op het tijdstip andere bezigheden hebben en voor Marokkanen omdat ze dan liever tv kijken. Bij Surinamers en Antillianen is de slechte ontvangst een belangrijke reden, terwijl ook een deel niet meer luistert omdat ze het programma niet meer kunnen vinden op de radio. Overigens gaat het hier om een indicatie, gezien het kleine aantal ondervraagden voor wie deze vraag van toepassing is.

Luisterfrequentie doelgroepprogramma's

Omdat de programma's voor Turken, Marokkanen en Chinezen elke werkdag worden uitgezonden en de programma's voor Surinamers en Antillianen elke zaterdag, is op verschillende wijze gevraagd hoeveel dagen/afleveringen men gemiddeld heeft gehoord. Omdat er slechts 8 Turken en 12 Marokkanen regelmatig luisteren worden van hen geen cijfers vermeld. Wel blijkt dat slechts een enkeling dagelijks luistert. De 33 Antilliaanse en de 47 Surinaamse regelmatige (minimaal 1 keer per week) luisteraars beluisteren gemiddeld vier á vijf van de tien uitzendingen. De 69 Chinese luisteraars luisteren gemiddeld ruim vier dagen per week.

Voorkeurtaal doelgroepprogramma's

De doelgroepprogramma's van 747 AM worden in het Nederlands en in een of meerdere talen van de doelgroep uitgezonden. De luisteraars is gevraagd of men voorkeur heeft

voor één of voor meerdere talen, en aan welke talen men de voorkeur geeft. Het gaat hier om een indicatie, aangezien het aantal ondervraagden in de meeste groepen (behalve bij de Chinezen) erg klein is.

Onder Turken en Marokkanen zijn de meningen verdeeld. De ene helft wil het liefst één taal, de andere helft wil liever meerdere talen. De helft van de Surinamers wil meerdere talen en ruim een kwart wil één taal (de overigen hadden geen voorkeur). De helft van de Antillianen wil één taal en ruim een kwart wil meerdere talen. Tweederde van de Chinezen wil het liefst één taal en ruim een kwart wil meerdere talen.

In welke taal de ondervraagde luisteraars de uitzendingen het liefst horen is hieronder aangegeven:

- Turkse luisteraars geven de voorkeur aan het Turks (8 keer genoemd) en het Nederlands (6 keer genoemd)
- Marokkanen aan het Berber (14 keer genoemd), het Nederlands (11 keer genoemd), het Arabisch (7 keer genoemd) en het Djariza (4 keer genoemd)
- Surinamers aan het Nederlands (40 keer genoemd), het Sranantongo (20 keer) en het Hindi (13 keer)
- Antillianen aan het Papiaments (29 keer genoemd), het Nederlands (17 keer) en het Spaans (4 keer)
- Chinezen aan het Kantonees (85 keer genoemd), het Mandarijn (21 keer) en het Nederlands (9 keer).

5.4 Luisteren naar landelijk doelgroepaanbod

Naast de actualiteitenprogramma's van de NPS zijn er nog andere landelijke radioprogramma's op 747 AM die zich richten op specifieke groepen: de programma's van de OHM (Organisatie Hindoe Media) en de NMO (Nederlandse Moslim Omroep) en van de EO (Evangelische Omroep) de programma's *Iyi Haberler* (voor Turken), *Kayen Rasja* (voor Marokkanen) en *Sin ming chi leung* (voor Chinezen). De NPS heeft daarnaast nog het multiculturele programma *Radio Urbania*. Aan de radioluisteraars is gevraagd of ze wel eens naar deze programma's geluisterd hebben en, zo ja, hoeveel van de laatste tien afleveringen men heeft beluisterd.

- Een deel van de Turkse radioluisteraars luistert weleens naar programma's van de NMO (14% van de radioluisteraars), de OHM (5%) en de EO (*Iyi Haberler*, 7%);
- Een deel van de Marokkaanse radioluisteraars luistert weleens naar programma's van de NMO (27%), de OHM (7%), de NPS (*Radio Urbania*, 6%) en de EO (*Kayen Rasja*, 1%);
- Sommige Surinaamse radioluisteraars, vooral ouderen, luisteren weleens naar programma's van de OHM (15%), de NMO (8%) en de NPS (*Radio Urbania*, 9%);

- Relatief weinig Antillianen en Chinezen luisteren naar de uitzendingen van de OHM en de NMO en naar *Radio Urbania*. Naar het EO-programma *Sin ming chi leung* zegt 6% van de ondervraagde Chinese radioluisteraars wel eens te luisteren.

Luisteren naar landelijk doelgroepaanbod N (radioluisteraars)	Tur.	Mar.	Sur.	Ant.	Chi.
Organisatie van Hindoe Media (OHM)	5	7	15	4	1
Nederlandse Moslim Omroep (NMO)	14	27	8	2	2
Radio Urbania (NPS)	0	6	9	4	0
Iyi Haberler/Kayen Rasja/Sin ming chi leung (EO)	7	1	--	--	6

Zoals uit het bovenstaande blijkt is het aantal luisteraars naar de doelgroepprogramma's op 747 AM beperkt. Deze luisteraars werd tevens gevraagd hoeveel van de laatste tien uitzendingen men beluisterd heeft. In de volgende tabel een overzicht van het aantal uitzendingen dat men heeft beluisterd. De grijs gedrukte gemiddelden zijn gebaseerd op zeer lage aantallen (zie de vorige tabel).

Luisteren naar landelijk doelgroepaanbod, aantal van laatste 10 uitzendingen beluisterd	Tur.	Mar.	Sur.	Ant.	Chi.
Organisatie van Hindoe Media (OHM)	2,6	3,6	3,5	3,6	3,0
Nederlandse Moslim Omroep (NMO)	3,7	4,4	4,8	4,8	1,3
Radio Urbania (NPS)	-	3,2	3,6	3,6	5,0
Iyi Haberler/Kayen Rasja/Sin ming chi leung (EO)	5,1	10,0	--	--	3,9

Van de laatste tien uitgezonden afleveringen zijn gemiddeld over alle groepen die wel eens luisteren 3,2 uitzendingen van de OHM, 4,3 uitzendingen van de NMO en 3,4 afleveringen van het programma Urbania beluisterd.

5.5 Luisteren naar regionaal/lokaal doelgroepaanbod

Vooral in de Randstad zijn er lokale of regionale zenders die een speciaal programma verzorgen voor de hier onderzochte publieksgroepen. Van de ondervraagde Surinaamse radioluisteraars is 62% op de hoogte van dit lokaal programma-aanbod, van de Antilliaanse 50%, van de Marokkaanse 42%, van de Turkse 37% en van de Chinese 29%. De Surinaamse, Antilliaanse en Chinese radioluisteraars die op de hoogte zijn van het lokaal/regionaal programma-aanbod kijken ook relatief vaak naar lokale of regionale televisie-uitzendingen.

Lokaal of regionaal doelgroepaanbod N (radioluisteraars+'aanbod beschikbaar)	Tur.	Mar.	Sur.	Ant.	Chi.
op hoogte van 'doelgroepaanbod (%)	37	42	62	50	29

Van de ondervraagden die het lokale aanbod kennen, luisteren Surinamers (58%), Chinezen (55%) en Antillianen (48%) relatief gezien het meest intensief (ten minste één keer per week). Voor alle groepen geldt dat de personen die luisteren naar de

doelgroepprogramma's op lokale of regionale radiozenders in het algemeen vaak naar de radio luisteren en ook vaak naar regionale of lokale televisie-uitzendingen kijken.

Beluisteren lokale zenders	Tur.	Mar.	Sur.	Ant.	Chi.
N (bekend met aanbod)	48	55	187	132	63
minstens eens per week	35	44	58	48	55
minder vaak	25	28	22	27	14
nooit	40	28	20	25	31

5.6 Gebruik eigen geluidsdragers

De overgrote meerderheid van de Antillianen (95%) en Surinamers (94%) luistert wel eens naar muziek via eigen geluidsdragers (cd's, cassettes e.d.). Bij de Nederlanders ligt dat lager (85%) en bij Turken (78%), Marokkanen (67%) en Chinezen (eveneens 67%) nog lager. De resultaten zijn in onderstaande tabel gegeven.

Luisteren naar cd's etc.	Tur.	Mar.	Sur.	Ant.	Chi.	Ned.
percentage luisteraars cd etc.	78	67	94	95	67	85
gemiddelde luistertijd luisteraars	10,6	8,4	12,3	13,2	8,6	8,8
gemiddelde luistertijd allen (u/week)	8,3	5,8	11,6	12,8	12,8	5,9

Tevens is gevraagd naar de frequentie van het gebruik van eigen geluidsdragers om muziek te beluisteren. Gemiddeld luisteren de gebruikers van eigen geluidsdragers in de groepen Antillianen en Surinamers het langst naar muziek via eigen geluidsdragers, respectievelijk 1,9 uur en 1,8 uur per dag. De Turken luisteren gemiddeld 1,5 uur per dag, de Marokkanen 1,2 uur en de Chinezen eveneens 1,2 uur per dag. Bij de Nederlanders ligt de luistertijd op nog geen uur (0,9 uur) per dag.

Voor alle groepen geldt dat jongeren vaker naar cd's e.d. luisteren dan ouderen. Jongeren maken ook vaker gebruik van internet en gebruiken internet vaker om muziek te downloaden. Voor alle groepen, met uitzondering van de Antillianen, geldt dat degenen die vaker luisteren naar cd's e.d. ook vaker naar video of dvd kijken. Bij Turken, Marokkanen, Surinamers en Antillianen luisteren mensen die meer geïntegreerd zijn vaker naar cd's e.d. dan mensen die minder geïntegreerd zijn. Bij Antillianen is het omgekeerde het geval.

5.7 Verhouding eigentalige zenders vs. Nederlandse zenders

In deze paragraaf wordt een vergelijking gemaakt van het luisteren naar Nederlandse zenders en het luisteren naar eigentalige zenders. In de tabel staat het aandeel op de totale luistertijd van Nederlandse zenders, eigentalige zenders en overige zenders in percentages weergegeven. Alle vijf groepen luisteren duidelijk meer naar Nederlandse radiozenders dan naar radiozenders uit het moederland.

Verdeling luistertijd over zenders N (radioluisteraars)	Tur.	Mar.	Sur.	Ant.	Chi.
aandeel Nederlandse zenders	65	73	63	74	68
aandeel zenders moederland	28	21	29	18	24
aandeel overige zenders	7	6	8	8	8

In de volgende tabel staat de luistertijd naar Nederlandse radiozenders en zenders uit het moederland uitgesplitst naar leeftijd. Jongeren besteden het grootste deel van de luistertijd aan Nederlandse zenders. Dit is ook het geval bij ouderen, maar dan in mindere mate. In alle groepen, met uitzondering van de Antillianen, besteden ouderen relatief veel tijd aan zenders uit het moederland.

Verdeling luistertijd zenders per leeftijdsgroep	Tur.	Mar.	Sur.	Ant.	Chi.
13-34					
aandeel Nederlandse zenders	69	78	71	74	77
aandeel zenders moederland	24	17	21	17	15
aandeel overige zenders	7	5	8	9	8
35+					
aandeel Nederlandse zenders	55	55	55	75	58
aandeel zenders moederland	36	35	37	18	34
aandeel overige zenders	8	10	8	6	8

Voor alle groepen geldt dat degenen die een groot deel van hun luistertijd besteden aan radiozenders uit het land van herkomst vaker lager opgeleid zijn, weinig geïntegreerd zijn, veel waarde hechten aan godsdienst, vaak niet de Nederlandse nationaliteit hebben en vaak op latere leeftijd naar Nederland gekomen zijn. Veelal is hun sociaal-economische status laag en maken ze weinig gebruik van Nederlandse media.

5.8 Verhouding publieke versus commerciële zenders

In deze paragraaf wordt een vergelijking gemaakt van het luisteren naar publieke zenders en het luisteren naar commerciële Nederlandse radiozenders. In de tabel wordt in percentages het aandeel van publieke en commerciële zenders op de totale luistertijd weergegeven. De luistertijd van de publieke zenders is inclusief de lokale en regionale zenders.

Turken, Marokkanen, Surinamers en Antillianen besteden het grootste gedeelte van hun luistertijd aan de commerciële radiozenders. Ook Chinezen besteden daar een groot gedeelte van hun luistertijd aan. Relatief gezien besteedt deze groep echter veel tijd aan het luisteren naar publieke zenders.

Aandeel (%) totale luistertijd publieke of commerciële radiozenders N (radioluisteraars)	Tur.	Mar.	Sur.	Ant.	Chi.
aandeel publieke zenders (%)	16	15	20	23	29
aandeel commerciële zenders (%)	49	57	43	52	39

In de volgende tabel worden bovengenoemde gegevens uitgesplitst naar leeftijd. Jongeren besteden het overgrote gedeelte van hun luistertijd aan commerciële radiozenders. Surinaamse ouderen besteden ongeveer evenveel van hun luistertijd aan publieke als aan commerciële radiozenders. Antilliaanse ouderen luisteren vooral naar commerciële zenders en Chinese ouderen vooral naar publieke zenders. Turkse en Marokkaanse ouderen besteden meer tijd aan commerciële dan aan publieke radiozenders.

Aandeel (%) totale luistertijd publieke of commerciële radiozenders per leeftijdsgroep		Tur.	Mar.	Sur.	Ant.	Chi.
13-34	aandeel publieke zenders (%)	12	14	13	20	20
	aandeel commerciële zenders (%)	57	65	58	54	57
35+	aandeel publieke zenders (%)	22	22	27	28	41
	aandeel commerciële zenders (%)	34	33	28	48	17

Alleen binnen de groep Antillianen luisteren hoger opgeleiden vaker naar commerciële zenders dan de lager opgeleiden. Bij de Turken, Marokkanen en Chinezen zijn degenen die veel luisteren naar commerciële zenders vaak meer geïntegreerd dan degenen die er minder naar luisteren.

6 Televisie

Dit hoofdstuk gaat over het kijken naar televisie en video/dvd. De onderwerpen die hierin worden behandeld zijn onder meer: gebruik televisie en video/dvd, sociale aspecten van televisiekijken, opvattingen over de manier waarop etnische groepen op televisie komen, kijken naar zenders, kijken naar en 21 programma's en diverse programmagenres, en belangstelling voor doelgroepaanbod en eigentalige zenders.

6.1 Gebruik televisie, video/dvd, en kijktijd

Kijkfrequentie

Vrijwel iedereen kijkt wel eens naar televisie (inclusief video en dvd). Surinamers (98%), Antillianen (98%) en Nederlanders (99%) kijken het meest frequent en Marokkanen (92%) het minst. Van de Turken kijkt 97% en van de Chinezen 94%. De gegevens van de Nederlanders zijn afkomstig van het KLO Leefstijlenpanel 2002.

Wat opvalt is het relatief grote aantal personen dat geen televisie kijkt in de groepen Marokkanen (8%) en Chinezen (6%). In het onderzoek van 1998 was het hoogste percentage 5% (bij de Antillianen). Er kan geen afdoende verklaring gevonden worden voor het relatief grote aantal niet-kijkers onder met name de Marokkanen. Wel blijkt de groep Marokkanen qua mediagebruik in het algemeen achter te blijven bij andere groepen.

Niet-kijkers maken over het algemeen minder gebruik van andere media dan kijkers. Ongeveer eenderde van de gehele groep niet-kijkers maakt ook geen gebruik van radio en leest geen bladen, ruim een kwart leest alleen, ongeveer 14% luistert alleen naar de radio en een kwart maakt wel gebruik van beide andere media.

TV kijken en kijktijd	Tur.	Mar.	Sur.	Ant.	Chi.
percentage tv-kijkers	97	92	98	98	94
gemiddelde kijktijd tv-kijkers (u/d)	23,2	20,0	25,0	26,9	20,6
gemiddelde kijktijd allen (u/d)	22,4	18,4	24,6	26,4	19,4

Kijktijd

In bovenstaande tabel is het percentage kijkers en de totale gemiddelde kijktijd in uren per week vermeld. De kijktijd is geschat door de respondenten zelf en wordt berekend op basis van het aantal doordeweekse dagen per week waarop men kijkt, het aantal zaterdagdagen en zondagdagen per maand waarop men kijkt, en de kijktijd op de dagen dat men kijkt. In de tabel zijn zowel gegevens opgenomen over de gemiddelde kijktijd van degenen die hebben aangegeven televisie te kijken als de gemiddelde voor de totale steekproef (bij niet-kijkers is kijktijd op 0 gesteld).

Antilliaanse televisiekijkers zitten gemiddeld 27 uur per week voor de buis, Surinamers 25 uur, Turken 23 uur en Chinezen 21 uur. Marokkaanse kijkers kijken het minst van allemaal: 20 uur per week. Uiteraard ligt de gemiddelde kijktijd van de totale steekproef wat lager dan de kijktijd van degenen die wel eens televisiekijken.

De kijktijd in uren per week is in de volgende tabel weergegeven voor jongeren en ouderen. Oudere Turken (25 uur per week) kijken langer naar de televisie dan jongere Turken (21 uur). Bij de andere groepen is er minder verschil tussen de kijktijden van jongeren en ouderen. Bij autochtone Nederlanders is het verschil in kijktijd tussen jongeren en ouderen het grootst: jongeren kijken gemiddeld 16 uur per week en ouderen gemiddeld 23 uur per week (bron: SKO 2002).

Kijktijd tv (inclusief niet-kijkers met kijktijd 0) per leeftijdsgroep	Tur.	Mar.	Sur.	Ant.	Chi.
allen	22,4	18,4	24,6	26,4	19,4
jongeren (13-34)	21,0	17,6	25,5	26,4	18,1
ouderen (35+)	25,0	19,6	23,4	26,5	21,0

Turkse en Marokkaanse vrouwen kijken meer televisie dan Turkse en Marokkaanse mannen en Turkse, Marokkaanse en Antilliaanse lager opgeleiden kijken vaker dan de hoger opgeleiden. De veel-kijkers bij de Turken hebben weinig opleiding, lezen weinig kranten en tijdschriften, maken relatief weinig gebruik van het internet en luisteren vaker naar zenders uit het land van herkomst. Wat betreft het kijken naar zenders uit het herkomstland is er geen verschil tussen Turken die veel of weinig televisiekijken. Turkse veel-kijkers kijken wel vaker dan minder frequente kijkers naar lokale of regionale uitzendingen voor etnische groepen. Dit geldt eveneens voor Antilliaanse veel-kijkers.

In de volgende tabel wordt de totale kijktijd in uren per week in 2002 (van respondenten van 18 jaar en ouder) vergeleken met de kijktijden gemeten in de periode 1992-1998. De gemiddelde kijktijd in uren per week is bij alle groepen teruggelopen, het sterkst bij de Turken. Een deel van de verschillen kan verklaard worden door de methode van onderzoek, zoals de veldwerkperiode (seizoensinvloeden), verschil in vraagstelling, de berekening van de kijktijd (geen bovengrens in 1998) en de steekproefsamenstelling (in 1998 niet gewogen). Daarnaast is het natuurlijk zeer wel mogelijk dat deze groepen inderdaad minder zijn gaan kijken.

Totale kijktijd (u/w incl. niet-kijkers 18+)	Tur.	Mar.	Sur.	Ant.	Chi.
totale kijktijd (uren per week): 1992-1998	30	22	28	29	21
2002	23,0	18,2	24,1	26,1	19,1

Kijktijd tv en video/dvd

In de onderstaande tabel is de totale kijktijd opgesplitst in het kijken naar televisie en video/dvd. Gemiddeld over alle groepen wordt circa een vijfde deel van de totale kijktijd

besteed aan het kijken naar video of dvd. Chinezen kijken ten opzichte van de andere groepen relatief weinig naar de televisie (11,8 uur per week), maar veel naar video/dvd (7,3 uur). Dit was ook het geval in de periode 1995-1998.

Kijktijd tv en dvd/video (uren per week; inclusief niet-kijkers; 18+)		Tur.	Mar.	Sur.	Ant.	Chi. *
tv kijken (uren per week):	1992-1998	28,2	18,6	23,2	24,9	12,5
	2002	19,7	16,2	18,4	22,1	11,8
video/dvd kijken (uren per week):	1992-1998	2,0	3,3	4,6	4,0	8,8
	2002	3,3	2,1	5,7	4,0	7,3

* voor Chinezen: 1995-1998

Kijktijd tv en video/dvd naar leeftijd

De televisiekijktijd en de video/dvd-kijktijd naar leeftijd uitgesplitst geeft het volgende beeld:

Kijktijd tv en dvd/video per leeftijdsgroep (u/w; inclusief niet-kijkers)		Tur.	Mar.	Sur.	Ant.	Chi.
tv kijken (uren per week)	allen	19,3	16,0	18,7	22,3	12,2
	jongeren (13-34)	17,3	14,5	18,7	21,2	11,5
	ouderen (35+)	22,6	18,2	18,7	24,0	13,1
video/dvd kijken	allen	3,2	2,4	5,8	4,1	7,2
	jongeren (13-34)	3,8	3,0	6,8	5,2	6,7
	ouderen (35+)	2,4	1,4	4,7	2,5	7,9

Oudere Turken (22,6) kijken ruim 5 uur per week langer naar de televisie (excl. video/dvd) dan jongere Turken (17,3). Ook bij Marokkanen is het verschil in kijktijd tussen ouderen (18,2) en jongeren (14,5) relatief groot: ouderen kijken wekelijks bijna 4 uur meer dan jongeren. Bij de andere groepen is er minder verschil tussen de twee leeftijdsgroepen.

Jongeren kijken wekelijks langer naar video/dvd dan ouderen. Een uitzondering wordt gevormd door de Chinezen, waar ouderen (7,9 uur) per week ruim een uur langer video/dvd kijken dan jongeren (6,7 uur).

DVD-gebruik

De laatste jaren is de dvd-speler in opmars. Daarom is deze keer specifiek naar dvd-gebruik gevraagd. Aan degenen die aangaven minstens één keer per week gebruik te maken van de dvd-speler, werd gevraagd op hoeveel dagen van de week men naar dvd's kijkt. In onderstaande tabel zijn de resultaten gepercenteerd op de totale steekproef. Surinamers en Chinezen maken het meest gebruik van de dvd-speler en Turken en Marokkanen het minst. Het aantal dagen dat men wekelijks gebruik maakt van de dvd-speler ligt het hoogst bij de Chinezen (2,7 dagen per week) en de Antillianen (2,6 dagen per week). Marokkanen gebruiken de dvd-speler het minst vaak (1,6 dagen per week).

Gebruiksfrequentie dvd	Tur.	Mar.	Sur.	Ant.	Chi.
N (allen)	408	366	388	403	348
nee, nooit	73	82	52	67	52
ja, minder dan een keer per week	14	10	25	20	29
ja, minstens eens per week	13	8	24	13	19
gemiddeld (indien minstens eens per week)	1,8	1,6	2,2	2,6	2,7

6.2 Sociale aspecten van televisie kijken

Samen kijken

Bij degenen die hebben aangegeven wel eens naar televisie (inclusief video en dvd) te kijken, is nagegaan of men meestal met andere mensen kijkt of alleen. In de volgende tabel worden de resultaten weergegeven:

Samen kijken	Tur.	Mar.	Sur.	Ant.	Chi.	Ned.
N (kijkt wel eens tv)	394	338	381	396	327	550
met partner (en kinderen)	47	30	29	30	38	57
met andere mensen	10	16	11	11	14	2
alleen	16	23	30	31	28	19
situatie wisselt sterk	27	32	30	28	20	21

Nederlanders kijken wat vaker in gezinsverband dan de allochtone publieksgroepen. In de allochtone groepen wordt echter vaker met anderen (buiten het gezin) gekeken dan onder Nederlanders. Turken en Chinezen kijken vaker in gezinsverband dan Surinamers, Marokkanen en Antillianen. Surinamers en Antillianen kijken bijna net zo vaak met het gezin als alleen naar de televisie.

Wie kiest?

Aan de respondenten die veelal in gezelschap (van familie of anderen) televisie kijken is gevraagd wie er bij hen thuis bepaalt waar naar gekeken wordt.

Wie kiest programma?	Tur.	Mar.	Sur.	Ant.	Chi.	Ned.
N (kijkt wel eens samen tv)	331	264	266	275	237	443
respondent zelf *	-	0	7	7	2	24
niemand in het bijzonder	51	44	55	44	51	33
man	9	10	5	8	9	11
vader	4	3	2	2	1	0
vrouw	3	6	5	3	6	7
moeder	3	1	4	9	4	1
broer	-	1	-	1	5	0
zus	0	1	0	1	1	-
andere persoon	-	1	0	1	1	0
wisselt sterk	27	30	20	20	18	18
de kinderen	1	3	2	4	3	5

* Antwoordmogelijkheid "respondent zelf" alleen bij Nederlanders voorgecodeerd.

De bovenstaande resultaten moeten met enige reserve worden bekeken omdat bij het onderzoek onder de etnische groepen de antwoordmogelijkheid "de respondent zelf" niet was voorgecodeerd.

Meestal beslist niemand in het bijzonder wat er op televisie gekeken wordt. Hoewel in zeer beperkte mate lijken Antilliaanse kinderen, gevolgd door Nederlandse en Chinese kinderen vaker dan Marokkaanse, Surinaamse en Turkse kinderen te bepalen waar naar gekeken wordt.

In andere kamer kijken voor programma

Bij de televisiekijkers die hebben aangegeven meer dan één televisietoestel in huis te hebben is nagegaan of het wel eens voorkomt dat de respondent in een andere kamer gaat kijken omdat hij/zij een ander programma wil zien dan de familie in de huiskamer.

In andere kamer kijken voor programma N (meer tv-toestellen in huis)	Tur.	Mar.	Sur.	Ant.	Chi.
nooit	31	22	26	24	22
soms	48	43	41	48	36
vaak	21	35	33	28	42

Gemiddeld over alle groepen geeft circa driekwart van de ondervraagden aan wel eens (*soms* of *vaak*) in een andere kamer te gaan kijken als men iets wil zien dat de rest van de familieleden niet wil zien.

Gelijktijdig naar verschillende zenders kijken

Vervolgens is gevraagd hoe vaak er in huis naar meerdere zenders op hetzelfde tijdstip wordt gekeken.

Gelijktijdig verschillende zenders kijken N (meer tv-toestellen in huis)	Tur.	Mar.	Sur.	Ant.	Chi.
nooit	18	11	18	19	10
soms	53	50	40	43	45
vaak	30	40	43	38	46

In alle groepen wordt regelmatig (*soms* of *vaak*) op hetzelfde tijdstip in huis naar verschillende zenders gekeken.

6.3 Gebruik programmaoverzicht

In onderstaande tabel staat aangegeven hoe vaak de televisiekijkers gebruik maken van een programmaoverzicht – in een programmablad, in de krant of op teletekst – om te bepalen waar zij naar gaan kijken.

Gebruik programma-overzicht	Tur.	Mar.	Sur.	Ant.	Chi.	Ned.
N (kijkt wel eens tv)	394	338	381	396	327	550
(vrijwel) nooit	59	58	33	41	59	9
soms	28	31	26	31	24	18
vaak	12	12	40	28	17	73

In vergelijking met Nederlanders maken mensen die behoren tot etnische groepen weinig gebruik van programmaoverzichten om te bepalen wat men wil gaan zien. Ruim de helft van de ondervraagde Turken (59%), Marokkanen (58%) en Chinezen (59%) maakt er nooit gebruik van. Van de Nederlanders geeft bijna driekwart (73%) aan vaak gebruik te maken van een programmaoverzicht. Surinamers komen het dichtst in de buurt (40%). Het frequent gebruiken van een programmaoverzicht om te bepalen wat men wil gaan zien is het laagst onder (vooral oudere) Marokkanen (12%) en (met name vrouwelijke) Turken (eveneens 12%).

6.4 Wegzappen

Op de vraag of het wel eens voorkomt dat er naar een andere zender wordt overgeschakeld indien er iets onwelgevalligs te zien is geeft 85% van de Marokkaanse televisiekijkers een positief antwoord (*soms* of *vaak*). Van de Turkse, Surinaamse en Chinese televisiekijkers ligt dat iets boven de 70%. Bij Antilliaanse en autochtone Nederlandse kijkers is dat slechts 45%.

Overschakelen bij onwelgevallige zaken	Tur.	Mar.	Sur.	Ant.	Chi.	Ned.
N (tv-kijkers)	394	338	381	396	327	550
nooit	29	12	29	37	28	55
soms	42	44	48	41	43	35
vaak	29	45	22	23	29	10

Marokkaanse kijkers die om de genoemde reden wegzappen zijn vaak relatief laag opgeleid, beheersen de Nederlandse taal niet of nauwelijks en zijn relatief weinig geïntegreerd in de Nederlandse samenleving. Godsdienst speelt in hun leven een belangrijke rol en zij kijken vaker naar televisiezenders uit het land van herkomst.

De Chinezen die frequent wegzappen besteden meer tijd aan televisie en kranten uit het land van herkomst dan Chinezen die zich minder storen aan bepaalde zaken op de Nederlandse televisie.

Surinaamse zappers vanwege het zien van onwelgevallige zaken op de televisie zijn vaker dan personen die om die reden niet wegzappen personen die veel televisiekijken, de Nederlandse taal beheersen, gelovig, lager opgeleid en weinig geïntegreerd. Zij zijn vaker van mening dat buitenlanders op de Nederlandse televisie negatief in beeld worden gebracht.

Antillianen die veelvuldig wegzappen zijn vaker dan Antillianen die dit niet doen lager opgeleid en weinig geïntegreerd in de Nederlandse samenleving.

De Turkse kijkers die regelmatig overschakelen vanwege onwelgevallige zaken op de buis hechten evenals de Marokkanen en de Surinamers meer betekenis aan godsdienst en zijn weinig geïntegreerd in de Nederlandse samenleving.

6.5 Oordeel over allochtonen op Nederlandse tv

Van de ondervraagde Surinaamse televisiekijkers vindt 61% dat er te weinig mensen van buitenlandse afkomst op de Nederlandse tv te zien zijn. Van de Turkse kijkers is 47% die mening toegedaan, van de Antilliaanse kijkers 44%, van de Marokkaanse 38% en van de Chinese kijkers 16%. De meeste Nederlanders (61%) vinden dat er een goede verhouding is in de representatie op televisie van de verschillende groepen. Vooral bij de Chinezen, Marokkanen en Turken bleven betrekkelijk veel ondervraagden het antwoord op deze vraag schuldig.

Allochtonen op de televisie N (tv-kijkers)	Tur.	Mar.	Sur.	Ant.	Chi.	Ned.
te vaak	5	4	2	4	4	5
in goede verhouding	24	27	20	33	28	61
te weinig	47	38	61	44	23	16
geen mening	25	30	17	19	45	18

In de volgende tabel is te zien dat Surinamers (40%) het vaakst vinden dat personen van buitenlandse afkomst op de Nederlandse televisie negatiever in beeld worden gebracht dan mensen van Nederlandse afkomst. Bijna een derde van de Marokkaanse televisiekijkers (31%) is deze mening toegedaan en van zowel de Turkse en Antilliaanse televisiekijkers bijna een kwart (23%). Autochtone Nederlanders (9%) en Chinezen (10%) zijn het minst vaak van mening dat op de Nederlandse televisie buitenlanders negatief worden neergezet. Nederlanders vinden vaak dat er geen verschil wordt gemaakt, Chinezen hebben hier vaak geen oordeel over.

Allochtonen in beeld N (tv-kijkers)	Tur.	Mar.	Sur.	Ant.	Chi.	Ned.
positiever	3	2	6	11	3	4
geen verschil	37	26	25	35	39	77
negatiever	23	31	40	23	10	9
geen mening of "alleen anders"	38	42	30	31	48	10

Surinamers en Antillianen die vinden dat er in verhouding te weinig buitenlanders op de Nederlandse televisie te zien zijn, zijn vaker dan personen die dat niet vinden van mening dat buitenlanders negatiever in beeld worden gebracht. Bij de andere groepen is er geen significante relatie tussen het oordeel dat men heeft over het aantal buitenlanders in beeld en de wijze waarop deze in beeld worden gebracht. Hoger opgeleiden vinden vaker

dan lager opgeleiden dat buitenlanders niet zozeer te weinig op de Nederlandse televisie vertegenwoordigd zijn, maar wel negatiever in beeld worden gebracht.

6.6 Bereik en kijktijd per zender

Bereik

Bij de Turken zijn de zenders uit het land van herkomst het meest populair, bij de Marokkanen zijn ze na RTL4 het meest populair. Bij Surinamers, Antillianen en Chinezen is SBS6 het meest populair. De publieke zenders komen in de top-5 van best bekeken zenders alleen voor bij Marokkanen (Nederland 1 en 2), Surinamers (Nederland 1) en Chinezen (Nederland 1 en 2). Nederland 3 komt in alle groepen veelal op de zevende of achtste plaats.

De top-5 van de best bekeken zenders ziet er bij de verschillende publieksgroepen als volgt uit (het cijfer tussen haakjes is het percentage respondenten van de groep dat wel eens kijkt, het bereik):

- Turken: Turkse zenders (85%), SBS6 (67%), Yorin (66%), RTL4 (63%) en RTL5 (60%);
- Marokkanen: RTL4 (69%), Marokkaanse/Arabische zenders (67%), SBS6 (64%), Nederland 1 (61%) en een gedeelde vijfde plaats voor Yorin en Nederland 2 (60%);
- Surinamers: SBS6 (90%), Yorin (86%), RTL4 (86%), Nederland 1 (80%) en Net 5 (79%);
- Antillianen: SBS6 (90%), RTL4 (85%), Yorin (83%) en een gedeelde vierde plaats voor V8 en RTL5 (74%);
- Chinezen: SBS6 (65%), een gedeelde tweede plaats voor Nederland 2 en RTL4 (62%), en dan Nederland 1 (60%) en Yorin (57%).

Kijkfrequentie zenders	Tur.	Mar.	Sur.	Ant.	Chi.	Ned.*
Nederland 1	56	61	80	73	60	84
Nederland 2	58	60	78	69	62	90
Nederland 3	51	55	76	65	54	82
RTL4	63	69	86	85	62	85
RTL5	60	57	77	74	58	74
Yorin	66	60	86	83	57	70
SBS6	67	64	90	90	65	82
Net 5	51	55	79	75	55	70
V8	50	45	75	74	56	52
TMF, The Box en MTV	39	36	61	63	45	n.g.
NGC, Discovery, Animal planet	46	31	64	63	43	n.g.
Vlaamse zenders	19	14	39	35	22	n.g.
Engelstalige zenders	15	14	52	57	35	n.g.
Duitse/Franse zenders	12	15	17	9	14	n.g.
lokale en regionale zenders	32	29	65	58	19	n.g.
eigentalige zenders	85	67	n.v.t.	n.v.t.	49	n.v.t.

* KLO leefstijlenpanel 2002

De gemiddelde kijktijd per zender staat in onderstaande tabel. Turken besteden meer tijd aan het kijken naar de zenders uit het moederland (12,3 uur per week) dan de Marokkanen (7,9) en Chinezen (6,7).

Kijktijd in uren per week	Tur.	Mar.	Sur.	Ant.	Chi.	Ned.
N (allen)	408	366	388	403	348	*
Nederland 1	1,3	1,2	2,9	2,1	1,5	2,5
Nederland 2	1,4	1,3	2,9	2,0	1,5	3,7
Nederland 3	1,2	1,0	2,5	2,0	1,1	1,5
RTL4	1,9	2,6	5,1	4,7	1,8	3,4
RTL5	1,7	1,4	2,6	2,8	1,3	0,9
Yorin	2,5	2,6	4,7	4,2	2,2	1,1
SBS6	2,4	2,7	4,7	5,5	2,3	2,0
Net 5	1,5	1,6	3,2	3,6	1,7	0,9
V8	1,5	1,4	3,0	3,5	1,8	0,6
TMF, The Box en MTV	1,3	1,2	2,9	4,6	1,4	0,2
NGC, Discovery, Animal planet	1,3	0,6	2,1	1,7	0,9	0,4
Vlaamse zenders	0,5	0,1	0,8	0,5	0,1	0,6
Engelstalige zenders	0,2	0,2	1,1	1,4	0,7	0,2
Duitse/Franse zenders**	0,2	0,2	0,2	0,1	0,1	0,4
lokale en regionale zenders	0,8	0,3	2,1	1,3	0,2	0,5
eigentalige zenders	12,3	7,9	n.v.t.	n.v.t.	6,7	n.v.t.

* SKO 2002

** Percentage bij Nederlanders betreft alleen Duitse zenders.

6.7 Kijkgedrag programmagenres

In de volgende tabel is voor veertien programmagenres vermeld hoeveel procent er weleens (*soms* of *vaak*) naar kijkt. Tussen haakjes is vermeld hoeveel procent er *vaak* naar kijkt. Nieuwsuitzendingen worden door alle groepen vaak bekeken: van de Antillianen kijkt 95% er weleens naar, van de Surinamers 94%, van de Turken 87%, van de Chinezen 84% en van de Marokkanen 78%. Speelfilms worden ook goed bekeken: 92% van de Antillianen en 91% van de Surinamers kijkt er weleens naar. Bij de Turken is dat 88%, bij de Chinezen 81% en bij de Marokkanen 73%. Marokkanen kijken het minst naar alle programmagenres, behalve de programma's bestemd voor de eigen groep in Nederland.

Kijkfrequentie programmagenres N (tv-kijkers)	Tur. 394	Mar. 338	Sur. 381	Ant. 396	Chi. 327
programma's over natuur en milieu	65 (17)	53 (12)	77 (27)	76 (20)	61 (15)
voetbal en andere sport	66 (36)	55 (27)	74 (34)	63 (33)	65 (24)
actualiteiten	64 (21)	53 (21)	83 (46)	79 (33)	73 (29)
speelfilms	88 (48)	73 (36)	91 (50)	92 (61)	81 (40)
tv-series	66 (34)	56 (26)	70 (39)	66 (40)	62 (26)
amusementsprogramma's	61 (26)	40 (10)	67 (21)	61 (23)	52 (15)
politie- of actieseries	53 (22)	42 (12)	66 (22)	63 (27)	57 (20)
jeugdprogramma's	41 (14)	26 (6)	53 (19)	47 (14)	44 (11)
praatprogramma's	62 (23)	35 (10)	71 (28)	72 (29)	38 (8)
muziekprogramma's	66 (35)	45 (25)	65 (35)	69 (47)	55 (18)
spelletjes en quizprogramma's	66 (25)	39 (11)	67 (24)	56 (22)	58 (16)
nieuwsuitzendingen	87 (58)	78 (45)	94 (74)	95 (67)	84 (53)
black comedy	47 (15)	31 (10)	79 (43)	67 (32)	40 (9)
programma's bestemd voor eigen groep in Nederland	69 (24)	67 (27)	81 (42)	56 (23)	58 (19)

Het is duidelijk te zien dat de Marokkanen het minst vaak kijken naar vrijwel alle programmasoorten, behalve de programma's die bestemd zijn voor de eigen groep in Nederland (67%). Antillianen (56%) en Chinezen (58%) kijken daar minder vaak naar dan Marokkanen.

In het onderstaande overzicht wordt een opgave gedaan van het kijkgedrag naar de programmagenres uitgesplitst naar geslacht, leeftijd, opleiding en integratieniveau. Vrouwen kijken in vrijwel alle groepen meer naar tv-series, amusement- en praatprogramma's dan mannen. Ook jeugdprogramma's worden bij Marokkanen, Surinamers en Antillianen vaker door vrouwen dan door mannen gekeken. Speelfilms en muziekprogramma's worden in alle groepen meer door jongeren dan door ouderen bekeken. Black comedy wordt in alle groepen vaker door jongeren dan door ouderen gezien. In de meeste groepen zijn kijkers ook vaker hoger opgeleid. Bij de Turken, Marokkanen en Chinezen kijken meer geïntegreerden vaker naar dit genre programma dan de weinig geïntegreerden. Programma's die bedoeld zijn voor allochtone groepen in Nederland worden bij Surinamers en Chinezen relatief vaak bekeken door ouderen en bij de Surinamers ook relatief vaak door vrouwen. In vrijwel alle groepen kijken ouderen vaker naar programma's over natuur en milieu dan jongeren.

Programmagenres	geslacht		leeftijd		opleiding		integratieniveau	
	man	vrouw	jong	oud	laag	hoog	laag	hoog
natuur en milieu	M			TMSA				S
voetbal en sport	TMSAC							M
actualiteiten	M		M	SA		TMSAC		TMSAC
speelfilms		T	TMSAC			C		MC
tv-series		TMSA	MS			M		SC
amusement		TMSA	MC		S	MA	A	M
politie-series		S	M					MS
jeugdprogramma's		MSA	MC					MC
praatprogramma's		TMSA	MC			MC		MSC
muziekprogramma's		TM	TMSAC					TMC
spelletjes en quizen	A	S	M	SA	A			M
nieuws	T			A		MSC		MSAC
black comedy			TMSAC			TMSC		TMC
doelgroepprogr.		S		SC		A	C	M

Programmagenre en zender

Aan de kijkers van programma's die behoren tot verschillende genres is per genre gevraagd of men er vaker naar kijkt op Nederlandse zenders (zowel commerciële als publieke) of op zenders uit het land van herkomst.

Kijkgedrag genres en soort televisiezender	Tur.			Mar.			Chi.		
	Ned. tv	even vaak	eigen tv	Ned. tv	even vaak	eigen tv	Ned. tv	even vaak	eigen tv
programma's over natuur en milieu	43	40	17	50	30	20	61	18	21
voetbal en andere sport	24	52	24	54	36	10	66	21	13
actualiteiten	37	41	22	67	24	9	55	25	21
speelfilms	30	42	29	62	23	16	55	25	20
tv-series	23	32	45	68	15	17	50	19	32
amusementsprogramma's	21	42	37	77	12	11	47	22	30
politie- of actieseries	31	47	22	73	17	10	46	27	27
jeugdprogramma's	46	35	19	80	13	7	62	15	23
praatprogramma's	32	31	36	74	15	11	57	19	24
muziekprogramma's	29	35	36	59	18	23	51	26	22
spelletjes en quizprogramma's	30	44	26	75	21	5	51	23	26
nieuwsuitzendingen	17	54	29	50	33	16	48	31	21
black comedy	49	37	13	84	8	7	60	20	20

De belangrijkste uitkomsten zijn:

- Turken kijken het vaakst (ruim een kwart of meer van de kijktijd) ook via zenders uit het herkomstland naar tv-series, amusementsprogramma's, praatprogramma's, muziekprogramma's en in iets mindere mate naar speelfilms, nieuwsuitzendingen en spelletjes- of quizprogramma's.
- Marokkanen kijken vooral (de helft of meer van de bestede kijktijd) naar de Nederlandse televisie. Vooral muziekprogramma's en programma's over natuur en milieu worden ook vaker via de zenders uit het herkomstland bekeken.

- Chinezen kijken relatief vaak (ruim een kwart of meer van de kijktijd) ook via de zenders uit het herkomstland naar tv-series, amusementsprogramma's, politie- of actieseries en spelletjes- of quizprogramma's.

6.8 **Kijkgedrag televisieprogramma's**

Van 21 programma's is gevraagd of men daar vaak, soms of nooit naar kijkt. De percentages kijkers (*vaak* of *soms*) zijn in onderstaande tabel weergegeven. Tussen haakjes staat het percentage dat *vaak* kijkt.

De meest populaire programma's bij alle groepen zijn het NOS-Journaal en Hart van Nederland. Het minst wordt in alle groepen gekeken naar de programma's Flyer, Costa! en Urbania. Turken, Marokkanen en Chinezen kijken eveneens weinig naar het programma Bradaz.

De top-5 van de best bekeken programma's is voor de verschillende publieksgroepen als volgt (cijfer tussen haakjes is het percentage respondenten van de doelgroep dat weleens kijkt):

- Turken: Het NOS-Journaal (66%), Hart van Nederland (59%), Studio Sport (48%), Lingo (46%) en Spoorloos (42%);
- Marokkanen: Het NOS-Journaal (68%), Hart van Nederland (58%), NOVA (46%) en een gedeelde vierde plaats voor Spoorloos en Studio Sport (45%);
- Surinamers: Het NOS-Journaal (91%), Hart van Nederland (81%), Spoorloos (76%), NOVA (73%) en Comedy Factory (72%);
- Antillianen: Het NOS-Journaal (85%), Hart van Nederland (80%), Spoorloos (66%), NOVA (61%) en Comedy Factory (59%);
- Chinezen: Het NOS-Journaal (67%), Hart van Nederland (53%), Studio Sport (44%), Lingo (43%) en het Jeugdjournaal (39%).

Kijkfrequentie programma's N (tv-kijkers)	Tur. 394		Mar. 338		Sur. 381		Ant. 396		Chi. 327	
Spoorloos	42	(8)	45	(9)	76	(27)	66	(28)	29	(4)
Bradaz	8	(2)	15	(3)	56	(18)	34	(13)	8	(0)
NOVA	39	(8)	46	(13)	73	(32)	61	(28)	38	(6)
Goede tijden, slechte tijden	33	(10)	42	(23)	50	(28)	41	(24)	27	(7)
Lingo	46	(13)	31	(11)	52	(17)	47	(16)	43	(9)
Barend en Van Dorp	18	(3)	26	(6)	49	(14)	41	(12)	19	(3)
NOS–Journaal	66	(30)	68	(35)	91	(67)	85	(57)	67	(35)
Hart van Nederland	59	(17)	58	(23)	81	(44)	80	(41)	53	(17)
Ook dat nog	15	(3)	21	(5)	44	(15)	32	(8)	16	(2)
Comedy Factory	32	(8)	26	(8)	72	(39)	59	(24)	20	(3)
Twee Vandaag	25	(8)	33	(11)	65	(29)	48	(17)	27	(4)
Studio Sport	48	(23)	45	(21)	63	(30)	58	(32)	44	(14)
Alle dieren tellen mee	15	(3)	10	(1)	28	(7)	25	(5)	16	(3)
112 Weekend	31	(9)	37	(9)	46	(11)	42	(12)	22	(3)
Netwerk	29	(9)	38	(12)	70	(32)	57	(21)	35	(5)
Barend en Witteman	11	(2)	18	(4)	41	(13)	30	(7)	11	(1)
Urbania	5	(1)	7	(3)	24	(5)	17	(5)	6	(1)
Jeugdjournaal	34	(10)	29	(6)	57	(18)	47	(13)	39	(10)
Big Brother	24	(6)	21	(7)	25	(9)	34	(13)	16	(2)
Flyer	5	(2)	8	(4)	7	(2)	7	(2)	3	(0)
Costa!	8	(3)	16	(6)	20	(5)	16	(6)	9	(1)

In het onderstaande overzicht wordt een opgave gedaan van het kijkgedrag naar de programma's uitgesplitst naar geslacht, leeftijd, opleiding en integratieniveau. Naar een groot aantal programmatitels wordt in alle groepen significant meer gekeken door meer geïntegreerden dan weinig geïntegreerden. Het betreft dan met name nieuws- en actualiteitenprogramma's en praatprogramma's. Ook hoger opgeleiden kijken vaker dan lager opgeleiden naar deze programma's. Naar de programma's Spoorloos, GTST, Big Brother en Costa! wordt in meerdere groepen vaker door vrouwen dan mannen en vaker door jongeren dan ouderen gekeken.

Programma's	geslacht		leeftijd		opleiding		integratieniveau	
	man	vrouw	jong	oud	laag	hoog	laag	hoog
Spoorloos		MA	TM	SA	S	TM		TMC
Bradaz			TMSAC			TMS		TMC
NOVA			M	SA		TMSAC		TMSAC
GTST		MSAC	TMSAC		A		A	TMC
Lingo		SA	M	S	SA		A	TMC
Barend & Van Dorp	S		M	SA		TMAC		TMSAC
NOS-Journaal			M	SA		TMCA		TMSAC
Hart van Nederland		S	TMC	SA	SA	MC		TMC
Ook dat nog		M	TM	S		TMC		TMSAC
Comedy Factory			TMSAC			MC		TMSC
Twee Vandaag	S		M	SA		TMSAC		TMSAC
Studio Sport	TMSAC				S	C		MC
Alle dieren tellen ...				SAC	SA			M
Weekend	TM	S	M		SA			TMC
Netwerk	T		M	SA		TMSAC		TMSAC
B&W			M	SA		TMSAC		TMSAC
Urbania	C		M	S		TC		MSAC
Jeugdjournaal		SAC	TMC	S		T		TMC
Big Brother		MSC	TMSAC					TMC
Flyer		S	M					M
Costa!		MS	TMSA					TM

Begrijpelijkheid

Voor alle 21 programma's is aan Turken, Marokkanen en Chinezen gevraagd in hoeverre men deze in het Nederlands goed kan volgen. Van Surinamers en Antillianen werd op basis van voorgaand onderzoek aangenomen dat ze het Nederlands voldoende beheersen om alles probleemloos te kunnen volgen. In de tabel wordt op een schaal van 0 (*slecht*) tot 100 (*goed*) de gemiddelde scores weergegeven voor de Turkse, Marokkaanse en Chinese kijkers.

Begrijpelijkheid programma's	Tur.	Mar.	Chi.
Spoorloos	79	83	77
Bradaz	86	92	73
NOVA	76	84	74
Goede tijden, slechte tijden	79	84	72
Lingo	79	85	77
Barend en Van Dorp	83	87	92
NOS–Journaal	79	81	72
Hart van Nederland	82	86	75
Ook dat nog	80	87	89
Comedy Factory	83	93	84
Twee Vandaag	82	87	79
Studio Sport	83	90	77
Alle dieren tellen mee	74	83	68
112 Weekend	81	87	74
Netwerk	77	88	72
Barend en Witteman	87	94	89
Urbania	77	87	84
Jeugdjournaal	82	90	80
Big Brother	81	82	74
Flyer	89	89	86
Costa!	87	87	76

Het merendeel van de Turken, Marokkanen en Chinezen kan de programma's naar eigen zeggen goed volgen. Marokkanen kunnen dat het best. Marokkaanse en Chinese jongeren vinden de programma's makkelijker te volgen dan ouderen.

6.9 Populariteit NMO, OHM en AVC

De mate van belangstelling voor uitzendingen van de Nederlandse Moslim Omroep (NMO), de Organisatie voor Hindoe Media (OHM) en het Allochtoon Video Circuit van de NPS is in de volgende tabel weergegeven. De uitzendingen van NMO worden het best door Turken (36%) en Marokkanen (47%) bekeken, de uitzendingen van OHM het best door Surinamers (39%) en de uitzendingen van het Allochtoon video circuit eveneens het best door Surinamers (20%). Chinezen en Antillianen hebben de minste belangstelling voor de genoemde programma's.

Kijken naar landelijk doelgroepaanbod: %	Tur.	Mar.	Sur.	Ant.	Chi.
N (tv-kijkers)	394	338	381	396	327
Nederlandse Moslim Omroep (NMO)	36	47	23	6	2
Organisatie voor Hindoe Media (OHM)	5	5	39	5	1
Allochtoon Video Circuit	10	13	20	10	2

De NMO geniet meer belangstelling onder oudere Turken en Surinamers dan onder de jongeren. Marokkaanse hoger opgeleiden zijn meer geïnteresseerd dan de lager opgeleiden. De OHM geniet evenals de NMO meer belangstelling onder oudere dan onder de jongere Turken en Surinamers. Meer geïntegreerde Marokkanen zijn meer geïnteresseerd dan weinig geïntegreerden. Het Allochtoon video circuit geniet meer

belangstelling onder oudere dan onder jongere Surinamers. Geïntegreerde Marokkanen en Surinamers hebben meer belangstelling dan weinig geïntegreerde.

Vervolgens is gevraagd hoeveel van de laatste tien uitzendingen men heeft gezien. Naar de laatste uitzendingen van de NMO is het vaakst gekeken door Marokkanen en Surinamers. In beide groepen zagen de kijkers van het landelijke doelgroepaanbod ruim vier van de tien uitzendingen. De laatste tien uitzendingen van de OHM zijn het vaakst bekeken door Surinaamse kijkers: zij zagen de helft van de uitzendingen. Ook de uitzendingen van het Allochtoon Video Circuit zijn het vaakst bekeken door Surinaamse kijkers: zij zagen bijna vier van de laatste tien uitzendingen.

Kijken naar landelijk doelgroepaanbod: gemiddeld aantal uitzendingen bij kijkers doelgroepprogramma's	Tur.	Mar.	Sur.	Ant.	Chi.
Nederlandse Moslim Omroep (NMO)	3,9	4,2	4,2	2,6	2,7
Organisatie voor Hindoe Media (OHM)	2,9	3,3	5,0	2,0	3,0
Allochtoon Video Circuit	2,8	3,3	3,8	1,9	2,6

6.10 Belangstelling regionaal en lokaal doelgroepaanbod

Via publieke lokale of regionale televisiezenders worden programma's uitgezonden die speciaal bedoeld zijn voor de allochtone doelgroepen. In de steden waar aanbod is van doelgroepenprogramma's, is gevraagd of men daarvan op de hoogte is. Van de Chinezen, waarvoor het aanbod beperkt is, is een kwart (24%) ervan op de hoogte. Van de Turkse, Marokkaanse en Antilliaanse ondervraagden is ongeveer de helft op de hoogte van het lokaal programma-aanbod. Surinamers zijn er het best (65%) van op de hoogte.

Bekendheid lokaal/regionaal programma- aanbod	Tur.	Mar.	Sur.	Ant.	Chi.
N (tv-kijkers+lokale programma's beschikbaar)	304	301	357	353	261
Op de hoogte van het aanbod	44	42	65	52	24

Van degenen die op de hoogte zijn van het lokaal programma-aanbod, kijkt de meerderheid (65% of meer) er wel eens naar.

Kijken naar lokale zenders	Tur.	Mar.	Sur.	Ant.	Chi.
N (bekend met aanbod)	136	128	234	184	74
minstens 1x per week	46	31	55	45	43
minder vaak	33	55	34	40	22
nooit	21	14	11	14	35

6.11 Belangstelling eigenlijke zenders

Ontvangst

In Nederland zijn met een schotel ongeveer elf Turkse televisiezenders te ontvangen, één Marokkaanse, namelijk RTM1 (Radio Television Marocain) en een tiental Arabischtaalige

zenders. Ook zijn per schotel enkele Chinese satellietzenders te ontvangen (maar minder dan Turkse of Arabische zenders). Turken kijken het meest naar eigentalige zenders (90%). Marokkanen kijken minder vaak (72%) en Chinezen het minst (58%).

Kijken naar eigentalige zenders	Tur.	Mar.	Chi.
N (allen)	408	366	348
wel eens kijken naar eigentalige zenders	90	72	58

Turken en Marokkanen kijken zowel thuis als buitenshuis naar eigentalige zenders. Chinezen doen dat vooral thuis (74%).

Plaats kijken eigentalige zenders	Tur.	Mar.	Chi.
N (kijkt naar Turkse/Marokkaanse/Chinese zenders)	366	264	205
alleen buitenshuis	3	8	9
beide	51	49	17
alleen thuis	46	42	74

Kijkfrequentie en populariteit zenders

In de volgende tabel wordt een overzicht gegeven van het kijkgedrag naar de eigentalige zenders. Allereerst een samenvatting van de belangrijkste resultaten.

- De staatszender TRT international (vaak ook via kabel te ontvangen) is bij Turken in Nederland het meest populair; er wordt het meest naar gekeken en deze geniet ook de meeste voorkeur (35%) in vergelijking met de andere Turkse zenders. Ook Kanal D en Show TV (beide commercieel) zijn veel bekeken zenders, gevolgd door ATV en Star TV.
- De Marokkaanse staatszender RTM1 is bij Marokkanen in Nederland het meest populair en geniet ook verre de voorkeur (65%) boven die van de andere Arabische zenders die hier te ontvangen zijn (per schotel of kabel). Daarna volgen de nieuwszender Al Jazeera en op enige afstand de Engels/Arabische zender MBC.
- Onder Chinezen in Nederland is de zender TVBS-E veruit het meest populair, op afstand gevolgd door CNE. Beide zenders worden ook via vele kabelnetten doorgegeven.

Populariteit eigentalige zenders		kijkfrequentie			zendervoorkeur
		nooit	soms	vaak	
Turken	TRT International	9	41	50	35
	ATV	19	37	45	12
	Show TV	16	33	51	15
	TGRT	46	31	23	6
	BRT	64	23	13	9
	Kanal 7	49	30	21	21
	Kanal D	19	29	52	18
	NTV	48	32	20	4
	S-TV	57	24	19	7
	Kral TV	46	26	27	18
	Cine 5	81	13	6	4
	Star TV	33	28	40	19
Marokkanen	RTM 1	19	35	47	65
	MBC	34	41	25	28
	ANN	64	29	8	6
	Al Djazeera	34	32	34	41
	Egyptian Satellite Channel	45	37	18	10
	TV7	72	24	4	-
	ART	70	23	7	1
	BRTV	91	7	2	-
Chinezen	CNE (China News and Entertainment)	41	34	25	31
	Star TV	89	7	3	6
	CETV	90	8	2	1
	CCTV	76	11	13	12
	TVBS-E (Chinese Channel)	29	17	54	67

6.12 Verhouding eigentalige zenders vs. Nederlandse zenders

In onderstaande tabel wordt een vergelijking gemaakt van het kijken naar Nederlandse zenders met het kijken naar eigentalige zenders. Turken, Marokkanen en Chinezen kijken meer naar Nederlandse televisiezenders dan naar televisiezenders uit het moederland. Bij Turken is dit verschil het kleinst.

Verdeling kijktijd (%)	Tur.	Mar.	Sur.	Ant.	Chi.
N (tv-kijkers)	394	338	381	396	327
aandeel Nederlandse zenders	48	60	83	80	61
aandeel zenders moederland	41	31	--	--	26
aandeel overige zenders	11	8	17	20	13

In de volgende tabel is het aandeel van de kijktijd naar Nederlandse zenders en dat van de zenders uit het moederland uitgesplitst naar leeftijd. Vooral Marokkaanse jongeren besteden meer kijktijd aan Nederlandse zenders dan de oudere Marokkanen. Het zijn vooral ouderen die naar zenders uit het moederland kijken.

Verdeling kijktijd (%) per leeftijdsgroep		Tur.	Mar.	Sur.	Ant.	Chi.
13-34	aandeel Nederlandse zenders	52	71	82	75	66
	aandeel zenders moederland	35	18	.	.	19
	aandeel overige zenders	12	11	18	25	15
35+	aandeel Nederlandse zenders	43	45	85	86	54
	aandeel zenders moederland	48	52	.	.	35
	aandeel overige zenders	9	3	15	14	11

Uit analyse blijkt dat Turken, Marokkanen en Chinezen die relatief vaak naar eigentalige programma's kijken vaker lager dan hoger opgeleid zijn en eerder weinig geïntegreerd dan meer geïntegreerd zijn. Dit heeft vooral te maken met een lage score op Nederlandse taalbeheersing, kennis van de Nederlandse samenleving, onderschrijven van Nederlandse normen, sociale contacten, identiteit en motivatie tot integratie.

6.13 Verhouding publieke versus commerciële zenders

In deze paragraaf wordt het kijken naar publieke Nederlandse zenders vergeleken met het kijken naar commerciële Nederlandse zenders. In onderstaande tabel wordt het aandeel van de kijktijd van publieke en commerciële zenders op de totale kijktijd weergegeven. De kijktijd van de Nederlandse publieke zenders is inclusief de lokale en regionale zenders en de kijktijd van de Nederlandse commerciële zenders is exclusief de muziekzenders. Alle groepen besteden het grootste gedeelte van hun kijktijd aan de commerciële Nederlandse zenders.

Aandeel (%) totale kijktijd	Tur.	Mar.	Sur.	Ant.	Chi.
N (tv-kijkers)	394	338	381	396	327
aandeel publieke zenders (%)	14	16	26	21	18
aandeel commerciële zenders (%)	34	44	57	59	43

In de volgende tabel wordt het aandeel in kijktijd van publieke en commerciële zenders uitgesplitst naar leeftijd. Ouderen kijken meer dan jongeren naar de publieke Nederlandse zenders. Jongeren kijken meer dan ouderen naar de commerciële Nederlandse zenders.

Aandeel (%) totale kijktijd per leeftijdsgroep		Tur.	Mar.	Sur.	Ant.	Chi.
13-34	aandeel publieke zenders (%)	12	15	19	15	15
	aandeel commerciële zenders (%)	41	55	63	60	51
35+	aandeel publieke zenders (%)	17	17	35	29	22
	aandeel commerciële zenders (%)	25	27	50	57	32

7 Kranten en tijdschriften

Etnische groepen in Nederland kunnen gebruik maken van diverse Nederlandse en eigentalige kranten en tijdschriften. Het gebruik van dit aanbod wordt in dit hoofdstuk beschreven.

7.1 Leesfrequentie kranten/tijdschriften

In onderstaande tabel is te zien dat Antillianen (90%), Surinamers (88%) en Chinezen (76%) vaker wel eens een krant of tijdschrift lezen dan Turken (63%) en Marokkanen (40%). Onder kranten worden niet alleen dagbladen verstaan, maar ook bijvoorbeeld huis-aan-huisbladen. In de tabel is ook het gemiddelde aantal dagen per week en de gemiddelde leestijd in uren per week vermeld, eerst voor degenen die wel eens een krant of tijdschrift lezen, daarna voor de totale groep inclusief de niet-lezers. De leestijd is berekend op basis van het aantal dagen dat men leest en het aantal minuten naar schatting van de respondent zelf¹. Ook uit de gemiddelde leestijden voor de totale groep blijkt dat de Marokkanen (1,1 uur per week) minder lezen dan de Turken (2,9), Surinamers (3,6), Antillianen (3,3) en Chinezen (2,1).

Leesfrequentie kranten/tijdschriften	Tur.	Mar.	Sur.	Ant.	Chi.
leest wel eens krant/tijdschrift (%)	63	40	88	90	76
gemiddeld aantal dagen p.w. bij lezers	3,9	3,6	4,4	4,5	3,3
gemiddelde leestijd bij lezers (u/w)	4,6	2,9	4,2	3,7	2,7
gemiddeld aantal dagen p.w. allen	2,4	1,4	3,8	4,0	2,6
gemiddelde leestijd (u/w) allen	2,9	1,1	3,6	3,3	2,1

In de volgende tabel zijn de resultaten uitgesplitst naar leeftijd (13-34 jaar versus 35 jaar en ouder). Hieruit blijkt dat bij de Marokkanen en Chinezen de jongeren meer tijd aan lezen besteden en bij de Turken, Surinamers en Antillianen de ouderen.

¹ Op vergelijkbare wijze zijn vragen gesteld over de leesfrequentie met betrekking tot Nederlandse en eigentalige kranten en Nederlandse en eigentalige tijdschriften afzonderlijk (zie 7.2 en 7.4). Wanneer de leestijden voor die vier soorten bladen worden opgeteld levert dat een hogere tijd op dan de schatting die voor het totaal gemaakt is.

Lezen Nederlandse kranten/tijdschriften		Tur.	Mar.	Sur.	Ant.	Chi.
N (totaal)		408	366	388	403	348
wel eens (%)	totaal	63	40	88	90	76
	- jongeren (13-35)	66	53	91	90	78
	- ouderen (35+)	60	18	85	89	73
gemiddeld aantal dagen	totaal	2,4	1,4	3,8	4,0	2,6
	- jongeren (13-35)	2,4	2,0	3,7	3,9	2,7
	- ouderen (35+)	2,5	0,5	4,0	4,2	2,3
gemiddelde leestijd (u/w)	totaal	2,9	1,1	3,6	3,3	2,1
	- jongeren (13-35)	2,4	1,6	3,1	3,0	2,2
	- ouderen (35+)	3,7	0,4	4,3	3,7	1,8

De meer geïntegreerden in de groepen Marokkanen en Antillianen lezen vaker een krant of tijdschrift dan weinig geïntegreerden. Dit heeft vooral te maken met een hogere mate van kennis over de Nederlands samenleving en het frequent hebben van sociale contacten met Nederlanders.

7.2 Lezen van Nederlandse kranten en tijdschriften

In onderstaande tabel is te zien dat Surinamers (85% wel eens) en Antillianen (83%) vaker een Nederlandse krant lezen dan Turken (50%), Chinezen (eveneens 50%) en Marokkanen (36%). Van de Nederlanders leest 89% wel eens een krant (bron Leefstijlenpanel 2002). Surinamers (3,1 uur per week) en Antillianen (2,3 uur) besteden meer tijd aan het lezen van Nederlandse kranten dan Marokkanen (0,9) en Chinezen (1,1). De Turken nemen een middenpositie in (1,8). Bij de Marokkanen en Chinezen zijn er weinig ouderen die een Nederlandse krant lezen.

Lezen Nederlandse kranten		Tur.	Mar.	Sur.	Ant.	Chi.
N (totaal)		408	366	388	403	348
wel eens (%)	totaal	50	36	85	83	50
	- jongeren (13-35)	56	50	88	84	65
	- ouderen (35+)	43	15	80	81	29
gemiddeld aantal dagen	totaal	1,8	1,4	3,6	3,7	1,8
	- jongeren (13-35)	2,0	1,9	3,6	3,7	2,4
	- ouderen (35+)	1,6	0,5	3,6	3,7	1,0
gemiddelde leestijd (u/w)	totaal	1,8	0,9	3,1	2,3	1,1
	- jongeren (13-35)	1,9	1,3	2,6	2,1	1,7
	- ouderen (35+)	1,6	0,3	3,7	2,7	0,4

Surinamers (63%) en Antillianen (59%) lezen vaker Nederlandse tijdschriften dan de andere groepen, maar minder vaak dan autochtone Nederlanders (77%). Ongeveer een kwart van de Marokkanen (25%) en Turken (23%) leest wel eens zo'n tijdschrift. Surinamers (1,3 uur per week) en Antillianen (0,9 uur) besteden ook meer tijd aan het lezen van Nederlandse tijdschriften dan de andere allochtone groepen, maar weer minder dan Nederlanders (1,7 uur).

Lezen Nederlandse tijdschriften		Tur.	Mar.	Sur.	Ant.	Chi.	Ned.
N (totaal)		408	366	388	403	348	550
wel eens (%)	totaal	23	25	63	59	41	77
	- jongeren (13-35)	29	36	69	64	55	86
	- ouderen (35+)	15	7	58	52	21	72
gemiddeld aantal dagen	totaal	0,4	0,6	1,5	1,3	0,7	1,9
	- jongeren (13-35)	0,5	0,8	1,6	1,5	1,0	1,8
	- ouderen (35+)	0,2	0,2	1,5	1,1	0,4	1,9
gemiddelde leestijd (u/w)	totaal	0,4	0,4	1,3	0,9	0,5	1,8
	- jongeren (13-35)	0,5	0,6	1,3	1,0	0,7	1,7
	- ouderen (35+)	0,3	0,1	1,4	0,7	0,2	1,8

* Bij kranten zijn de gegevens afkomstig van het Leefstijlenpanel van KLO (2002).

7.3 Meest gelezen Nederlandse kranten en tijdschriften

In de volgende tabel is vermeld welke kranten gelezen worden. De vermelde percentages hebben betrekking op de mensen die wel eens een Nederlandse krant lezen. Voor alle groepen geldt dat Spits en Metro de meest gelezen kranten zijn. Daarna komen De Telegraaf (bij Turken en Marokkanen op de derde plaats) en de huis-aan-huisbladen (die bij de andere drie groepen op de derde plaats komen). Algemeen Dagblad, De Volkskrant en de regionale kranten nemen de volgende drie plaatsen in.

Nederlandse kranten: lezen	Tur.	Mar.	Sur.	Ant.	Chi.
N (lezers Nederlandse kranten)	204	133	328	333	173
De Telegraaf	42	49	41	30	35
De Volkskrant	25	33	20	25	15
Trouw	7	17	7	4	4
Het Parool	10	15	8	10	3
NRC Handelsblad	8	14	9	12	10
Algemeen Dagblad	25	34	28	24	17
landelijke allochtonenkrant	2	4	1	4	1
regionale krant	24	28	26	24	14
huis-aan-huisbladen	41	42	49	32	44
Metro	58	58	65	64	60
Spits	58	63	73	72	65
andere krant	1	1	2	4	4
weet geen krant te noemen	1	-	0	1	1

Van de respondenten die wel eens een Nederlandse krant lezen hebben Surinamers (17%) en Antillianen (16%) vaker een abonnement dan Turken (7%) en Marokkanen (eveneens 7%). Chinezen nemen een tussenpositie in (10%).

Nederlandse kranten: abonnement	Tur.	Mar.	Sur.	Ant.	Chi.
N (lezers Nederlandse kranten)	204	133	328	333	173
De Telegraaf	3	4	4	4	3
De Volkskrant	1	2	5	5	2
Trouw	-	2	1	0	-
Het Parool	0	1	2	2	1
NRC Handelsblad	1	1	2	2	2
Algemeen Dagblad	2	3	2	2	1
landelijke allochtonenkrant	-	-	-	-	-
regionale krant	1	-	3	3	2
geen	93	93	83	84	90

In de laatste tabel van deze paragraaf is vermeld welke soorten tijdschriften gelezen worden. De vermelde percentages hebben betrekking op de mensen die wel eens een Nederlands tijdschrift lezen. Als voor elke groep een top-3 gemaakt wordt blijkt dat "damesbladen" (bladen als Libelle, Margriet, Viva, Vriendin en Yes) bij vier van de vijf groepen bovenaan staan. Alleen bij de Antillianen worden ze overtroffen door de roddelbladen, zoals Privé, Story en Weekend, die bij Marokkanen, Surinamers en Chinezen op de tweede plaats staan. Bij de Turken nemen sportbladen (zoals Voetbal International en Sport International, de tweede plaats in en staan de roddelbladen op drie. Bij de Marokkanen komen sportbladen op de derde plaats, bij Surinamers en Antillianen de gezinsbladen (Panorama en Nieuwe Revu) en bij Chinezen de glamourbladen (zoals Elle, Cosmopolitan en Marie Claire). Autobladen (zoals Autoweek en Auto-Kampioen), opiniebladen (zoals Elsevier, HP/De Tijd, Vrij Nederland en Opzij), jongerenbladen, hobbybladen, multiculturele magazines (zoals Roof, Fast Forward en Avanta) en muziekbladen staan bij geen enkele groep in de top-3.

Nederlandse tijdschriften	Tur.	Mar.	Sur.	Ant.	Chi.
N (lezers Nederlandse tijdschriften)	95	92	246	240	141
damesbladen	31	42	43	26	28
gezinsbladen	11	15	28	23	12
roddelbladen	22	32	41	30	26
sportbladen	24	29	17	21	11
opiniebladen	9	18	17	14	17
glamourbladen	19	18	26	19	23
autobladen	19	22	18	9	16
multiculturele magazines	6	4	5	2	2
muziekbladen	3	3	2	4	1
jongerenbladen	3	4	5	10	4
hobbybladen	4	1	3	6	6
andere bladen	5	12	10	21	10
weet geen tijdschrift te noemen	18	6	4	4	14

7.4 Lezen van eigenlijke kranten en tijdschriften

In onderstaande tabel is te zien dat vooral Turken (52%), Antillianen (47%) en Chinezen (eveneens 47%) een eigenlijke krant lezen. Surinamers (31%) en Marokkanen (9%)

doen dat veel minder. Afgezien van de Marokkanen lezen ouderen vaker een krant dan jongeren. Verder blijkt dat Turken, de groep die de meeste lezers van een eigentalige krant heeft, ook veel tijd aan het lezen van die krant besteden.

Lezen eigentalige kranten		Tur.	Mar.	Sur.	Ant.	Chi.
N (totaal)		408	366	388	403	348
wel eens (%)	totaal	52	9	31	47	47
	- jongeren (13-35)	50	11	24	41	34
	- ouderen (35+)	58	6	38	54	65
gemiddeld aantal dagen	totaal	1,7	0,1	0,3	1,3	0,9
	- jongeren (13-35)	1,5	0,2	0,2	1,0	0,5
	- ouderen (35+)	2,1	0,0	0,3	1,6	1,5
gemiddelde leestijd (u/w)	totaal	1,9	0,1	0,2	0,8	0,8
	- jongeren (13-35)	1,4	0,2	0,2	0,6	0,4
	- ouderen (35+)	2,8	0,0	0,2	1,0	1,3

Uit de volgende tabel blijkt dat Chinezen het vaakst een of meer eigentalige tijdschriften lezen (37%). Ouderen (42%) doen dit vaker dan jongeren (34%). Ook Turken lezen vaak eigentalige tijdschriften, maar hier doen de jongeren niet voor de ouderen onder (25% respectievelijk 21%).

Lezen eigentalige tijdschriften		Tur.	Mar.	Sur.	Ant.	Chi.
N (totaal)		408	366	388	403	348
wel eens (%)	totaal	23	9	12	21	37
	- jongeren (13-35)	25	10	11	18	34
	- ouderen (35+)	21	8	14	26	42
gemiddeld aantal dagen	totaal	0,4	0,1	0,1	0,3	0,6
	- jongeren (13-35)	0,4	0,2	0,1	0,2	0,5
	- ouderen (35+)	0,4	0,1	0,1	0,3	0,8
gemiddelde leestijd (u/w)	totaal	0,4	0,1	0,1	0,1	0,5
	- jongeren (13-35)	0,3	0,1	0,1	0,1	0,4
	- ouderen (35+)	0,6	0,0	0,1	0,2	0,7

7.5 Meest gelezen eigentalige kranten en tijdschriften

In onderstaande tabel is vermeld welke kranten en tijdschriften gelezen worden. De vermelde percentages hebben betrekking op de mensen die wel eens een eigentalige krant respectievelijk een eigentalig tijdschrift lezen. Het meest gelezen Turkse dagblad is Hürriyet, gevolgd door Turkiye Gazetesi. Het meest populaire tijdschrift is Hafta Sonu, gevolgd door het gratis te verkrijgen Dogus. Het best gelezen dagblad onder Marokkanen is Al Hayat, gevolgd door Al Quds. Al Majalla is het best gelezen tijdschrift, gevolgd door Al Wassat. Surinamers lezen vooral Weekkrant Suriname en Pleasure. Hindorama en Obsession zijn de populairste tijdschriften. Ultimo Notisia en Resumen zijn de best gelezen Antilliaanse kranten en Pleasure is het meest gelezen tijdschrift onder Antillianen. Chinezen lezen vooral het dagblad Sing Tao Bao en het tijdschrift Next Magazine.

Titels bladen	kranten	tijdschriften?
Turken	<i>lezers Turkse kranten:</i> n=213 <ul style="list-style-type: none"> • Hürriyet 65 • Cumhuriyet (wekelijks) 12 • Turkiye Gazetesi 25 • andere krant 34 • weet niet 1 	<i>lezers Turkse bladen:</i> n=92 <ul style="list-style-type: none"> • Hafta Sonu 30 • Kadinca 11 • Ilke (gratis) 7 • Akin (gratis) 15 • Dogus (gratis) 27 • ander tijdschrift 32 • weet niet 3
Marokkanen	<i>lezers Marokkaanse kranten:</i> n=33 <ul style="list-style-type: none"> • Al Hayat 79 • Al Ahram 21 • Al Mosstakilla 10 • Al Quds 34 • andere krant 15 	<i>lezers Marokkaanse bladen:</i> n=32 <ul style="list-style-type: none"> • Al Wassat 19 • Al Majalla 46 • ander tijdschrift 30 • weet niet 5
Surinamers	<i>lezers Surinaamse kranten:</i> n=119 <ul style="list-style-type: none"> • Weekkrant Suriname 66 • Pleasure 48 • andere krant 13 • weet niet 1 	<i>lezers Surinaamse bladen:</i> n=48 <ul style="list-style-type: none"> • Obsession 44 • Hindorama 46 • Sushique 24 • ander tijdschrift 7 • weet niet 1
Antillianen	<i>lezers Antilliaanse kranten:</i> n=190 <ul style="list-style-type: none"> • Resumen 42 • Basora 19 • Antilliaanse nieuwsbrief 10 • Ultimo Notisia 69 • andere krant 34 • weet niet 1 	<i>lezers Antilliaanse bladen:</i> n=83 <ul style="list-style-type: none"> • Noticiero 30 • Pleasure 76 • Wanap 16 • ander tijdschrift 7 • weet niet 2
Chinezen	<i>lezers Chinese kranten:</i> n=162 <ul style="list-style-type: none"> • Wen Wei Po 14 • Apple Daily 11 • Ta Kung Bao 2 • Sing Tao Bao 66 • Ming Bao 9 • Asian News 18 • andere krant 19 • weet niet 1 	<i>lezers Chinese bladen:</i> n=129 <ul style="list-style-type: none"> • Next Magazine 46 • ander tijdschrift 47 • weet niet 9

7.6 Gebruik van programmabladen

Surinamers (38%) en Antillianen (30%) gebruiken vaker een programmablade (losse verkoop of abonnement) dan Chinezen (19%), Turken (16%) en Marokkanen (13%).

Gebruiken/kopen programmablade	Tur.	Mar.	Sur.	Ant.	Chi.
N (allen)	408	366	388	403	348
abonnee	2	3	19	18	11
koopt programmablade los	14	10	19	12	8
gebruikt geen programmablade	84	87	62	71	81

Het Veronica Blad wordt het vaakst gebruikt. Turken maken voor hun programma-informatie relatief vaak gebruik van Veronica Satellite. Gezien de geringe aantallen gebruikers van programmabladen onder Marokkanen (n=21), Turken (n=46) en Chinezen (n=57) hebben de percentages van deze groepen vooral een indicatieve waarde.

Programmabladen	Tur.	Mar.	Sur.	Ant.	Chi.
N (abonnees/kopers programmabladen)	46	21	133	111	57
Avrobode / Televisier	19	-	12	7	13
TROS-Kompas	20	-	25	5	18
NCRV-gids	2	7	1	4	3
VARA TV-Magazine	20	31	10	6	9
VPRO-gids	5	6	3	4	4
Veronica Blad	34	71	41	61	50
Veronica Satellite	21	-	2	4	5
KRO Studio / Mikro Gids	9	7	6	8	2
EO Visie	-	-	-	4	6
ander programmablاد	9	11	7	6	1
weet niet welk	3	-	-	0	-

7.7 Verhouding eigentalige versus Nederlandse kranten en tijdschriften

In onderstaande tabel is weergegeven hoeveel procent van de leestijd gaat naar eigentalige kranten en tijdschriften. Aangezien bij het bepalen van de totale leestijd geen rekening is gehouden met andere buitenlandse bladen gaat het restant naar Nederlandse kranten en tijdschriften. Turken en Chinezen besteden ongeveer evenveel tijd aan eigentalige als aan Nederlandse kranten en tijdschriften. Bij Surinamers (93%), Marokkanen (88%) en Antillianen (79%) gaat het grootste gedeelte van hun leestijd naar Nederlandse kranten en tijdschriften. In de tabel is ook te zien dat ouderen een groter deel van hun leestijd besteden aan eigentalige kranten en tijdschriften dan jongeren. Het grootst is het verschil bij de Chinezen.

Leestijdaandeel eigentalig aanbod	Tur.	Mar.	Sur.	Ant.	Chi.
N (lezers kranten/tijdschriften)	256	145	340	362	266
totaal	52	12	7	21	47
- jongeren (13-35)	44	9	5	15	27
- ouderen (35+)	66	24	9	29	76

Degenen die vaker eigentalige kranten of tijdschriften lezen zijn vaker dan personen die niet een relatief groot deel van hun tijd aan het lezen van bladen uit het land van herkomst besteden, lager opgeleid. Een uitzondering hierop zijn de Surinamers. Ze zijn vaker (in alle groepen) weinig geïntegreerd in de Nederlandse samenleving. Dit komt vooral door hun gebrekkige kennis van de Nederlandse samenleving en het niet of nauwelijks hebben van sociale contacten met Nederlanders. Bovendien speelt in de meeste groepen, opnieuw met uitzondering van de Surinamers, de slechte beheersing van de Nederlandse taal ook een rol.

8 Internet

Het gebruik van internet is het onderwerp van dit hoofdstuk. Hierbij komen onder meer aan de orde: de bekendheid met en het gebruik van internet, enkele soorten van internetactiviteiten en het bezoeken van websites van omroepen.

8.1 Bekendheid internet

De meeste respondenten hebben wel eens van internet gehoord en zijn daar ook (redelijk tot zeer) goed van op de hoogte. Antillianen (77%), Surinamers (68%) en autochtone Nederlanders (56%) zijn er beter van op de hoogte dan Turken (52%), Marokkanen (47%) en Chinezen (51%).

Kennis omtrent internet		Tur.	Mar.	Sur.	Ant.	Chi.	Ned.
N (allen)		408	366	388	403	348	550
allen	nooit van gehoord	18	19	4	2	25	4
	niet goed op de hoogte	30	33	28	20	24	40
	redelijk goed	26	23	29	28	17	37
	zeer goed	26	25	39	49	34	19
13-34	nooit van gehoord	10	8	2	1	15	1
	niet goed op de hoogte	26	25	15	11	16	19
	redelijk goed	27	30	32	28	20	41
	zeer goed	37	37	52	59	49	39
35+	nooit van gehoord	30	38	6	4	40	5
	niet goed op de hoogte	35	46	44	34	34	47
	redelijk goed	25	11	26	27	12	36
	zeer goed	10	5	24	35	14	11

Jongeren hebben vaker gehoord van internet en zijn er beter van op de hoogte dan ouderen. Vooral bij Marokkanen en Chinezen is het verschil tussen jong en oud groot.

Degenen uit alle groepen die meer op de hoogte zijn van internet zijn vaker hoger opgeleid dan degenen die weinig kennis hebben van internet. Zij zijn meer geïntegreerd in de samenleving en dat komt vooral door hun Nederlandse taalbeheersing, hun kennis van de Nederlandse samenleving, het onderschrijven van hier geldende normen en het hebben van veel sociale contacten met Nederlanders. Bij Surinamers en Chinezen weten mannen vaker meer over internet dan vrouwen.

8.2 Gebruik van internet

Het merendeel van de Antillianen (70%), Surinamers (64%), autochtone Nederlanders (60%) en Chinezen (51%) gebruikt wel eens internet. Bij de Turken (41%) en

Marokkanen (37%) is dat minder dan de helft. Marokkanen van 35 jaar of ouder maken er zelden gebruik van (6%).

Wel eens internet gebruiken	Tur.	Mar.	Sur.	Ant.	Chi.	Ned.
N (allen)	408	366	388	403	348	550
allen	41	37	64	70	51	60
jongeren (13-34)	56	56	81	83	69	84
ouderen (35+)	20	6	45	51	25	50

In de volgende tabel wordt het gebruik van internet vergeleken met de meting uit 1998. Het internetgebruik is sinds 1998 bij alle groepen gestegen. Bij Chinezen is het gebruik het minst gestegen (van 38% naar 48%) en bij Nederlanders het meest (van 23% naar 59%).

Wel eens internet gebruiken (18+)	Tur.	Mar.	Sur.	Ant.	Chi.	Ned.
1998	13	16	33	37	38	23
2002	36	30	63	67	48	59

Degenen die internet gebruiken doen dat veelal minstens een keer per week. Vooral Antillianen internetten vaak: 66% van alle Antillianen doet dit minstens eens per week. Wanneer in dit hoofdstuk wordt gesproken over internetgebruikers gaat het om mensen die minstens eens per maand van internet gebruik maken.

Frequentie internetgebruik	Tur.	Mar.	Sur.	Ant.	Chi.	Ned.
N (allen)	408	366	388	403	348	550
allen						
nooit	59	63	36	30	49	40
minder dan eens per maand	4	6	4	1	1	2
minstens eens per maand	4	6	6	3	3	7
minstens eens per week	33	25	54	66	46	51
13-34						
nooit	44	44	19	17	31	16
minder dan eens per maand	4	7	4	1	2	1
minstens eens per maand	5	10	4	4	4	11
minstens eens per week	47	38	73	79	63	73
35+						
nooit	79	94	55	49	75	50
minder dan eens per maand	5	4	4	1	1	3
minstens eens per maand	3	-	7	3	3	5
minstens eens per week	13	3	33	47	22	42

Antillianen en Chinezen besteden de meeste tijd aan internetten: gemiddeld respectievelijk 7,6 en 6,5 uur per week. Marokkanen besteden er de minste tijd aan: gemiddeld 2,2 uur per week. Deze cijfers hebben betrekking op alle ondervraagden, inclusief de niet-gebruikers en de incidentele gebruikers (minder dan een keer per maand).

Internet: uur per week N (allen)	Tur.	Mar.	Sur.	Ant.	Chi.	Ned.
allen	2,9	2,2	5,3	7,6	6,5	3,1
jongeren (13-34)	4,2	3,6	7,4	9,7	9,2	4,8
ouderen (35+)	1,1	0,1	2,9	4,6	2,7	2,4

Bij de Turken maken hoger opgeleiden vaker gebruik van internet dan lager opgeleiden. Bij de Surinamers en Chinezen zijn het vaker mannen dan vrouwen die frequent internetten.

8.3 Plaats internetgebruik

Het pc-bezit onder Antillianen (71%), Surinamers (68%) en Chinezen (eveneens 68%) komt in de buurt van dat onder autochtone Nederlanders (74%). Het pc-bezit onder Turken (57%) en Marokkanen (41%) ligt lager.

Thuis pc N (allen)	Tur.	Mar.	Sur.	Ant.	Chi.	Ned.
allen	57	41	68	71	68	74
jongeren (13-34)	62	43	72	78	79	88
ouderen (35+)	50	37	64	61	55	68

Veel Marokkanen maken uitsluitend buitenshuis gebruik van internet (50% van de internetgebruikers onder deze groep). Nederlanders (43%) en Chinezen (eveneens 43%) gebruiken vaker dan de andere groepen internet uitsluitend thuis.

Plaats internetgebruik N (internetgebruikers)	Tur.	Mar.	Sur.	Ant.	Chi.	Ned.
alleen thuis	31	14	34	32	43	43
alleen buitenshuis	29	50	22	23	9	16
beide	40	36	45	45	48	41

Aan degenen die aangeven wel eens buitenshuis te internetten is gevraagd op welke plek(ken) ze dit doen. Hierbij kon men meer antwoorden geven. De ondervraagden die buitenshuis internet gebruiken doen dat voornamelijk op school of universiteit of op het werk. Minder vaak gebeurt dat in het internetcafé, in de bibliotheek of bij anderen thuis. De vijf allochtone groepen gebruiken vaker internet op school of op de universiteit dan de Nederlanders (15% van degenen die wel eens buitenshuis internetten).

Gebruik internet buitenshuis.	Tur.	Mar.	Sur.	Ant.	Chi.	Ned.
N (internetgebruikers buitenshuis)	105	98	154	190	98	179
op school/universiteit	58	55	45	49	51	15
op het werk	34	37	50	40	53	75
in internetcafé	12	21	11	17	10	2
in de bibliotheek	11	21	4	8	4	3
in clubhuis/buurthuis	2	3	1	1	-	1
bij anderen thuis	17	18	26	21	16	11
op andere locatie	-	2	-	2	1	1

8.4 Veel bezochte sites

De meeste internetgebruikers (mensen die er minstens eens per maand gebruik van maken) hebben één of meer sites die ze vaak bezoeken. Als voorbeeld worden genoemd de websites van Hotmail, MSN, startpagina, TMF en websites van Nederlandse dagbladen. Marokkanen noemen daarnaast vaak de websites maroc.nl, yasmina.nl en marokko.nl.

Websites die men vaak bezoekt	Tur.	Mar.	Sur.	Ant.	Chi.
N (internetgebruikers)	153	113	233	280	172
nee	35	30	30	22	17
ja, geen voorbeelden	37	31	26	24	34
ja, wel voorbeelden	28	39	44	54	48

8.5 Internetactiviteiten

In het onderzoek konden de internetgebruikers van acht hoofdactiviteiten aangeven hoe vaak zij zich hiermee bezig houden. In onderstaande tabel is aangegeven hoeveel procent zich wel eens met deze activiteiten bezig houdt en tussen haakjes bij hoeveel procent dat *vaak* het geval is. Internet wordt door alle groepen het vaakst gebruikt om gericht informatie op te zoeken en om te e-mailen en bij de vijf allochtone groepen het minst vaak om producten te bestellen. Bij autochtone Nederlanders komt chatten het minst voor: veel minder vaak dan bij de vijf allochtone groepen. Ook het downloaden van muziekbestanden komt bij Nederlanders relatief weinig voor. Chinezen (voornamelijk oudere) zijn vaak aangesloten bij een newsgroup.

Internet-activiteiten*	Tur.	Mar.	Sur.	Ant.	Chi.	Ned.
N (internetgebruikers)	153	113	233	280	172	316
niet gericht surfen	75 (25)	76 (23)	77 (23)	69 (22)	73 (17)	75 (29)
informatie zoeken	90 (60)	90 (44)	96 (72)	92 (63)	95 (67)	96 (73)
e-mailen	82 (65)	82 (46)	94 (68)	88 (65)	91 (71)	90 (67)
chatten	64 (34)	63 (28)	60 (31)	58 (37)	56 (30)	18 (8)
newsgroup	38 (6)	37 (9)	30 (9)	36 (13)	61 (21)	40 (10)
mp3's downloaden	59 (29)	45 (20)	55 (32)	63 (42)	57 (28)	34 (13)
andere bestanden	61 (25)	49 (18)	58 (18)	60 (29)	80 (28)	57 (13)
producten bestellen	34 (6)	26 (2)	19 (4)	32 (12)	36 (4)	29 (3)

* Percentage wel eens (soms of vaak) en tussen haakjes percentage vaak.

Hoger opgeleiden in alle groepen gebruiken internet vaker om gericht informatie te zoeken en om te e-mailen dan lager opgeleiden. Jongeren in alle groepen gebruiken internet vaker dan ouderen om te chatten en jongeren in de groepen Marokkanen, Antillianen en Chinezen gebruiken internet vaker dan ouderen om muziekbestanden of andere bestanden te downloaden.

8.6 Informatie zoeken op internet

In de volgende tabel is aangegeven hoe vaak internetgebruikers informatie zoeken over verschillende onderwerpen. In de tabel is weer aangegeven hoeveel procent dit wel eens (*vaak* of *soms*) doet en tussen haakjes hoeveel procent dat *vaak* doet.

Informatie zoeken op internet* N (internetgebruikers)	Tur. 153	Mar. 113	Sur. 233	Ant. 280	Chi. 172
spelletjes, sport, muziek of hobby	27 (10)	20 (5)	38 (12)	50 (25)	40 (12)
werk of opleiding	28 (15)	26 (12)	51 (26)	53 (26)	38 (19)
producten	19 (8)	14 (3)	29 (8)	44 (19)	34 (9)
overheidsinstellingen	15 (3)	15 (3)	31 (6)	27 (6)	22 (3)
Nederlandse radio of televisie	13 (2)	8 (1)	17 (2)	23 (4)	16 (2)
radio of televisie moederland	14 (4)	9 (1)	23 (6)	32 (8)	19 (7)
Nederlandse kranten en tijdschriften	16 (6)	13 (4)	21 (5)	24 (5)	25 (4)
kranten of tijdschriften moederland	17 (7)	9 (1)	18 (7)	33 (12)	19 (7)
eigen gemeenschap in Nederland	16 (4)	21 (6)	26 (8)	30 (10)	13 (3)

* Percentage wel eens (soms of vaak) en tussen haakjes percentage vaak.

Op internet wordt door alle groepen vaak informatie gezocht over werk of opleidingen en over zaken die met spelletjes, sport, muziek en hobby te maken hebben.

8.7 Media *online* en communicatie via internet

In onderstaande tabel staat vermeld hoe vaak men radio, televisie en kranten of tijdschriften *online* bezoekt en hoe vaak men internet gebruikt om contacten te onderhouden. Ook in deze tabel is vermeld hoeveel procent dit wel eens (*vaak* of *soms*) doet en tussen haakjes hoeveel procent dat *vaak* doet.

Media <i>on line</i> en communicatie* N (internetgebruikers)	Tur. 153	Mar. 113	Sur. 233	Ant. 280	Chi. 172
Nederlandse kranten of tijdschriften lezen	19 (6)	15 (4)	29 (10)	29 (11)	28 (7)
eigen kranten of tijdschriften lezen	19 (6)	8 (1)	22 (5)	34 (13)	27 (7)
luisteren naar programma's van Nederlandse radiozenders	9 (2)	9 (1)	17 (5)	15 (4)	16 (2)
luisteren naar eigen radiozenders	11 (3)	6 (1)	19 (3)	24 (8)	16 (3)
kijken naar televisie- of videobeelden van Nederlandse zenders	13 (4)	13 (4)	22 (10)	20 (7)	24 (7)
kijken naar beelden van eigen zenders	15 (6)	10 (3)	20 (5)	22 (7)	23 (4)
contacten onderhouden met eigen groep in Nederland	23 (10)	20 (8)	41 (20)	47 (24)	31 (13)
contacten onderhouden met mensen uit moederland	25 (9)	15 (3)	35 (14)	46 (27)	26 (8)
contacten onderhouden met mensen van Nederlandse afkomst	22 (9)	21 (5)	43 (20)	52 (29)	37 (15)
contacten met mensen in Nederland met andere buitenlandse afkomst	24 (8)	21 (5)	41 (17)	45 (18)	34 (9)

* Percentage wel eens (soms of vaak) en tussen haakjes percentage vaak.

Verder is nagegaan of men wel eens een website van een Nederlandse omroep (publiek dan wel commercieel) heeft bezocht en of men wel eens een website van een buitenlandse omroep heeft bekeken. Turkse (41%) en Marokkaanse (37%) internetgebruikers bezoeken vaker een website van omroepen uit het moederland dan de andere groepen.

Bezoeken websites omroepen N (internetgebruikers)	Tur. 153	Mar. 113	Sur. 233	Ant. 280	Chi. 172
publieke omroepen	13	17	12	21	10
commerciële omroepen	18	13	19	21	14
zender moederland	41	37	25	25	28
andere buitenlandse organisatie	17	16	15	15	11
homepage NOS	7	10	8	12	7
homepage NPS	2	7	5	7	1
Teletekst op internet	5	10	6	11	7
doelgroepsite NPS	2	6	4	5	2

Weinig geïntegreerde Surinamers bezoeken vaker een website van een zender van het moederland dan meer geïntegreerde Surinamers. Bij de Chinezen bezoeken jongeren, lager opgeleiden en minder geïntegreerden relatief vaak een website van een zender van het land van herkomst.

9 Relatie tussen de verschillende media

In de voorafgaande hoofdstukken is achtereenvolgens het gebruik van radio (hoofdstuk 5), televisie (hoofdstuk 6), kranten/tijdschriften (hoofdstuk 7) en internet (hoofdstuk 8) beschreven; in het hoofdstuk over de radio werd ook het luisteren naar cd's en andere eigen geluidsdragers besproken en in het hoofdstuk over televisie ook het kijken naar dvd en video. In dit hoofdstuk wordt de door de vijf etnische groepen aan de verschillende media bestede tijd gerelateerd aan de totale mediatijd. Verder wordt nog eens bekeken hoeveel procent van de gebruikstijd van de verschillende media gaat naar het eigentlijk aanbod.

9.1 Overzicht tijdbesteding media

In de volgende tabel wordt voor zes media (radio, televisie, kranten en tijdschriften, internet, cd of andere geluidsdragers, en dvd of video) per etnische groep de gemiddelde gebruikstijd weergegeven. De gebruikstijden zijn gebaseerd op schattingen door de respondenten zelf.

Mediatijden in uren per week	Tur.	Mar.	Sur.	Ant.	Chi.
N (totaal)	408	366	388	403	348
radio	4,7	3,9	14,1	10,5	6,6
cd en andere geluidsdragers	8,3	5,8	11,6	12,8	5,9
televisie	19,3	16,0	18,7	22,3	12,2
dvd en video	3,2	2,4	5,8	4,1	7,2
kranten en tijdschriften	2,9	1,1	3,6	3,3	2,1
internet	2,9	2,2	5,3	7,6	6,5
totale mediatijd	41,3	31,7	59,2	60,7	40,5

In bovenstaande tabel is ook de totale mediatijd weergegeven, dat wil zeggen het totaal dat besteed wordt aan radio, televisie, kranten en tijdschriften, internet, cd of andere geluidsdragers, en dvd of video. Antillianen besteden 61 uur per week aan de media, Surinamers 59 uur, Turken 41 uur, Chinezen 40 uur en Marokkanen 32 uur. Hierbij moet worden aangetekend dat sommige media niet in het onderzoek zijn meegenomen (met name boeken) en ook dat sommige media gecombineerd kunnen worden (zoals het luisteren naar de radio en het lezen van de krant). Bij het gebruik van het begrip "totale mediatijd" moet dus enige voorzichtigheid in acht worden genomen.

Desalniettemin is in de volgende tabel - uitgaande van de eerder berekende totale mediatijd - voor elke groep het aandeel van de afzonderlijke media weergegeven. Dit aandeel is uitgedrukt in procenten. Bij alle groepen is televisie het medium waar de meeste tijd aan besteed wordt. Marokkanen (55%) en Turken (51%) besteden meer dan de helft van de totale mediatijd aan televisie. Bij de Antillianen is dat 39%, bij de

Surinamers 34% en bij de Chinezen 33%. Daarnaast wordt tijd besteed aan dvd en video; het aandeel daarvan is het hoogst bij de Chinezen (19%). Surinamers besteden een groter deel van de totale mediatijd aan de radio dan de andere groepen (21%), terwijl Chinezen (13%) en Antillianen (11%) relatief veel van hun mediatijd aan internet spenderen. De tijd die aan het lezen van kranten en tijdschriften wordt besteed is bij geen enkele groep hoger dan 8% van de totale mediatijd.

Aandeel verschillende media N (totaal)	Tur.	Mar.	Sur.	Ant.	Chi.
radio	8	10	21	15	15
cd en andere geluidsdragers	19	17	20	21	14
televisie	51	55	34	39	33
dvd en video	7	8	10	7	19
kranten en tijdschriften	8	5	7	7	6
internet	7	5	8	11	13
totale mediatijd	100	100	100	100	100

Bij Marokkanen en Chinezen luisteren hoog opgeleiden en meer geïntegreerden relatief vaak naar de radio. Bij de Marokkanen luisteren jongeren meer dan ouderen. Bij de Surinamers is het omgekeerde het geval.

In vrijwel alle groepen luisteren jongeren vaker naar cd's en andere geluidsdragers dan ouderen. Bij de Surinamers en Chinezen luisteren mannen meer dan vrouwen.

Bij Marokkanen, Turken en Antillianen kijken lager opgeleiden meer televisie dan hoger opgeleiden. Bij de Turken en Marokkanen kijken vrouwen meer dan mannen. Bij Turken, Marokkanen en Antillianen kijken laag geïntegreerden meer televisie dan hoog geïntegreerden. Bij de Chinezen is het precies andersom.

Bij Marrokanen, Surinamers en Antilianen worden video en dvd vaker bekeken door jongeren dan door ouderen. Bij de Antillianen kijken mannen vaker dan vrouwen.

Kranten en tijdschriften worden bij alle etnische groepen behalve de Chinezen vaker gelezen door ouderen dan door jongeren. Mensen die frequent kranten en tijdschriften lezen zijn vaak meer geïntegreerd.

Internet wordt door Turkse, Surinaamse en Chinese hoger opgeleiden vaker gebruikt dan door de lager opgeleiden in deze groepen. Bij de Marokkanen en Chinezen zitten mannen vaker op het internet dan vrouwen. Jongeren van Antilliaanse, Surinaamse en Chinese afkomst gebruiken internet vaker dan de ouderen.

9.2 Gebruik eigentalige media

In onderstaande tabel staat het aandeel van eigen(talige) media in percentages van de totale mediatijd voor vier media (radio, tv, kranten en tijdschriften, internet) weergegeven. De totale mediatijd bestaat uit de som van eigentalige media, Nederlandse media en buitenlandse (niet-eigentalige) media. Bij internet is dit aandeel op een afwijkende manier vastgesteld: niet aan de hand van gebruikstijden, maar door frequentieschalen².

Alle vijf groepen besteden minder dan een derde van hun radioluistertijd aan eigentalige zenders. Het aandeel van deze zenders is het hoogst bij Surinamers (29%) en het laagst bij Antillianen (18%). Turken besteden een relatief groot deel (41%) van hun televisiekijktijd aan eigentalige zenders. Bij de Marokkanen is dat 31% en bij de Chinezen 26%. Er zijn grote verschillen tussen de vijf groepen met betrekking tot het aandeel eigen kranten en tijdschriften. De Turken besteden de helft (52%) van die leestijd aan eigentalige media, bij de Chinezen is dat 47%, bij de Antillianen 21%, bij de Marokkanen 12% en bij de Surinamers 7%. Ook als het om internet gaat zijn de Turken het meest op het land van herkomst en de eigen etnische groep gericht.

Aandeel eigen aanbod in gebruikstijd		Tur.	Mar.	Sur.	Ant.	Chi.
N (totaal)		408	366	388	403	348
radio	totaal	28	21	29	18	24
	- jongeren (13-35)	24	17	21	17	15
	- ouderen (35+)	36	35	37	18	34
televisie	totaal	41	31	--	--	26
	- jongeren (13-35)	35	18	--	--	19
	- ouderen (35+)	48	52	--	--	35
kranten/tijdschriften	totaal	52	12	7	21	47
	- jongeren (13-35)	44	9	5	15	27
	- ouderen (35+)	66	24	9	29	76
internet (indicator*)	totaal	54	41	46	49	45
	- jongeren (13-35)	53	41	43	47	42
	- ouderen (35+)	58	32	52	54	58

* Bij internet geen percentage van de gebruikstijd, maar indicator gebaseerd op frequentieschalen.

² In vraag G10 werd van tien internetactiviteiten vastgesteld hoe vaak ze plaatsvonden: vaak (1 punt), soms (een half punt) of nooit (geen punt). Het aantal punten behaald op vijf activiteiten die op het herkomstland of de eigen etnische groep waren gericht (voor Marokkanen bijvoorbeeld (a) het via internet lezen van Arabische of Marokkaanse kranten of tijdschriften, (b) het via internet luisteren naar Arabische of Marokkaanse radiozenders, (c) het via internet kijken naar beelden van Arabische of Marokkaanse zenders, (d) het onderhouden van contacten met Marokkanen in Nederland, en (e) het onderhouden van contacten met mensen die in Marokko wonen) werd gedeeld op het totaal aantal behaalde punten. De andere vijf internetactiviteiten waren: lezen van Nederlandse kranten of tijdschriften, luisteren naar programma's van Nederlandse radiozenders, kijken naar televisie- of videobeelden van Nederlandse zenders, onderhouden van contacten met mensen van Nederlandse afkomst en onderhouden van contacten met mensen in Nederland met een andere buitenlandse afkomst dan – in dit geval – de Marokkaanse.

In bovenstaande tabel is het aandeel in percentages van de totale mediatijd ook uitgesplitst naar leeftijd. Ouderen besteden over het algemeen een groter deel van hun mediatijd aan eigentalige media dan jongeren. Als het om radio gaat is er bij Antillianen weinig verschil tussen jongeren en ouderen. Jongere Turken besteden relatief veel tijd aan het lezen van hun eigen bladen (44%), en ook met betrekking tot televisie is het aandeel eigen televisiezenders bij jonge Turken hoger (35%) dan dat van de andere groepen.

In het algemeen zijn in alle groepen degenen die relatief veel tijd besteden aan de eigentalige media ouderen, lager opgeleiden (behalve bij het lezen van eigentalige kranten) en weinig geïntegreerden. Daarnaast kijken in de groep Turken mannen meer naar eigentalige televisiezenders dan vrouwen. Bij Surinamers en Chinezen gebruiken ouderen vaker dan jongeren het internet om websites van omroeporganisaties uit het land van herkomst te bezoeken.

10 Samenvatting van de resultaten

In opdracht van de NPS, Publieke Omroep en Rijksvoorlichtingsdienst heeft KLO in 2002 een onderzoek uitgevoerd naar het mediagedrag van vijf etnische publieksgroepen in Nederland. Het onderzoek vond plaats onder Turken, Marokkanen, Surinamers, Antillianen en Chinezen van 13 jaar en ouder in de steden Amsterdam, Rotterdam, Den Haag, Utrecht, Enschede en Eindhoven. Het veldwerk is uitgevoerd door middel van face-to-face interviews, uitgevoerd door interviewers die zelf behoren tot de desbetreffende etnische groep.

Er is gestreefd naar steeds 400 interviews per etnische groep. De steekproeven zijn gewogen enerzijds op de variabelen geslacht, leeftijd en geboorteland (eerste versus tweede generatie) en anderzijds op opleiding. De groepen Turken, Marokkanen en Surinamers kunnen als representatief worden beschouwd.

Vanwege middelgrote verschillen met populatiegegevens in vertegenwoordiging van generaties in de groepen Antillianen en Chinezen, zijn de resultaten van deze groepen tentatief.

Bij de vraagstelling is aangesloten bij eerder onderzoek, uitgevoerd door bureau Veldkamp, maar veel vragen zijn aangepast of hebben door een andere *routing* een afwijkende betekenis gekregen. Daarnaast zijn de resultaten van 2002 gewogen en die van 1998 niet. De resultaten zijn om die reden niet zonder meer vergelijkbaar. Ook meer algemene aspecten als periode van ondervraging zijn van belang als het gaat om een vergelijking tussen het onderzoek van 2002 en 1998. Het veldwerk in 2002 werd uitgevoerd in een periode waarin er maatschappelijk gezien veel veranderde: aanslag op WTC, opkomst van de LPF, moord op Pim Fortuyn etc. Dit heeft invloed gehad op de verhouding tussen islamitische bevolkingsgroepen en Nederlanders, maar ook op de verhoudingen binnen de groepen. Vooral bij de islamitische groepen (Turken en Marokkanen) valt niet uit te sluiten dat dit effect heeft gehad op de beantwoording van vragen die samenhangen met bijvoorbeeld de mate van integratie en mediagedrag. Ook seizoensinvloeden spelen een rol. Het veldwerk in 1998 was in de wintermaanden (november-februari), in 2002 was dat gespreid over een heel jaar (oktober 2001-november 2002). In de winter wordt er bijvoorbeeld meer televisie gekeken en naar de radio geluisterd dan in de zomer.

Als referentie zijn ook autochtone Nederlanders (telefonisch) ondervraagd. Overig gebruikt referentiemateriaal betreft CBS-statistieken, continu kijkonderzoek (SKO), Leefstijlenonderzoek (2002) en Radiobasisondervraging (2001).

In eerste instantie zijn de resultaten gewogen op geslacht, leeftijd en opleidingsniveau, maar zelfs na die weging bestaan er in twee groepen grote verschillen tussen de steekproefgegevens en de populatiegegevens als het gaat om het aandeel personen van de eerste generatie (zie ook 2.1). Professor J.J.C.M. Hox, verbonden aan de capaciteitsgroep Methodenleer & Statistiek van de Universiteit Utrecht heeft de MEP-gegevens vergeleken met de CBS-gegevens. In elke bevolkingsgroep heeft hij een maat berekend die aangeeft hoe sterk de MEP-gegevens afwijken van de CBS-data. Die maat heet *W* en is voorgesteld door J. Cohen in zijn boek over *Power Analyse*, een standaardwerk op dit gebied. Als normen geeft Cohen aan dat een *W* van 0,1 klein is, een *W* van 0,3 middelgroot en een *W* van 0,5 groot. Voor de MEP/CBS-vergelijking komt daar dan uit: Turken 0,04, Marokkanen 0,13, Surinamers, 0,05, Antillianen 0,25 en Chinezen 0,32. Volgens Cohen's normen is het verschil bij Turken, Marokkanen en Surinamers klein tot zeer klein, en dus acceptabel. Voor de Antillianen en Chinezen is het verschil middelgroot. Gezien de kwaliteit van de CBS-gegevens mogen deze als een 'gouden standaard' beschouwd worden, en daarom wordt dit middelgrote verschil niet acceptabel geacht. Gegevens van deze groepen moeten als tentatief gezien worden.

De resultaten zijn hieronder per thema zo volledig mogelijk samengevat.

Maatschappelijke positie en kenmerken van de etnische groepen

Demografische gegevens

- Vergeleken met de autochtone Nederlandse bevolking zijn de bevolkingsgroepen van allochtone afkomst gemiddeld genomen jonger. Het opleidingsniveau van vooral Turken en Marokkanen is aanzienlijk lager dan dat van de Surinamers en Antillianen. Jongeren zijn in het algemeen hoger opgeleid.
- Driekwart van de Turken en ruim de helft van de Marokkanen en Chinezen is getrouwd of samenwonend. Bij de Nederlanders is bijna de helft getrouwd of samenwonend. Bij de Surinamers en Antillianen is dit veel minder vaak het geval: in deze groepen is rond een derde getrouwd of samenwonend. De partner is vrijwel altijd woonachtig in Nederland. Ten opzichte van vier jaar geleden is het aantal getrouwden of samenwonenden in de groepen Marokkanen, Turken en Chinezen teruggelopen met ongeveer 10%.
- Turken hebben het vaakst kinderen. Bij de Marokkanen (met gemiddeld 3,7) is het gemiddeld aantal kinderen hoger dan bij de andere groepen. Het gemiddeld aantal kinderen bij Nederlanders ligt met 1,7 lager [CBS, 2002, Historie bevolking]. Het gemiddeld aantal kinderen is ten opzichte van 1998 in de groepen Marokkanen, Surinamers en Antillianen afgenomen. In de groep Turken doet zich een minder sterke daling voor. Bij Chinezen is het gemiddeld aantal gelijk gebleven. De gemiddelde omvang van het huishoudens is bij alle etnische groepen groter dan bij de Nederlanders. Marokkaanse en Turkse huishoudens zijn gemiddeld groter dan die van Chinezen, Surinamers en Antillianen. Bij Surinamers en Antillianen zijn de meeste alleenstaanden.

Geboorteland en nationaliteit

- Circa een kwart van de ondervraagden is in Nederland geboren, de partner veelal in het moederland. Alleen Antillianen hebben vaker een Nederlandse partner. Ouders en schoonouders zijn veelal in het moederland geboren. Bij de Antillianen is relatief vaak sprake van schoonouders die in Nederland zijn geboren.
- Turken en Marokkanen hebben, evenals hun partner, in meer dan een kwart van de gevallen een dubbele nationaliteit. Ook hebben zij vaker dan in andere groepen alleen de nationaliteit van het moederland. Surinamers en Antillianen hebben bijna allemaal de Nederlandse nationaliteit, Chinezen in iets minder mate.
- Het merendeel van de ondervraagden woont al tien jaar of langer in Nederland.

Scholing

- Ongeveer een derde van de Turken en Marokkanen heeft geen enkele opleiding genoten. Van de Surinamers, Antillianen en Chinezen heeft tussen de 10 en 20 procent geen opleiding gevolgd.
- Voor alle groepen geldt dat de hoogst gevolgde opleiding bij jongeren hoger is dan bij ouderen. Het opleidingsniveau is het laagst bij Marokkanen, direct gevolgd door Turken en op enige afstand Chinezen. Het opleidingsniveau bij Surinamers en Antillianen ligt gemiddeld genomen hoger.
- Oudere Turken, Marokkanen en Chinezen volgden hun opleiding vaak in het moederland, oudere Surinamers en Antillianen zowel in het moederland als in Nederland. Jongeren volgden hun opleiding hoofdzakelijk in Nederland, alleen bij de Antillianen vaak zowel in het moederland als in Nederland.
- De meeste Surinamers en Antillianen hebben geen inburgeringscursus of taalles gevolgd. Bij de Chinezen, Turken en Marokkanen is dat bij circa de helft tot een derde het geval.

Werkzaamheid

- De arbeidsmarktparticipatie van Surinamers is het hoogst en ligt ongeveer gelijk aan die van autochtone Nederlanders. Ze worden op enige afstand gevolgd door de Antillianen. De arbeidsmarktparticipatie van Marokkanen, Turken en in iets mindere mate Chinezen blijft hierbij ver achter. Mannen zijn vaker buitenshuis werkzaam dan vrouwen. Het beroepsniveau van Turken en Marokkanen ligt lager dan dat van andere groepen.
- Marokkanen en Turken (veelal ouderen) genieten het vaakst een arbeidsongeschiktheids- of bijstandsuitkering.
- Vergeleken met Nederlanders bevinden de etnische groepen, met uitzondering van de Surinamers, zich vaak in de laagste sociaal-economische klasse (D).

Geloof

- Godsdienst speelt een belangrijke rol bij de meeste Marokkanen en in iets mindere mate bij de Turken. Chinezen zijn het minst religieus.
- Bijna alle Turken en Marokkanen zijn islamitisch, ongeveer een derde (vooral jongeren) bezoekt echter nooit de moskee. Ruim de helft van de Antillianen is rooms-katholiek. Bijna de helft van de Surinamers is christelijk (rooms-katholiek,

maar vaker protestants), ruim een kwart is hindoeïstisch. Ruim de helft van de Chinezen hangt geen godsdienst of levensbeschouwelijke overtuiging aan en bijna een kwart rekent zich tot het christelijke geloof.

- Ouderen gaan vaker naar een gebedshuis dan jongeren. Turkse en Marokkaanse mannen gaan vaker dan vrouwen, Antilliaanse en Chinese vrouwen juist vaker dan mannen.

Taalvaardigheid

- Voor alle groepen geldt dat men vergeleken met vroeger nu vaker thuis Nederlands spreekt. Vooral onder Marokkanen en Turken en in iets mindere mate onder Antillianen en Chinezen, is het gebruik van de Nederlandse taal toegenomen. Surinaamse respondenten spreken vrijwel allen Nederlands en zijn daar ook mee opgegroeid. Over het algemeen is men iets minder de moedertaal gaan gebruiken. Alleen Chinezen spreken nu iets meer dan vroeger Kantonees.
- Surinamers, op geringe afstand gevolgd door Antillianen, schatten hun kennis van de Nederlandse taal het hoogst in. Turken, Marokkanen en Chinezen geven aan het Nederlands minder te beheersen. Voor met name Marokkanen, Turken en Chinezen geldt dat jongeren hun kennis van de Nederlandse taal hoger inschatten dan ouderen. Alleen tussen Antilliaanse en Surinaamse jongeren en ouderen is er nauwelijks verschil in beoordeling.
- Bij vergelijking met gegevens uit 1998 valt op dat er onder Marokkanen en vooral Turken een aanzienlijke toename is van het aantal mensen dat de eigen beheersing van de Nederlandse taal hoog inschat. Dit past bij het gegeven dat het Nederlands spreken onder de groepen Marokkanen en Turken flink is toegenomen. Daarnaast geldt dat de toestroom van Marokkanen en Turken de laatste jaren stabiel is gebleven, waardoor het aantal nieuwkomers relatief gezien daalt. Dat kan van invloed zijn op een betere beheersing van de Nederlandse taal. Ook valt niet uit te sluiten dat sociale wenselijkheid hier een rol speelt, gezien de maatschappelijke context van de periode waarin de ondervraging heeft plaatsgevonden. Op basis van een vergelijking met resultaten van andere vragen werd geconcludeerd dat binnen deze groepen het eigen niveau werd overschat.
- De taalvaardigheid van de moedertaal is het hoogst bij Turken en het laagst bij Antillianen, vooral als het gaat om het lezen en schrijven van de eigen taal.
- In de groepen Marokkanen, Surinamers en Antillianen beheersen ouderen de moedertaal beter dan de jongeren, terwijl in vrijwel alle groepen de jongeren het Nederlands beter beheersen. De uitzondering wordt gevormd door de Antillianen, waarbij er geen verschil is tussen ouderen en jongeren in de beheersing van het Nederlands. Bij Turken en Marokkanen is er vrijwel geen verschil tussen jong en oud in de beheersing van de moedertalen. Jongere Turken lezen en schrijven het Turks zelfs beter dan de ouderen.

Identiteit en oriëntatie op land van herkomst

- De meeste vooral Marokkaanse en Turkse ondervraagden voelen zich geen Nederlander. Nog geen kwart van de Surinamers en de Antillianen voelt zich wel grotendeels Nederlander.
- Circa de helft (van de Surinamers en Antillianen) tot driekwart (van de Turken, Marokkanen en Chinezen) voelt zich vooral behoren tot de eigen groep.
- Driekwart of meer denkt dat Nederlanders hen vooral zien als behorend tot de eigen groep. Het sterkst leeft deze gedachte onder Marokkanen, het minst sterk onder Antillianen.
- Vooral Turken en Marokkanen hebben de afgelopen zes jaar meerdere keren het moederland bezocht, ouderen vaker dan jongeren.

Sociale contacten

- De meesten gaan met zowel Nederlanders als allochtonen om. Marokkanen gevolgd door Turken hebben de minste contacten met Nederlanders. Chinezen gaan het vaakst om met alleen leden uit de eigen groep en het minst vaak met uitsluitend Nederlanders. Turkse, Marokkaanse en Chinese jongeren gaan vaker om met Nederlanders en gaan er ook vaker op bezoek dan de ouderen. Hetzelfde geldt voor hun omgang met andere etnische groepen. Bij Antillianen en Surinamers is er geen verschil als het gaat om leeftijd en de omgang met anderen. Wel blijken hoger opgeleiden in deze groepen vaker met Nederlanders om te gaan dan lager opgeleiden. Van de Nederlanders gaat bijna een derde nooit om met allochtonen.

Kennis van en interesse in de Nederlandse samenleving

- Opvallend is dat Nederlanders zich van allerlei zaken in de samenleving (leefsituatie Nederlanders, regels en wetten, politiek etc.) minder goed op de hoogte achten dan de allochtone groepen. De Chinezen kijken wat dit betreft het minst af van de Nederlanders. Wellicht realiseren Nederlanders en Chinezen zich meer de omvang en complexiteit van een aantal zaken. Daarnaast kan ook hier sociale wenselijkheid een rol spelen, gezien de maatschappelijke context in de periode van ondervraging.
- In alle groepen vindt de meerderheid dat jonge mensen zelf hun huwelijkspartner kunnen kiezen. Als het gaat om het trouwen van één van de kinderen met iemand met een ander geloof, wordt met name door oudere Marokkanen en Turken aangegeven dat men dat vervelend zou vinden. Ongeveer tweederde van de Turken en driekwart van de (vooral oudere) Marokkanen vindt het ook jammer dat er steeds minder rekening wordt gehouden met religie. Men is eveneens het vaakst van mening dat de verzorging van bejaarde ouders het best bij de kinderen in plaats van in een tehuis kan plaatsvinden. In de andere groepen wordt meer gevarieerd gedacht over bovenstaande zaken.
- Marokkanen zijn het er het minst mee eens dat het nodig is om in Nederland aan tradities uit het moederland vast te houden. Marokkaanse ouderen vinden meer dan jongeren dat je je maar minimaal hoeft aan te passen.

- Het merendeel van de allochtonen voelt zich thuis in Nederland en is van mening dat het heel belangrijk is om veel van Nederland te weten. Van alle groepen voelen Marokkanen zich het minst thuis in Nederland (dit speelt het meest bij de ouderen). Zij vinden het ook minder belangrijk dan de anderen om met Nederlanders om te gaan.
- Bijna de helft van de Turken en Marokkanen en ruim een derde van de Chinezen vindt dat een vrouw moet stoppen met werken als zij een kind krijgt. Overigens zijn in alle groepen mannen deze mening vaker toegedaan dan vrouwen.
- Tweederde of meer van de allochtone respondenten vindt dat in Nederland vrouwen en mannen te vrij met elkaar omgaan (vooral ouderen vinden dat vaak) en circa een derde of meer is de mening toegedaan dat journalisten hier te veel vrijheid hebben om te schrijven en te zeggen wat ze willen. Chinezen zijn het vaakst (ruim een kwart) van mening dat het voldoende is als alleen het gezinshoofd stemrecht krijgt.

Integratie

- In het onderzoek zijn ongeveer dertig vragen gesteld die met integratie in de Nederlandse samenleving te maken hebben. In de vragen zijn op basis van analyses zes dimensies schalen geconstrueerd (Nederlandse taalbeheersing, kennis van de Nederlandse samenleving, onderschrijven 'Nederlandse' normen, sociale contacten met Nederlanders, Nederlandse identiteit, en motivatie m.b.t. integratie). De samenhang van de zes schalen bleek zodanig dat een algemene integratieschaal geconstrueerd kon worden. In het algemeen blijkt dat de Surinamers en Antillianen het meest en de Marokkanen het minst geïntegreerd zijn.
- Het integratieniveau van de groepen Turken, Marokkanen en Chinezen hangt samen met de leeftijd (jongeren meer geïntegreerd). Het grootst is het verschil als het gaat om de beheersing van de Nederlandse taal. De verschillen binnen deze groepen tussen mannen en vrouwen zijn niet groot. Bij Surinamers zijn de vrouwen iets meer geïntegreerd dan de mannen. Bij de andere groepen zijn er kleine verschillen op afzonderlijke dimensies: bij Turken scoren mannen hoger als het gaat om de beheersing en het gebruik van de Nederlandse taal en om de kennis met betrekking tot Nederlandse samenleving, maar de vrouwen wanneer het gaat om het onderschrijven van "Nederlandse" normen; bij Marokkanen en Antillianen scoren mannen wat hoger wanneer het gaat om de kennis met betrekking tot Nederlandse samenleving. Het opleidingsniveau, de sociaal-economische klasse en het aantal uren waarin de hoofdkostwinner betaald werk verricht hangen in alle groepen duidelijk samen met vrijwel alle vormen van integratie.

Apparatuur

Beschikbaarheid apparatuur

- Vrijwel iedereen heeft de beschikking over een televisie, vooral bij de Nederlanders, Surinamers en Antillianen is er vaak sprake van meerdere toestellen. Ook is er in alle groepen bij circa tweederde of meer een videorecorder aanwezig. Hier is sprake van een lichte stijging (gemiddeld 10%) ten opzichte van 1998.
- Het pc-bezit is ten opzichte van vier jaar geleden met gemiddeld ruim 20% sterk gestegen. Behalve bij de Marokkanen is er nu bij alle groepen in meer dan de helft van de gevallen een pc aanwezig. Een dvd-speler komt in gemiddeld circa een derde van de huishoudens voor, het minst vaak bij Marokkanen.
- Ook het aantal bezitters van een mobiele telefoon is in alle groepen enorm gestegen (gemiddelde stijging van meer dan 35%). Het aantal vaste telefoonaansluitingen in huis is daarentegen sterk teruggelopen (-20%).
- Jongeren zijn vaker dan ouderen in het bezit van een mobiele telefoon, een pc en een dvd-speler. Opvallend is dat zowel jongere als oudere Marokkanen achterblijven bij de andere groepen als het gaat om de beschikking hebben over een dvd-speler of een pc. Voor de oudere Marokkanen geldt dit ook ten aanzien van het in bezit hebben van een mobiele telefoon, de jongeren hebben deze achterstand ten opzichte van de jongeren in de andere etnische groepen (vergeleken met 1998) ingelopen. Zowel Nederlandse jongeren als Nederlandse ouderen hebben vaker de beschikking over een pc dan leeftijdgenoten uit de etnische groepen.

Beschikbaarheid antenne-inrichting en ontvangstmogelijkheid tv-zenders

- Allochtone groepen hebben gemiddeld even vaak een kabelaansluiting als Nederlanders (91%). Bij Marokkanen en Chinezen is het percentage relatief laag. Een groot deel van de (vooral oudere) Turken en Marokkanen en een kleiner deel van de Chinezen bezitten (daarnaast) een aansluiting op een (in de meeste gevallen individuele en soms een gemeenschappelijke) schotel. Andere ontvangstmogelijkheden zoals een buitenantenne, een kamerantenne en een gemeenschappelijke antenne komen weinig voor.
- Vergeleken met de bevindingen uit het onderzoek van 1998 blijkt dat het aantal huishoudens dat een kabelaansluiting heeft bij Turken en Antillianen is gestegen. Net als in 1998 heeft het merendeel van de Turken en de Marokkanen naast de kabelaansluiting (ook) een aansluiting op een (gemeenschappelijke) schotel. De groepen Surinamers en Antillianen bezitten net als in 1998 zelden een schotel.
- Bij Turken en Marokkanen wijst het bezit van een schotel op een lager integratieniveau, terwijl het bezit van bijvoorbeeld een pc in alle groepen juist wijst op een hoog integratieniveau.
- Het merendeel van de ondervraagden kan de publieke, commerciële en lokale zenders ontvangen en de meesten hebben deze zenders ook op hun hoofdtoestel ingesteld.

- Kabelmaatschappijen bieden in bepaalde plaatsen de mogelijkheid om het standaardpakket door middel van een aanvullend abonnement uit te breiden met meer zenders. Rond een kwart van de Chinezen en Surinamers is geabonneerd op een pluspakket waarmee zij o.a. zenders uit het moederland kunnen ontvangen, zij hebben vaker een abonnement op aanvullende zenders dan de andere groepen. Bij Marokkanen en Turken komt een pluspakket heel weinig voor.
- Hoewel in aantal beperkt hebben de Antillianen, gevolgd door Surinamers het vaakst een abonnement op Canal+. In de groepen Turken, Marokkanen en Chinezen zijn amper Canal+abonnees.

Behoeftte aan voorlichting en informatie

Aandacht voor reclame-uitingen

- Van een dertiental reclame-uitingen wordt het vaakst gelet op: reclame op televisie, reclamefolders, direct mail, advertenties in huis-aan-huis-bladen, billboards en advertenties in dagbladen.
- Surinamers blijken het meest te letten op de meeste vormen van reclame, Marokkanen het minst.
- Meer geïntegreerden in de groepen Marokkanen, Turken en Chinezen letten meer op reclame-uitingen dan weinig geïntegreerden, bij de Antillianen en Surinamers is er slechts bij een klein aantal vormen van reclame sprake van een significant beter bereik van de meer geïntegreerden.

Houding t.a.v. reclame-uitingen

- In het algemeen is de houding van de ondervraagde respondenten ten aanzien van de verschillende vormen van reclame-uitingen gematigd positief te noemen. Het leukst vindt men televisiespotjes. Ook buitenreclame scoort in dit opzicht in vrijwel alle groepen relatief hoog. Als het gaat om in hoeverre men reclame nuttige informatie vindt bevatten, scoren advertenties in dagbladen het hoogst, gevolgd door reclame op televisie. Buitenreclame wordt als minder nuttige informatie ervaren. De uitspraken over het irritant zijn van reclamespotjes worden het vaakst op radio en in wat mindere mate op televisie van toepassing geacht.
- Turken blijken gemiddeld genomen in vergelijking met andere groepen het minder leuk te vinden om kennis te nemen van reclame en het ook als minder nuttige informatie te ervaren. Antillianen daarentegen ervaren bovengenoemde reclame-uitingen vaker als leuk om kennis van te nemen en als nuttige informatie.
- Binnen de groep Surinamers vinden vrouwen advertenties in tijdschriften en dagbladen duidelijk minder irritant dan mannen. De vrouwen van Marokkaanse en Surinaamse afkomst zijn vaker dan de mannen van mening dat advertenties in respectievelijk dagbladen en tijdschriften leuk zijn om kennis van te nemen.
- Marokkaanse ondervraagden die meer geïntegreerd zijn in de Nederlandse samenleving zijn vaker dan minder geïntegreerden in deze groep van mening dat reclame op televisie leuk is om te zien. Dit hangt samen met hun kennis van de

Nederlandse samenleving, het hebben van de Nederlandse nationaliteit en de mate van motivatie met betrekking tot integratie. Bij de groepen Turken, Antillianen en Chinezen zijn hoger geïntegreerden vaker dan laag geïntegreerden van mening dat reclamespotjes op televisie irritant zijn.

Rol van de media

- Voor Turken en Marokkanen zijn de televisiezenders uit het moederland de belangrijkste bron van informatie over de situatie in het moederland. Voor Surinamers, Antillianen en ook Marokkanen is de familie in het moederland de belangrijkste bron van informatie voor de ontwikkelingen in het moederland. Voor Chinezen zijn de televisie, kranten en tijdschriften uit het moederland vooral van belang. De Nederlandse radio is het minst gebruikte medium om informatie over het moederland te krijgen.
- Informatie over de situatie in eigen kring in Nederland verkrijgen alle groepen vooral via familie in Nederland. Door Turken en Marokkanen wordt ook relatief vaak de Nederlandse televisie gebruikt om informatie uit de eigen kring te verkrijgen. Turken en Surinamers vinden internet de minst belangrijke bron van informatie over de eigen kring. Marokkanen kennen eigentalige kranten en tijdschriften hiervoor de minst belangrijke rol toe en Antillianen de Nederlandse radio.
- Om informatie over de ontwikkelingen in de Nederlandse samenleving te krijgen speelt de Nederlandse televisie, gevolgd door de Nederlandse gedrukte media de belangrijkste rol.
- Voor alle groepen geldt dat de rol van internet voor het verkrijgen van informatie over zowel het moederland, de eigen kring als de Nederlandse samenleving bij jongeren significant hoger ligt dan bij ouderen.
- Nederlandse kranten en tijdschriften spelen voor het verkrijgen van informatie uit het moederland en uit de Nederlandse samenleving bij Turkse, Marokkaanse en Chinese jongeren een belangrijkere rol dan voor de ouderen binnen deze groepen. Marokkaanse ouderen gebruiken meer dan de jongeren in deze groep de televisie uit het moederland om zich op de hoogte te stellen over de situatie in Marokko en in eigen kring.
- Voor alle groepen geldt dat meer geïntegreerden vaker dan minder geïntegreerden gebruik maken van Nederlandse televisie, Nederlandse kranten en tijdschriften en internet om informatie te verkrijgen over het moederland, de eigen kring en de Nederlandse samenleving. Minder geïntegreerden gebruiken vaker dan meer geïntegreerden televisie-uitzendingen of kranten uit het moederland om over deze zaken geïnformeerd te worden. Ook familie in het moederland speelt bij weinig geïntegreerden vaak een belangrijke rol om informatie over het moederland te verkrijgen.

Bekendheid met Postbus 51

- Vooral onder de Turken, Marokkanen en Chinezen is de bekendheid met Postbus 51 laag; het merendeel heeft er nooit van gehoord of weet niet wat het

inhoudt. Hoewel Postbus 51 onder de Surinamers en Antillianen meer bekendheid geniet, blijkt ook hier dat een derde tot ruim de helft niet op de hoogte is van wat Postbus 51 inhoudt.

- Van degenen die bekend zijn met Postbus 51 zijn meer dan de helft van de Marokkanen, Surinamers en Turken bekend met de Rijksvoorlichtingsdienst als afzender, van de Antillianen en Chinezen is ruim een derde op de hoogte van de juiste afzender.
- Postbus 51 kent vrijwel iedereen van de televisie. In veel mindere mate is men op de hoogte geraakt door middel van folders of brochures en in nog mindere mate via de radio. Kranten en tijdschriften, bioscoopreclame en buitenreclame spelen een nog geringere rol, internet en telefoon spelen nauwelijks een rol.
- In alle groepen blijkt de bekendheid met Postbus 51 groter is naarmate men vaker kranten en tijdschriften leest en meer gebruik maakt van het internet (met name voor het gericht zoeken naar informatie). Eveneens blijkt men, met uitzondering van de Surinamers, vaker naar de radio (veelal ook regionaal/lokaal) te luisteren.
- De mate van televisiekijken heeft in de meeste groepen geen invloed op de bekendheid met Postbus 51.
- Postbus 51 geniet in bijna alle groepen (opnieuw met uitzondering van de Surinamers) minder bekendheid bij personen die relatief een groot deel van hun luistertijd besteden aan zenders uit het land van herkomst. Hetzelfde geldt voor personen die relatief een groot deel van de leestijd besteden aan kranten en tijdschriften uit het land van herkomst.

Gebruik folders van de Rijksoverheid, Postbus 51-informatielijn en Postbus 51-website

- Tussen nog geen kwart en een derde van de Surinamers, Antillianen en Chinezen heeft wel eens een folder of brochure van de Rijksoverheid ingezien. Ruim één op de tien Turken en Marokkanen zag ooit wel eens een folder of brochure in.
- Gerelateerd aan mediagedrag blijkt dat Turkse en Marokkaanse personen die daadwerkelijk een folder of brochure van de Rijksoverheid hebben ingezien ook vaker luisteren naar regionale of lokale radio-uitzendingen voor etnische groepen. Bij de overige groepen is geen significant verband aangetroffen tussen het daadwerkelijk gebruik maken van deze service van Postbus 51 en het mediagedrag binnen deze groepen.
- Voor alle groepen geldt dat het merendeel van de folders of brochures die men heeft ingezien in het Nederlands was gesteld. Het bereik van folders of brochures in de eigen taal is het hoogst onder Turken, gevolgd door Chinezen.
- Folders en brochures worden vaak bij het postkantoor of de bibliotheek gehaald.
- Gemiddeld over alle groepen heeft ruim een derde van de personen die bekend zijn met Postbus 51, van de informatielijn gehoord. Slechts enkelen hebben er wel eens gebruik van gemaakt. De vragen die zij hebben gesteld gingen vooral over de Euro en over belastingen.

- Het gebruik van de informatielijn is in alle groepen gestegen ten opzichte van 1998. Echter het gebruik blijft relatief laag. Er valt tevens een toename te zien (in alle groepen) in het aantal personen dat er wel van gehoord heeft, maar het nooit gebruikt heeft.
- Het merendeel kent de website van Postbus 51 niet. Een enkeling heeft er wel eens gebruik van gemaakt. Degenen die de website wel eens bezocht hebben, zochten er, net als bij de telefonische informatielijn, naar informatie over vooral belastingen en de Euro.

Beoordeling overheidsinformatie

- Over het algemeen vindt men de informatie van de overheid zeer tot enigszins informatief, begrijpelijk en actueel. De informatie komt op de meeste zeer tot enigszins geloofwaardig over. Gemiddeld over alle groepen is een kwart van mening dat de informatie objectief is, ruim de helft is van mening dat dit enigszins het geval is. Circa de helft vindt de informatie (enigszins) saai en is van mening dat er (enigszins) sprake is van betutteling. In het algemeen wordt de informatie niet of nauwelijks uitgesproken irritant, zinloos of onduidelijk gevonden.
- Over het algemeen zijn hoger opgeleiden positiever over de overheidsinformatie dan lager opgeleiden.
- Turken vinden informatie van de overheid minder geloofwaardig, minder objectief, minder informatief, minder begrijpelijk, minder actueel dan de andere groepen. Ook zijn zij vaker van mening dat de informatie zinloos is.
- Surinamers en Antillianen zijn vaker dan de andere groepen van mening dat de informatie begrijpelijk, actueel en informatief is. Chinezen zijn vaker van mening dat deze betuttelend en onduidelijk is.
- Meer geïntegreerden in de Nederlandse samenleving in de groepen Marokkanen, Turken, Surinamers en Antillianen zijn vaker dan minder geïntegreerden in deze groepen van mening dat overheidsinformatie geloofwaardig is. Lager geïntegreerden in de groepen Antillianen en Surinamers zijn meer van mening dat de informatie zinloos en onduidelijk is.
- Antillianen en Marokkanen waarderen de overheidsinformatie het hoogst met een gemiddeld rapportcijfer 6,7. De Turken geven het laagste cijfer, zij kennen gemiddeld een 6,2 toe.

Bekendheid en belangstelling voorlichtingscampagnes

- Van de genoemde campagnes wordt de campagne over de invoering van de Euro het vaakst (gemiddeld over alle groepen door 94%) genoemd. De bijbehorende brochure blijkt door ruim de helft van de ondervraagden gezien te zijn. Ook de campagne over belastingen heeft veel personen (gemiddeld 85%) in de ondervraagde groepen bereikt. De bijbehorende brochure is door circa de helft (51%) van de ondervraagden gezien.
- Surinamers hebben in bijna alle gevallen het meest gehoord van alle campagnes. Binnen de groep Surinamers heeft de campagne gezondheid en zorg vaker

vrouwen dan mannen bereikt en vaker ouderen dan jongeren. Hetzelfde geldt ook voor het daadwerkelijk inzien van een folder of brochure over dit onderwerp. Ook hebben ouderen in de groep Surinamers vaker dan jongere Surinamers gehoord en inhoudelijk kennisgenomen van de campagne over regels die met werken te maken hebben.

- Oudere Antillianen hebben vaker dan de jongere Antillianen gehoord van de campagnes over de invoering van de Euro, gezondheid en zorg en regels die met werken te maken hebben. Oudere Marokkanen hebben vaker dan jongere Marokkanen gehoord van de campagne met betrekking tot belastingen. Hoger opgeleide Marokkanen zagen vaker dan lager opgeleiden in deze groep brochures of folders in over de invoering van de Euro en het huren en kopen van huizen. Jongere Turken hebben vaker dan oudere Turken gehoord van de campagne over belastingen, ook zagen zij vaker een folder of brochure over gezondheid en zorg in.
- Slechts in een aantal gevallen bereikten campagnes meer geïntegreerden vaker dan weinig geïntegreerden. Bij de Turken en Chinezen betreft dit de campagne over belastingen. Bij de Turken en Marokkanen betreft het de campagne over de invoering van de Euro.
- Vooral Surinamers en in iets mindere mate Antillianen en Marokkanen stellen het meer op prijs om van de overheid informatie te ontvangen dan Turken en Chinezen. Voor alle groepen geldt dat hoger opgeleiden meer dan lager opgeleiden prijs stellen op informatievoorziening van de overheid. Hetzelfde geldt voor meer geïntegreerden in de ondervraagde groepen. Jongeren in de groep Marokkanen stellen er minder prijs op dan oudere Marokkanen. Ook oudere Antillianen waarderen het meer dan jongere Antillianen.
- Het merendeel verwacht niet van andere instanties soortgelijke informatie als van de overheid te krijgen.

Belangstelling voor onderwerpen, voorkeur taal en medium

- In het algemeen is er, als het gaat om informatie van de overheid, het meest belangstelling voor de onderwerpen gezondheid en zorg (vooral vrouwen en ouderen), onderwijs (vooral onder vrouwen, jongeren en hoger opgeleiden) en belastingen (ouderen en hoger opgeleiden), direct gevolgd door de onderwerpen regels m.b.t. werken en nieuwe wetgeving immigratie. Onderwerpen waar over het algemeen minder belangstelling voor bestaat zijn milieu, uitkeringen, verkiezingen en het huren/kopen van huizen.
- De meeste Chinezen en Turken geven de voorkeur aan de eigen taal en in mindere mate aan het Nederlands. In alle groepen hebben lager opgeleiden vaker de voorkeur voor de eigen taal dan de hoger opgeleiden. Vooral oudere personen en weinig geïntegreerden in de groepen Turken, Marokkanen, Surinamers en Chinezen prefereren informatie in de eigen taal. Surinamers, Antillianen en (jongere) Marokkanen spreken vooral een voorkeur uit voor het Nederlands.

- De voorkeur gaat uit naar verspreiding via televisie en folders en in mindere mate naar verspreiding via kranten en huis-aan-huisbladen.

Radio

Luistertijd

- In vergelijking met de Nederlanders (92%) luisteren allochtonen minder naar de radio. Vooral onder Turken (39%) en Marokkanen (35%) wordt minimaal geluisterd. Uit een vergelijking met de resultaten van 1998 blijkt dat de verschillen van deze groepen met de Nederlanders groter zijn geworden.
- Marokkaanse en Antilliaanse jongeren luisteren vaker naar de radio dan de ouderen. Turkse mannen luisteren vaker dan vrouwen. Voor zowel Turken als Marokkanen geldt dat hoger opgeleiden vaker naar de radio luisteren dan lager opgeleiden, en voor alle groepen geldt dat meer geïntegreerden vaker luisteren dan weinig geïntegreerden.
- Gemiddeld over alle groepen wordt er door ruim een derde van de luisteraars alleen maar thuis geluisterd. Daarnaast wordt vooral in de auto en op het werk geluisterd.
- Het aantal uren dat de radioluisteraars gemiddeld per week besteden aan het luisteren is het hoogst onder de Surinamers (17,8 uur per week). Vervolgens komen de Antillianen (15,1 uur), Turken (12,1) en Marokkanen (10,6). De Chinese luisteraars besteden er het minste aantal uren aan (9,5).
- Tussen jongere en oudere Turken en Antillianen is er geen verschil in luistertijd. Oudere Surinamers luisteren langer naar de radio dan jonge Surinamers, terwijl bij Marokkanen en Chinezen de jongeren juist langer luisteren.
- Vergeleken met 1998 is in de groepen allochtonen met uitzondering van de Chinezen en Surinamers een afname te zien in luistertijd. Vooral de Marokkanen zijn minder gaan luisteren, overigens een trend die zich in 1992 al inzette.
- Alle groepen luisteren vooral naar commerciële zenders, gevolgd door zenders uit het moederland. De landelijke publieke radiozenders worden het vaakst beluisterd door Chinezen (44%) en het minst vaak door Turken (29%) en Marokkanen (30%).
- Voor alle groepen geldt dat personen die meer geïntegreerd zijn vaker naar landelijke publieke zenders luisteren dan weinig geïntegreerden. Bij de Turken en Marokkanen luisteren meer mannen dan vrouwen naar de landelijke publieke zenders. Bij de Surinamers zijn het vooral de ouderen en bij de Antillianen vooral de hoger opgeleiden.

Zendervoorkeur

- Per publieksgroep ziet de top-5 (in volgorde van voorkeur) er als volgt uit:
 - Turken: Sky Radio, Yorin FM, Radio 538, zenders in het moederland en Radio 1;
 - Marokkanen: Radio 538, Yorin FM, Sky Radio, Radio 1, Radio 10FM (op de voet gevolgd door 747 AM);
 - Surinamers: Yorin FM, Sky Radio, zenders in moederland, Radio 538 en Radio 1;

- Antillianen: Sky Radio, Yorin FM, Radio 538, zenders in het moederland en Radio 1;
 - Chinezen: gedeelde eerste plaats voor 747 AM en Sky Radio, gevolgd door Yorin FM en Radio 538, en dan Radio 1 en Noordzee Nationaal op een gedeelde vijfde plaats;
 - Nederlanders: Sky Radio, de lokale en regionale zenders, Radio 538, Radio 1, 3FM en Radio 2.
- Dat bij Turken, Marokkanen, Surinamers en Antillianen Yorin FM en Radio 538 nogal populair zijn kan mede verklaard worden door de leeftijdsopbouw van deze groepen. In vergelijking met de Nederlanders is het aandeel jongeren (zowel in de steekproef als in de populatie) vrij groot. Radio 1 is betrekkelijk populair bij Turken en Marokkanen, vooral bij Turkse personen met veel kennis van de Nederlandse samenleving en bij Marokkaanse personen die veel contacten met Nederlanders hebben. In 1998, toen men twee voorkeurzenders in plaats van drie mocht noemen, stond deze zender bij de Turken op de (gedeelde) zesde en bij de Marokkanen op de (gedeelde) vijfde plaats. Radio 1 is gestegen in voorkeur ten koste van de regionale en lokale omroepen, die in 1998 bij de Turken en Marokkanen populairder waren dan in 2002.
 - Onder de Antilianen is de populariteit van 3FM afgenomen. In 1998 stond 3FM (toen Radio 3) nog op de derde plaats, in 2002 komt 3 FM niet in de top-5 voor. Ten opzichte van 1998 genieten in 2002 vooral de zenders Yorin FM en Radio 538 meer voorkeur onder de (met name jongere) Antillianen.

Eigentlich aanbod op Radio747 AM

- Gemiddeld nog niet de helft van de allochtone luisteraars is bekend met het eigenlijk aanbod op 747 AM en gemiddeld ongeveer de helft van degenen die er mee bekend zijn luistert er wel eens naar.
- Per saldo zijn vergeleken met 2000 over de hele linie genomen minder personen naar eigen zeggen naar de doelgroepprogramma's van 747 AM gaan luisteren (daling van ruim 6%). Vergeleken met 2000 luisteren vooral minder Marokkanen en in iets mindere mate minder Antillianen en luisteren juist vooral meer Turken naar 747 AM. Bij Surinamers en Chinezen is er in vergelijking met 2000 weinig verschil in luistergedrag.
- Een belangrijke reden om niet meer te luisteren voor Turken en Chinezen is dat ze op het tijdstip andere bezigheden hebben en voor Marokkanen omdat ze dan liever tv kijken. Bij Surinamers en Antillianen is de slechte ontvangst een belangrijke reden, terwijl ook een deel niet meer luistert omdat ze het programma niet meer kunnen vinden.
- Onder Turken en Marokkanen zijn de meningen over in welke taal moet worden uitgezonden verdeeld. De ene helft wil het liefst één taal, de andere helft liever meerdere talen. De helft van de Surinamers wil meerdere talen en de helft van de Antillianen en tweederde van de Chinezen wil het liefst één taal.

Luisteren naar landelijk doelgroepaanbod

- Het aantal luisteraars naar het landelijk doelgroepaanbod van de Organisatie Hindoe Media (OHM, de Nederlandse Moslim Omroep (NMO), de NPS en de EO is zeer gering. Gemiddeld over alle groepen heeft één op de tien radioluisteraars wel een geluisterd naar uitzendingen van de NMO. Het aantal luisteraars naar de OHM ligt bijna de helft lager. Nog niet één op de tien Marokkaanse, Surinaamse en Antilliaanse radioluisteraars luistert wel eens naar Radio Urbania (NPS). Hetzelfde geldt voor het programma *Ivy Habier* (EO) als het gaat om Turkse radioluisteraars en het programma *Sin min chi leung* (EO) als het gaat om Chinese luisteraars.
- Van de laatste tien uitgezonden afleveringen is gemiddeld over alle groepen die wel eens luisteren minder dan de helft beluisterd.

Luisteren naar regionaal/lokaal doelgroepaanbod

- Vooral in de Randstad zijn er lokale zenders die een speciaal programma verzorgen voor de voor dit onderzoek geselecteerde publieksgroepen. Ongeveer een derde tot de helft van de Surinaamse, Antilliaanse en ruim een kwart tot een derde van Marokkaanse, Turkse en Chinese radioluisteraars is daarvan op de hoogte. Door ongeveer de helft van de Surinamers, Chinezen en Antillianen die bekend zijn met het programma-aanbod wordt ten minste één keer per week ook daadwerkelijk geluisterd. Het betreft hier me name personen die sowieso veel radio luisteren en ook vaak naar regionale/lokale televisie-uitzendingen kijken.

Gebruik eigen geluidsdragers

- De overgrote meerderheid van de Antillianen en Surinamers luistert naar muziek via eigen geluidsdragers. Gemiddeld gaat het om zo'n twee uur per dag. Bij de Nederlanders gevolgd door de Turken, Marokkanen en Chinezen ligt het gebruik lager.
- In alle groepen betreft het vaker jongeren dan ouderen en maken deze personen Degenen die veel luisteren naar cd's of andere geluidsdragers blijken ook vaak gebruik te maken van de videorecorder of dvd- speler.

Verhouding: eigentalige zenders vs. Nederlandse zenders en publiek vs. commercieel

- Er wordt (m.n. door jongeren) vaker geluisterd naar Nederlandse radiozenders dan naar zenders uit het moederland.
- Degenen die een groot deel van hun totale luistertijd besteden aan zenders uit het land van herkomst zijn vaak lager opgeleid, hechten veel waarde aan godsdienst, hebben vaak niet de Nederlandse nationaliteit, zijn weinig geïntegreerd en maken weinig gebruik van Nederlandse media.
- Alle groepen (vooral de jongeren) besteden het grootste gedeelte van hun luistertijd aan commerciële zenders. Het aandeel dat besteed wordt aan publieke zenders ligt het hoogst bij de Chinezen.
- Alleen de Surinaamse en Chinese ouderen besteden de helft of meer van hun luistertijd aan publieke zenders.

Televisie

Kijkgedrag

- Antillianen en Surinamers kijken gemiddeld meer televisie dan andere groepen. Chinezen, Marokkanen en Nederlanders kijken minder dan andere groepen. Jongeren kijken minder televisie dan ouderen. Bij Turken en Nederlanders is het verschil in kijktijd tussen ouderen en jongeren het grootst. Ten opzichte van de periode 1992-1998 is de gemiddelde kijktijd afgenomen, vooral bij Turken. Over het algemeen kijken lager opgeleiden en weinig geïntegreerden relatief veel.
- Gemiddeld over alle groepen wordt er circa een vijfde deel van de totale kijktijd besteed aan het kijken naar video of dvd. Vooral Chinezen besteden, net als in de periode 1992-1998, een groot deel van hun kijktijd aan het kijken naar video of dvd, zowel ouderen als jongeren.
- Surinamers en Chinezen maken het meest gebruik van een dvd-speler, Marokkanen en Turken het minst.
- Nederlanders kijken vaker in gezinsverband naar de televisie, in de allochtone groepen wordt vaker met anderen (buiten het gezin) gekeken. In alle groepen wordt regelmatig op het hetzelfde tijdstip naar verschillende zenders gekeken. In vergelijking met Nederlanders wordt binnen de allochtone groepen weinig gebruik gemaakt van programmaoverzichten om te bepalen wat men wil gaan zien.

Representatie op televisie

- Als er iets onwelgevalligs op de televisie te zien is schakelen Marokkanen het vaakst over op een andere zender. Chinezen, Turken en Surinamers doen dit minder frequent. Antillianen en Nederlanders schakelen om die reden het minst vaak over. In het algemeen zijn personen die vaak wegzappen bij het zien van iets onwelgevalligs vaker lager opgeleid, godsdienstig en weinig geïntegreerd in de Nederlandse samenleving.
- Meer dan de helft van de Surinamers vindt dat er te weinig mensen van buitenlandse afkomst op de Nederlandse televisie te zien zijn. Surinamers vinden ook vaker dan andere groepen dat personen van buitenlandse afkomst negatiever in beeld worden gebracht. Ruim een derde van de Turken, Marokkanen en Antillianen is van mening dat er te weinig buitenlanders op televisie verschijnen. Een kwart tot een derde vindt dat op de televisie mensen van buitenlandse afkomst vaak negatief in beeld worden gebracht. Tweederde van de autochtone Nederlanders vindt dat er een goede verhouding is in de representatie op televisie van de verschillende groepen, een kwart tot ruim een derde van de allochtonen deelt deze mening. Marokkanen en Surinamers hebben deze mening minder vaak dan Chinezen, Turken en Antillianen.

Bereik en kijktijd per zender

- Bij de Turken zijn de zenders uit het land van herkomst het meest populair, bij de Marokkanen zijn ze na RTL4 het meest populair. Bij Surinamers, Antillianen en Chinezen is SBS6 het meest populair. De publieke zenders komen in de top-5 van best bekeken zenders alleen voor bij Marokkanen (Nederland 1 en 2), Surinamers

(Nederland 1) en Chinezen (Nederland 1 en 2). Nederland 3 komt in alle groepen veelal op de zevende of achtste plaats. Ouderen kijken meer dan jongeren naar de Nederlandse publieke zenders.

- De top-5 van de best bekeken zenders per publieksgroep ziet er als volgt uit (het cijfer tussen haakjes is het percentage respondenten van de groep dat wel eens kijkt, het bereik):
 - Turken: Turkse zenders (85%), SBS6 (67%), Yorin (66%), RTL4 (63%) en RTL5 (60%);
 - Marokkanen: RTL4 (69%), Marokkaanse/Arabische zenders (67%), SBS6 (64%), Nederland 1 (61%) en een gedeelde vijfde plaats voor Yorin en Nederland 2 (60%);
 - Surinamers: SBS6 (90%), Yorin (86%), RTL4 (86%), Nederland 1 (80%) en Net 5 (79%);
 - Antillianen: SBS6 (90%), RTL4 (85%), Yorin (83%) en een gedeelde vierde plaats voor V8 (74%) en RTL5 (74%);
 - Chinezen: SBS6 (65%), een gedeelde tweede plaats voor Nederland 2 en RTL4 (62%), en dan Nederland 1 (60%) en Yorin (57%).
- Turken besteden meer tijd (ruim 12 uur per week) aan de zenders uit het moederland dan de Marokkanen (8 uur) en de Chinezen (bijna 7 uur per week).

Kijkgedrag programmagenres

- Nieuwsuitzendingen worden, net als speelfilms, door alle groepen vaak bekeken. Marokkanen kijken het minst vaak naar alle programmagenres, behalve de programma's die bestemd zijn voor de eigen groep in Nederland. Antillianen en Chinezen kijken daar minder vaak naar dan Marokkanen.
- Vrouwen kijken in alle groepen meer dan mannen naar tv-series, amusement en praatprogramma's. Ook jeugdprogramma's worden bij Marokkanen, Surinamers en Antillianen vaker door vrouwen dan door mannen bekeken. Mannen kijken in alle groepen vaker naar voetbal en sportprogramma's dan vrouwen. Speelfilms en muziekprogramma's worden in alle groepen vooral door vrouwen gekeken. Black comedy is het meest populair onder jongeren en hoger opgeleiden. Bij Turken, Marokkanen en Chinezen zijn het vaker de meer geïntegreerden die naar dit genre kijken.

Kijkgedrag programma's

- De meest populaire programma's (van de 21 voorgelegde titels) in alle groepen zijn het NOS-Journaal en Hart van Nederland. Het minst wordt door alle groepen gekeken naar de programma's Flyer, Costal en Urbania. In de groepen Turken, Marokkanen en Chinezen wordt eveneens weinig gekeken naar de serie Bradaz.
- De top-5 van de best bekeken programma's per publieksgroep is als volgt (cijfer tussen haakjes is het percentage respondenten dat weleens kijkt):
 - Turken: Het NOS-Journaal (66%), Hart van Nederland (59%), Studio Sport (48%), Lingo (46%) en Spoorloos (42%);

- Marokkanen: Het NOS-Journaal (68%), Hart van Nederland (58%), NOVA (46%) en een gedeelde plaats voor Spoorloos (45%) en Studio Sport (45%);
- Surinamers: Het NOS-Journaal (91%), Hart van Nederland (81%), Spoorloos (76%), NOVA (73%) en Comedy Factory (72%);
- Antillianen: Het NOS-Journaal (85%), Hart van Nederland (80%), Spoorloos (66%), NOVA (61%) en Comedy Factory (59%);
- Chinezen: Het NOS-Journaal (67%), Hart van Nederland (53%), Studio Sport (44%), Lingo (43%) en het Jeugdjournaal (39%).
- Bij een groot aantal programma's kijken meer geïntegreerden vaker dan weinig geïntegreerden. Het betreft met name nieuws- en actualiteitenprogramma's en praatprogramma's. Naar de programma's Spoorloos, GTST, Big Brother en Costa! wordt in meerdere groepen vaker door vrouwen dan door mannen gekeken en vaker door jongeren dan door ouderen.
- Het merendeel van de Turken, Marokkanen en Antillianen kan de programma's, volgens eigen zeggen, goed volgen. Marokkaanse en Chinese jongeren vinden de programma's makkelijker te volgen dan de ouderen.

Populariteit NMO, OHM en AVC

- De uitzendingen van de NMO worden het best bekeken door Turken (36%) en Marokkanen (47%), maar de laatste tien uitzendingen zijn het best bekeken door Marokkanen en Surinamers (vier van de tien uitzendingen gezien).
- De uitzendingen van de OHM worden het vaakst bekeken door Surinamers (39%). Zij hebben ook de meeste (circa de helft) van de laatste tien uitzendingen gezien.
- Het Allochtoon video circuit is het meest populair onder Surinamers (20%), zij zagen vier van de laatste tien uitgezonden programma's.
- Chinezen en Antillianen hebben de minste belangstelling voor programma's van de NMO, de OHM en het Allochtoon video circuit.

Eigentalige zenders

- Turken kijken het meest naar eigentalige zenders (86%). Vooral de staatszender TRT international (vaak ook via de kabel te ontvangen) is populair. Ook Marokkanen kijken relatief veel naar eigentalige zenders (68%). Ook hier is de staatszender (RTM1) het meest populair. Onder circa de helft van de Chinezen in Nederland is de zender TVBS-E het meest populair.
- Turken en Marokkanen kijken ongeveer even vaak thuis als buitenshuis naar eigentalige zenders. Chinezen kijken vooral thuis.
- Turken, Marokkanen en Chinezen die relatief vaak naar eigentalige zenders kijken zijn vaker lager dan hoger opgeleid en vaker weinig geïntegreerd in de Nederlandse samenleving. Dit hangt vooral samen met (een lage score op) Nederlandse taalbeheersing, kennis van de Nederlandse samenleving, onderschrijven van Nederlandse normen, sociale contacten met Nederlanders, identiteit en de motivatie tot integratie.

Kranten en tijdschriften

Leesfrequentie kranten/tijdschriften

- Surinamers (85%) en Antillianen (83%) lezen vaker een Nederlandse krant dan Turken (50%), Chinezen (eveneens 50%) en Marokkanen (36%). Van de Nederlanders leest (91%) wel eens een krant.
- Surinamers besteden de meeste tijd (ruim drie uur per week) aan het lezen van Nederlandse kranten, Marokkanen en Chinezen (ongeveer een uur) de minste tijd. Bij de Marokkanen en Chinezen zijn weinig ouderen die een Nederlandse krant lezen.
- In alle groepen wordt het vaakst de Spits en Metro gelezen. Daarna komt de Telegraaf (bij Turken en Marokkanen) en de huis-aan-huis-bladen (Surinamers, Antillianen en Chinezen). Het merendeel heeft geen abonnement op een Nederlandse krant.
- Surinamers (63%) en Antillianen (59%) lezen ook vaker een Nederlands tijdschrift, echter minder vaak dan autochtone Nederlanders (77%). Ongeveer een kwart van de Marokkanen en Turken leest wel eens een Nederlands tijdschrift. Jongeren lezen vaker een Nederlands tijdschrift dan ouderen.
- Damesbladen worden in vier van de vijf groepen het vaakst gelezen, alleen bij de Antillianen worden ze overtroffen door roddelbladen. Daarnaast zijn sportbladen bij Turken en Marokkanen veel gelezen bladen en bij Surinamers en Antillianen gezinsbladen en bij Chinezen glamourbladen.

Lezen eigentalige kranten en tijdschriften

- Vooral Turken (52%), Antillianen (47%) en Chinezen (eveneens 47%) lezen een eigentalige krant.
- Vooral oudere Turken lezen langer in een eigentalige krant dan in een Nederlandse krant. Surinamers en Antillianen steken veel meer tijd in het lezen van Nederlandse kranten. Bij Chinezen en Marokkanen verschilt de leestijd minder sterk, hoewel jongeren veelal langer in Nederlandse kranten lezen.
- Chinezen (37%, vooral ouderen) lezen het vaakst een of meer eigentalige tijdschriften. Ook Turken (23%, zowel jongeren als ouderen) lezen relatief vaak een eigen tijdschrift.
- Nederlanders lezen aanzienlijk vaker een tijdschrift dan de etnische groepen.
- Turken en Chinezen besteden ongeveer evenveel tijd aan eigentalige als aan Nederlandse kranten en tijdschriften. Bij Surinamers, Marokkanen en Antillianen gaat het grootste gedeelte van hun leestijd naar Nederlandse kranten en tijdschriften.
- Ouderen besteden een groter deel van hun leestijd aan eigentalige kranten en tijdschriften dan jongeren. Het grootst is het verschil bij de Chinezen. Bovendien betreft het, met uitzondering van de groep Surinamers, vaker personen met een lager opleidingsniveau en een slechte beheersing van de Nederlandse taal. Daarnaast is men (in alle groepen) vaker weinig geïntegreerd in de Nederlandse samenleving, heeft men weinig kennis van de Nederlandse samenleving en niet of nauwelijks contacten met Nederlanders.

Internet

Bekendheid met internet

- De meeste ondervraagden hebben wel eens van internet gehoord en zijn daar redelijk tot zeer goed van op de hoogte. Antillianen (77%), Surinamers (68%) en autochtone Nederlanders (56%) zijn er beter van op de hoogte dan Turken (52%), Marokkanen (47%) en Chinezen (51%). Jongeren zijn beter geïnformeerd dan ouderen, vooral bij Marokkanen en Chinezen verschilt het kennisniveau tussen jong en oud sterk.
- Ook het gebruik van internet ligt onder Antillianen en Surinamers hoger dan onder Nederlanders. Marokkanen van 35 jaar en ouder maken zelden gebruik van internet.
- Het internetgebruik is ten opzichte van 1998 in alle groepen gestegen.
- Antillianen en Chinezen besteden de meeste en Marokkanen de minste tijd aan internetten.
- Het pc-bezit onder Antillianen, Surinamers en Chinezen komt in de buurt van dat van Nederlanders. Bij Turken en Marokkanen ligt het aanzienlijk lager.
- De helft van de Marokkaanse internetgebruikers maakt buitenshuis (school of werk) gebruik van internet. Door de etnische groepen wordt sowieso vaker internet op school of universiteit gebruikt dan door de autochtone Nederlanders.
- Veel bezochte websites zijn Hotmail, MSN, startpagina, TMF en websites van Nederlandse dagbladen. Marokkanen bezoeken daarnaast vaak websites voor de eigen groep.

Internetactiviteiten

- Internet wordt door alle groepen het vaakst gebruikt om gericht informatie te zoeken en om te e-mailen, het minst vaak om producten te bestellen. Hoger opgeleiden zijn vaker gericht op zoek naar informatie dan lager opgeleiden. Jongeren chatten vaker dan ouderen.
- Op internet wordt door alle groepen vaak informatie gezocht over werk of opleidingen en over zaken die met spelletjes, sport, muziek en hobby te maken hebben. Er is een groot verschil tussen autochtone Nederlanders en de vijf allochtonen groepen in het gebruik van internet als het gaat om chatten en het downloaden van muziekbestanden; beide activiteiten komen in de allochtone groepen twee tot drie keer zo vaak voor.
- Vooral Surinamers, Antillianen en Chinezen bezoeken wel eens *online* zowel Nederlandstalige als eigentalige kranten en tijdschriften, radiozenders en televisiezenders. Ook gebruikt ruim een derde tot de helft van de Surinaamse, Antilliaanse en Chinese internetgebruikers het internet wel eens om contacten te onderhouden met de eigen groep (zowel in Nederland als in het moederland), andere buitenlanders en Nederlanders. Ongeveer een kwart van de Marokkaanse internetgebruikers benut het internet voor dergelijke communicatie. Bij de Turken wordt aanzienlijk minder via internet gecommuniceerd.

- Marokkaanse internetters (41%) bezoeken het vaakst een website van een zender uit het moederland, Surinaamse en Antilliaanse internetters het minst (beide 25%). De websites van de NOS en NPS (doelgroepsites) worden relatief weinig bezocht.

Relatie tussen de verschillende media

- De tijd die door de vijf groepen besteed wordt aan de verschillende media, gerelateerd aan de totale mediatijd, geeft het volgende beeld: Antillianen besteden met 61 uur per week de meeste tijd aan de media (krant, televisie, radio, internet), Marokkanen met 32 uur de minste tijd.
- Marokkanen en Turken besteden meer dan de helft van de totale mediatijd aan televisie, Surinamers, Antillianen en Chinezen (ruim) een derde.
- Daarnaast wordt er in alle groepen relatief veel tijd (gemiddeld 18%) besteed aan het luisteren naar cd's e.d. via eigen geluidsdragers.
- De tijd die gemiddeld besteed wordt aan het luisteren naar de radio ligt gemiddeld over alle groepen op 14%, en varieert van 8% onder de Turken tot 21% onder de Surinamers.
- Het kijken van dvd's of videobanden neemt gemiddeld over alle groepen circa 10% van de mediatijd in beslag. Chinezen maken met 19% van hun mediatijd het vaakst gebruik van hun dvd-speler of videorecorder, Turken en Antillianen (beide 7%) besteden daar de minste tijd aan.
- Gemiddeld circa 9% van de mediatijd wordt besteed aan internet. Door Chinezen (13%) het meest en door Marokkanen (5%) het minst.
- Nog geen 7% van de mediatijd wordt gemiddeld over alle groepen besteed aan het lezen van kranten en tijdschriften, Turken (8%) het meest, Marokkanen (5%) het minst.

Gebruik eigentalige media

- Alle etnische groepen besteden minder dan een derde van hun radioluistertijd aan eigentalige zenders. Bij Surinamers is dat het hoogste met 29%, bij Antillianen het laagst met 18%.
- Turken besteden een relatief groot deel (41%) van hun televisiekijktijd aan eigentalige zenders. Bij Marokkanen is dat 31% en bij Chinezen 26%.
- Er zijn grote verschillen tussen de groepen als het gaat om het aandeel eigen kranten en tijdschriften. De Turken besteden de helft (52%) van hun leestijd aan eigentalige media, Chinezen 47%, Antillianen 21%, Marokkanen 12% en Surinamers 7%. Ook als het gaat om internet zijn de Turken het meest op het land van herkomst en de eigen groep gericht.
- In het algemeen zijn in alle groepen degenen die relatief veel tijd aan eigen media besteden vaker ouderen, lager opgeleiden (behalve bij het lezen van eigentalige kranten) en weinig geïntegreerden.

Bijlage 1: Methodologische verantwoording

In deze bijlage worden enkele methodologische aspecten van het onderzoek beschreven. Achtereenvolgens komen aan de orde: (1) de steekproeftrekking, (2) het veldwerk en de respons, (3) de representativiteit en de weging, (4) de datacorrectie en de aanvulling van onvolledige gegevens, (5) gegevens over de belangrijkste variabelen, (6) de schaalconstructie, (7) referentiegegevens, en (8) de analyses en de rapportering.

DEEL 1. STEEKPROEFTREKKING

In onderstaande tabel wordt, voor de in dit onderzoek betrokken vijf groepen, de bevolking in Nederland naar etnische groepering per 1 januari 2001 weergegeven.

Omvang groepen in populatie	aantal*	percentage
Turken	320.000	2,0
Marokkanen	273.000	1,7
Surinamers	309.000	1,9
Antillianen/Arubanen	117.000	0,7
Chinezen	32.000	0,2
overig	15.055.816	93,5
totaal	16.106.816	100,0

* CBS Statline, Allochtonen naar herkomstgroepering 1-1-2001

Gezamenlijk maken de vijf etnische publieksgroepen 6,5% van de totale Nederlandse bevolking uit.

Aangezien een groot deel van de etnische minderheden in één van de vier grote steden woont is ervoor gekozen om de vragenlijst in deze vier steden af te nemen. Daarnaast zijn ook de gemeenten Eindhoven en Enschede in het onderzoek betrokken. In deze zes gemeenten hebben ook de voorgaande onderzoeken plaatsgevonden. In onderstaande tabel worden de bevolkingsaantallen in de steden (Amsterdam, Rotterdam, Den Haag, Utrecht, Eindhoven en Enschede) voor de vijf in het onderzoek betrokken etnische groepen per 1 januari 2001 weergegeven.

Aantallen in steden ¹	Turken	Marokkanen	Surinamers	Antillianen	Chinezen
Amsterdam	33.705	54.722	71.218	11.122	2.556
Rotterdam	40.260	30.230	50.041	15.576	2.941
Den Haag	25.425	19.860	41.607	7.955	2.124
Utrecht	10.952	20.220	6.440	1.750	741
Eindhoven	7.891	4.025	3.356	2.038	764
Enschede	7.801	1.894	1.812	660	407

¹ CBS Statline, Demografische kerncijfers per gemeente 1-1-2001

Op basis van deze gegevens zijn de aantallen te selecteren adressen uit het bevolkingsregister vastgesteld. In onderstaande tabel zijn de gewenste *netto* aantallen, waarbij het gaat om het aantal te realiseren vraaggesprekken, per gemeente vermeld.

Doel	Turken		Marokkanen		Surinamers		Antillianen		Chinezen	
Amsterdam	107	26,7%	167	41,8%	163	40,8%	114	28,4%	107	26,8%
Rotterdam	128	31,9%	92	23,1%	115	28,7%	159	39,8%	124	30,9%
Den Haag	80	20,2%	61	15,2%	95	23,8%	81	20,3%	89	22,3%
Utrecht	35	8,7%	62	15,4%	15	3,7%	18	4,5%	31	7,8%
Eindhoven	25	6,3%	12	3,1%	8	1,9%	21	5,2%	32	8,0%
Enschede	25	6,2%	6	1,4%	4	1,0%	7	1,7%	17	4,3%
totaal	400	100,0%	400	100,0%	400	100,0%	400	100,0%	400	100,0%

Bij de steekproeftrekking is uitgegaan van een *bruto* steekproef die ongeveer vier keer zo groot is als het gewenste aantal. De zes gemeenten zijn aangeschreven met de vraag personen van 13 jaar en ouder uit het register te trekken op basis van de volgende populatiedefinitie:

- mannen en vrouwen van Turkse herkomst, geboren voor 1988
- mannen en vrouwen van Marokkaanse herkomst, geboren voor 1988
- mannen en vrouwen van Surinaamse herkomst, geboren voor 1988
- mannen en vrouwen van Antilliaanse herkomst, geboren voor 1988
- mannen en vrouwen van Chinese herkomst, geboren voor 1988

Voor het vaststellen wie er tot de bovengenoemde groepen behoren is de standaarddefinitie gehanteerd, die in 1999 bij het CBS is ingevoerd. Deze standaarddefinitie luidt:

- Turken, Marokkanen, Surinamers en Antillianen: men is allochtoon als ten minste één ouder in het desbetreffende land is geboren.
- Chinezen: men is allochtoon als ten minste één ouder is geboren in de Volksrepubliek China, in Taiwan of in Hong Kong.

Aan de gemeenten is gevraagd de gewenste steekproefaantallen aselekt te trekken uit deze groepen volgens een schriftelijke instructie. In die instructie stond onder meer vermeld het aantal te trekken adressen per bevolkingsgroep, de definitie van die groepen en de te volgen steekproefprocedure:

De belangrijkste voorwaarde waaraan de steekproeftrekking moet voldoen is dat iedereen die binnen de populatiedefinitie valt, een gelijke kans heeft om in de steekproef te worden opgenomen. Afhankelijk van de mogelijkheden die uw gemeente heeft, zou de steekproef bijvoorbeeld als volgt getrokken kunnen worden:

stap 1 Stel allereerst binnen uw bestand vast welke persoon er binnen de steekproefpopulatie valt (op basis van de standaarddefinitie en de geboortedatum). Schrijf dit weg in een apart bestand.

stap 2 Trek per bevolkingsgroep aselect de steekproef, zie voor het benodigde aantal per groep de vorige pagina.

Vervolgens werd gevraagd om per geselecteerde persoon de volgende gegevens te verstrekken:

- naam
- adres
- geslacht
- geboortedatum
- geboorteland
- geboorteland vader en geboorteland moeder

De steekproeftrekking bij de verschillende gemeenten nam enkele maanden in beslag. Vanwege een afwijkende procedure bij de gemeente Amsterdam (gemeente schrijft zelf geselecteerde respondenten aan met het verzoek om toestemming voor het verstrekking van gegevens aan het uitvoerend bureau) werd de steekproef van deze gemeente als laatste aangeleverd.

DEEL 2. VELDWERK EN RESPONS

In dit deel van de bijlage vermelden we gegevens met betrekking tot het veldwerk en de nonrespons.

Opzet veldwerk

Alle respondenten in de steekproef kregen in de loop van augustus/september 2001 een brief (in het Nederlands en in de eigen taal), waarin de enquête werd uitgelegd en om medewerking werd gevraagd.

Voor de uitvoering van het veldwerk heeft KLO zelf een poule met enquêteurs samengesteld en bovendien twee veldwerkbureaus ingeschakeld:

- Anket te Delft voor het afnemen van interviews onder Turken en Marokkanen
- Colourview te Den Haag voor het afnemen van interviews onder Surinamers, Antillianen en Chinezen

De enquêteurs hebben via mondelinge instructies informatie gekregen over de achtergrond van het onderzoek en de afname van de vragenlijst. Er werd op gelet dat de enquêteurs zoveel mogelijk dezelfde etnische achtergrond hadden als de respondent en zowel de Nederlandse taal als de eigen taal beheersten. Het veldwerk is uitgevoerd van november 2001 tot en met oktober 2002.

Het veldwerk is gecontroleerd door steekproefsgewijs respondenten na te bellen. Vragenlijsten die onvolledig of onjuist afgenomen waren zijn verwijderd en niet verwerkt of later uit het bestand gehaald. Op basis van een uitgebreide kwaliteitscontrole (zie deel 4 van deze bijlage) waarin werd nagegaan hoeveel antwoorden ontbraken en hoeveel inconsistente antwoorden er gegeven werden, zijn 56 respondenten uit het bestand verwijderd.

Problemen veldwerk

Begin 2002 bleek dat Bureau Anket ver achter bleef in het afnemen van interviews. KLO heeft Anket hierover meerdere malen benaderd, hetgeen niet het gewenste effect opleverde. Anket bleef onder de maat presteren, waardoor het veldwerk onder Turken en Marokkanen zo goed als stil kwam te liggen. Bovendien leverde het bureau na herhaalde verzoeken over een deel van het veldwerk geen deugdelijke responsoverzichten. Besloten werd om de samenwerking met Bureau Anket stop te zetten.

Bureau Colourview is vervolgens gevraagd het veldwerk onder Turken en Marokkanen over te nemen. Colourview gaf aan hiermee pas te kunnen starten als het veldwerk onder Surinamers, Antillianen en Chinezen was afgerond. Hierdoor werden er gedurende twee

maanden geen of bijna geen Turkse en Marokkaanse interviews gehouden en schoof het veldwerk onder deze groepen op.

In eerste instantie mochten de enquêteurs alleen de personen die uit de gemeentebestanden waren geselecteerd benaderen. Toen na enkele maanden bleek dat het veldwerk in met name Amsterdam en Rotterdam moeizaam verliep, is besloten de steekproefcriteria minder strikt aan te houden. In overleg met de opdrachtgevers is een nieuwe steekproefprocedure opgezet. Als de desbetreffende persoon uit het gemeentebestand niet bereid was tot medewerking kon in dezelfde straat en in het uiterste geval in dezelfde wijk naar een persoon gezocht worden van dezelfde etnische groep, hetzelfde geslacht en ongeveer dezelfde leeftijd als de oorspronkelijk geselecteerde respondent.

Ondanks de versoepelde steekproefprocedure bleef de respons voornamelijk in Amsterdam Zuid-Oost minimaal. In overleg met de opdrachtgevers is toen besloten dat men voor het interviewen van personen in Amsterdam ook mocht uitwijken naar Almere.

Overzicht buiten de steekproef om geworven respondenten

In onderstaand overzicht staat aangegeven hoeveel personen er buiten de gemeentesteekproef zijn geworven. Omdat het veldwerk met name onder Turken en Marokkanen moeizaam verliep (veel weigeringen om deel te nemen) en gezien de tijdsdruk (het veldwerk onder deze groepen had gedurende een periode vrijwel stil gelegen) zijn bij deze twee groepen ook veel respondenten buiten de steekproef om geworven.

Bij Surinamers in vooral Amsterdam (met name het afnemen van interviews in de Bijlmermeer bleek problematisch) en in duidelijk mindere mate in Rotterdam zijn mensen buiten de oorspronkelijke steekproef geworven. Onder Antillianen en Chinezen zijn er relatief weinig personen buiten de gemeentesteekproef om verkregen.

Aantallen	Turken	Marokkanen	Surinamers	Antillianen	Chinezen
Amsterdam	58	84	96	45	22
Almere	2	24	-	3	-
Rotterdam	99	60	41	24	25
Den Haag	34	18	10	1	-
Utrecht	30	34	4	4	17
Eindhoven	-	10	5	2	-
Enschede	7	-	-	-	-
totaal	230	230	156	79	64

De bovengenoemde aantallen respondenten die buiten de gemeentesteekproef zijn geworven zijn niet in het volgende responsoverzicht opgenomen.

Responsoverzicht gemeentesteekproef

Aan de geselecteerden uit de verschillende gemeenten werd een aankondiging van het onderzoek per brief verstuurd. Een aantal van deze brieven kwam (als onbestelbaar) retour en een deel van de geselecteerden gaf, telefonisch of per brief, aan niet mee te willen doen aan het onderzoek. Gemiddeld over alle groepen betrof de nonrespons voorafgaand aan de interviews ruim 15%.

Nonrespons vooraf	Turken	Marokkanen	Surinamers	Antillianen	Chinezen
brieven onbestelbaar	2%	3%	1%	1%	1%
weigering	10%	16%	14%	11%	18%

Vervolgens is het veldwerk gestart aan de hand van de overgebleven adressen.

In onderstaand overzicht wordt een responsverantwoording gegeven over de gemeentesteekproef.

Responsoverzicht	Turken	Marokkanen	Surinamers	Antillianen	Chinezen
benaderde adressen	376	276	426	943	923
respons	47% (178)	49% (136)	54% (232)	33% (324)	29% (284)
nonrespons	53% (198)	51% (140)	46% (194)	67% (628)	71% (654)
▪ weigering	37%	34%	19%	16%	21%
▪ niet thuis	7%	16%	14%	41%	37%
▪ verhuisd/adres onjuist	5%	0%*	9%	8%	9%
▪ overig	4%	-	4%	2%	4%

* percentage is kleiner dan 0,5%

De belangrijkste redenen van nonrespons zijn:

- niet thuis, voornamelijk bij Antillianen en Chinezen;
- weigering, voornamelijk bij Turken en Marokkanen;
- verhuisd/adres onjuist.

In de categorie 'overig' vallen redenen als: ziek, op vakantie, overleden, spreekt de taal niet en onjuiste doelgroep.

Streefaantallen per stad

In onderstaande tabel staat onder 'streef' weergegeven welk percentage respondenten in de verschillende steden nagestreefd zijn" en onder 'result' welk percentage gerealiseerd is.

Woonplaats %	Turken		Marokkanen		Surinamers		Antillianen		Chinezen	
	streef	result	streef	result	streef	result	streef	result	streef	result
Amsterdam	26,7	27,2	41,8	38,8	40,8	41,5	28,4	27,3	26,8	26,4
Rotterdam	31,9	32,8	23,1	25,1	28,7	28,1	39,8	36,0	30,9	33,0
Den Haag	20,2	19,1	15,2	15,6	23,8	23,5	20,3	25,3	22,3	24,4
Utrecht	8,7	8,1	15,4	16,9	3,7	3,9	4,5	4,5	7,8	6,9
Eindhoven	6,3	6,4	3,1	3,3	1,9	2,1	5,2	5,0	8,0	6,9
Enschede	6,2	6,4	1,4	0,3	1,0	1,0	1,7	2,0	4,3	2,3
totaal (aantal)	402	408	400	366	400	388	400	403	400	348

In het algemeen zijn de streefaantallen per gemeente redelijk gehaald. Vooral bij Surinamers en Turken komt de verdeling over de verschillende woonplaatsen in de steekproef goed overeen met die in de populatie. Bij de Marokkanen zijn inwoners van Rotterdam licht oververtegenwoordigd en inwoners van Amsterdam licht ondervertegenwoordigd. Van de Antillianen zijn te veel personen in Den Haag geïnterviewd en te weinig in Rotterdam. Bij de Chinezen zijn inwoners van Den Haag en Rotterdam licht oververtegenwoordigd.

DEEL 3. SAMENSTELLING VAN DE STEEKPROEF EN WEGING

Representativiteit

De steekproef is per groep op de kenmerken geslacht, leeftijd, geboorteland (eerste versus tweede generatie) en opleidingsniveau vergeleken met de landelijke gegevens van het CBS (Statline databank gegevens per 1-1-2002).

Leeftijd en sekse. In onderstaande tabellen is de verdeling binnen de steekproeven (st.) qua sekse en leeftijd vergeleken met de populatiegegevens (pop.). Bij Turken, Marokkanen en Antillianen zijn vrouwen duidelijk oververtegenwoordigd. Ook als het gaat om de leeftijdsopbouw zijn er duidelijke verschillen tussen de steekproeven en de populaties.

Geslacht	Turken		Marokkanen		Surinamers		Antillianen		Chinezen	
	st.	pop.	st.	pop.	st.	pop.	st.	pop.	st.	pop.
man	47,4	52,3	45,9	53,8	47,3	47,2	42,5	48,8	45,2	49,0
vrouw	52,6	47,7	54,1	46,2	52,7	52,8	57,5	51,2	54,8	51,0

Leeftijd	Turken		Marokkanen		Surinamers		Antillianen		Chinezen	
	st.	pop.	st.	pop.	st.	pop.	st.	pop.	st.	pop.
13-19	19,8	16,9	21,7	19,6	12,7	16,2	17,1	17,6	18,2	18,6
20-29	35,5	28,0	37,4	28,6	27,5	20,7	24,8	28,5	23,7	26,2
30-39	20,3	27,7	17,9	24,0	23,1	24,4	21,3	22,6	13,9	22,2
40-49	15,0	12,7	10,4	12,6	19,7	20,2	16,1	16,8	19,1	14,7
50+	9,5	14,6	12,6	15,2	17,1	18,5	20,6	14,4	25,1	18,3

Eerste of tweede generatie. In de volgende tabel is aangegeven hoeveel procent van de deelnemers aan het onderzoek behoorde tot de eerste generatie (zelf niet in Nederland geboren) en hoeveel procent behoorde tot de tweede generatie (zelf geboren in Nederland, maar de ouders of één van beide ouders niet) en wordt dit vergeleken met de verdeling in de populatie. Bij Turken, Marokkanen en vooral Chinezen is het percentage van de tweede generatie te hoog, bij Antillianen juist veel te laag.

Geboorteland	Turken		Marokkanen		Surinamers		Antillianen		Chinezen	
	st.	pop.	st.	pop.	st.	pop.	st.	pop.	st.	pop.
eerste generatie	70,4	76,0	71,3	77,8	74,0	73,0	90,8	78,5	72,0	83,5
tweede generatie	29,6	24,0	28,7	22,2	26,0	27,0	9,3	21,5	28,0	16,5

Opleidingsniveau. De steekproeven zijn ook qua opleidingsniveau met de populatiegegevens vergeleken. De berekening van het opleidingsniveau is nauwkeurig afgestemd op de methode die het CBS hanteert (met dank aan Roel Schaart van het CBS, die ons uitgebreide informatie heeft gegeven over de werkwijze van dit bureau en met wie we de berekeningswijze stap-voor-stap hebben doorgesproken). Bij de vergelijking

van de steekproefgegevens met de populatiegegevens is gecorrigeerd voor het feit dat de beschikbare populatiegegevens alleen betrekking hadden op personen van 15-64 jaar. Hoewel het volgens de CBS-gegevens bij alle groepen gaat om meer dan 90% van de bevolking van 13 jaar en ouder, kan dit vertekening geven, omdat degenen die er buiten vallen veelal laag opgeleid zijn. Van 13- of 14-jarigen kan veilig worden aangenomen dat ze behoren tot de laagste opleidingscategorie, omdat leerlingen volgens de CBS-criteria pas in een andere opleidingscategorie terecht kunnen komen wanneer ze de bovenbouw van de middelbare school bereikt hebben. Als het gaat om de opleiding van de groep van 65 jaar en ouder zijn we bij de correctie uitgegaan van de gegevens van het hier besproken onderzoek zelf. Voor de Chinezen waren geen CBS-gegevens aanwezig. Hier is gebruik gemaakt van gegevens van ISEO/Eur Chin-97, 12 jaar en ouder. Bij deze groep zijn de twee laagste opleidingscategorieën samengenomen. In alle groepen komen afwijkingen voor tussen de verdeling in de steekproef en de verdeling in de populatie.

Opleidingsniveau	Turken		Marokkanen		Surinamers		Antillianen		Chinezen	
	st.	pop.	st.	pop.	st.	pop.	st.	pop.	st.	pop.
max. BAO	59,1	57,2	51,2	59,4	37,9	29,1	53,6	28,0	69,9	63,7
max. VBO/MAVO	16,0	21,4	23,7	19,5	21,8	26,2	15,4	28,4		
max. MBO	19,0	17,7	14,9	16,5	28,2	30,9	19,5	26,4	16,7	23,5
HBO/WO	5,8	3,7	10,2	4,6	12,1	13,9	11,5	17,3	13,5	12,8

Weging

Statistische toetsen (chikwadraat voor aanpassing) wezen uit dat de steekproeven in veel gevallen significant verschilden van de populatiegegevens. De afwijkingen van de steekproef ten opzichte van de populatie maken weging op leeftijd, sekse, geboorteland (eerste versus tweede generatie) en opleidingsniveau wenselijk.

Berekening weegfactoren. Bij de weging is zoveel mogelijk gebruik gemaakt van populatiegegevens over *combinaties* van kenmerken. Er zijn geen populatiegegevens beschikbaar over het verband tussen opleiding en de overige drie variabelen. Daarom is *raking* toegepast op de indeling op basis van sekse, leeftijd en geboorteland enerzijds en opleiding anderzijds (met behulp van het softwarepakket ODIN). Bij de indeling op basis van sekse, leeftijd en geboorteland zijn bij degenen die in Nederland geboren zijn (tweede generatie) de bovenste vier leeftijdscategorieën samengenomen, omdat hierbij maar zeer weinig ouderen zijn. Zo komen we uit op veertien groepen (voor de eerste generatie voor vrouwen en mannen 5 leeftijdsgroepen en voor de tweede generatie voor vrouwen en mannen 2 leeftijdsgroepen).

Afwijking. In onderstaande tabel zijn de minimale en maximale weegfactoren vermeld plus de ratio (maximum gedeeld door minimum). Tevens is een maat voor de afwijking van de steekproeven berekend: N gedeeld door de som van de gekwadrateerde gewichten (die gemiddeld 1 zijn). Bij de Antillianen wijkt de steekproef het sterkst af van

de populatie, vooral door een overrepresentatie van de laag opgeleiden. Het onderzoek vond plaats in grote steden, terwijl de populatiegegevens op het hele land betrekking hebben. Wellicht geldt juist voor Antillianen dat laag opgeleiden in de grote steden geconcentreerd zijn. In elk geval maakt dit de resultaten van de Antillianen minder betrouwbaar, ondanks de weging. Hetzelfde geldt voor de Chinezen, want ook daar is de afwijking groot.

Weegfactoren	minimum	maximum	ratio	maat voor afwijking
Turken	0,33	2,16	6,51	0,86
Marokkanen	0,25	2,08	8,40	0,86
Surinamers	0,50	1,74	3,49	0,92
Antillianen	0,33	5,71	17,57	0,65
Chinezen	0,31	5,01	16,12	0,68

Trunceren. Om te voorkomen dat maatregelen om de representativiteit te verbeteren de betrouwbaarheid van de resultaten te veel aantasten worden extreme weegfactoren vermeden door gewichten die kleiner zijn dan een derde of groter dan drie af te kappen op de grenswaarde. Trunceren was nodig voor 5 Turken (weegfactor < 0,333), 12 Marokkanen (weegfactor < 0,33), 26 Antillianen (16 weegfactor < 0,333 en 10 weegfactor > 3) en 14 Chinezen (4 weegfactor < 0,33 en 10 weegfactor > 3).

Verschillen na weging. In onderstaande tabel wordt de steekproef na weging vergeleken met de populatie. Er blijven kleine verschillen over, die kunnen ontstaan door (1) afronding, (2) het samennemen van leeftijdsgroepen bij de tweede generatie, (3) het afkappen van de weegfactoren op de grenswaarden.

Weegvariabelen	Turken		Marokkanen		Surinamers		Antillianen		Chinezen	
	st.	pop.	st.	pop.	st.	pop.	st.	pop.	st.	pop.
man	52,2	52,3	53,7	53,8	47,1	47,2	49,1	48,8	49,4	49,0
vrouw	47,8	47,7	46,3	46,2	52,9	52,8	50,9	51,2	50,6	51,0
eerste generatie	76,0	76,0	77,5	77,8	72,8	73,0	79,3	78,5	83,0	83,5
tweede generatie	24,0	24,0	22,5	22,2	27,2	27,0	20,7	21,5	17,0	16,5
13-19	16,8	16,9	19,5	19,6	16,2	16,2	17,1	17,6	16,7	18,6
20-29	28,6	28,0	29,3	28,6	23,1	20,7	31,0	28,5	30,4	26,2
30-39	27,1	27,7	23,6	24,0	22,8	24,4	21,2	22,6	21,7	22,2
40-49	12,7	12,7	12,6	12,6	19,5	20,2	16,5	16,8	14,2	14,7
50+	14,8	14,6	15,0	15,2	18,4	18,5	14,1	14,4	17,1	18,3
max. BAO	57,2	57,2	59,2	59,4	29,1	29,1	28,4	28,0	64,1	
max. VBO/MAVO	21,4	21,4	19,5	19,5	26,2	26,2	27,5	28,4		63,7
max. MBO	17,7	17,7	16,5	16,5	30,9	30,9	26,7	26,4	22,8	23,5
HBO/WO	3,7	3,7	4,9	4,6	13,9	13,9	17,5	17,3	13,1	12,8

Bron populatiegegevens: CBS Statline 1-1-2002 en ISEO/Eur Chin-97.

Effectieve steekproefgrootte. In marktonderzoek wordt vaak routinematig gebruik gemaakt van weging, maar daar wordt bij het toetsen van verschillen binnen of tussen groepen zelden rekening gehouden met de consequenties voor de betrouwbaarheid van de resultaten. Hier is dat wel gedaan. Met behulp van een correctiefactor is geschat hoeveel kleiner de effectieve steekproef is dan de geobserveerde. Deze correctiefactor wordt op dezelfde manier berekend als de eerder genoemde afwijkingsfactor: N gedeeld door de som van de gekwadrateerde gewichten (de weegfactoren zijn gecorrigeerd voor de gevolgen van de begrenzing, zodat het gemiddelde weer precies op 1 uitkomt). Het enige verschil met de afwijkingsfactor is dat hier de gewichten nu zijn afgekapt op de grenswaarden. In het onderstaande overzicht is voor elke groep de oorspronkelijke steekproefgrootte, de correctiefactor en de effectieve steekproefgrootte vermeld. Om de correctie toe te passen worden de weegfactoren vermenigvuldigd met de correctiefactor.

	N geobserveerd	correctiefactor	N effectief
Turken	408	0,86	353
Marokkanen	366	0,86	314
Surinamers	388	0,92	356
Antillianen	403	0,68	273
Chinezen	348	0,73	253
totaal	1913		1549

DEEL 4. DATACORRECTIES EN CALCULATIES

De datacorrectie – het corrigeren van onjuiste gegevens en het aanvullen van ontbrekende gegevens waar dat mogelijk is en het nemen van maatregelen om de schade te beperken als dat niet mogelijk is – gebeurde in drie stappen: (a) selectie, (b) *post-editing*, en (c) imputatie. Deze drie stappen worden hier beschreven.

(a) Selectie van respondenten op basis van kwaliteitscontrole

Respondenten met extreem veel ontbrekende scores of veel aantoonbaar onjuiste gegevens werden uit het bestand verwijderd: 56 van de 1969, zodat er 1913 overbleven. Weliswaar kunnen in de volgende twee stappen allerlei fouten en omissies gecorrigeerd worden, maar omdat dit soort correcties altijd problemen met zich meebrengen is de kwaliteit van de gegevens als geheel gebaat bij het verwijderen van respondenten waarvoor al te veel correcties nodig zijn.

Om kwaliteitsproblemen op te sporen is voor elke vragenlijst nagegaan hoe vaak antwoorden ontbraken en hoe vaak inconsistente (of in een enkel geval onwaarschijnlijke, zoals extreem hoge gebruikstijden van bepaalde media) antwoorden gegeven werden. Niet alle vragen zijn bij deze kwaliteitscontrole meegenomen. Als het gaat om de inconsistente antwoorden is in veel gevallen geen toets mogelijk, maar ook afgezien daarvan is het niet verstandig alle vragen bij de kwaliteitscontrole te gebruiken, omdat de kans dat een respondent uit het bestand verwijderd wordt niet mag afhangen van de antwoorden op de wel correct ingevulde vragen. Het accent werd daarom gelegd op vragen die voor iedereen of bijna iedereen van toepassing waren. Van sommige rubrieken is de *routing* zodanig, dat weinig overgebleven zou zijn wanneer we daar al te streng in zijn. Daarom zijn in sommige gevallen vragen in de toets opgenomen die voor een klein gedeelte van de steekproef niet van toepassing waren en is de eindscore vastgesteld als percentage van het aantal vragen of vragencombinaties die van toepassing waren. Bij beide toetsen zijn alle rubrieken behalve de laatste (met adresgegevens e.d.) aan de orde gekomen en telden alle rubrieken even zwaar mee (percentages werden gewogen). In totaal is van 227 vragen en items nagegaan hoeveel antwoorden ontbraken (wanneer het ging om gemakkelijk te beantwoorden feitelijke vragen die niet gevoelig liggen inclusief de "weet niet"-antwoorden) en zijn er 63 vragen of combinaties van vragen bekeken om te onderzoeken of er inconsistente of onwaarschijnlijke antwoorden zijn gegeven. Bij de kwaliteitscontrole is geen onderscheid gemaakt tussen de vijf groepen, omdat rekening werd gehouden met de mogelijkheid dat zich bij de ene groep meer kwaliteitsproblemen zouden voordoen dan bij de andere.

Respondenten (1) met te een te hoog percentage ontbrekende scores, (2) een te hoog percentage inconsequente antwoorden, of (3) slecht presterend op een combinatie van beide toetsen werden verwijderd. Het gaat dan om respondenten die 3 sd boven het

gemiddelde zaten bij minstens één van de drie genoemde criteria: 10 Turken, 10 Marokkanen, 14 Surinamers, 12 Antillianen en 10 Chinezen, in totaal 56 respondenten. Het criterium van het aantal ontbrekende scores maakte meer slachtoffers dan de telling van het aantal inconsistente antwoorden, waar echte uitschieters minder voorkwamen.

Het is gemakkelijker aan te tonen dát er problemen zijn dan te achterhalen in hoeverre die problemen veroorzaakt zijn door specifieke respondenten, interviewers, codeurs of instructeurs. In elk geval hebben we niet kunnen aantonen dat de problemen zich concentreerden rond bepaalde interviewers of codeurs.

(b) Post-editing

Bij *post-editing* worden data gecorrigeerd en aangevuld met als uitgangspunt de interne logica van de vragenlijst. Dit gebeurde in stap 2. In deze fase werden tevens antwoorden op afzonderlijke vragen gecombineerd tot samengestelde variabelen. Het is belangrijk zowel de correcties/aanvullingen als de calculaties goed te documenteren. De meest ingrijpende correcties en berekeningen hadden betrekking op de mediagebruikstijden. Deze worden als eerste besproken.

Gebruikstijden media

Er waren verschillende vragen over gebruikstijden van media, zenders e.d. met overeenkomstige vraagstelling en verwerking van de gegevens.

- Radioluistertijd voor drie delen van de week (B03-B05)
- Televisiekijktijd en kijktijd video/dvd voor drie delen van de week (C02-C04)
- Tijd besteed aan het lezen van kranten en tijdschriften (D01-D03)
- Luistertijd cd e.d. (B32-B34)
- Gebruiksduur internet (G02,G05,G06)
- Luistertijd besteed aan zeven (soorten) radiozenders (B07-B09)
- Kijktijd besteed aan zestien (soorten) televisiezenders (C14-C16)
- Leestijd besteed aan vier soorten kranten en tijdschriften (D04-D06)

In de meeste gevallen werd eerst gevraagd of men wel eens gebruik maakte van het medium (de zender, het tijdschrift, etc.) en, zo ja, hoeveel dagen per week dat gebeurde en hoeveel minuten op de dagen waarop men gebruik maakt van het medium. Dan werd de totale gebruiksduur per week berekend door het gemiddeld aantal dagen per week waarop men het medium gebruikt te vermenigvuldigen met de gemiddelde gebruikstijd op de dagen waarop men er gebruik van maakt, waarbij "minder dan 1 dag per week" werd beschouwd als een kwart dag. Aan mensen die nooit gebruik maakten van het medium (of, zoals bij internet, daar zelfs nog nooit van gehoord hadden) werd uiteraard niet gevraagd naar het aantal dagen of de gebruikstijd per dag. Bij de analyse werd hier 0 ingevuld, zodat gebruiktijden betrekking hebben op alle respondenten, inclusief degenen die nooit gebruik maken van het medium. De kijk- of luistertijden per (soort) zender

werden daarnaast ook omgerekend naar marktaandelen: het percentage van de kijk- en luistertijd besteed aan een specifieke zender. Deze marktaandelen zijn uiteraard alleen gedefinieerd voor respondenten die wel eens van het medium gebruik maken.

De gebruikstijd per dag werd begrensd. Als het ging om radio en televisie was het maximum 8 uur, voor andere media was dat 6 uur. Bij radio en televisie werd niet alleen gevraagd naar de media in het algemeen, maar werd ook een complete lijst van soorten zenders aan de respondenten voorgelegd. Ook hier werd de totale gebruikstijd begrensd op 8 uur. Als het totaal hoger lag werden alle gebruikstijden naar rato verlaagd.

Bij internet werd eerst geïnformeerd of men minstens eens per maand, minder of helemaal niet (G4) van internet gebruik maakt. Alleen in het eerste geval werd doorgevraagd en daarbij hadden de respondenten de keuze om het aantal dagen per week of per maand aan te geven. Hier werd de gebruikstijd per maand berekend. Wanneer mensen de gebruiksfrequentie hadden opgegeven in termen van het aantal dagen per week werd dit omgerekend naar het aantal dagen per maand, waarbij werd uitgegaan van 31 dagen. De gebruikstijd per maand werd uiteraard berekend door het aantal dagen per maand te vermenigvuldigen met de gebruiksduur per dag. Wanneer men minder dan eens per maand van internet gebruik maakte werd de gebruikstijd per maand op 5 minuten gesteld.

Als het ging om televisiekijken en radioluisteren in het algemeen werd onderscheid gemaakt tussen doordeweekse dagen, zaterdag en zondag. Voor doordeweekse dagen werd geïnformeerd naar het aantal dagen per week waarop men gebruik maakte van het medium en voor de weekenddagen naar het aantal dagen per maand (maximaal 4). Voor de weekenddagen werd eerst de gebruikstijd per maand berekend (waarbij "minder dan 1 keer per maand" als een kwart dag per maand gold), wat opgevat werd als de gebruikstijd in een periode van vier weken. Zo kon de totale luister- en kijktijd per week berekend worden door per week de gebruikstijden op doordeweekse dagen, zaterdag en zondag op te tellen.

Bij televisie werd eerst gevraagd naar televisie in het algemeen, inclusief video en dvd, en daarna naar de gebruikstijd van video of dvd afzonderlijk. De pure televisiekijktijd werd berekend door de tijd besteed aan video en dvd af te trekken van de totale kijktijd. In C05 en C06 werd ook gevraagd naar dvd alleen, dus zonder video, in dit geval alleen naar het aantal dagen per week.

Wanneer de inleidende vraag (de vraag of men het medium gebruikt of op een bepaald moment gebruikt) niet was ingevuld, maar het aantal dagen wel werd de inleidende vraag alsnog ingevuld. In een enkel geval was het hele vragenblok m.b.t. het mediumgebruik overgeslagen. Als diverse vervolgvragen over een medium waren beantwoord werd in de analyse de inleidende vraag (al dan niet gebruik maken van het medium) alsnog ingevuld.

In de vragen C14-C16 werd van zestien soorten televisiezenders nagegaan hoe vaak men ernaar keek. Als laatste werden Turkse, Marokkaanse of Chinese zenders genoemd. Later in de vragenlijst werd nog eens apart gevraagd of het wel klopt dat men hier wel eens of juist nooit naar kijkt en hier corrigeerden opmerkelijk veel respondenten hun eerdere antwoord. Het zou niet juist zijn het eerder gegeven antwoord zonder meer aan te passen, niet alleen omdat men dan voor mensen die aangegeven hebben dat ze toch wel eens kijken nog niet weet hoeveel ze dan kijken (want daar gaat het om in de vragen C14 tot C16), maar ook omdat het niet juist zou zijn één van de zendersoorten van C14-C16 anders te behandelen dan de andere. We kunnen niets anders doen dan precies aangeven welke verschillen er opgetreden zijn.

Overige correcties en datamanipulaties

Bij de andere vragenblokken – met uitzondering misschien van rubriek J – waren de correcties en datamanipulaties minder ingrijpend of meer voor de hand liggend. We noemen enkele belangrijke soorten correcties en volstaan daarbij met een of twee voorbeelden.

- Evidente codeerfouten zijn hersteld. Bij sommige vragen, zoals C30, konden respondenten een of twee voorkeuren noemen. Bij het coderen konden de beide voorkeuren in aparte subvragen worden ingevoerd. In enkele gevallen had een codeur bij mensen die maar één voorkeur noemden bij beide subvragen dezelfde voorkeur ingevuld, terwijl het correcte antwoord bij de tweede vraag "geen (tweede) keuze" was. Dit soort fouten zijn hersteld.
- Overgeslagen vragen zijn met terugwerkende kracht ingevuld als men uit de beantwoording van latere vragen met redelijke zekerheid kan afleiden wat het antwoord op de eerdere vraag had moeten zijn. Als vraag A03 (getrouwd of samenwonend met partner?) niet was ingevuld, maar diverse vervolgvragen over de partner wel, werd alsnog een antwoord bij vraag A03 ingevuld. Iemand die bij F21 aangeeft een folder of brochure over belastingen ingezien te hebben had bij F20 moeten invullen dat de respondent iets vernomen had van een voorlichtingsactie over dit onderwerp.
- Als er tegenstrijdigheden in de antwoorden worden opgespoord zijn deze in veel gevallen gemakkelijker te repareren dan bij de genoemde vragen C14 en C27. Soms staat een grote hoeveelheid gegevens over de respondent tegenover één antwoord dat daarmee niet in overeenstemming is. Het laatste antwoord wordt dan gecorrigeerd. Een voorbeeld is vraag A12 over de nationaliteit van de partner, waar bij een respondent die allerlei andere vragen over de partner had beantwoord (in rubriek A, maar ook later) de antwoordmogelijkheid "geen partner" (niet van toepassing) was omcirkeld. Dit antwoord is weggehaald, maar dan weten we natuurlijk nog niet wat de nationaliteit van de partner is. De tegenstrijdigheid wordt dus opgelost, maar er blijft een ontbrekend gegeven over. Wanneer er een tegenstrijdigheid wordt opgespoord waar de ene vraag tegenover de andere staat kan dit worden "gerepareerd" door beide antwoorden te verwijderen (daarvan komt later nog een voorbeeld dat betrekking

heeft op ontvangstapparatuur) of kunnen we beide gegevens laten staan en de tegenstrijdigheid in het rapport vermelden en bespreken (zoals gedaan wordt bij vraag C14 en C27). In de rest van de vragenlijst ging het relatief vaak om recapitulatievragen, dat wil zeggen vragen waarin de interviewer aangeeft wat het antwoord op een eerder gestelde vraag was om zo beter te kunnen zien of bepaalde vervolgvragen wel of niet moesten worden gesteld. In deze gevallen wordt de recapitulatievraag genegeerd. Dan blijft staan dat het vermoedelijk onjuiste antwoord op de recapitulatievraag kan leiden tot een verkeerde route door de vragenlijst. In de praktijk bleek vaak dat vervolgvragen die eigenlijk niet van toepassing waren ook niet beantwoord waren, maar het komt ook voor dat door het onjuist beantwoorden van een recapitulatievraag vermoedelijk relevante vragen zijn overgeslagen. Omdat het hier niet gaat om grote aantallen en beschrijving van dit soort situaties erg ingewikkeld is wordt dit in het rapport niet beschreven. Als het gaat om andere vragen dan recapitulatievragen gebeurt dat wel. Opvallend was dat enkele personen bij vraag E01-E03 aangaven dat zij radio, televisie of kranten/tijdschriften als belangrijke informatiebronnen beschouwden, terwijl ze bij andere vragen hadden aangegeven dat ze nooit naar de radio luisterden (B01), nooit naar de televisie kijken (C01) respectievelijk nooit tijdschriften of kranten lezen (D01). Hiervoor is geen correctie toegepast.

- Rubriek J, waar uitgebreid aandacht werd besteed aan ontvangstapparatuur, had te kampen met een relatief groot aantal ontbrekende gegevens. Door gebruik te maken van het feit dat twee (en voor sommige onderdelen zelfs drie keer als we de recapitulatievraag J15 meetellen) gevraagd werd hoe het precies zat kon het aantal ontbrekende gegevens drastisch worden gereduceerd. Bij de tweede vraag (J14) ging het ook om een soort recapitulatievraag, waar in dit geval wel van gebruik gemaakt werd, niet alleen in verband met het relatief grote aantal ontbrekende scores, maar ook omdat hier nadrukkelijk bij de vraag vermeld is dat de gegevens samen met de respondent nog eens bekeken moesten worden ("Dan wil ik met u nog even nagaan over welke antenne-aansluitingen u hier in huis beschikt wat televisie betreft"). Door gebruik te maken van deze redundantie bleven de ontbrekende scores beperkt tot die gevallen waarin beide antwoorden ontbraken of waar de ene keer een ander antwoord werd gegeven dan de andere keer.
- Wanneer we zeker weten dat het verlies aan precisie gering is hebben we in sommige gevallen waarin onvoldoende gegevens beschikbaar waren toch een score bepaald. Het ging hier vooral om vragen die met jaartallen of leeftijden te maken hadden. Er werd niet gevraagd naar de leeftijd, maar naar de geboortemaand en het geboortjaar (A01). Wanneer dit gegeven gecombineerd wordt met de datum van het interview (L08) kan de leeftijd berekend worden. Dat gaat niet helemaal op wanneer iemand geïnterviewd wordt in de maand waarin hij of zij jarig is, omdat je dan eigenlijk de precieze geboortedatum zou moeten weten. We zijn ervan uitgegaan dat mensen die in de tweede helft van de maand geïnterviewd zijn al jarig zijn geweest en mensen die in de eerste helft van de maand geïnterviewd zijn nog niet. Vergelijkbare beslissingen

zijn genomen wanneer wel het geboortjaar, maar niet de geboortemaand of wel het interviewjaar, maar niet de interviewmaand was ingevuld. In alle gevallen was de maximale fout 1 jaar.

- Daarnaast zijn er allerlei datamanipulaties uitgevoerd die de resultaten niet wezenlijk veranderen, maar alleen toegankelijker maken, zoals het "ompolen" van de antwoorden (bijvoorbeeld "ja" code 2 en "nee" code 1 geven, ook als dat in de vragenlijst andersom was), het creëren van variabelen waarin de resultaten van twee op elkaar aansluitende vragen gecombineerd worden, het creëren van variabelen waarin vergelijkbare vragen die zijn gesteld aan mensen van verschillende etnische groepen gecombineerd worden, en het toevoegen van codes die slechts bedoeld zijn om duidelijk te maken waarom de desbetreffende vraag niet van toepassing was voor een groep respondenten (de *routing* van de vragenlijst was op sommige plaatsen nogal complex, waardoor het niet altijd gemakkelijk is de percenteringsbasis aan te geven; door het toevoegen van die codes is in het SPSS-databestand aangegeven waarom bepaalde vragen voor sommige respondenten niet van toepassing waren: in plaats van *system missing* een welomschreven *missing data-code*).

(c) Imputatie

Mede door de lengte en de complexe structuur van de vragenlijst kwam het betrekkelijk vaak voor dat geen antwoord was ingevuld bij vragen die gesteld zijn of in elk geval gesteld hadden moeten worden. Vaak ook was het antwoord "weet niet" en ook dat leidt tot (partiële) nonrespons. De mate waarin de geldigheid van de onderzoeksuitkomsten wordt bedreigd door partiële nonrespons hangt af van de omvang van de nonrespons en de mate waarin respondenten verschillen van nonrespondenten. Voor kernvariabelen met een partiële nonrespons hoger dan 5% zijn nonrespons-analyses uitgevoerd om vast te stellen in hoeverre de nonrespons selectief was. Het meest storend was de nonrespons bij vragen over mediagebruik (met uitzondering van de vragen over internet). Voor dit soort kerngegevens zijn de data per blok compleet gemaakt met de EM-methode van SPSS, waarin op basis van de wel bekende gegevens voor alle ontbrekende gegevens tegelijk een schatting wordt gemaakt op basis van de wel bekende. Om contaminatie te voorkomen zijn de blokken zo samengesteld dat er geen gegevens in zitten die in het rapport met elkaar in verband worden gebracht (zie het onderstaande voorbeeld: luistertijden).

De EM-methode is uiteraard voor de vijf etnische groepen afzonderlijk toegepast. Wanneer geen enkel gegeven uit een vragenblok bekend is worden de EM-schattingen (in dit geval gelijk aan het algemeen gemiddelde) niet gebruikt. Wanneer meer dan 10% van de gegevens op een schatting gebaseerd is wordt hier bij toetsing rekening mee gehouden door het criterium voor significantie te verleggen van 5 naar 1 procent.

Voorbeeld: toepassing van EM-methode op luistertijden

Om ontbrekende waarden te schatten is de EM-methode (*expectation maximization*) van SPSS gebruikt. Als voorbeeld van de toepassing van deze methode nemen we de vragen waarmee de radioluistertijd en de tijd besteed aan verschillende soorten zenders vastgesteld werd (rubriek B). Deze rubriek staat model voor de werkwijze bij de rubrieken C, D en G.

Om te beginnen willen we laten zien waarom het gebruik van de EM-methode zinvol is. Gemiddeld hebben de respondenten 4% van de vragen over radiobeluistering (B03-B05) en 4% van de vragen over de beluistering van zenders (B07-B09) niet beantwoord. Op zich vallen die percentages wel mee: zelfs als de partiële nonrespons selectief is zullen de resultaten niet sterk vertekend zijn. Het gaat echter niet alleen om afzonderlijke vragen, maar ook om combinaties van vragen, zodat de effecten van de nonrespons cumuleren. Wanneer er niets gedaan wordt aan de ontbrekende waarden kan van 10% van de radioluisteraars geen luistertijd berekend worden omdat zij een of meer van de negen deelvragen (drie over doordeweekse dagen, drie over zaterdag en drie over zondag) niet beantwoord hebben. Marktaandeel van zenders, die alleen berekend kunnen worden wanneer alle eenentwintig vragen over de beluistering van zenders (drie over zeven soorten zenders) beantwoord zijn, kunnen voor 25% van de radioluisteraars niet bepaald worden.

De effecten van het gebruik van de EM-methode zijn af te lezen in de tabel op de volgende twee pagina's. Alle dertig vragen van B03-B05 en B07-B09 zijn tegelijk in de analyse meegenomen, omdat de relatie tussen de radioluistertijd en de luistertijden van afzonderlijke zenders niet bijzonder interessant geacht wordt. Overigens is het ook mogelijk de methode op de twee vragenblokken afzonderlijk toe te passen, wat geen wezenlijk andere resultaten oplevert. De analyse is voor elke etnische groep afzonderlijk uitgevoerd. Niet-radioluisteraars zijn buiten de analyse gehouden: zij scoren op alle vragen automatisch een nul en dat blijft zo. In de tabel zijn behalve de aantallen valide scores ook de resultaten (gemiddelden of percentages) af te lezen, inclusief die van de niet-luisteraars. Met deze tabel willen we slechts een algemene indruk geven van de gevolgen van de toepassing van de EM-methode. Om die reden is geen onderscheid gemaakt tussen etnische groepen. Na toepassing van de EM-methode blijven er slechts twee respondenten over waarvan geen luistertijden of marktaandelen te berekenen zijn. Het gaat hier om de respondenten die beide vragenblokken hadden overgeslagen.

Effect van toepassing EM-methode op de gegevens over radiobeluistering

		zonder EM		met EM	
		resultaat	N	resultaat	N
B01	Wel eens radioluisteren (%) aantal radioluisteraars	58,7	1913 1123	58,7	1913 1123
B03	Radio doordeweeks				
	Wel eens doordeweeks (%)	55,2	1895	55,6	1911
	Aantal dagen per week	2,2	1828	2,2	1911
	Luistertijd op dagen waarop men luistert	90,6	1828	93,6	1911
B04	Radio op zaterdag				
	Wel eens op zaterdag (%)	36,3	1880	36,8	1911
	Aantal zaterdagen per maand	1,0	1805	1,1	1911
	Luistertijd op zaterdagen waarop men luistert	49,4	1814	51,5	1911
B05	Radio op zondag				
	Wel eens op zondag (%)	33,1	1881	33,6	1911
	Aantal zondagen per maand	0,9	1812	1,0	1911
	Luistertijd op zondagen waarop men luistert	44,4	1817	46,2	1911
	Luistertijd radio (minuten per dag)				
	Luistertijd radio (minuten per dag)	65,3	1723	68,8	1911
B07	Wel eens luisteren naar zenders				
	landelijke publieke radiozenders (%)	21,5	1888	21,7	1911
	landelijke commerciële zenders (%)	41,1	1881	41,5	1911
	lokale of regionale zenders (%)	15,3	1853	15,6	1911
	kleine particuliere zenders in eigen taal (%)	8,6	1844	8,8	1911
	T/M/S/A/C radiostations (%)	28,1	1887	28,3	1911
	Engelstalige zenders (%)	6,2	1857	6,3	1911
	Franstalige zenders (%)	1,4	1840	1,5	1911
B08	Dagen per week				
	landelijke publieke radiozenders	0,9	1883	0,7	1911
	landelijke commerciële zenders	1,8	1861	1,6	1911
	lokale of regionale zenders	0,6	1830	0,4	1911
	kleine particuliere zenders in eigen taal	0,4	1834	0,2	1911
	T/M/S/A/C radiostations	1,1	1858	1,0	1911
	Engelstalige zenders	0,2	1842	0,1	1911
	Franstalige zenders	0,0	1834	0,0	1911
B09	Minuten per luisterdag				
	landelijke publieke radiozenders	20,8	1827	21,2	1911
	landelijke commerciële zenders	57,5	1771	60,5	1911
	lokale of regionale zenders	12,3	1794	13,0	1911
	kleine particuliere zenders in eigen taal	7,8	1803	8,3	1911
	T/M/S/A/C radiostations	27,4	1817	28,7	1911
	Engelstalige zenders	4,1	1836	4,2	1911
	Franstalige zenders	0,4	1834	0,4	1911

	zonder EM		met EM	
	resultaat	N	resultaat	N
calculatie Luistertijd zenders (minuten per week)				
landelijke publieke radiozenders	82,5	1824	74,8	1911
landelijke commerciële zenders	256,9	1767	253,9	1911
lokale of regionale zenders	42,4	1789	36,6	1911
kleine particuliere zenders in eigen taal	27,1	1800	24,5	1911
T/M/S/A/C radiostations	113,9	1801	108,2	1911
Engelstalige zenders	12,8	1826	11,1	1911
Franstalige zenders	1,1	1832	0,5	1911
niet genoemde zenders	1,8	1633	1,8	1911
calculatie Totaal zenders per week				
Totale luistertijd radiozenders per week	493,2	1633	511,4	1911
calculatie Marktaandeel zenders (radioluisteraars)				
landelijke publieke radiozenders	16,0	844	15,1	1122
landelijke commerciële zenders	44,1	844	46,9	1122
lokale of regionale zenders	7,3	844	6,4	1122
kleine particuliere zenders in eigen taal	3,1	844	2,7	1122
T/M/S/A/C radiostations	23,1	844	23,9	1122
Engelstalige zenders	2,3	844	2,0	1122
Franstalige zenders	0,2	844	0,2	1122
niet genoemde zenders	3,9	844	2,9	1122

Toepassing EM-methode:

- alle bij B03-B05 en B07-B09 genoemde variabelen in één blok
- analyse uitgevoerd per etnische groep
- niet-radioluisteraars zijn buiten de analyse gehouden (resultaat is en blijft hier altijd 0)

Resultaten in de tabel:

- resultaten (gemiddelde of percentage) en aantallen (N) zonder of met EM
- gewogen op sekse * leeftijd (5) en opleidingsniveau (4 en bij Chinezen 3) met steekproefgroottecorrectie
- vijf etnische groepen samen
- inclusief niet-radioluisteraars (behalve uiteraard bij marktaandelen)

Vragen over mate van integratie

Bij rubriek H, die veel items van de integratieschalen bevat, is geen gebruik gemaakt van de EM-methode om ontbrekende waarden in te vullen. Voor zover er gekeken wordt naar de resultaten van afzonderlijke items is het bij dit soort attitude-achtige vragen belangrijk te weten hoeveel mensen geen antwoord gaven. Toch konden voor alle respondenten integratiescores berekend worden (zie deel 6 van deze bijlage). Om die berekening in alle gevallen te kunnen maken zijn de scores op de afzonderlijke items eerst gestandaardiseerd, zodat het gemiddelde overal 0 is en de spreiding overal even groot. Hiermee werd niet alleen bereikt dat alle items – ongeacht de mate waarin de scores uiteenlopen en dus ook ongeacht het schaalbereik – even zwaar meetellen, maar ook dat ontbrekende scores geen problemen opleverden: de mate van integratie kan dan met behulp van de overige items berekend worden.

DEEL 5. BELANGRIJKSTE VARIABELEN

Dit deel van de bijlage bevat een lijst met de belangrijkste in dit rapport gebruikte variabelen: het hoofdstuk waarin de resultaten besproken zijn (hdst.) en vragen waarop ze gebaseerd zijn (vraagnummers). Waar nodig worden de variabelen daarna toegelicht.

Variabelen

	<u>hdst.</u>	<u>vraagnummer(s)</u>
ACHTERGRONDKENMERKEN		
1	Leeftijd	2 A 1
2	Geslacht (1=man 2=vrouw)	2 A 2
3	Respondent in het buitenland geboren (eerste generatie)	2 A 5
4	Opleidingsniveau	2 K 16-23
5	Verblijfsduur in Nederland (vierdeling)	2 A 10
6	Leeftijd waarop respondent in Nederland is komen wonen (4-deling)	2 A 10 en 1
7	Nationaliteit (1=Nederlands 2=dubbel 3=buitenlands)	2 A 11
8	Partner in het buitenland geboren	2 A 7
9	Sociaal-economische klasse (respondent hoofdkostwinner)	2 K
10	Aantal uren betaald werk hoofdkostwinner	2 K 2 of 9
11	Betekenis godsdienst	2 H 23,25
12	Godsdienst of levensbeschouwelijke overtuiging	2 H 24
13	Religie: 1. Rooms Katholiek	2 H 24
14	2. Christelijke religie excl. RK	2 H 24
15	3. Islam	2 H 24
16	4. Hindoeïsme	2 H 24
17	5. Boeddhisme	2 H 24
18	6. andere godsdienst of levensbeschouwelijke overtuiging	2 H 24
INTEGRATIE		
19	Integratie algemeen	2 6 subschalen
20	1. Beheersing en gebruik Nederlandse taal	2 H 6-9
21	2. Kennis met betrekking tot de Nederlandse samenleving	2 E 4 (abcde)
22	3. Onderschrijven "Nederlandse" normen	2 H 21 (bdeg) H 26 (abcd)
23	4. Sociale contacten met Nederlanders	2 H 16-18
24	5. Nederlandse identiteit	2 H 10-13
25	6. Motivatie m.b.t. integratie	2 H 21 (acf)
EXTRA VARIABELEN IN VERBAND MET INTEGRATIE		
26	Nederlands moedertaal (taal op zesjarige leeftijd)	2 H 1
27	Nu thuis Nederlands spreken	2 H 2
28	Goed Nederlands spreken en verstaan volgens interviewer	2 L 5-6
29	Alfabetisering (Nederlands of taal herkomstland)	2 H 3-6
30	Taalvaardigheid taal herkomstland	2 H 3-5
31	Woonomgeving (1=vooral buitenl. 2=even veel 3=vooral Ned.)	2 H 20
32	Aantal keer laatste zes jaar in herkomstland geweest	2 H 14
33	Nederlandse inburgeringscursus of taallessen gevolgd	2 K 24

	<u>hdst.</u>	<u>vraagnummer(s)</u>
MEDIAVARIABLEN		
1	Kabelaansluiting	3 J 6,14
2	Schotel	3 J 12-14
3	Videorecorder	3 J 22
4	DVD-speler	3 J 21
5	Computer	3 J 20
6	Vaste telefoonlijn	3 J 18
7	Mobiele telefoon in huis	3 J 18
8	Prijs stellen op overheidsinformatie	4 F 24
9	Voorkeur voor overheidsinformatie in eigen taal	4 F 27
10	Bekendheid met Postbus 51 (1=niet 2=geholpen 3=spontaan)	4 F 7,8,11
11	Afgelopen jaar folder of brochure Rijksoverheid ingezien	4 F 12,15
12	1. belastingen (onderwerp bekeken folder/brochure)	4 F 21
13	2. invoering Euro	4 F 21
14	3. huren en kopen van huizen	4 F 21
15	4. gezondheid en zorg	4 F 21
16	5. regels die met werken te maken hebben	4 F 21
17	6. milieu	4 F 21
18	Waardering voor overheidsinformatie (rapportcijfer)	4 F 22
19	Wel eens radioluisteren	5 B 1
20	Wel eens televisie kijken	6 C 1
21	Wel eens kranten of tijdschriften lezen	7 D 1
22	Wel eens gebruik maken van internet	8 G 2
23	Wel eens luisteren naar cd's e.d.	5 B 32
24	Wel eens kijken naar video/dvd	6 C 1-4
25	Luistertijd radio (bij radioluisteraars)	5 B 1-5
26	Kijktijd televisie (excl. video/dvd) (bij kijkers)	6 C 1-5
27	Leestijd kranten en tijdschriften (bij lezers)	7 D 1-3
28	Gebruiksduur internet (bij gebruikers)	8 G 1-6
29	Luistertijd cd's e.d. (bij luisteraars)	5 B 32-34
30	Kijktijd video/dvd (bij kijkers)	6 C 1-5
31	Deel luistertijd besteed aan radiozenders herkomstland	5 (9) B 7-9
32	Deel kijktijd besteed aan televisiezenders herkomstland	6 (9) C 14-16
33	Deel leestijd besteed aan kranten/tijdschriften herkomstland	7 (9) D 4-6
34	Deel internettijd besteed aan informatie/contacten herkomstland	8 (9) G 10
35	Website omroeporganisatie herkomstland bezocht	8 G 13
36	Op hoogte van lokale/regionale radio-uitzendingen voor groep	5 B 29
37	Luisterfrequentie lokale/regionale uitzendingen voor groep	5 B 30-31
38	Op de hoogte van lokale/regionale tv-uitzendingen voor groep	6 C 22
39	Kijkfrequentie lokale/regionale uitzendingen voor groep	6 C 24-22
40	Frequentie overschakelen wegens opvattingen of levensovertuiging	6 C 10
41	<i>Te weinig buitenlanders op Nederlandse tv</i>	6 C 11
42	<i>Buitenlanders negatiever in beeld gebracht op Nederlandse tv</i>	6 C 12-13

43	Kennis omtrent internet	8	G 1
44	1. niet gericht surfen (frequentie internetactiviteiten)	8	G 7
45	2. gericht informatie zoeken	8	G 7
46	3. e-mailen	8	G 7
47	4. chatten	8	G 7
48	5. newsgroup	8	G 7
49	6. downloaden muziekbestanden/MP3's	8	G 7
50	7. downloaden andere bestanden	8	G 7
51	8. producten bestellen	8	G 7

Toelichting

De bij de antwoordmogelijkheden behorende scores hoeven niet overeen te komen met de nummers in de vragenlijst: welke antwoordmogelijkheid de hoogste en welke de laagste score krijgt is in het algemeen uit de omschrijving van de variabele af te leiden. Bij sommige variabelen is het niet zonder meer duidelijk welke niveaus onderscheiden zijn, hoe de variabele is samengesteld of wie er wel en wie er geen score krijgen. Voor de variabele "chatten" (frequentie waarmee men dit doet) is bijvoorbeeld niet duidelijk of mensen die nooit internet gebruiken hier helemaal geen score krijgen (omdat de vraag wat ze op internet doen niet van toepassing is) of dat ze hier score 1 krijgen (omdat het feit dat ze nooit internet gebruiken impliceert dat ze ook nooit chatten). In al dit soort gevallen geven we hieronder een toelichting.

ACHTERGRONDKENMERKEN

- 2 (Geslacht): (1) man, (2) vrouw.
- 5 (Verblijfsduur in Nederland): (1) 0-6 jaar in Nederland, (2) 7-12 jaar in Nederland, (3) 13 of meer jaar in Nederland, (4) geboren in Nederland.
- 6 (Leeftijd waarop respondent in Nederland is komen wonen): (1) geboren in Nederland, (2) op 6-jarige leeftijd of jonger naar Nederland, (3) op 7-12-jarige leeftijd naar Nederland, (4) op 13-jarige leeftijd of ouder naar Nederland.
- 9 (Sociaal-economische klasse): alleen voor respondenten die zelf hoofdkostwinner zijn.
- 11 (Betekenis godsdienst): schaal gebaseerd op de vraag hoe vaak men een gebedshuis (kerk, moskee, tempel of synagoge) voor een godsdienstige bijeenkomst bezoekt (H22-23) én op de rechtstreeks gestelde vraag in hoeverre de godsdienst of levensbeschouwing in het dagelijks leven van de respondent een belangrijke rol speelt (H25).

INTEGRATIE

- 19-25 (Integratie): zie deel 6 van deze bijlage.

EXTRA VARIABELEN IN VERBAND MET INTEGRATIE

- 26-27 (Moedertaal resp. tegenwoordig thuis gesproken taal): (1) geen Nederlands, (2) Nederlands tweede taal, (3) Nederlands eerste taal, (4) Nederlands enige taal.
- 28 (Goed Nederlands spreken en verstaan volgens interviewer): Gemiddelde na standaardisering van score op vierpuntsschaal (1=sprekt en verstaat Nederlands helemaal niet goed, 2=een beetje, 3=redelijk goed, 4=heel goed) en rapportcijfer.

MEDIAVARIABELEN

- 1-7 (Kabel en schotel): betreft alleen mensen die thuis een televisietoestel hebben.
- 8 (Op prijs stellen overheidsinformatie): (1) stelt dit niet op prijs (2) het laat de respondent onverschillig, (3) stelt dit enigszins op prijs, (4) stelt dit zeer op prijs.

- 9 (Voorkeur voor overheidsinformatie in eigen taal): alleen voor mensen die deze informatie op prijs stellen.
- 10 (Bekendheid met Postbus 51): (1) ook na uitleg (F11) niet bekend met Postbus 51, (2) na uitleg bekend, (3) geeft spontaan correcte omschrijving van Postbus 51 (F08).
- 12-17 (Al dan niet geraadpleegd hebben van folders en brochures over bepaalde onderwerpen): hierbij zijn mensen die helemaal nooit overheidsinformatie raadplegen *niet* buiten beschouwing gelaten.
- 25-30 (Radioluistertijd, televisiekijktijd, leestijd, internettijd, luistertijd cd's e.d., kijktijd video/dvd): het gaat hier om de gebruikstijden van de ondervraagden die het medium wel eens gebruiken
- 31-34 (Deel luistertijd besteed aan radiozenders herkomstland e.d.): uiteraard alleen van toepassing voor mensen die het medium wel eens gebruiken. Berekening 34 (Deel internettijd besteed aan informatie/contacten herkomstland): zie 9.2.
- 36-39 (Op de hoogte van lokale/regionale radio- respectievelijk televisie-uitzendingen voor de etnische groep en de luisterfrequentie): alleen voor mensen waar deze in de woonplaats worden uitgezonden. De luister- en kijkfrequentie betreft alleen mensen die op de hoogte zijn van het aanbod.
- 40-42 (vragen over de beoordeling van het aanbod van de Nederlandse tv): betreft uiteraard alleen mensen die wel eens televisie kijken.
- 44-51 (internetactiviteiten): betreft alleen mensen die minstens eens per maand gebruik maken van internet.

DEEL 6. SCHAALCONSTRUCTIE INTEGRATIESCHALEN

Zes integratiedimensies

In totaal zijn er ongeveer dertig vragen gesteld die te maken hebben met de mate waarin men geïntegreerd is in de Nederlandse samenleving. Op grond van factoranalyses en inhoudelijke argumenten kunnen hierin zes dimensies onderscheiden worden:

1. *Beheersing en gebruik van de Nederlandse taal*

In vraag H6 gaven de respondenten aan hoe goed ze Nederlands (a) verstaan, (b) spreken, (c) lezen, en (d) schrijven. Verder is gevraagd hoeveel problemen zij ondervinden bij het voeren van wat officiëlere gesprekken, zoals overleg met een huisarts, een leraar op school of een ambtenaar aan het loket: verlopen deze probleemloos, kost het voeren van deze gesprekken wat moeite of hebben de respondenten daar hulp van anderen bij nodig (H8)? Een vergelijkbare vraag is gesteld ten aanzien van het lezen van bijvoorbeeld ondertitels, folders of krantenartikelen: gaat dit probleemloos, kost het wat moeite of lukt het meestal niet (H9)? Ten slotte is de respondenten gevraagd hoeveel dagen per week ze Nederlands spreken (H7).

2. *Kennis met betrekking tot Nederlandse samenleving*

De respondenten gaven aan in hoeverre zij ervan op de hoogte zijn (1) hoe Nederlanders over tal van zaken in het dagelijkse leven denken, (2) hoe de gemiddelde Nederlander woont, leeft en werkt, (3) hoe het in Nederland toegaat op scholen, ziekenhuizen, gemeentelijke instellingen en andere instanties waar burgers wel eens mee te maken hebben, (4) wat in dit land volgens allerlei regels en wetten wel en niet is toegestaan, en (5) hoe het zit met de landelijke politiek (E4). Er is niet getoetst over hoeveel kennis zij werkelijk beschikken: het gaat erom hoe zij dit zelf ervaren.

3. *Onderschrijven "Nederlandse" normen*

Om na te gaan in hoeverre de respondenten van de verschillende etnische groepen "Nederlandse" normen onderschrijven is gebruik gemaakt van acht stellingen: (1) *Een vrouw moet stoppen met werken als ze een kind krijgt*, (2) *Bejaarde ouders kunnen beter bij hun kinderen wonen dan in het bejaardenhuis*, (3) *In Nederland gaan mannen en vrouwen te vrij met elkaar om*, (4) *Als bij verkiezingen alleen het gezinshoofd zou mogen stemmen is dat voldoende*, (5) *In Nederland hebben journalisten te veel vrijheid om te schrijven en te zeggen wat ze willen*, (6) *Kinderen behoren naar een school te gaan die aansluit bij het geloof van hun ouders*, (7) *Het zou vervelend zijn als één van mijn kinderen zou willen trouwen met iemand met een ander geloof*, en (8) *Het is jammer dat in het dagelijkse leven in Nederland steeds minder met religie rekening wordt gehouden* (item b, d, e, g van H21 en item a, b, c, d van H26). Voor al deze stellingen geldt dat ze in strijd zijn met dominante opvattingen in Nederland of minder goed passen in een liberale, gesecculariseerde en individualistische samenleving. Daarom veronderstellen wij dat respondenten meer

geïntegreerd zijn in de Nederlandse samenleving naarmate ze afwijzender tegenover deze stellingen staan.

4. *Sociale contacten met Nederlanders*

Om na te gaan hoe intensief het contact met Nederlanders is werd gevraagd (1) hoe vaak men in het dagelijkse leven met Nederlanders omgaat, (2) of men wel eens bij Nederlanders op bezoek gaat en, zo ja, hoe vaak dat gebeurt, en (3) hoe vaak het omgekeerde gebeurt, dat wil zeggen dat een Nederlander bij de respondent op bezoek komt (H16-18).

5. *Nederlandse identiteit*

Het gaat hier om de mate waarin de respondent zichzelf met Nederland verbonden voelt. Omdat iemand zich heel wel Nederlander én Turk, Marokkaan, Surinamer, Antilliaan of Chinees kan voelen, zijn hier om te beginnen twee vragen over gesteld (H10-H11). Voor Turken luidde de eerste vraag bijvoorbeeld: *Voelt u zich voor het merendeel Turk, half Turk, een beetje Turk of geen Turk?* De tweede vraag luidde voor iedereen als volgt: *Voelt u zich voor het merendeel een Nederlander, half Nederlander, een beetje Nederlander of geen Nederlander?* Verder is gevraagd naar de mate waarin de respondenten denken door anderen als Turk, Marokkaan, Surinamer, Antilliaan of Chinees gezien te worden (H13). Tot slot is aan de respondenten gevraagd in hoeverre zij verwachten de rest van hun leven in Nederland te blijven wonen (H12).

6. *Motivatie met betrekking tot integratie*

Hierbij gaat het om drie vragen (item a, c en f van H21): (1) In hoeverre is Nederland een land waar men zich echt thuisvoelt? (2) Hoe belangrijk vindt men het om veel van Nederland te weten? en (3) Hoe belangrijk vindt men het om met Nederlanders om te gaan?

De samenhang van de dimensies is zodanig dat een algemene integratieschaal geconstrueerd kon worden.

Schaalconstructie en onderlinge samenhang

Per dimensie is de mate van integratie bepaald door de scores op afzonderlijke items te middelen, waar nodig na "ompoling" (wanneer een lage score wijst op een hoge integratie). De scores zijn eerst gestandaardiseerd, zodat bij elk item het gemiddelde 0 is en de spreiding overal even groot, om te bewerkstelligen dat alle items – ongeacht de mate waarin de scores uiteenlopen en dus ook ongeacht het schaalbereik – even zwaar meetellen en ontbrekende scores geen problemen opleveren. Ook het resultaat van deze middeling is weer gestandaardiseerd om de zes integratieschalen onderling beter te kunnen vergelijken. Op dezelfde wijze is uit de zes schalen de algemene integratiescore berekend. In deze combinatieschaal tellen dus alle zes de genoemde aspecten even zwaar mee. Het onderstaande overzicht geeft informatie over de betrouwbaarheid van de schalen, met Cronbach's alfa als maat voor de interne consistentie.

interne consistentie integratieschalen	aantal items	Cronbach's α totaal/groepen
1. beheersing en gebruik Nederlandse taal	7	0,97 (van 0,89 tot 0,98)
2. kennis Nederlandse samenleving	5	0,84 (van 0,81 tot 0,93)
3. onderschrijven "Nederlandse" normen	8	0,70 (van 0,58 tot 0,72)
4. sociale contacten met Nederlanders	3	0,83 (van 0,75 tot 0,87)
5. Nederlandse identiteit	4	0,67 (van 0,61 tot 0,76)
6. motivatie met betrekking tot integratie	3	0,59 (van 0,52 tot 0,69) ¹
algemene integratieschaal	30 (6 schalen)	0,70 (van 0,46 tot 0,82) ²

¹ De schaal *motivatie met betrekking tot integratie* is het zwakst bij de Chinezen: $\alpha=0,52$.

² Algemene integratieschaal is zwak bij de Surinamers: $\alpha=0,47$. Bij andere groepen boven 0,60.

De interne consistentie van de algemene integratieschaal is bij de Surinamers gering (Cronbach's alfa bedraagt 0,47) en bij de Chinezen niet al te hoog (0,60). Daar staat tegenover dat in deze schaal uiteenlopende dimensies van integratie aan bod komen, zodat hiermee een evenwichtig beeld gegeven kan worden van het effect van de mate van integratie op mediagedrag.

Samenhang integratiedimensies

In onderstaande tabel is voor de totale groep ondervraagden en voor de afzonderlijke etnische groepen aangegeven hoe de verschillende integratiedimensies onderling samenhangen en ook hoe de algemene integratieschaal samenhangt met de zes deelschalen. Hieruit komt naar voren dat alleen bij de Marokkanen de motivatie met betrekking tot integratie samenhangt met het onderschrijven van "Nederlandse" normen. Verder blijkt dat de schaal met betrekking tot de beheersing en het gebruik van de Nederlandse taal weinig doet bij de Surinamers, omdat zij in dit opzicht weinig problemen hebben. Dit verklaart voor een deel waarom de betrouwbaarheid van de algemene integratieschaal bij Surinamers veel lager is dan bij de andere etnische groepen.

Integratieschalen: correlatiecoëfficiënten		1	2	3	4	5	6	7
TOTAAL	1. beheersing en gebruik Nederlandse taal		0,42	0,32	0,49	0,24	0,12	0,68
	2. kennis Nederlandse samenleving	0,42		0,18	0,39	0,24	0,25	0,65
	3. onderschrijven "Nederlandse" normen	0,32	0,18		0,33	0,24	0,07	0,56
	4. sociale contacten met Nederlanders	0,49	0,39	0,33		0,38	0,37	0,77
	5. Nederlandse identiteit	0,24	0,24	0,24	0,38		0,34	0,63
	6. motivatie m.b.t. integratie	0,12	0,25	0,07	0,37	0,34		0,56
	7. ALGEMENE INTEGRATIESCHAAL	0,68	0,65	0,56	0,77	0,63	0,56	
TURKEN	1. beheersing en gebruik Nederlandse taal		0,49	0,13	0,50	0,28	0,15	0,69
	2. kennis Nederlandse samenleving	0,49		0,12	0,43	0,26	0,24	0,69
	3. onderschrijven "Nederlandse" normen	0,13	0,12		0,24	0,21	-0,02	0,43
	4. sociale contacten met Nederlanders	0,50	0,43	0,24		0,40	0,32	0,77
	5. Nederlandse identiteit	0,28	0,26	0,21	0,40		0,33	0,65
	6. motivatie m.b.t. integratie	0,15	0,24	-0,02	0,32	0,33		0,53
	7. ALGEMENE INTEGRATIESCHAAL	0,69	0,69	0,43	0,77	0,65	0,53	
MAROKKANEN	1. beheersing en gebruik Nederlandse taal		0,48	0,47	0,52	0,39	0,31	0,74
	2. kennis Nederlandse samenleving	0,48		0,35	0,47	0,33	0,46	0,72
	3. onderschrijven "Nederlandse" normen	0,47	0,35		0,46	0,49	0,36	0,71
	4. sociale contacten met Nederlanders	0,52	0,47	0,46		0,56	0,52	0,80
	5. Nederlandse identiteit	0,39	0,33	0,49	0,56		0,45	0,72
	6. motivatie m.b.t. integratie	0,31	0,46	0,36	0,52	0,45		0,71
	7. ALGEMENE INTEGRATIESCHAAL	0,74	0,72	0,71	0,80	0,72	0,71	
SURINAMERS	1. beheersing en gebruik Nederlandse taal		0,14	0,18	0,17	0,04	-0,03	0,33
	2. kennis Nederlandse samenleving	0,14		0,07	0,12	0,11	0,21	0,51
	3. onderschrijven "Nederlandse" normen	0,18	0,07		0,11	0,06	-0,07	0,41
	4. sociale contacten met Nederlanders	0,17	0,12	0,11		0,26	0,34	0,65
	5. Nederlandse identiteit	0,04	0,11	0,06	0,26		0,23	0,60
	6. motivatie m.b.t. integratie	-0,03	0,21	-0,07	0,34	0,23		0,59
	7. ALGEMENE INTEGRATIESCHAAL	0,33	0,51	0,41	0,65	0,60	0,59	
ANTILLIANEN	1. beheersing en gebruik Nederlandse taal		0,38	0,18	0,34	0,21	0,17	0,50
	2. kennis Nederlandse samenleving	0,38		0,18	0,41	0,25	0,25	0,64
	3. onderschrijven "Nederlandse" normen	0,18	0,18		0,24	0,27	-0,03	0,48
	4. sociale contacten met Nederlanders	0,34	0,41	0,24		0,45	0,40	0,76
	5. Nederlandse identiteit	0,21	0,25	0,27	0,45		0,41	0,74
	6. motivatie m.b.t. integratie	0,17	0,25	-0,03	0,40	0,41		0,62
	7. ALGEMENE INTEGRATIESCHAAL	0,50	0,64	0,48	0,76	0,74	0,62	
CHINEZEN	1. beheersing en gebruik Nederlandse taal		0,36	0,22	0,53	0,35	0,07	0,77
	2. kennis Nederlandse samenleving	0,36		0,00	0,35	0,27	0,14	0,62
	3. onderschrijven "Nederlandse" normen	0,22	0,00		0,19	0,00	-0,10	0,37
	4. sociale contacten met Nederlanders	0,53	0,35	0,19		0,18	0,29	0,73
	5. Nederlandse identiteit	0,35	0,27	0,00	0,18		0,19	0,55
	6. motivatie m.b.t. integratie	0,07	0,14	-0,10	0,29	0,19		0,44
	7. ALGEMENE INTEGRATIESCHAAL	0,77	0,62	0,37	0,73	0,55	0,44	

DEEL 7. REFERENTIEGEGEVENS

(a) Vergelijking met (de rest van) de Nederlandse bevolking

Ter vergelijking is in de periode van 29 november 2001 tot 6 december 2001 tevens een steekproef van de autochtone Nederlandse bevolking van 13 jaar en ouder telefonisch benaderd. Er is hen is een deel van de vragen voorgelegd die ook aan de etnische minderheden zijn gesteld. Het onderzoek vond plaats binnen een panel van KLO-Onderzoek. Het panel is zodanig opgezet dat het representatief geacht mag worden voor de Nederlandse bevolking van 15 jaar en ouder. Er is gestratificeerd op een matrix van 18 cellen op basis van leeftijd x geslacht x opleiding. Allochtone respondenten zijn achteraf uit de steekproef gehaald om in het onderzoek de vijf etnische groepen te kunnen vergelijken met autochtone Nederlanders (n=550).

Naast dit telefonisch onderzoek is ook gebruik gemaakt van de volgende bronnen om etnische groepen te kunnen vergelijken met de Nederlandse bevolking als geheel:

- Gegevens (2002) van het kijkonderzoek van SKO (Stichting KijkOnderzoek).
- Het met het kijkonderzoek van SKO samenhangende Establishment Survey. Doel van dit door Intomart uitgevoerde survey is het in kaart brengen van huishoudkenmerken die met televisie te maken hebben. Tevens levert dit onderzoek adressen en potentiële nieuwe panelleden voor het Kijkonderzoek-panel. In mei 2002 werden 6.310 huishoudens ondervraagd.
- Radiobasisonderzoek KLO 2001, telefonisch/schriftelijk/*online* onderzoek onder Nederlanders van 13 jaar en ouder, n=4584.
- Leefstijlonderzoek KLO 2002, onderzoek, deels schriftelijk deels via internet, onder 3357 personen van 13 jaar en ouder.
- CBS-statistieken 2002 (stand op 1-1-2002).

Wanneer resultaten van Nederlanders worden genoemd zijn deze meestal afkomstig uit het eerstgenoemde referentie-onderzoek, dat wil zeggen uit de telefonische enquête onder 550 autochtone Nederlanders. Als dat niet zo is wordt dat in het rapport aangegeven.

(b) Vergelijking met eerdere jaren

Vergelijkbaar onderzoek is in het verleden door Bureau Veldkamp verricht in 1998, 1995, 1992, 1989 en 1986. Waar mogelijk worden resultaten van 2002 vergeleken met resultaten uit 1998 en soms ook met die van eerdere jaren. Hierbij moeten de volgende kanttekeningen worden gemaakt:

- Omdat de methode in het onderzoek van 2002 op een aantal punten is gewijzigd zijn de uitkomsten niet zonder meer te vergelijken met de uitkomsten uit eerdere onderzoeken. Zo kunnen resultaten afwijken vanwege verandering van vraagstelling.
- Afwijkingen kunnen ook veroorzaakt worden doordat het onderzoek in 2002 door een ander bureau is uitgevoerd. Dit houdt in dat er verschillen kunnen zijn in de verwerking van de data (correcties op onjuiste doorverwijzingen, corrigeren van inconsequenties in de data etc.) en de berekeningen (bijvoorbeeld kijktijd: deze is samengesteld op basis van negen vragen. Elke vraag bevat ontbrekende antwoorden, weet niet scores en scores die te hoog zijn en moeten worden gecorrigeerd. Omdat niet bekend is hoe het vorige bureau dit heeft gedaan, kunnen verschillen optreden).
- Ook meer algemene aspecten als periode van ondervraging zijn van belang als het gaat om een vergelijking tussen het onderzoek van 2002 en eerdere jaren. Het veldwerk in 2002 werd uitgevoerd in een periode waarin er maatschappelijk gezien veel veranderde: aanslag op het WTC, opkomst van de LPF, moord op Pim Fortuyn etc. Dit heeft invloed gehad op de verhouding tussen islamitische bevolkingsgroepen en Nederlanders maar ook op de verhoudingen binnen de groepen. Vooral bij de islamitische groepen (Turken en Marokkanen) valt niet uit te sluiten dat dit effect heeft gehad op de beantwoording van vragen die samenhangen met bijvoorbeeld de mate van integratie en mediagedrag.
- Ook seizoensinvloeden spelen een rol. Het veldwerk werd in 1998 uitgevoerd in de wintermaanden (november-februari), in 2002 werd er een heel jaar geïnterviewd (om precies te zijn van oktober 2001 tot en met november 2002). In de winter wordt meer televisie gekeken en naar de radio geluisterd dan in de rest van het jaar.
- Ten slotte is van belang dat de steekproeven uit vorige onderzoeken relatief klein waren (150 personen per etnische groep), wat betekent dat de steekproefmarges groter zijn dan die van het onderzoek in 2002 (n=400 per groep). Bovendien zijn de resultaten in eerdere jaren niet gewogen, ondanks afwijkingen van de steekproef op kenmerken als geslacht, leeftijd en opleidingsniveau.
- Vergelijkingen met de resultaten van voorgaande jaren kunnen alleen worden gemaakt op gegevens vanaf 18 jaar, toentertijd de ondergrens voor de leeftijd van ondervraagde respondenten.

DEEL 8. ANALYSE EN RAPPORTERING

Tabellen

- Als percenteringsbasis is steeds het aantal vermeld voor wie de vraag van toepassing is. Door afronding kunnen in de tabellen de totaalpercentages afwijken van 100%. Een '0' in de tabellen betekent een percentage kleiner dan 0,5% en een percentage van 0 wordt weergegeven door een streepje (-).
- Ten onrechte niet ingevulde antwoorden zijn zoveel mogelijk buiten de tabellen gehouden. Als er te veel waren is daar een correctie op uitgevoerd (zie deel 4 van deze bijlage).
- Bepaalde gegevens zijn weergegeven voor jongeren en ouderen. Met jongeren worden respondenten jonger dan 35 jaar bedoeld en met ouderen respondenten van 35 jaar en ouder.

Toetsing

Er is getoetst op de volgende verschillen:

- tussen groepen onderling;
- binnen groepen, waarbij het ging om diverse kenmerken, m.n. geslacht, leeftijd, opleiding, generatie en mate van integratie;
- tussen 2002 en 1998 (voor zover mogelijk: zie deel 7 van deze bijlage).

Bij deze toetsing is gebruik gemaakt van t-toetsen en correlaties, waarbij nominale variabelen zijn opgesplitst in dummy's. Alle genoemde verschillen tussen en binnen de groepen met betrekking tot geslacht, leeftijd, opleiding, generatie en mate van integratie zijn statistisch significant. Er is een p-waarde van 0,05 of kleiner gehanteerd om aan te geven of een verschil statistisch significant was. Wanneer meer dan 10% van de gegevens op een schatting gebaseerd is (zie deel 4 van deze bijlage) wordt hier bij toetsing rekening mee gehouden door het criterium voor significantie te verleggen van 0,05 naar 0,01.

Bijlage 2: Vragenlijst

Van alle vragenlijsten behalve de Surinaamse was naast de Nederlandstalige versie een vertaling beschikbaar. In deze bijlage is bij wijze van voorbeeld de Nederlandse versie van de Marokkaanse vragenlijst afgedrukt.

respondentnummer	MEDIA ONDERZOEK ETNISCHE PUBLIEKSGROEPEN 2002 (MEP2001) oktober 2001 Uitvoering NOS KLO in opdracht van NPS, NOS en RVD/DTC	MAROKKANEN_NL
<input type="text"/>		

A GEZINSGEGEVENS *Enq.: Eerst wil ik u wat vragen stellen over u en uw gezin.*

A1	In welke maand van welk jaar bent u geboren?	maand: <input type="text"/>	jaar: 19 <input type="text"/>
A2	<i>Enq.: noteer stilzwijgend geslacht van respondent.</i>	- man	1
		- vrouw	2
A3	Bent u getrouwd of samenwonend met een partner?	- ja; getrouwd/samenwonend	1
		- nee	2 → A5
A4	Woont uw partner wel of niet in Nederland?	- ja; in Nederland	1
		- nee	2

A5 In welk land bent u geboren?	Geboorteland: - Nederland - Turkije - Marokko - Suriname - Antillen/Aruba - China - geen partner - ander land nl.	A5 resp. zelf	A6 ouders resp.	A7 partner zelf	A8 ouders partner
A6 En waar zijn uw ouders geboren? <i>Enq.: maximaal 2 antwoorden.</i>		1	1	1	1
<i>Enq.: Indien respondent partner heeft, stel vraag A7 en A8.</i>		2	2	2	2
A7 In welk land is uw partner geboren?		3	3	3	3
A8 En waar zijn zijn/haar ouders geboren? <i>Enq.: maximaal 2 antwoorden.</i>		4	4	4	4
		5	5	5	5
		6	6	6	6
Noteer vraagnummer en ander land:		n.v.t.	n.v.t.	7	7
		◀8	◀8	◀8	◀8

A9	<i>Enq.: vul in of respondent wel of niet in Nederland is geboren.</i>	- in Nederland geboren	1 → A11
		- niet in Nederland geboren	2

A10	Sinds welk jaar woont u in Nederland? <i>Enq.: vraag eventueel hoeveel jaren de respondent in Nederland woont.</i>	Sinds het jaar: <input type="text"/>	Aantal jaren: <input type="text"/>
-----	---	--------------------------------------	------------------------------------

<i>Enq.: max. 2 antwoorden bij A11 en A12</i>	Nationaliteit: - Nederlandse - Turkse - Marokkaanse - Surinaamse - Antilliaanse/Arubaanse - Chinese - geen partner - andere nationaliteit; nl.	A11: respondent	A12: partner
A11 Welke nationaliteit heeft u?		1	1
<i>Enq.: Indien respondent partner heeft, stel vraag A12</i>		2	2
A12 Welke nationaliteit heeft uw partner?		3	3
		4	4
		5	5
		6	6
Andere nationaliteit respondent:		n.v.t.	7
Andere nationaliteit partner:		◀8	◀8

A13	Uit hoeveel personen bestaat het huishouden waartoe u behoort, uzelf meegerekend? <i>Enq.: zie instructie.</i>	aantal personen: <input type="text"/>
-----	--	---------------------------------------

A14	Heeft u kinderen? (Zo ja:) Hoeveel?		A14 totaal kinderen	A15 kinderen in Nederl.	A16 kinderen thuis
A15	En hoeveel van uw kinderen wonen in Nederland?	geen aantal:	0 → blok B	0	0
A16	En hoeveel kinderen wonen er hier bij u thuis ?		<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>

B RADIO *Enq.: De volgende vragen hebben te maken met het luisteren naar de radio.*

B1	Luistert u wel eens naar de radio? (Zo ja:) Luistert u alleen thuis naar de radio, alleen buitenshuis of doet u beide?	- ja; alleen thuis - ja; alleen buitenshuis - ja; beide - nee; luistert nooit	1 → B3 2 3 4 → B32
----	--	--	-----------------------------

B2	Als u buitenshuis naar de radio luistert, waar luistert u dan vooral? <i>Enq.: maximaal 2 antwoorden.</i>	- op het werk - in de auto - in buurthuis - in sportclub/kantine	1 2 3 4	- in Horeca (café e.d.) - bij anderen thuis - wisselt sterk - elders; namelijk	5 6 7 ◀8
Elders:					

Enq.: Noteer de antwoorden van vraag B3, B4 en B5 in onderstaand schema. Noteer in dagen en uren óf minuten

B3a - c	(a:) Luistert u op doordeweekse dagen wel eens naar de radio? (b: Zo ja:) Op hoeveel dagen per week doet u dat gemiddeld? (c:) Hoe lang luistert u op zo'n doordeweekse dag gemiddeld?
B4a - c	(a:) Luistert u op zaterdag wel eens naar de radio? (b: Zo ja:) Op hoeveel zaterdagen per maand doet u dat gemiddeld? (c:) Hoe lang luistert u op zo'n zaterdag gemiddeld?
B5a - c	(a:) Luistert u op zondag wel eens naar de radio? (b: Zo ja:) Op hoeveel zondagen per maand doet u dat gemiddeld? (c:) Hoe lang luistert u op zo'n zondag dan gemiddeld?

Schema luistertijd radio	B3a, B4a, B5a: luistert		B3b, B4b, B5b: aantal dagen per week/maand gemiddeld				B3c, B4c, B5c: tijd per dag	
	nee	ja	dagen per:	minder dan 1 dag	aantal dagen	w.n. hoeveel	uren	minuten
B3 doordeweeks	1	2	week	0		9		
B4 zaterdag	1	2	maand	0		9		
B5 zondag	1	2	maand	0		9		

B6	Naar welke radiozender(s) luistert u het liefst? <i>Enq.: maximaal drie voorkeurszenders, noteer buitenlandse (t) en andere zender (u) indien van toepassing.</i>				
Radiozenders:	voorkeur	Radiozenders:	voorkeur	Radiozenders:	voorkeur
a. Radio 1	1	i. Yorin FM (vh. Veronica FM)	9	q. Part.lokale/regionale zender	17
b. Radio 2	2	j. Love Radio	10	r. De Concertzender	18
c. Radio 3	3	k. Noordzee Nationaal	11	s. Publieke lok./regionale zender	19
d. Radio 4	4	l. Kink FM	12	t. Buitenlandse zender/ eigen taal, namelijk	20 ▼
e. Radio 747AM (vh. R5)	5	m. Arrow Classic Rock	13	namelijk:	
f. Radio 538	6	n. Colorful Radio	14	u. Andere zender, namelijk	21 ▼
g. Radio 10FM	7	o. Classic FM	15	namelijk:	
h. Sky Radio	8	p. Q the Beat	16	v. w.n./geen voorkeur	22

B7	<p>Enq.: Noteer de antwoorden van vraag B7, B8 en B9 in onderstaand zenderschema.</p> <p>a. Luistert u wel eens naar Radio 1, 2, 3, 4 of 747AM, de landelijke publieke radiozenders uit Hilversum?</p> <p>b. En luistert u wel eens naar de landelijke commerciële zenders zoals Radio 538, Radio 10FM, Sky Radio, Yorin FM of Love Radio? <i>Enq.: vul voorbeelden zonedig aan.</i></p> <p>c. Luistert u naar lokale of regionale zenders? <i>Enq.: zie instructie voor voorbeelden.</i></p> <p>d. Binnen bepaalde regio's zijn ook kleine particuliere zenders te beluisteren. Een deel daarvan richt zich in de eigen taal op specifieke publieksgroepen. Luistert u daar wel eens naar? <i>Enq.: zie instructie voor voorbeelden.</i></p> <p>e. Via een schotelantenne, internet en soms ook via de kabel of buitenantenne zijn Marokkaanse/Arabische radiostations te ontvangen. Luistert u daar wel eens naar?</p> <p>f. Luistert u wel eens naar Engelstalige zenders?</p> <p>g. Luistert u wel eens naar Franstalige zenders?</p>
B8	Enq.: vraag voor elke zendercategorie waar respondent wel eens naar luistert: Op hoeveel dagen van de week luistert u gemiddeld naar (<i>Enq: noem categorie zenders</i>)... en noteer aantal dagen.
B9	En op de dagen dat u daar naar luistert: hoe lang luistert u dan zo al? <i>Enq.: noteer in uren óf minuten.</i>

Zenderschema radio	B7: luistert		B8: luistert per week gemiddeld:			B9: tijd per dag	
	nee	ja	minder dan een dag	aantal dagen	weet niet hoe vaak	uren	minuten
a. Landelijke publieke zenders: Radio 1, 2, 3, 4 en Radio 747AM	1	2	0		9		
b. Landelijke commerciële zenders: Sky Radio, Radio 538, Radio 10FM e.d.	1	2	0		9		
c. Lokale en regionale publieke zenders	1	2	0		9		
d. Lokale en regionale particuliere zenders	1	2	0		9		
e. Arabische of Marokkaanse zenders	1	2	0		9		
f. Engelstalige zenders	1	2	0		9		
g. Franstalige zenders	1	2	0		9		

B10	Kent u het radioprogramma voor Marokkanen getiteld: <i>Nieuws en actualiteiten in het Marokkaans en Berber</i> ? Het wordt van maandag tot en met vrijdag door de NPS vanuit Hilversum op Radio 747AM uitgezonden. Het begint 's avonds om 10 voor 8.	- ja; kent programma - nee	1 2 → B26
B11	Tot eind vorig jaar (= 2000) werd het programma op Radio 5 uitgezonden. Luisterde u destijds wel eens naar dit programma?	- ja; in 2000 geluisterd - nee - weet niet meer	1 2 9
B12	Sinds begin van dit jaar (=2001) wordt het programma op Radio 747AM uitgezonden. Heeft u sindsdien wel eens naar dit programma geluisterd? (Zo ja :) Is dat minstens eens per week het geval geweest, enkele keren per maand of minder vaak?	- ja; minstens eens p/wk - ja; enkele keren p/mnd - ja; minder vaak - ja; weet niet hoe vaak - nee; nooit	1 2 3 4 5
B13	<i>Enq.: Noteer op basis van antwoorden op vraag B11 en B12. Beschouw "weet niet meer" bij B11 als "nee". Respondent heeft naar Nieuws en actualiteiten in het Marokkaans en Berber geluisterd:</i>	- zowel in 2000 als in 2001 - niet in 2000 wel in 2001 - wel in 2000 niet in 2001 - niet in 2000 noch in 2001	1 → B15 2 → B15 3 4 → B26

B14	<i>Enq.: Redenen spontaan laten noemen. Meerdere antwoorden mogelijk. Eventueel doorvragen (Kunt u nog meer redenen noemen?).</i>		Hierna door naar → B26
Vroeger luisterde u wel naar het programma, maar tegenwoordig niet meer. Kunt u ook zeggen waarom niet?		- werk of andere bezigheden	1
<div style="border: 1px solid black; padding: 5px; width: fit-content;">Andere reden:</div>		- kijkt dan meestal naar de televisie	2
		- geen belangstelling meer	3
		- kan de taal niet goed verstaan	4
		- kan het niet meer op de radio vinden	5
		- vergeet steeds om te gaan luisteren	6
		- andere redenen; namelijk	◀7
		- weet geen reden te noemen	9

B15 <i>Enq.:Vraag B15 alleen als B12 code 1 is, ga anders verder naar B16</i> U luistert minstens eens per week naar dit programma: Op hoeveel van de vijf uitzenddagen per week luistert u gemiddeld?	Aantal dagen	1 dag	2 dgn	3 dgn	4 dgn	5 dgn	w.n.
	Doordeweeks:	1	2	3	4	5	9

B16	Als het gaat om de taal waar het programma in gepresenteerd wordt: geeft u dan de voorkeur aan één taal of meerdere talen?	- één taal - meerdere talen - w.n./geen voorkeur	1 2 9 → B26
B17	Aan welke van de volgende talen geeft u dan de voorkeur: Berber, Darizja, Arabisch of Nederlands? <i>Enq.: indien B16 code 2 dan meerdere antwoorden mogelijk</i>	- Berber - Darizja - Arabisch - Nederlands	1 2 3 4

Enq.: Voor Marokkanen vallen vraag B18 tot en met B25 uit; vandaar dat deze vragen ontbreken in deze vragenlijst.

B26	Ik lees u een aantal radioprogramma's voor die tegenwoordig op Radio 747AM, het vroegere Radio 5, worden uitgezonden. Wilt u van elk programma zeggen of u daar wel eens naar luistert?	B26: luistert		B27: aantal gehoord
B27	<i>(Indien luistert:)</i> Hoeveel van de laatste 10 uitzendingen heeft u gehoord? <i>Enq.: noteer aantal in schema. Indien aantal onbekend noteer 99</i>	nee	ja	
a.	Uitzendingen van de Organisatie van Hindoe Media (OHM), die op maandagavond vanaf 21.02 uur in het Nederlands worden uitgezonden.	1	2	☐
b.	Uitzendingen van de Nederlandse Moslim Omroep (NMO), die op dinsdagavond vanaf 21.02 uur in het Nederlands worden uitgezonden.	1	2	☐
c.	Het programma <i>Radio Urbania</i> dat op doordeweekse dagen tussen 18.30 en 19.00 uur in het Nederlands door de NPS wordt uitgezonden.	1	2	☐
d.	Het programma <i>Kayen Rasja</i> dat door de EO op zaterdag vanaf 00.45 uur wordt uitgezonden.	1	2	☐

B28	Locale / regionale radiozenders. <i>Enq.: zie instructie voor locale / regionale radiozenders. Noem woonplaats en omcirkel. U woont in</i>	- Amsterdam	1	- Utrecht	4
		- Rotterdam	2	- Eindhoven	5
		- Den Haag	3	- Enschede	6

B29	<i>Enq.: stel deze vraag alleen indien in de woonplaats van deze respondent doelgroepprogramma's voor deze publieksgroep via een publieke locale of regionale radiozender worden uitgezonden. Zie instructie voor een overzicht. Is dit niet het geval: omcirkel code 3 n.v.t. en ga dan door naar B32.</i>			
	In uw woonplaats worden via de lokale of regionale omroep radioprogramma's uitgezonden die speciaal bedoeld zijn voor Marokkanen. Bent u daarvan op de hoogte?	- ja; op de hoogte - nee; niet op de hoogte - n.v.t; geen aanbod	1 2 → B32 3 → B32	
B30	Luistert u wel eens naar deze programma's voor Marokkanen? (Zo ja:) Is dat minstens eens per week of minder vaak het geval?	- ja; minstens eens p/wk - ja; minder vaak - nee; nooit	1 2 → B32 3 → B32	
B31	Op hoeveel dagen van de week luistert u naar deze programma's? <i>Enq.: indien resp. het aantal dagen niet weet, noteer dan 99.</i>	Aantal dagen: ☐		

B32	Luistert u wel eens naar muziek die op een cassettebandje, een cd of mini-disc staat en die u afspeelt op eigen apparatuur, zoals een cassette recorder, cd-speler of walkman?	- ja; luistert wel - nee; luistert nooit	1 2 → blok C
-----	--	---	-----------------

B33	Op hoeveel dagen van de week luistert u naar muziek, die uzelf afspeelt?	B33: luistert per week gemiddeld:			B34: tijd per dag	
B34	En op de dagen dat u hier naar luistert, hoe lang doet u dat zo al gemiddeld? <i>Enq.: Noteer tijd in uren óf minuten.</i>	minder dan een dag	aantal dagen	weet niet hoe vaak	uren	minuten
		0		9		

C TELEVISIE *Enq.: De volgende vragen hebben te maken met televisie kijken.*

C1	Kijkt u wel eens naar de televisie? (Zo nee:) Kijkt u wel eens naar opnamen die via een videorecorder of DVD-speler worden weergegeven?	- kijkt tv en/of video/dvd - kijkt geheel niet	1 2 → blok D
----	---	---	-----------------

	Enq.: Noteer de antwoorden van vraag C2, C3 en C4 in onderstaand schema. Noteer in dagen en uren óf minuten.		
C2a - d	(a:) Kijkt u op doordeweekse dagen wel eens naar de televisie? (b: Zo ja:) Op hoeveel dagen per week doet u dat gemiddeld? (c:) Hoe lang kijkt u op zo'n doordeweekse dag gemiddeld? (d:) Hoe lang kijkt u daarvan naar video of dvd?		
C3a - d	(a:) Kijkt u op zaterdag wel eens naar de televisie? (b: Zo ja:) Op hoeveel zaterdagen per maand doet u dat gemiddeld? (c:) Hoe lang kijkt u op zo'n zaterdag gemiddeld? (d:) Hoe lang kijkt u daarvan naar video of dvd?		
C4a - d	(a:) Kijkt u op zondag wel eens naar de televisie? (b: Zo ja:) Op hoeveel zondagen per maand doet u dat gemiddeld? (c:) Hoe lang kijkt u op zo'n zondag dan gemiddeld? (d:) Hoe lang kijkt u daarvan naar video of dvd?		

Schema kijktijd televisie	C2a, C3a, C4a: kijkt		C2b, C3b, C4b: aantal dagen per week/maand gemiddeld				C2c, C3c, C4c: tot. tv + video + dvd		C2d, C3d, C4d: aandeel video + dvd	
	nee	ja	dagen per:	minder dan 1 dg	aantal dagen	w.n. hoeveel	uren	minuten	uren	minuten
C2 d.d.weeks	1	2	week	0		9				
C3 zaterdag	1	2	maand	0		9				
C4 zondag	1	2	maand	0		9				

C5	Kijkt u wel eens naar een DVD-film of iets anders op DVD? (Zo ja:) Is dat minstens eens per week of minder vaak het geval?	- ja; minstens eens per week - ja; minder vaak - nee; nooit	1 2 → C7 3 → C7
C6	Op hoeveel dagen van de week kijkt u naar DVD-opnamen? <i>Enq: indien resp. het aantal dagen niet weet: noteer dan 99.</i>	aantal dagen: <input type="text"/>	

C7	Als u televisie gaat kijken, maakt u dan wel eens gebruik van een overzicht van programma's, zoals die in een tv-gids, in de krant of op Teletekst staan? Is dat vaak, soms of (vrijwel) nooit het geval?	- ja; vaak - ja; soms - nee; (vrijwel) nooit	1 2 3	
C8	Met wie kijkt u meestal naar de televisie: samen met uw partner (en kinderen), met andere mensen, kijkt u meestal alleen of is het wisselend met wie u kijkt?	- met partner (en kinderen) - met andere mensen - alleen - situatie wisselt sterk	1 2 3 → C10 4	
C9	Wie is bij u thuis diegene die meestal bepaalt waar naar gekeken wordt? <input type="text"/>	- niemand i.h. bijzonder - man - vader - vrouw - moeder	1 2 3 4 5 - broer - zus - ander persoon; nl - wisselt sterk	6 7 8 9

C10	Als u naar de Nederlandse televisie kijkt, wordt er dan wel eens overgeschakeld naar een andere zender op het moment dat er dingen gezegd worden, of in beeld gebracht worden, die niet aansluiten bij uw opvattingen of levensovertuiging? Is dat vaak, soms of nooit het geval?	- ja; vaak - ja; soms - nee; nooit - w.n./g.a.	1 2 3 9
C11	Als het gaat om de mensen die op de Nederlandse televisie te zien zijn: vindt u dan dat mensen van buitenlandse afkomst in het algemeen te vaak op televisie te zien zijn, in een goede verhouding met anderen te zien zijn, of dat zij te weinig op televisie komen?	- te vaak - in goede verhouding - te weinig - weet niet/geen mening	1 2 3 9
C12	Als het gaat om de manier waarop mensen op de Nederlandse televisie in beeld gebracht worden: vindt u dan dat mensen van buitenlandse afkomst anders in beeld gebracht worden dan mensen van Nederlandse afkomst, of is dat volgens u min of meer hetzelfde?	- anders - hetzelfde - weet niet/geen mening	1 2 → C14 9 → C14
C13	Vindt u dan dat mensen van buitenlandse afkomst vaak positief of juist vaak negatief in beeld worden gebracht?	- positief - negatief - weet niet/geen mening	1 2 9

C14	<p>Enq.: Noteer de antwoorden van vraag C14, C15 en C16 in onderstaand zenderschema.</p> <p>Wilt van de volgende zenders zeggen of u daar wel eens naar kijkt?</p> <p>Enq.: Vraag voor elke zender(categorie) waar respondent wel eens naar kijkt:</p>		
C15	Op hoeveel dagen van de week kijkt u gemiddeld naar ? Enq.: noem zender(categorie).		
C16	En op de dagen dat u daar naar kijkt : hoe lang kijkt u dan zo al? Enq.: noteer in uren óf minuten.		

Zenderschema TV algemeen	C14: kijkt		C15: kijkt per week gemiddeld:			C16: tijd per dag	
Categorieën:	nee	ja	minder dan een dag	aantal dagen	weet niet hoe vaak	uren	minuten
a. Nederland 1	1	2	0		9		
b. Nederland 2	1	2	0		9		
c. Nederland 3	1	2	0		9		
d. RTL4	1	2	0		9		
e. RTL5	1	2	0		9		
f. Yorin (voorheen Veronica)	1	2	0		9		
g. SBS6	1	2	0		9		
h. Net5	1	2	0		9		
i. V8	1	2	0		9		
j. Muziekzender TMF, The Box en MTV	1	2	0		9		
k. National Geographic Channel, Discovery, Animal planet	1	2	0		9		
l. Vlaamse zenders TV1 of Ketnet	1	2	0		9		
m. Engelstalige zenders	1	2	0		9		
n. Duits - of Franstalige zenders	1	2	0		9		
o. Lokale en regionale zenders	1	2	0		9		
p. Arabische of Marokkaanse zenders	1	2	0		9		

Enq.: Noteer de antwoorden van vraag C17 en C18 in onderstaand schema.

C17 Ik ga u verschillende soorten televisieprogramma's opnoemen. Wilt u van elke soort zeggen of u daar nooit, soms of vaak naar kijkt? Het doet er niet toe of u deze programma's op een Nederlandse of buitenlandse zender ziet.

C18 *Enq: vraag voor elke programma waar men wel naar kijkt:*
Ziet u dit soort programma's vaker op de Nederlandse zenders (zowel publieke als commerciële) of vaker op de Marokkaanse/Arabische zenders, of ziet u het op beide categorieën zenders even vaak?

Schema programmagenres. <i>Enq.: C18: Als men een bepaald genre noch op de Nederlandse televisie, noch op de eigentalige televisie ziet, maar alleen op andere buitenlandse zenders, omcirkel dan niet van toepassing = n.v.t</i>	C17: kijkfrequentie tv - genres			C18: Nederlandse TV versus eigentalige TV			
	nooit	soms	vaak	vaker Ned. TV	beide even vaak	vaker eigen TV	n.v.t.
a. Programma's over natuur en milieu (bijv. natuurfilms en Ja, natuurlijk)	1	2	3	1	2	3	9
b. Voetbalwedstrijden en andere sportprogramma's	1	2	3	1	2	3	9
c. Actualiteiten (bijv. NOVA, Netwerk, 2 Vandaag)	1	2	3	1	2	3	9
d. Speelfilms (tv- of speelfilms die eerder in de bioscoop te zien waren en al eerder op video te huur of te koop waren.)	1	2	3	1	2	3	9
e. TV - series (zoals Goede Tijden Slechte Tijden, Roseanne, Friends, X-files, Sam Sam, Toen was geluk heel gewoon)	1	2	3	1	2	3	9
f. Amusementsprogramma's (bijv. All you need is love, Surprise Show, Heb ik dat?, Ab Normaal)	1	2	3	1	2	3	9
g. Politie- of actieseries (bijv. New York Police, Baywatch, Baantjer, Flikken)	1	2	3	1	2	3	9
h. Jeugdprogramma's (bijv. programma's op Z@ppelin, zoals Sesamstraat en Het Klokhuis of KinderNet, Fox Kids)	1	2	3	1	2	3	9
i. Praatprogramma's (bijv. Oprah Winfrey, Barend en Witteman, Jerry Springer, Rondon Tien)	1	2	3	1	2	3	9
j. Muziekprogramma's (bijv. muziekclips op TMF, The Box en MTV)	1	2	3	1	2	3	9
k. Spelletjes en quizprogramma's (bijv. Lingo en Lucky Letters, 2 voor 12)	1	2	3	1	2	3	9
l. Nieuwsuitzendingen (bijv. Journaal, RTL Nieuws, Hart van Nederland, 5 in het land)	1	2	3	1	2	3	9
m. Black Comedy (bijv. Comedy Factory, Bradaz, Moesha, Martin)	1	2	3	1	2	3	9
n. Programma's bestemd voor Marokkanen in Nederland	1	2	3	n.v.t.			

C19	Wilt u van de volgende televisieprogramma's zeggen of u daar wel eens naar kijkt?	C19: kijkt:		C20: aantal gezien
		nee	ja	
C20	(Zo ja:) Hoeveel van de laatste 10 uitzendingen heeft u gezien? <i>Enq: noteer aantal in schema. Indien aantal onbekend noteer 99</i>			
a.	Uitzendingen van de Nederlandse Moslim Omroep (NMO), die op zondagochtend tussen twaalf en één uur op Nederland 1 worden uitgezonden.	1	2	<input type="text"/>
b.	Uitzendingen van de Organisatie voor Hindoe Media, de OHM, die op zondagmiddag tussen één uur en half twee worden uitgezonden.	1	2	<input type="text"/>
c.	Uitzendingen van het Allochtoon Video Circuit. Deze worden elke zaterdag om vier uur 's middags door de NPS op Nederland 3 uitgezonden.	1	2	<input type="text"/>

C21	Locale/regionale televisiezenders. <i>Enq.: zie instructie voor locale/regionale televisiezenders. Noem woonplaats en omcirkel.</i> U woont in	- Amsterdam - Rotterdam - Den Haag	1 2 3	- Utrecht - Eindhoven - Enschede	4 5 6
-----	---	--	-------------	--	-------------

C22	<i>Enq.: stel deze vraag alleen indien in de woonplaats van deze respondent doelgroepprogramma's voor deze publieksgroep via een publieke lokale of regionale televisiezender worden uitgezonden. Zie instructie voor overzicht. Is dit niet het geval: omcirkel code 3 n.v.t. en ga dan door naar C25.</i>		
	In uw woonplaats worden via de lokale of regionale omroep televisieprogramma's uitgezonden die speciaal bedoeld zijn voor Marokkanen. Bent u daarvan op de hoogte?	- ja; van op de hoogte - nee; niet op de hoogte - n.v.t.; geen aanbod	1 2 → C25 3 → C25
C23	Kijkt u wel eens naar deze programma's voor Marokkanen? (Zo ja:) Is dat minstens eens per week of minder vaak het geval?	- ja; minstens eens per wk - ja; minder vaak - nee	1 2 → C25 3 → C25
C24	Op hoeveel dagen van de week kijkt u naar deze programma's? <i>Enq.: indien resp. het aantal dagen niet weet, noteer dan 99</i>	aantal dagen: <input type="text"/>	

Enq.: Noteer de antwoorden van vraag C25 en C26 in onderstaand schema.	
C25	Ik ga u een aantal televisieprogramma's opnoemen die op Nederlandse zenders worden uitgezonden. Wilt u van elk programma zeggen of u daar nooit, soms of vaak naar kijkt? Enq.: Stel voor elk programma waar men wel eens naar kijkt de volgende vraag:
C26	Kunt u deze programma's in het Nederlands goed volgen, gedeeltelijk volgen of slecht volgen?

Programmaschema televisie		C25: kijkfrequentie			C26: kunnen volgen		
		nooit	soms	vaak	goed	deels	slecht
<i>Enq.: lees rustig voor en noteer in schema.</i>							
	a. Spoorloos	1	2	3	1	2	3
	b. Bradaz	1	2	3	1	2	3
	c. NOVA	1	2	3	1	2	3
	d. Goede tijden, slechte tijden	1	2	3	1	2	3
	e. Lingo	1	2	3	1	2	3
	f. Barend en Van Dorp	1	2	3	1	2	3
	g. NOS Journaal	1	2	3	1	2	3
	h. Hart van Nederland	1	2	3	1	2	3
	i. Ook dat nog	1	2	3	1	2	3
	j. Comedy Factory	1	2	3	1	2	3
	k. Twee Vandaag	1	2	3	1	2	3
	l. Studio Sport	1	2	3	1	2	3
	m. Alle dieren tellen mee	1	2	3	1	2	3
	n. 112 Weekend	1	2	3	1	2	3
	o. Netwerk	1	2	3	1	2	3
	p. Barend en Witteman	1	2	3	1	2	3
	q. Urbania	1	2	3	1	2	3
	r. Jeugdjournaal	1	2	3	1	2	3
	s. Big Brother	1	2	3	1	2	3
	t. Flyer	1	2	3	1	2	3
	u. Costa	1	2	3	1	2	3

C27	<i>Enq.: Zie antwoord op vraag C14p en vraag nog eens: Klopt het dat u nooit/wel eens naar Arabische of Marokkaanse zenders kijkt?</i>	- kijkt wel Arab./Mar. tv - kijkt nooit	1 2 → blok D
C28	U kijkt wel eens naar Arabische of Marokkaanse televisiezenders. Kijkt u alleen thuis naar deze zenders, alleen buitenshuis of doet u beide?	- alleen thuis - alleen buitenshuis - beide	1 2 3

Schema Arabische en Marokkaanse zenders		C29: kijkfrequentie eigen TV			C30: voorkeur	
		nooit	soms	vaak		
C29	Wilt u van de volgende zenders zeggen of u daar nooit, soms of vaak naar kijkt?	a. RTM 1	1	2	3	1
		b. MBC	1	2	3	2
		c. ANN	1	2	3	3
		d. Al Djazeera	1	2	3	4
C30	Aan welke één of twee zenders geeft u de meeste voorkeur? <i>Enq.: Maximaal 2 antwoorden.</i>	e. ANN	1	2	3	5
		f. Egyptian Satellite Channel	1	2	3	6
		g. TV7	1	2	3	7
		h. ART	1	2	3	8
		i. BRTV (gecodeerd)	1	2	3	9
geen voorkeur C30					99	

D GEDRUKTE MEDIA *Enq.: De volgende vragen gaan over het lezen van kranten of tijdschriften.*

D1	Leest u wel eens kranten of tijdschriften in het Nederlands of in het Marokkaans/Arabisch? <i>Enq.: Inclusief Metro en Spits</i>	- ja; leest wel eens - nee; nooit	1 2 → blok E
----	---	--------------------------------------	-----------------

D2	Op hoeveel dagen van de week leest u een krant of tijdschrift?	D2: leest per week gemiddeld:			D3: tijd per dag	
D3	En op de dagen dat u hier in leest, hoe lang doet u dat zoal gemiddeld? <i>Enq: noteer tijd in uren óf minuten.</i>	minder dan een dag	aantal dagen	weet niet hoe vaak	uren	minuten
		0		9		

	Enq.: Noteer de antwoorden op vraag D4, D5 en D6 in onderstaand schema. Noteer in aantal dagen en uren óf minuten.
D4	Leest u wel eens Enq.: lees op uit schema!..... ?
D5	(Zo ja:) Op hoeveel dagen van de week leest u deze?
D6	(Zo ja:) Op de dagen dat u ... Enq.: lees op uit schema! ... leest, hoeveel tijd besteedt u hier dan gemiddeld aan?

Schema gedrukte media	D4: leest		D5: leest per week gemiddeld:			D6: tijd per dag	
	nee	ja	minder dan een dag	aantal dagen	weet niet hoe vaak	uren	minuten
a. Arabische of Marokkaanse kranten	1	2	0		9		
b. Arabische of Marokkaanse tijdschriften	1	2	0		9		
c. Nederlandse kranten (inclusief Metro en Spits)	1	2	0		9		
d. Nederlandse tijdschriften	1	2	0		9		

D7	<p>Enq.: Indien resp. Arabische of Marokkaanse kranten leest, zie D4a: Welke Arabische of Marokkaanse kranten leest u?</p> <p>Andere krant:</p> <input type="text"/>	<ul style="list-style-type: none"> - Al Hayat - Al Ahram - Al Mosstakilla - Al Quds - andere krant; namelijk 	<p>1</p> <p>2</p> <p>3</p> <p>4</p> <p>◀5</p>
D8	<p>Enq.: Indien resp. Arabische of Marokkaanse tijdschriften leest, zie D4b: Welke Arabische of Marokkaanse tijdschriften leest u?</p> <p>Ander tijdschrift:</p> <input type="text"/>	<ul style="list-style-type: none"> - Al Wassat - Al Majalla - ander tijdschrift; namelijk 	<p>1</p> <p>2</p> <p>◀3</p>

	Enq.: Noteer de antwoorden van D9 en D10 in onderstaand schema.			
D9	Enq.: Indien resp. Nederlandse kranten leest, zie D4c: Welke Nederlandse kranten leest u?			
D10	Enq.: Indien van toepassing: Bent u op deze krant(en) geabonneerd?			
	D9: leest	D10: abonn.		D9: leest
- De Telegraaf	1	1	- Huis-aan-huisbladen (gratis)	9
- De Volkskrant	2	2	- Metro (gratis)	10
- Trouw	3	3	- Spits (gratis)	11
- Het Parool	4	4	- andere krant; namelijk	12 ▼
- NRC Handelsblad	5	5	- andere krant:	
- Algemeen Dagblad	6	6		
- Landelijke allochtonenkrant	7	7		
- Regionale krant	8	8	- weet geen krant te noemen:	99

D11	Leest/gebruikt u een Nederlandse radio- of televisiegids? (Zo ja:) Koopt u deze los of bent u abonnee?	<ul style="list-style-type: none"> - ja; koopt gids los - ja; abonnee - nee; gebruikt geen gids 	<p>1</p> <p>2</p> <p>3 → D13</p>
-----	--	--	----------------------------------

D12 Welke gids of gidsen leest of gebruikt u? <i>Enq.: meerdere antwoorden mogelijk.</i>			
- Avrobode / Televizier	1	- Veronica Satellite	7
- TROS - Kompas	2	- KRO Studio / Mikro Gids	8
- NCRV gids	3	- EO Visie	9
- VARA Tv - Magazine	4	- andere krant; namelijk	10 ▼
- VPRO Gids	5	Andere gids:	
- Veronica Blad	6		

D13 <i>Enq.: Indien resp. Nederlandse tijdschriften leest, zie D4d:</i> Welke Nederlandse tijdschriften leest u? <i>Enq.: meerdere antwoorden mogelijk.</i> <div style="border: 1px solid black; padding: 5px; width: fit-content;"> Andere bladen: </div>	- damesbladen zoals Libelle, Margriet, Viva, Vriendin, Yes	1
	- gezinsbladen zoals Panorama, Nieuwe Revu	2
	- bladen zoals Prive, Story, Weekend	3
	- sportbladen zoals Voetbal International, Sport International	4
	- opiniebladen zoals Elsevier, HP/De Tijd, Vrij Nederland, Opzij	5
	- glamourbladen zoals Elle, Cosmopolitan, Marie Claire	6
	- autobladen zoals Autoweek, Auto-Kampioen	7
	- multiculturele magazines zoals Roof, Fast Forward en Avanta	8
	- andere bladen; namelijk	◀9
	- weet geen Nederlandse tijdschriften te noemen	10

E ROL MEDIA *Enq.: De volgende vragen over de betekenis van de verschillende media.*

Enq.: Noteer de antwoorden van vraag E1, E2 en E3 in onderstaand schema.

E1 Mensen kunnen op verschillende manieren op de hoogte raken over zaken die ze belangrijk vinden. Ik noem een aantal mogelijke informatiebronnen. Wilt u voor elke bron zeggen of die een grote rol, een kleine rol of geen rol speelt als het gaat om op de hoogte te blijven van de situatie in Marokko?

E2 En als het gaat om op de hoogte te blijven van wat er in Nederland in Marokkaanse kringen gebeurt?

E3 En als het gaat om de hoogte te blijven van wat er in de Nederlandse samenleving gebeurt?

<i>Enq.: lees bronnen voor</i>	E1: Situatie Marokko			E2: Marokkanen in NL			E3: NL samenleving		
	groot	klein	geen	groot	klein	geen	groot	klein	geen
a. Nederlandse radio	1	2	3	1	2	3	1	2	3
b. Nederlandse televisie	1	2	3	1	2	3	1	2	3
c. Marokkaanse televisie	1	2	3	1	2	3	1	2	3
d. Nederlandse kranten/tijdschriften	1	2	3	1	2	3	1	2	3
e. Marokkaanse kranten/tijdschriften	1	2	3	1	2	3	1	2	3
f. Via familie in Nederland	1	2	3	1	2	3	1	2	3
g. Via familie in Marokko	1	2	3	1	2	3	1	2	3
h. Via internet	1	2	3	1	2	3	1	2	3

E4	Hoe goed vindt u dat u zelf op de hoogte bent van de volgende zaken in Nederland? Is dat goed, redelijk goed of niet zo goed? <i>Enq.: Lees antwoordmogelijkheden zonnodig nog eens voor.</i>	E4: op de hoogte			
		goed	redelijk goed	niet goed	weet niet
a.	Hoe de gemiddelde Nederlander woont, leeft en werkt.	1	2	3	4
b.	Wat in Nederland volgens allerlei regels en wetten wel en niet is toegestaan.	1	2	3	4
c.	Hoe het toegaat op scholen, ziekenhuizen, gemeentelijke instellingen en andere instanties waar burgers wel eens mee te maken hebben.	1	2	3	4
d.	Hoe Nederlanders over tal van zaken in het dagelijkse leven denken.	1	2	3	4
e.	De landelijke Nederlandse politiek, zoals die door het kabinet en het parlement in Den Haag tot stand komt.	1	2	3	4

F VOORLICHTING *Enq.: De volgende vragen gaan over voorlichting en informatie van de overheid.*

F1. In Nederland kunnen we overall reclame en voorlichting tegenkomen. Dit kan afkomstig zijn van fabrikanten, grootwinkelbedrijven, reisorganisaties, de overheid en vele andere bedrijven en instellingen. Wilt u voor elke soort reclame die ik noem zeggen of u daar geregeld op let, zo nu en dan of dat u daar zelden of nooit op let?
Enq.: indien resp. betreffend medium (a t/m i) nooit gebruikt, of nooit op betreffende locatie (j t/m m) komt, omcirkel dan niet van toepassing.

<i>Enq.: lees soorten reclame op!</i>	let er geregeld op	let er zo nu en dan op	let er zelden of nooit op	niet van toepassing
a. advertenties in dagbladen	1	2	3	9
b. advertenties in gratis huis-aan-huisbladen	1	2	3	9
c. advertenties in tijdschriften	1	2	3	9
d. personeelsadvertenties	1	2	3	9
e. reclamefolders	1	2	3	9
f. geadresseerde reclame in de brievenbus	1	2	3	9
g. reclame op televisie	1	2	3	9
h. reclame op de radio	1	2	3	9
i. reclame op internet	1	2	3	9
j. reclame in de bioscoop	1	2	3	9
k. affiches en billboards op straat, bus en station	1	2	3	9
l. gratis ansichtkaarten in cafés, op scholen e.d.	1	2	3	9
m. folders in de standaard op het postkantoor	1	2	3	9

F2 Ik lees u een aantal korte uitspraken over reclame voor. Wilt u voor elke uitspraak zeggen of u het daar wel mee eens bent, gedeeltelijk mee eens bent of dat u het daar niet mee eens bent?		wel mee eens	gedeeltelijk mee eens	niet mee eens	w.n./g.m.
F2 Reclamespotjes op de radio ...	a. geven nuttige informatie.	1	2	3	9
	b. zijn leuk om te horen.	1	2	3	9
	c. zijn irritant	1	2	3	9
F3 Reclamespotjes op televisie...	a. geven nuttige informatie.	1	2	3	9
	b. zijn leuk om te zien.	1	2	3	9
	c. zijn irritant.	1	2	3	9
F4 Advertenties in dagbladen ...	a. geven nuttige informatie.	1	2	3	9
	b. zijn leuk om te zien en te lezen.	1	2	3	9
	c. zijn irritant.	1	2	3	9
F5 Advertenties in tijdschriften ...	a. geven nuttige informatie.	1	2	3	9
	b. zijn leuk om te zien en te lezen.	1	2	3	9
	c. zijn irritant.	1	2	3	9
F6 Buitenreclame, zoals die bij bushaltes en stations te zien is,...	a. geeft nuttige informatie.	1	2	3	9
	b. is leuk om te zien en te lezen	1	2	3	9
	c. is irritant	1	2	3	9

F7	Heeft u wel eens van Postbus 51 gehoord? <i>Enq.: "Postbus 51" ook in het Nederlands noemen!</i>	- ja - nee; nooit van gehoord	1 2 → F11
F8	Weet u ook wat Postbus 51 inhoudt, waar het over gaat? <i>Enq.: Voor geheel goed: zie beschrijving bij F11</i>	- ja; geheel goed - ja; gedeeltelijk goed - ja; onjuist antwoord - nee; geen idee	1 2 3 → F11 4 → F11

F9 Weet u van wie Postbus 51 afkomstig is? Wie de afzender is?	- rijksoverheid - overheid - rijksvoorlichtingsdienst - gemeente	1 2 3 4	- ministerie - Sire - andere afzender; nl - nee; weet niet	5 6 ◀7 8
Andere afzender:				

F10 Waar kent u Postbus 51 van? <i>Enq.: meerdere antwoorden mogelijk.</i>	- televisie - radio - folders/brochures - kranten/tijdschriften - buitenreclame	1 2 3 4 5	- bioscoopreclame - telefoon - internet - anders; namelijk - weet niet meer	6 7 8 ◀9 10
Anders:				
Enq.: Ga na F10 door naar vraag → F13				

F11	Met Postbus 51 geeft de Rijksoverheid informatie die voor de burgers van belang kan zijn. Zij doen dit in reclamespotjes op radio en televisie, en in advertenties in kranten en tijdschriften. Bent u daar mee bekend?	- ja; (alsnog) mee bekend - nee; niet mee bekend	1 → F13a 2
-----	---	---	---------------

F12	Heeft u het afgelopen jaar wel eens een folder of brochure van de Rijksoverheid ingezien?	- ja - nee - weet niet meer	1 → F19 2 → F24 3 → F24
-----	---	-----------------------------------	-------------------------------

F13a	Via de Postbus 51-informatielijn (0800-8051) kunt u telefonisch informatie opvragen van de landelijke overheid. Bent u met deze informatielijn bekend? (Zo ja:) Heeft u daar wel eens gebruik van gemaakt?	- ja; mee bekend en gebruikt - ja, mee bekend, maar nooit gebruikt - nee; niet mee bekend	1 2 → F14a 3 → F14a
F13b	De laatste keer dat u van deze lijn gebruik maakte: welke informatie heeft u toen opgevraagd?	- noemt vraag - weet niet meer	1 ▼ 2 → F14a
F13c	<i>Enq.: noteer informatievraag:</i>		

F14a	Daarnaast kunt u voor informatie en vragen terecht op de website van Postbus 51 op internet. Bent u met deze website bekend? (Zo ja:) Heeft u daar wel eens gebruik van gemaakt?	-ja; mee bekend en gebruikt - ja; mee bekend maar nooit gebruikt - nee; niet mee bekend	1 2 → F15 3 → F15
F14b	De laatste keer dat u deze website bezocht: welke informatie heeft u toen opgezocht of opgevraagd?	- noemt vraag - weet niet meer	1 ▼ 2 → F15
F14c	<i>Enq.: noteer informatievraag:</i>		

F15	Heeft u het afgelopen jaar wel eens een folder of brochure van de Rijksoverheid ingezien?	- ja - nee - weet niet meer	1 2 → F19 9 → F19
F16	Betref dit folders of brochures in het Nederlands of in een andere taal?	- Nederlands - andere taal - zowel Nederlands als andere taal - weet niet meer	1 2 3 9
F17	Heeft u deze folders of brochures bij een postkantoor of bibliotheek opgehaald of heeft u die op een andere manier verkregen?	- via postkant./biblioth. - op andere manier - beide - weet niet meer hoe	1 → F19 2 3 9 → F19

F18 Hoe bent u er dan aan gekomen? <i>Enq.: meerdere antwoorden mogelijk</i>			
a. via familie, vrienden, kennissen	1	g. via medische instantie (dokter e.d.)	7
b. toegestuurd door gemeente (-instantie)	2	h. via internet	8
c. meegenomen bij gemeente (-instantie)	3	i. anders; namelijk	9 ▼
d. via woningbouwvereniging	4	namelijk:	
e. via werk	5		
f. via een Marokkaanse organisatie	6	j. weet niet meer via welke bron	10

F19 De afgelopen tijd heeft u in folders, in televisiespots, in advertenties of op een andere manier informatie van de overheid gezien of gehoord. Wilt u van elk van de volgende trefwoorden zeggen of u die zeer, enigszins of niet vindt passen bij uw mening over deze informatie?

past bij mijn mening:	zeer	enigszins	niet	w.n./g.a	past bij mijn mening:	zeer	enigszins	niet	w.n./g.a
a. geloofwaardig	1	2	3	9	f. betuttelend	1	2	3	9
b. irritant	1	2	3	9	g. begrijpelijk	1	2	3	9
c. objectief	1	2	3	9	h. zinloos	1	2	3	9
d. saai	1	2	3	9	i. actueel	1	2	3	9
e. informatief	1	2	3	9	j. onduidelijk	1	2	3	9

Enq: Noteer de antwoorden van vraag F20 en F21 in onderstaand schema.

F20 Ik lees u de onderwerpen voor van een aantal voorlichtingsacties die de overheid het afgelopen jaar gevoerd heeft. Wilt u van elk onderwerp zeggen of u daar iets van gehoord of gezien heeft?

F21 *Enq.: Indien wel iets over vernomen:* Heeft u over dit onderwerp ook een folder of brochure ingezien?

Enq.: lees op en noteer

F20: vernomen

F21: folder ingezien

ja

nee

ja

nee

w.n.

a. Belastingen

1

2

1

2

9

b. Invoering Euro

1

2

1

2

9

c. Het huren en kopen van huizen

1

2

1

2

9

d. Gezondheid en zorg

1

2

1

2

9

e. Regels die met werken te maken hebben

1

2

1

2

9

f. Milieu

1

2

1

2

9

F22 Kunt u met een rapportcijfer van 1 tot en met 10 aangeven wat u al met al vindt van de informatie die u van de overheid ontvangen heeft?

Enq.: één cijfer achter de komma is toegestaan, evenals notaties zoals 6+, 6½, of 7-. Indien weet niet, noteer 99.

Rapportcijfer:

F23a

Zijn er andere instanties dan de Rijksoverheid waarvan u informatie over dit soort onderwerpen zou verwachten?

- ja; ook andere instanties

- nee

1 ▼

2 → F24

F23b

Zo ja: welke andere instanties?

Enq.: noteer instanties

F24

De Nederlandse overheid biedt burgers voorlichting en informatie. Stelt u deze informatievoorziening zeer, enigszins of niet op prijs? Of staat u hier onverschillig tegenover?

- stelt zeer op prijs

- enigszins

- stelt niet op prijs

- laat onverschillig

1

2

3 → blok G

4 → blok G

F25	Als het gaat om informatie van de overheid: Heeft u dan voor de volgende onderwerpen veel, wel wat, weinig of geen belangstelling?					
	<i>Enq.: lees op en noteer</i>	veel	wel wat	weinig	geen	w.n./g.a.
a.	Belastingen	1	2	3	4	9
b.	Verkiezingen	1	2	3	4	9
c.	Het huren en kopen van huizen	1	2	3	4	9
d.	Gezondheid en zorg	1	2	3	4	9
e.	Regels die met werken te maken hebben	1	2	3	4	9
f.	Milieu	1	2	3	4	9
g.	Nieuwe wet en regelgeving over immigratie en minderheden	1	2	3	4	9
h.	Uitkeringen	1	2	3	4	9
i.	Onderwijs, zoals leerplicht, studiebeurs en islamitische scholen.	1	2	3	4	9

F26a	Zijn er behalve deze onderwerpen nog andere onderwerpen waar u op radio, televisie of in brochures graag informatie over zou willen hebben?	- ja; ook andere onderwerpen - nee	1 ▼ 2 → F27
F26b	Zo ja: welke andere onderwerpen? <i>Enq.: noteer onderwerpen</i>		

F27	Als de overheid u wilt bereiken met informatie, aan welke taal geeft u dan u de voorkeur?	- Nederlands - eigen taal - geen voorkeur	1 2 3
-----	---	---	-------------

F28	En op welke manier kunnen ze dat dan het beste doen? <i>Enq.: max. 2 antwoorden. Noem zo nodig mogelijkheden.</i>	- via radio	1	- via huis -aan huis - bladen	6
		- via (Nederlandse) televisie	2	- via internet	7
		- via folders of brochures	3	- via bioscoopreclame	8
		- via (Nederlandse) kranten	4	- anders; nl	◀9
		- via (Nederl.) tijdschriften	5	- w.n./ geen voorkeur	0
		Anders:			

G. INTERNET *Enq.: De volgende vragen gaan over internet.*

G1	Heeft u wel eens van internet gehoord? (Zo ja:) Vindt u zichzelf zeer goed, redelijk goed of niet zo goed op de hoogte als het gaat om wat internet inhoudt en wat de mogelijkheden van internet zijn?	- ja; zeer goed - ja; redelijk goed - ja; niet zo goed - nee; nooit van gehoord	1 2 3 4 → blok H
G2	Maakt u wel eens gebruik van internet? (Zo ja:) Doet u dat alleen thuis, alleen buitenshuis of doet u beide?	- ja; alleen thuis - ja; alleen buitenshuis - ja; beide - nee; geen gebruik	1 → G4 2 3 4 → blok H

G3 U gebruikt internet (ook) buitenshuis. Op welke locatie(s) doet u dat?
Enq: Noem zonodig antwoordmogelijkheden. Maximaal 2 antwoorden.

Andere locatie:	- op school/universiteit	1	- clubhuis/buurthuis	5
	- op het werk	2	- bij anderen thuis	6
	- internetcafé	3	- andere locatie; nl	◀7
	- bibliotheek	4		

G4	Hoe vaak maakt u van internet gebruik? Is dat minstens eens per week, minstens eens per maand of minder dan eens per maand?	- minstens eens per week	1
		- minstens eens per maand	2
		- minder dan eens p./ mnd	3 → blok H

G5 Op hoeveel dagen in de maand of in de week maakt u gebruik van internet?	G5: gebruiksfrequentie internet:			G6: tijd per dag	
	aantal dagen per maand	aantal dagen per week	weet niet hoe vaak	uren	minuten
G6 En op de dagen dat u hier gebruik van maakt: hoe lang doet u dat zoal gemiddeld?			9		
<i>Enq.: Noteer in dagen per maand óf per week, in uren óf minuten.</i>					

G7 Wilt u van de volgende mogelijkheden op internet zeggen of u daar nooit, soms of vaak gebruik van maakt?	G7: frequentie internet mogelijkheden		
	nooit	soms	vaak
a. surfen op het Web uit nieuwsgierigheid, om zo maar rond te kijken	1	2	3
b. surfen op het Web om gericht informatie te zoeken	1	2	3
c. om te e-mailen	1	2	3
d. om te chatten	1	2	3
e. om van een newsgroup gebruik te maken	1	2	3
f. om muziekbestanden/MP3's te downloaden	1	2	3
g. om andere bestanden te downloaden	1	2	3
h. om cd's, software, reizen, apparatuur of andere dingen te bestellen	1	2	3

G8a	Zijn er websites die u vaak bezoekt? Dit afgezien van de sites van zoekmachines. (Zo ja:) Kunt u voorbeelden noemen?	- ja; wel voorbeelden - ja; geen voorbeelden - nee	1 ▼ 2 → G9 3 → G9
G8b	<i>Enq.: noteer voorbeelden van meest bezochte websites (adressen of omschrijving):</i>		

G9 Zoekt u voor de volgende onderwerpen wel eens informatie op internet? Zegt u maar of u dat nooit, soms of vaak doet.	G9: frequentie informatie zoeken		
	nooit	soms	vaak
a. Informatie over spelletjes, sport, muziek of hobby	1	2	3
b. Informatie die van belang is voor uw werk of opleiding	1	2	3
c. Informatie over cd's, software, reizen, apparatuur of andere producten	1	2	3
d. Informatie van gemeenten, ministeries of andere overheidsinstellingen	1	2	3
e. Informatie over Nederlandse radio of televisie	1	2	3
f. Informatie over Arabische of Marokkaanse radio of televisie	1	2	3
g. Informatie over Nederlandse kranten en tijdschriften	1	2	3
h. Informatie over Arabische of Marokkaanse kranten of tijdschriften	1	2	3
j. Informatie die te maken heeft met de Marokkaanse gemeenschap in Nederland	1	2	3

G10 Ik lees u een aantal zaken voor die te maken hebben met het gebruik van internet voor radio, televisie en krant en het onderhouden van contacten met andere mensen. Zegt u voor elke mogelijkheid die ik noem of u daar nooit, soms of vaak gebruik van maakt.	G10: internet media en communicatie		
	nooit	soms	vaak
a. Het lezen van Nederlandse kranten of tijdschriften	1	2	3
b. Het lezen van Arabische of Marokkaanse kranten of tijdschriften	1	2	3
c. Het luisteren naar programma's van Nederlandse radiozenders	1	2	3
d. Het luisteren naar Arabische of Marokkaanse radiozenders	1	2	3
e. Het kijken naar televisie- of videobeelden van Nederlandse zenders	1	2	3
f. Het kijken naar beelden van Arabische of Marokkaanse zenders	1	2	3
g. Contacten onderhouden met Marokkanen in Nederland	1	2	3
h. Contacten onderhouden met mensen die in Marokko wonen	1	2	3
i. Contacten onderhouden met mensen van Nederlandse afkomst	1	2	3
j. Contacten onderhouden met mensen in Nederland met een andere buitenlandse afkomst dan de Marokkaanse	1	2	3

G11	Bezoekt u wel eens een website van Nederlandse omroepen? (Zo ja:) Betreffen dit sites van de publieke of commerciële omroepen?	- ja; publieke omroep - ja; commerciële omroep - ja; beide - nee; nooit	1 2 → G13 3 4 → G13
-----	--	--	------------------------------

G12 Heeft u van de publieke omroep wel eens de volgende sites opgezocht? <i>Enq.: lees op en noteer</i>	Websites publieke omroep:	wel	niet	w.n. meer
	a. De algemene website van de NOS		1	2
b. De algemene website van de NPS		1	2	9
c. Teletekst op internet		1	2	9
d. De "Maroc site " van de NPS		1	2	9

G13	Bezoekt u wel eens een website van buitenlandse omroeporganisaties? (Zo ja:) Betreft dit Arabische of Marokkaanse sites of sites van andere buitenlandse organisaties?	- ja; Arab./Marokkaans - ja; andere buitenl. org. - ja; beide - nee; nooit	1 2 3 4
-----	--	---	------------------

H ORIËNTATIE *Enq.: De volgende vragen gaan over zaken die te maken hebben met het wonen in NL.*

Gesproken taal thuis: vroeger en nu.		H1 : vroeger		H2 : heden		
		H1a 1 ^e taal	H1b 2 ^e taal	H2a 1 ^e taal	H2b 2 ^e taal	
H1a	Welke taal sprak u thuis toen u zo'n jaar of zes oud was.?	- Turks	1	1	1	1
		- Koerdisch	2	2	2	2
H1b	Sprak u toen nog een andere taal?	- Standaard Arabisch	3	3	3	3
		- Darizja (Marokk. Arabisch)	4	4	4	4
H2a	Welke taal spreekt u tegenwoordig meestal thuis?	- Berber (Thamazight)	5	5	5	5
		- Frans	6	6	6	6
H2b	Spreekt u thuis nog een andere taal?	- Spaans	7	7	7	7
		- Surinaams (Sranan Tongo)	8	8	8	8
<i>Enq.: noteer andere taal:</i>		- Hindoestaans	9	9	9	9
		- Maleis	10	10	10	10
H1a		- Bahassa Indonesia	11	11	11	11
H1b		- Mandarijn	12	12	12	12
H2a		- Kantonnees	13	13	13	13
H2b		- Papiamentu	14	14	14	14
		- Engels	15	15	15	15
		- Nederlands	16	16	16	16
		- geen andere taal	n.v.t.	17	n.v.t.	17
		- andere taal; namelijk	◀18	◀18	◀18	◀18

<i>Enq.: Lees voor vraag H3a t/m H6d bij elke vraag de nevenstaande antwoordmogelijkheden op!</i>		H3a – H6d: taalbeheersing:			
		heel goed	redelijk goed	een beetje	helemaal niet
H3a	Verstaat u het Berber (Tamazight)	1	2	3	4
H3b	Spreekt u het Berber (Tamazight)	1	2	3	4
H4a	Verstaat u het Darizja (Marokkaans Arabisch):	1	2	3	4
H4b	Spreekt u het Darizja (Marokkaans Arabisch):	1	2	3	4
H5a	Verstaat u het Standaard Arabisch	1	2	3	4
H5b	Spreekt u het Standaard Arabisch	1	2	3	4
H5c	Leest u het Standaard Arabisch:	1	2	3	4
H5d	Schrijft u het Standaard Arabisch:	1	2	3	4
H6a	Verstaat u het Nederlands :	1	2	3	4
H6b	Spreekt u het Nederlands:	1	2	3	4
H6c	Leest u het Nederlands:	1	2	3	4
H6d	Schrijft u het Nederlands:	1	2	3	4

H7	<i>Enq.: Indien resp. helemaal geen Nederlands spreekt, zie H6b, ga dan door naar vraag H11.</i> U spreekt... (heel goed/ redelijk goed/ een beetje) Nederlands. Op hoeveel dagen van de week spreekt u wel eens Nederlands?	- aantal dagen per week: <input type="text"/>
		- minder dan een dag per week 0
		- weet niet / wisselt sterk 9

H8	Kunt u een wat officiëler gesprek, met bijvoorbeeld een huisarts, een ambtenaar aan een loket, een leraar op school probleemloos in het Nederlands voeren, met enige moeite of heeft u daar hulp van anderen bij nodig?	- probleemloos - met enige moeite - hulp van anderen - geen antwoord	1 2 3 9
H9	Als het gaat om ondertitels, folders of de krant in het Nederlands: kunt u dat dan probleemloos lezen, met enige moeite of lukt u dat meestal niet?	- probleemloos - met enige moeite - lukt meestal niet - geen antwoord	1 2 3 9
H10	In hoeverre voelt u zich een Nederlander of juist niet? Voelt u zich voor het merendeel een Nederlander, half Nederlander, een beetje Nederlander of geen Nederlander?	- merendeel Nederlander - half Nederl./half Marokkaan - beetje Nederlander - geen Nederlander - weet niet	1 2 3 4 9
H11	In hoeverre voelt u zich een Marokkaan of juist niet? Voelt u zich voor het merendeel Marokkaan, half Marokkaan, een beetje Marokkaan of geen Marokkaan?	- merendeel Marokkaan - half Marokk./half Nederl. - beetje Marokkaan - geen Marokkaan - weet niet	1 2 3 4 9
H12	Denkt u dat u de rest van uw leven in Nederland blijft wonen, of denkt u dat u ooit naar Marokko of een ander land gaat om u daar te vestigen?	- blijft in Nederland - naar Marokko - ander land - weet niet/geen idee	1 2 3 9
H13	En hoe denkt u dat Nederlanders u zien: uitsluitend als Marokkaan, voor het merendeel als Marokkaan, half Marokkaan, half Nederlander, voor het merendeel Nederlander of helemaal als Nederlander?	- uitsluitend Marokkaan - merendeel Marokkaan - half Marokk./half Nederl. - merendeel Nederlander - uitsluitend Nederlander - weet niet/geen mening	1 2 3 4 5 9
H14	Bent u de afgelopen zes jaar nog wel eens naar Marokko geweest? (Zo ja:) Hoeveel keer bent u daar in de afgelopen zes jaar geweest? <i>Enq.: noteer 0 indien nee.</i>	- ja; aantal keren: <input type="text"/>	
H15	Bent u de afgelopen zes jaar wel eens naar een ander land (dan Marokko) buiten Nederland geweest? (Zo ja:) Hoe vaak is dat de afgelopen zes jaar het geval geweest? <i>Enq.: noteer 0 indien nee.</i>	- ja; aantal keren: <input type="text"/>	
H16	Gaat u in het dagelijkse leven vaak, soms of nooit met Nederlanders om?	- vaak - soms - nooit - weet niet hoe vaak	1 2 3 9
H17	Komt u in uw vrije tijd wel eens bij Nederlanders op bezoek? (Zo ja:) Is dat vaak, soms of nooit het geval?	- ja; vaak - ja; soms - nee; nooit - weet niet hoe vaak	1 2 3 9
H18	Komen Nederlanders wel eens bij u op bezoek? (Zo ja:) Is dat vaak, soms of nooit het geval?	- ja; vaak - ja; soms - nee; nooit - weet niet hoe vaak	1 2 3 9

H19	En gaat u in het dagelijkse leven vaak, soms of nooit om met mensen met een andere buitenlandse afkomst dan de Marokkaanse?	- vaak - soms - nooit - weet niet hoe vaak	1 2 3 9
H20	Wonen er bij u in de buurt veel mensen van buitenlandse afkomst en weinig Nederlanders, is dat ongeveer gelijk of wonen er veel Nederlanders en weinig mensen van buitenlandse afkomst?	- overwegend allochtonen - ongeveer gelijk - overwegend Nederlanders - weet niet	1 2 3 9

H21	Wilt u van elk van de volgende uitspraken zeggen of die sterk, wel wat, nauwelijks of niet bij uw mening past? <i>Enq.: Lees antwoordmogelijkheden zonodig nog eens voor.</i>	H21: bij mening passen:				
		sterk	wel wat	nauwelijks	niet	w.n./g.m.
a.	Het is het belangrijk om veel van Nederland te weten.	1	2	3	4	9
b.	In Nederland gaan mannen en vrouwen te vrij met elkaar om.	1	2	3	4	9
c.	Nederland is een land waar ik me echt thuis voel.	1	2	3	4	9
d.	Een vrouw moet stoppen met werken als ze een kind krijgt.	1	2	3	4	9
e.	Als bij verkiezingen alleen het gezinshoofd zou mogen stemmen is dat voldoende.	1	2	3	4	9
f.	Het is het belangrijk om met Nederlanders om te gaan.	1	2	3	4	9
g.	In Nederland hebben journalisten teveel vrijheid om te schrijven en te zeggen wat ze willen.	1	2	3	4	9

H22	Bezoekt u wel eens een kerk, moskee of tempel voor een godsdienstige bijeenkomst? <i>Enq.: meerdere antwoorden mogelijk.</i>	- ja; bezoekt kerk - ja; bezoekt moskee - ja; bezoekt tempel - nee	1 2 3 4 → H24
H23	Hoe vaak doet u dat?	- meerdere keren per week - eens per week - meerdere keren per maand	1 2 3
		- eens per maand - minder vaak - w.n. hoe vaak/wisselt sterk	4 5 9

H24 Rekent u zichzelf tot een bepaalde godsdienst of levensbeschouwelijke overtuiging?			
a. rooms katholiek	1	g. hindoeïsme	9
b. hervormd / protestant	2	h. boeddhisme/taoïsme	10
c. gereformeerd	3	i. humanisme	11
d. evangelische stromingen	4	j. joodse geloof	12
e. syrisch orthodox	5	k. andere godsdienst; namelijk	13 ▼
d. islam – soennieten	6	andere godsdienst:	
e. islam – sjiieten	7		
f. islam – alevieten	8	l. nee; geen levensovertuiging/geloof	14

H25	Speelt uw godsdienst of levensbeschouwing voor u in het dagelijkse leven een grote rol, een kleine rol of geen rol van betekenis?	- grote rol - kleine rol - geen rol - w.n. /g.a	1 2 3 9
-----	---	--	------------------

H26	Wilt u van elk van de volgende uitspraken zeggen of die sterk, wel wat, nauwelijks of niet bij uw mening passen? <i>Enq.: Lees antwoordmogelijkheden zonodig nog eens voor.</i>	H26: bij mening passen:				
		sterk	wel wat	nauwelijks	niet	w.n./g.m.
a.	Kinderen behoren naar een school te gaan die aansluit bij het geloof van hun ouders.	1	2	3	4	9
b.	Het zou vervelend zijn als één van mijn kinderen zou willen trouwen met iemand met een ander geloof.	1	2	3	4	9
c.	Het is jammer dat in het dagelijkse leven in Nederland steeds minder met religie rekening wordt gehouden.	1	2	3	4	9
d.	Bejaarde ouders kunnen beter bij hun kinderen wonen dan in het bejaardenhuis.	1	2	3	4	9
e.	Jonge mensen moeten zelf hun huwelijkspartner kunnen kiezen zonder dat hun ouders zich daarmee bemoeien.	1	2	3	4	9
f.	Het is onnodig om hier in Nederland nadrukkelijk vast te houden aan Marokkaanse tradities en gewoontes .	1	2	3	4	9
g.	Mensen van buitenlandse afkomst hoeven zich niet meer aan te passen aan de Nederlandse samenleving dan strikt noodzakelijk is.	1	2	3	4	9

J APPARATUUR EN ONTVANGST *Enq: Deze vragen betreffen apparatuur en ontvangstmogelijkheden.*

J1	Beschikt u thuis over televisie? (Zo ja:) Hoeveel televisietoestellen heeft u hier in huis?	- geen televisie - één toestel - twee toestellen - drie of meer toestellen	0 → J18 1 → J4 2 3
J2	Komt het wel eens voor dat u in een andere kamer gaat kijken omdat u een ander programma wilt zien dan uw familie in de huiskamer? (Zo ja:) Is dat vaak of soms het geval?	- ja; vaak - ja; soms - nee; nooit	1 2 3
J3	Komt het bij u thuis vaak, soms, of nooit voor dat er op dezelfde tijd naar meerdere zenders gekeken wordt?	- vaak - soms - nooit	1 2 3

Enq.: Noteer de antwoorden van vraag J4 en J5 in onderstaand schema.

J4 Wilt u van de volgende categorieën televisiezenders zeggen of u deze op het (hoofd) toestel kunt ontvangen? *Enq.: afgezien of deze zenders ook daadwerkelijk staan ingesteld.*

J5 *Enq.: vraag voor de zenders die men in principe kan ontvangen:* Staan deze zenders wel of niet op het (hoofd) toestel ingesteld?

	J4: kan ontvangen			J5: ingesteld	
	wel	w.n.	niet	wel	niet
a. de publieke zenders Nederland 1, 2 of 3	1	2	3	1	2
b. de commerciële zenders RTL4 en 5, Yorin, SBS6, Net5 en V8	1	2	3	1	2
c. Regionale of lokale zenders	1	2	3	1	2
d. Marokkaanse of andere Arabische zenders	1	2	3	1	2

J6	Uw televisietoestel kan op verschillende soorten antennes aangesloten zijn. Eén daarvan is een aansluiting op het kabelnet. Dat is een antennesysteem voor de hele stad of het hele dorp. Is uw (hoofd)toestel aangesloten op een kabelnet?	- wel op kabelnet - niet op kabelnet - w.n./onbekend	1 2 → J10 9 → J10
----	---	--	-------------------------

J7	Aanvullende abonnementen <i>Enq.: zie instructie voor mogelijkheden voor aanvullende abonnementen. Noem woonplaats en omcirkel.</i> U woont in	- Amsterdam - Rotterdam - Den Haag	1 2 3	- Utrecht - Eindhoven - Enschede	4 5 6
J8	<i>Enq.: stel deze vraag alleen indien in de woonplaats van deze respondent aanvullende abonnementen beschikbaar zijn voor deze publieksgroep. Zie instructie voor een overzicht. Is dit niet het geval: omcirkel code 3 n.v.t. en ga dan door naar J32.</i>				
	In uw woonplaats is een aanvullend abonnement beschikbaar. Heeft u zo'n aanvullend abonnement? <i>Enq.: Het gaat hier niet om Canal +</i>	- ja; aanvull. abonnement - nee - w.n./onbekend			1 2 → J12 9 → J12

J9	Kunt u met dit aanvullende abonnement Marokkaans- of Arabischtalige zenders ontvangen die niet in het Standaardpakket zitten? (Zo ja:) Zijn dat één of twee van deze zenders, of drie of meer?	- ja; 1 á 2 Marokk./Arab. - ja; 3 of meer - nee; geen - w.n./onbekend			1 → 2 → J12 3 → 9 →
J10	Heeft u de mogelijkheid om een abonnement op de kabel te nemen, of ligt uw huisadres voor een aansluiting te ver van een kabelsysteem verwijderd?	- kabel wel mogelijk - kabel niet mogelijk - w.n./onbekend			1 2 9
J11	Beschikt u over een aansluiting op een gemeenschappelijke antenne (een antenne-inrichting voor uw flat, huizenblok of buurt), of maakt u gebruik van een eigen buitenantenne of kamerantenne?	- eigen buitenantenne - kamerantenne - gemeenschapp. antenne - w.n./onbekend			1 2 3 9
J12	De mogelijkheid bestaat om door middel van een individuele schotelantenne de programma's van satellietzenders te ontvangen. Is een van de televisietoestellen bij u in huis op een schotelantenne aangesloten?	- ja; individuele schotel - nee; geen - w.n./onbekend			1 2 9
J13	Hier en daar is het mogelijk om uw toestel te laten aansluiten op een of meer gemeenschappelijke schotels. Deze schotels bedienen dan een of meer huizenblokken. Bent u op een dergelijke gemeenschappelijke schotel aangesloten?	- ja; gemeenschapp. schotel - nee; geen - w.n./onbekend			1 2 9

J14	Dan wil ik met u nog even nagaan over welke antenne-aansluitingen u hier in huis beschikt wat televisie betreft.				
<i>Enq.: Recapitulatie: Noteer welke type(s) antenne van toepassing is/zijn. Meerdere antwoorden mogelijk.</i>	- kabelaansluiting - kamerantenne - buitenantenne - individuele schotel	1 2 3 4	- gemeenschappelijke schotel(s) - andere gemeenschapp. antenne - antenne onbekend		5 6 9

J15	<i>Enq.: Geef aan: resp. beschikt over kabelaansluiting en/of schotel (ongeacht of dit een individuele of gemeenschappelijke schotel betreft.)</i>	- zowel kabel als schotel - wel kabel, geen schotel - geen kabel, wel schotel - nee; geen van beide - w.n./onbekend			1 2 → J17 3 4 → J18 9 → J18
J16	Beschikt u voor de ontvangst van zenders via de schotel over een digitale of analoge satellietdecoder?	- digitaal - analoog - beide - w.n./onbekend			1 2 3 9

J17	Bent u, of uw huisgenoten, geabonneerd op het abonnee-televisiekanaal Canal + ? Dit is een kanaal waarvoor u extra moet betalen.	- ja; abonnement - nee; geen - w.n./onbekend	1 2 9
J18	Beschikt u thuis over een vaste telefoonlijn of een mobiele telefoon? (Zo ja:) Over welk van beide beschikt u?	- vaste telefoonlijn - mobiele telefoon - beide - geen van beide	1 2 3 4
J19	Beschikt u <u>zelf</u> over een mobiele telefoon?	- ja - nee	1 2
J20	Beschikt u thuis over een computer (pc)?	- ja - nee	1 2
J21	Beschikt u thuis over een DVD-speler?	- ja - nee	1 2
J22	Beschikt u thuis over een videorecorder?	- ja - nee	1 2

K WERK EN OPLEIDING

K1	Wat is uw plaats in het gezin? <i>Enq.: zie instructie: plaats in het gezin.</i> Inwonend persoon: <input type="text"/>	- hoofdkostwinner - huisvrouw/huisman - beide (kostw./huisvrouw) - zoon/dochter - inwonend persoon	1 → K9a 2 3 → K9a 4 ◀5
----	--	--	------------------------------------

K2a	Verricht de hoofdkostwinner op dit moment betaald werk? (Zo ja:) Hoeveel uur per week werkt hij/zij gemiddeld?	uren per week: <input type="text"/>	
K2b	<i>Enq.: noteer aantal uren betaald werk hoofdkostwinner:</i>	- ja; 15 uur of langer - ja; 14 uur of minder - nee; werkt niet	1 → K5 2 3

K3	Welke van de volgende situaties is op de hoofdkostwinner het meest van toepassing? <i>Enq.: lees op en noteer indien anders</i> Andere situatie: <input type="text"/>	- invalide, arbeidsongeschikt (WAO)	1
		- werkloos, werkzoekend (WW)	2
		- bijstandsuitkering (RWW, ABV, IOAW, IOAZ)	3
		- gepensioneerd, AOW, VUT, wachtgeld	4
		- studerend, schoolgaand	5
		- huisvrouw/man (geen of < 14 uur betaald werk)	6
	- anders; namelijk:	◀7	

K4	Is hij/zij vroeger in Nederland wel 15 uur of langer werkzaam geweest?	- ja - nee - weet niet	1 2 → K9a 9 → K9a
----	--	------------------------------	-------------------------

K5	Wat is/was zijn/haar (laatste) beroep? <i>Enq.: noteer hieronder beroep voldoende gedetailleerd.</i>	

K6	Is/was dit een beroep in loondienst of een beroep dat als zelfstandige wordt/werd uitgeoefend?	- zelfstandig - in loondienst - weet niet	1 2 9
K7	Geeft/gaf hij/zij hierbij leiding? (Zo ja:) Betreft/betref dit aan één tot vijf personen of meer?	- geen leiding - wel: 1-5 personen - wel: 6 personen of meer - weet niet	1 2 3 9
K8	Is/was voor het beroep dat de hoofdkostwinner uitoefent/uitoefende een bijzondere vakopleiding nodig?	- wel bijzondere vakopleiding - geen - weet niet	1 2 9

K9a	Verricht u op dit moment betaald werk? (Zo ja:) Hoeveel uur per week werkt u gemiddeld?	uren per week: <input type="text"/>
-----	--	-------------------------------------

K9b	<i>Enq.: noteer aantal uren betaald werk respondent:</i>	- ja; 15 uur of langer - ja; 14 uur of minder - nee; werkt niet	1 → K12 2 3
-----	--	---	-------------------

K10	Welke van de volgende situaties is voor u het meest van toepassing? <i>Enq.: lees op en noteer anders</i>	- invalide, arbeidsongeschikt (WAO)	1
		- werkloos, werkzoekend (WW)	2
		- bijstandsuitkering (RWW, ABV, IOAW, IOAZ)	3
		- gepensioneerd, AOW, VUT, wachtgeld	4
		- studerend, schoolgaand	5
		- huisvrouw/man (geen of < 14 uur betaald werk)	6
		- anders; namelijk	◀7

K11	Bent u vroeger in Nederland wel 15 uur of langer werkzaam geweest, of niet?	- ja - nee	1 2 → K16
-----	---	---------------	--------------

K12	Wat is/was uw (laatste) beroep? <i>Enq.: noteer beroep hieronder voldoende gedetailleerd.</i>	

K13	Is/was dit een beroep in loondienst of een beroep dat als zelfstandige wordt/werd uitgeoefend?	- zelfstandig - in loondienst	1 2
K14	Geeft/gaf u hierbij leiding? Betreft / betref dit aan één tot vijf personen of meer?	- geen leiding - wel: 1- 5 personen - wel: 6 personen of meer	1 2 3
K15	Is/was voor het beroep dat u uitoefent/uitoefende een bijzondere vakopleiding nodig	- wel bijzondere vakopleiding - geen	1 2

K16	Volgt u nu een opleiding, of heeft u vroeger een opleiding gevolgd? (Zo ja:) Betrof dit een schoolopleiding of een bedrijfsopleiding of cursus buiten de reguliere schoolopleiding?	- nee; geen enkele opleiding - alleen bedrijfsopl./cursus - ja; (ook) schoolopleiding	1 → K24 2 → K24 3
-----	---	---	-------------------------

K17	Waar heeft u uw opleiding gevolgd: in Nederland, in Marokko of in een ander land? <i>Enq.: noteer elders.</i>	<ul style="list-style-type: none"> - alleen in Marokko - alleen in Nederland - zowel in Marokko als Ned. - elders; namelijk 	1
	Elders: <input style="width: 300px; height: 20px;" type="text"/>		2 → K21 3 ◀4

Enq.: Noteer de antwoorden van vraag K18, K19 en K20 in onderstaand schema.					
K18	Welke opleiding(en) heeft u -vanaf uw zesde jaar- gevolgd in Marokko of een ander land? <i>Enq: Noteer alle gevolgde opleidingen bij 18 a t/m d</i>				
Enq.: Stel voor elke opleiding vraag K19 en K20					
K19	Hoeveel jaar heeft u deze opleiding gevolgd?				
K20	Heeft u deze opleiding wel of niet met een diploma afgesloten, of bent u er nog mee bezig?				
<i>Enq.: Als het om minder bekende buitenlandse opleidingen gaat, vraag dan naar het niveau van deze opleidingen en noteer dit (bijv.: = ± mavo). Vermijd onbekende afkortingen.</i>		K19 jaren opleiding	K20: voltooid/bezig		
		Marokko/ ander land	met diploma	zonder diploma	nog mee bezig
K18a		<input style="width: 50px; height: 20px;" type="text"/>	1	2	3
K18b		<input style="width: 50px; height: 20px;" type="text"/>	1	2	3
K18c		<input style="width: 50px; height: 20px;" type="text"/>	1	2	3
K18d		<input style="width: 50px; height: 20px;" type="text"/>	1	2	3

K21	Enq.: Indien opleiding in Nederland gevolgd noteer dan de antwoorden van vraag K21, K22 en K23 in onderstaand schema. Ga anders verder naar vraag K24.				
	Welke opleiding(en) heeft u -vanaf uw zesde jaar- gevolgd in Nederland? <i>Enq: Noteer alle gevolgde opleidingen bij 21 a t/m d</i>				
	Enq.: Stel voor elke opleiding vraag K22 en K23				
K22	Hoeveel jaar heeft u deze opleiding gevolgd?				
K23	Heeft u deze opleiding wel of niet met een diploma afgesloten, of bent u er nog mee bezig?				
<i>Enq.: Als het om minder bekende opleidingen gaat, vraag dan naar het niveau van deze opleidingen en noteer dit (bijv. = \pmmavo). Vermijd onbekende afkortingen.</i>		K22 jaren opleiding	K23: voltooid/bezig		
		Nederland	met diploma	zonder diploma	nog mee bezig
K21a		<input type="text"/>	1	2	3
K21b		<input type="text"/>	1	2	3
K21c		<input type="text"/>	1	2	3
K21d		<input type="text"/>	1	2	3

K24	Heeft u in Nederland een inburgeringscursus gevolgd of een andere cursus op opleiding gevolgd waar u Nederlandse taallessen heeft gevolgd?	- ja; inburgeringscursus	1
		- ja; andere opleiding/cursus	2
		- ja; beide	3
		- nee; geen NL taallessen	4

L AFSLUITING VRAGENLIJST

Enq.: Pak de antwoordkaart en lees onderstaande tekst voor.

We zijn nu aan het einde van de vragenlijst gekomen. Op deze kaart staan een paar laatste vragen over het onderzoek zelf, die ik u ook nog even wil stellen. Daarna zal ik deze kaart aan u overhandigen.

*Enq.: Lees voor de vragen L1, L2 en L3 de tekst op de antwoordkaart en noteer de antwoorden zowel op kaart als in deze vragenlijst. **Noteer tevens het respondentnummer op de antwoordkaart!***

L1	<i>Enq.: Stel vraag en noteer bereidheid tot vervolgonderzoek</i>	- geen bezwaar	1
		- wel bezwaar	2 → L4
L2	<i>Enq.: Stel vraag en noteer mogelijkheid telefonische benadering.</i>	- ook per telefoon	1
		- alleen op huisadres	2
L3	<i>Enq.: Stel vraag en noteer telefoonnummers, inclusief kengetal.</i>		
	- telefoonnummer (vast)	<input type="text"/>	
	- telefoonnummer (mobiel)	<input type="text"/>	

L4	<p><i>Enq: Overhandig antwoordkaart en licht deze toe. Het is de bedoeling dat de respondent de kaart zelf verder invult en op de post doet. Tenzij hij of zij hier niet toe in staat is. Vul de kaart alleen in dat geval verder in. Omcirkel of respondent de kaart accepteert of weigert.</i></p>	<p>- accepteert kaart - weigert kaart</p>	<p>1 2</p>
----	--	---	----------------

Einde van het interview: Bedank de respondent voor zijn/haar medewerking

Enquêteur: vul de onderstaande vragen in na afloop van het interview.

L5	Enq.: Geef na afloop van het gesprek op basis van eigen indruk aan hoe goed de respondent het Nederlands spreekt en verstaat.	- heel goed - redelijk goed - een beetje - helemaal niet - w.n./geen indruk	1 2 3 4 9 → L7
----	---	---	----------------------------

L6	Enq.: geef aan welk rapportcijfer van 1 t/m 10 je hier voor zou geven.	Rapportcijfer: <input style="width: 80px; height: 30px;" type="text"/>
----	--	--

L7	Noteer naam en adres van respondent zo volledig mogelijk!	
	Heer, Mevrouw *)	Voorletters: <input style="width: 100px;" type="text"/>
	Naam: <input style="width: 100%; height: 20px;" type="text"/>	
	Straat en huisnummer: <input style="width: 100%; height: 20px;" type="text"/>	
	Postcode: <input style="width: 100px;" type="text"/>	
	Woonplaats: <input style="width: 100%; height: 20px;" type="text"/>	
	*) doorhalen wat niet van toepassing is.	

L8	Enq.: Noteer eigen naam, enquêteurnummer, datum en tijdstip van beëindiging van de vragenlijst. Geef door middel van ondertekening aan dat de vragenlijst volgens instructie is uitgevoerd.	
a	Naam enquêteur: <input style="width: 100%; height: 20px;" type="text"/>	enq nr.: <input style="width: 60px;" type="text"/>
b/c	Datum: <input style="width: 100%; height: 20px;" type="text"/>	<input style="width: 60px;" type="text"/> uur
	Handtekening enquêteur : <input style="width: 100%; height: 40px;" type="text"/>	

EINDE: Controleer vragenlijst na afloop op volledigheid en lever hem daarna zo spoedig mogelijk in.

Bijlage 3: Verbanden

(1) Toetsing verschillen tussen etnische groepen

In **tabel 1** van deze bijlage is voor de in deel 5 van bijlage 1 genoemde variabelen aangegeven in hoeverre de vijf etnische groepen significant hoger ($HHH < 0,001$; $HH < 0,01$; $H < 0,05$) of lager ($LLL < 0,001$; $LL < 0,01$; $L < 0,05$) scoren dan de overige vier groepen. Vervolgens zijn in **tabel 2** Turken vergeleken met Marokkanen, Surinamers met Antillianen, Turken en Marokkanen samen met Surinamers en Antillianen, en Chinezen (wederom) met de overige vier. Hierbij is rekening gehouden met de effectieve steekproefgrootte (zie deel 4 van bijlage 1).

(2) Verband tussen integratie en mediagedrag

De relatie tussen integratie en mediagedrag is weergegeven in twee correlatiematrixen. In **tabel 3** zijn de 51 in deel 5 van bijlage 1 genoemde variabelen die met mediagedrag te maken hebben per etnische groep in verband gebracht met de algemene integratieschaal en in **tabel 4** zijn ze voor de onderzochte groep als geheel in verband gebracht met de zes specifiekere vormen van integratie. Ook hierbij is rekening gehouden met de effectieve steekproefgrootte (zie deel 4 van bijlage 1).

Apparatuurbezit

Hierbij gaan we na waar mensen die een televisietoestel hebben het signaal vandaan halen (kabelaansluiting en schotelbezit), of men een videorecorder dan wel een dvd-speler bezit, of men thuis de beschikking heeft over een pc en of men thuis een vaste telefoonaansluiting en/of een mobiele telefoon heeft (het gaat er dan om of er een mobiele telefoon in huis is en niet of men deze persoonlijk in bezit heeft). Bij Turken en Marokkanen wijst een schotel op een lager integratieniveau, terwijl het bezit van een pc bij alle groepen juist wijst op een hoog integratieniveau.

Overheidsvoorlichting

Als het gaat om overheidsinformatie zijn de volgende gegevens in verband gebracht met de integratie: In hoeverre stelt men het op prijs dat de overheid voorlichting en informatie geeft? Geven de mensen die daar prijs op stellen de voorkeur aan informatie in de eigen taal of aan informatie in het Nederlands? Heeft men wel eens gehoord van Postbus 51 en weet men wat dat inhoudt? Heeft men het afgelopen jaar een of meer folders of brochures van de Rijksoverheid ingezien en waarover gingen deze (belastingen, invoering Euro, huren en kopen van huizen, gezondheid en zorg, regels die met werken te maken hebben, milieu)? En wordt deze informatie gewaardeerd (rapportcijfer)? De resultaten zijn weer te vinden in beide correlatiematrixen. Postbus 51 is vooral bekend bij

mensen met een hoge integratiegraad. Hoger geïntegreerden stellen overheidsinformatie ook meer op prijs.

Gebruiksfrequentie media

Om te beginnen is belangrijk of men bepaalde media – radio, televisie, gedrukte media (kranten en tijdschriften), internet, muziek op cd of andere geluidsdragers, en video of dvd – wel of niet gebruikt en hoeveel tijd men daaraan besteedt. Mensen die meer geïntegreerd zijn in de Nederlandse samenleving blijken meer gebruik te maken van de genoemde media dan mensen die verder van de Nederlandse samenleving afstaan. Dit verband is echter voor een groot gedeelte te danken aan mensen die helemaal geen gebruik maken van het medium: deze hebben over het algemeen een laag integratieniveau. Wanneer we (anders dan in de correlatiematrix) de groep die helemaal geen gebruik van het medium maakt buiten beschouwing laten, verdwijnt het verband bij internet, cd's en video/dvd geheel en ontstaat bij televisie zelfs een significant negatief verband. Anders gezegd: zowel *nooit* televisie kijken als *heel lang* televisie kijken is geassocieerd met een laag integratieniveau.

Omdat van de genoemde media internet de hoogste drempel heeft, is, voordat naar het gebruik werd geïnformeerd, de vraag gesteld of men er wel eens van gehoord heeft en of men weet wat het inhoudt.

Gerichtheid op "eigen" media

Hierbij gaat het erom welk deel van de radioluistertijd, televisiekijktijd en leestijd werd besteed aan Turkse, Marokkaanse, Surinaamse, Antilliaanse of Chinese zenders of bladen (televisie niet van toepassing voor Surinamers en Antillianen). Daarnaast is van belang of men op de hoogte is van lokale/regionale radio- en televisieuitzendingen voor de eigen groep en hoe vaak men naar deze uitzendingen luistert. Bij internet is het moeilijker na te gaan hoe de totale gebruikstijd verdeeld wordt dan bij de andere drie media. Hier kunnen we een indicatie krijgen van de tijd die wordt besteed aan informatie uit of contacten met het land van herkomst, omdat de respondenten op een driepuntsschaal aangaven hoe vaak ze gebruik maakten van diverse mogelijkheden (G10). De som van de scores behaald bij internetactiviteiten als het lezen van *on-line*-kranten uit het land van herkomst en het onderhouden van contacten met mensen uit dat land (item b, d, f en h) werd gedeeld door de som van alle scores. Ook het bezoeken van websites van Turkse, Marokkaanse, Surinaamse, Antilliaanse of Chinese omroeporganisaties is in verband gebracht met de mate van integratie.

Luisteren of kijken naar zenders of lezen van bladen uit het land van herkomst hangt sterk samen met een laag integratieniveau. Regionale en lokale zenders gericht op de eigen groep bereiken daarentegen de hoog geïntegreerden zelfs iets beter.

Negatieve reacties op de Nederlandse tv

De integratiegraad zou niet alleen kunnen bepalen hoe vaak men naar Nederlandse televisiezenders kijkt, maar ook hoe men het aanbod op deze zenders beoordeelt. Vindt men dat er te weinig mensen van buitenlandse afkomst te zien zijn? Is men van mening dat deze negatiever in beeld gebracht worden dan mensen van Nederlandse afkomst? Vindt men het wel eens nodig over te schakelen naar een andere zender op het moment dat er dingen gezegd worden of in beeld komen die niet stroken met de eigen opvattingen of levensovertuiging? Bij mensen met een laag integratieniveau komt het vaker voor dat ze overschakelen naar een andere zender omdat op televisie dingen gezegd worden of in beeld komen die niet stroken met de eigen opvattingen of levensovertuiging. Dit verband is echter niet sterk. Negatieve reacties op de manier waarop de Nederlandse televisie mensen van buitenlandse afkomst afbeeldt blijken nog minder met de integratiegraad samen te hangen.

De kennis omtrent internet en internetactiviteiten

De kennis omtrent internet hangt sterk samen met het integratieniveau. De gebruiksmogelijkheden van internet zijn nog gevarieerder dan die van de andere media. Wanneer internetgebruik in verband gebracht wordt met de mate van integratie is het interessant om binnen de groep die internet gebruikt onderscheid te maken tussen activiteiten als "surfen", gericht informatie zoeken, e-mailen, *instant messaging* of chatten, het gebruiken van of deelnemen aan nieuwsgroepen, downloaden van MP3's of andere bestanden en het bestellen van producten of diensten. E-mailen en gericht informatie zoeken zijn de internetactiviteiten die geassocieerd zijn met een hoog integratieniveau.

(3) Complete matrix

In **tabel 5** zijn alle in deel 5 van bijlage 1 genoemde variabelen in een correlatiematrix in verband gebracht met elf hoofdvariabelen: leeftijd, geslacht, eerste versus tweede generatie, opleidingsniveau, de mate van integratie (algemene integratieschaal) en de zes integratiedimensies. Ook hierbij is rekening gehouden met de effectieve steekproefgrootte (zie deel 4 van bijlage 1).

		Verschil met overige vier groepen				
		Turken versus rest	Marokkanen versus rest	Surinamers versus rest	Antillianen versus rest	Chinezen versus rest
1.	Kabelaansluiting		L	HH	H	
2.	Schotel	HHH	HHH	LLL	LLL	LLL
3.	Videorecorder	L	LLL	HH		HH
4.	DVD-speler	LL	LLL	HHH		HHH
5.	Computer		LLL	HHH	HHH	HH
6.	Vaste telefoonlijn		LLL	HHH	LL	HHH
7.	Mobiele telefoon		LLL	HH	HH	
8.	Prijs stellen op overheidsinformatie	LLL		HHH	H	LL
9.	Voorkeur voor overheidsinformatie in eigen taal	HHH		LLL	LL	HHH
10.	Bekendheid met Postbus 51 (1=niet 2=geholpen 3=spontaan)	LLL	LLL	HHH		LL
11.	Afgelopen jaar folder of brochure Rijksoverheid ingezien	LLL		HHH		
12.	1. belastingen (OVER ...)					
13.	2. invoering Euro	LLL		HHH		
14.	3. huren en kopen van huizen		L			
15.	4. gezondheid en zorg			H		
16.	5. regels die met werken te maken hebben			H		
17.	6. milieu			H		
18.	Waardering voor overheidsinformatie (rapportcijfer)	L				
19.	Wel eens radioluisteren	LLL	LLL	HHH	HHH	HHH
20.	Wel eens televisie kijken		LLL	H	H	
21.	Wel eens kranten of tijdschriften lezen	LLL	LLL	HHH	HHH	H
22.	Wel eens gebruik maken van internet	LLL	LLL	HHH	HHH	
23.	Wel eens luisteren naar cd e.d. op eigen apparatuur		LLL	HHH	HHH	LLL
24.	Wel eens video of dvd kijken	LLL	LLL	HHH		HHH
25.	Luistertijd radio (excl.nooit)		LL	HHH		LLL
26.	Kijktijd televisie (excl.video/dvd) (excl.nooit)		L		HHH	LLL
27.	Leestijd kranten en tijdschriften (excl.nooit)	HHH	LL	H		LLL
28.	Gebruiksduur internet (excl.nooit)	LL	LLL		HH	HHH
29.	Luistertijd cd's e.d. (excl.nooit)		LL		HH	LL
30.	Kijktijd video/dvd (excl.nooit)		LLL			HHH
25.	Luistertijd radio	LLL	LLL	HHH	HHH	L
26.	Kijktijd televisie (excl. video/dvd)	H	LL		HHH	LLL
27.	Leestijd kranten en tijdschriften		LLL	HHH	HH	LL
28.	Gebruiksduur internet	LLL	LLL		HHH	HHH
29.	Luistertijd cd's e.d.		LLL	HHH	HHH	LLL
30.	Kijktijd video/dvd	LLL	LLL	HHH		HHH
31.	Deel luistertijd besteed aan radiozenders herkomstland			HH	LL	
32.	Deel kijktijd besteed aan televisiezenders herkomstland	HHH		HHH	HHH	LLL
33.	Deel leestijd besteed aan kranten/tijdschriften herkomstland	HHH	LLL	LLL	LL	HHH
34.	Deel internettijd besteed aan informatie/contacten herkomstland	HH	LL			
35.	Website omroeporganisatie herkomstland bezocht	HH				
36.	Op de hoogte van lokale/regionale radio-uitzendingen voor etnische groep	L		HHH		LLL
37.	Luisterfrequentie lokale/regionale uitzendingen voor etnische groep	LLL	LLL	HHH		
38.	Op de hoogte van lokale/regionale tv-uitzendingen voor etnische groep		L	HHH		LLL
39.	Kijkfrequentie lokale/regionale uitzendingen voor etnische groep		LLL	HHH		
40.	Frequentie overschakelen wegens opvattingen of levensovertuiging		HHH	L	LLL	
41.	Te weinig buitenlanders op Nederlandse tv			HHH		LLL
42.	Buitenlanders negatiever in beeld gebracht op Nederlandse tv		HH	HHH	LLL	LLL
43.	Kennis omtrent internet	LLL	LLL	HHH	HHH	LLL
44.	1. niet gericht surfen (INTERNETACTIVITEITEN)					
45.	2. gericht informatie zoeken		LLL	HH		
46.	3. e-mailen		LLL	H		
47.	4. chatten					
48.	5. newsgroup			LL		HHH
49.	6. downloaden muziekbestanden/MP3's		LL		HH	
50.	7. downloaden andere bestanden		L	L		HHH
51.	8. producten bestellen			LLL	H	

		Verschil met overige vier groepen				
		Turken versus rest	Marokkanen versus rest	Surinamers versus rest	Antillianen versus rest	Chinezen versus rest
1.	Leeftijd			H		
2.	Geslacht (1:man 2:vrouw)					
3.	Respondent eerste generatie (jonger dan 35)			LLL		HH
4.	Opleidingsniveau	LLL	LLL	HHH	HHH	
5.	Verblijfsduur in Nederland (vierdeling)		H	HHH	LLL	
6.	Leeftijd waarop respondent in Nederland is komen wonen (vierdeling)			L	H	H
7.	Nationaliteit (1=Nederlands 2=dubbel 3=buitenlands)	HHH	HHH	LLL	LLL	LLL
8.	Partner in het buitenland geboren	H	H		LLL	
9.	Sociaal-economische klasse (respondent hoofdkostwinner)	L	LLL	HHH		
10.	Aantal uren betaald werk hoofdkostwinner		LLL	HH		
11.	Betekenis godsdienst	HHH	HHH	LLL	LLL	LLL
12.	Godsdienst of levensbeschouwelijke overtuiging	HHH	HHH			LLL
13.	1. Rooms Katholiek (RELIGIE)	LLL	LLL		HHH	LLL
14.	2. Christelijke religie excl. RK	LLL	LLL	HHH	HHH	HH
15.	3. Islam	HHH	HHH	LLL	LLL	LLL
16.	4. Hindoeïsme	LLL	LLL	HHH	LLL	LLL
17.	5. Boeddhisme	LLL	LLL	LLL	L	HHH
18.	6. andere godsdienst of levensbeschouwelijke overtuiging			H		
19.	Integratie algemeen	LL	LLL	HHH	HHH	LL
20.	1. Beheersing en gebruik Nederlandse taal (DEELSCHALEN)	LLL	LLL	HHH	HHH	LLL
21.	2. Kennis Nederlandse samenleving		L	HHH	HHH	LLL
22.	3. 'Nederlandse' normen	LLL	LLL	HHH	HHH	H
23.	4. Sociale contacten met Nederlanders	LL	LLL	HHH	HHH	LLL
24.	5. Nederlandse identiteit		LLL			H
25.	6. Motivatie m.b.t. integratie	HHH	LLL			HH
26.	Nederlands moedertaal	LLL	LLL	HHH	HH	LLL
27.	Nu thuis Nederlands spreken	LLL	LLL	HHH	HHH	LLL
28.	Goed Nederlands spreken en verstaan volgens interviewer	LLL	LLL	HHH	HHH	LLL
29.	Geletterdheid (Nederlands of taal herkomstland)	HHH	LLL	HHH	HHH	LLL
30.	Taalvaardigheid taal herkomstland	HHH	HH	LLL	LLL	LLL
31.	Woonomgeving (1=vooral buitenl. 2=even veel 3=vooral Nederlanders)	LL	LL		H	HH
32.	Aantal keer laatste zes jaar in herkomstland geweest	HHH	HHH	LLL	LLL	LLL
33.	Nederlandse inburgeringscursus of taalles gevolgd	HHH		LLL	LLL	HHH

		Verschil groepen (combinaties)			
		Turken versus Marokkanen	Surinamers versus Antillianen	Trk.+Mar. versus Sur.+Ant.	Chinezen versus overig
1.	Kabelaansluiting			LLL	
2.	Schotel	HHH		HHH	LLL
3.	Videorecorder			LLL	HH
4.	DVD-speler	HHH	HHH	LLL	HHH
5.	Computer	HHH		LLL	HH
6.	Vaste telefoonlijn		HHH	LLL	HHH
7.	Mobiele telefoon	HH		LLL	
8.	Prijs stellen op overheidsinformatie	LL		LLL	LL
9.	Voorkeur voor overheidsinformatie in eigen taal	HHH	LLL	HHH	HHH
10.	Bekendheid met Postbus 51 (1=niet 2=geholpen 3=spontaan)		HHH	LLL	LL
11.	Afgelopen jaar folder of brochure Rijksoverheid ingezien		HH	LLL	
12.	1. belastingen (OVER ...)				
13.	2. invoering Euro			LLL	
14.	3. huren en kopen van huizen	H			
15.	4. gezondheid en zorg				
16.	5. regels die met werken te maken hebben			LL	
17.	6. milieu				
18.	Waardering voor overheidsinformatie (rapportcijfer)	L			
19.	Wel eens radioluisteren		HH	LLL	HHH
20.	Wel eens televisie kijken	H		LLL	
21.	Wel eens kranten of tijdschriften lezen	HHH		LLL	H
22.	Wel eens gebruik maken van internet			LLL	
23.	Wel eens luisteren naar cd e.d. op eigen apparatuur	HH		LLL	LLL
24.	Wel eens video of dvd kijken		H	LLL	HHH
25.	Luistertijd radio (excl.nooit)			LLL	LLL
26.	Kijktijd televisie (excl.video/dvd) (excl.nooit)	HH	LL	LL	LLL
27.	Leestijd kranten en tijdschriften (excl.nooit)	HHH			LLL
28.	Gebruiksduur internet (excl.nooit)		LL	LLL	HHH
29.	Luistertijd cd's e.d. (excl.nooit)			LLL	LL
30.	Kijktijd video/dvd (excl.nooit)	HH	H	LLL	HHH
25.	Luistertijd radio		HH	LLL	L
26.	Kijktijd televisie (excl. video/dvd)	HH	LLL	LLL	LLL
27.	Leestijd kranten en tijdschriften	HHH		LLL	LL
28.	Gebruiksduur internet		LL	LLL	HHH
29.	Luistertijd cd's e.d.	HHH		LLL	LLL
30.	Kijktijd video/dvd		HH	LLL	HHH
31.	Deel luistertijd besteed aan radiozenders herkomstland		HHH		
32.	Deel kijktijd besteed aan televisiezenders herkomstland	HHH		HHH	LLL
33.	Deel leestijd besteed aan kranten/tijdschriften herkomstland	HHH	LLL	HHH	HHH
34.	Deel internettijd besteed aan informatie/contacten herkomstland	HHH			
35.	Website omroeporganisatie herkomstland bezocht			HHH	
36.	Op de hoogte van lokale/regionale radio-uitzendingen voor etnische groep		HH	LLL	LLL
37.	Luisterfrequentie lokale/regionale uitzendingen voor etnische groep		HHH	LLL	
38.	Op de hoogte van lokale/regionale tv-uitzendingen voor etnische groep		HH	LLL	LLL
39.	Kijkfrequentie lokale/regionale uitzendingen voor etnische groep	H	HHH	LLL	
40.	Frequentie overschakelen wegens opvattingen of levensovertuiging	LLL		HHH	
41.	Te weinig buitenlanders op Nederlandse tv		HHH	L	LLL
42.	Buitenlanders negatiever in beeld gebracht op Nederlandse tv	L	HHH		LLL
43.	Kennis omtrent internet		LL	LLL	LLL
44.	1. niet gericht surfen (INTERNETACTIVITEITEN)				
45.	2. gericht informatie zoeken		H	LLL	
46.	3. e-mailen			LL	
47.	4. chatten				
48.	5. newsgroup				HHH
49.	6. downloaden muziekbestanden/MP3's	H	L	L	
50.	7. downloaden andere bestanden				HHH
51.	8. producten bestellen		LLL		

		Verskil groepen (combinaties)			
		Turken versus Marokkanen	Surinamers versus Antillianen	Trk.+Mar. versus Sur.+Ant.	Chinezen versus overig
1.	Leeftijd		H		
2.	Geslacht (1:man 2:vrouw)				
3.	Respondent eerste generatie (jonger dan 35)		LL		HH
4.	Opleidingsniveau			LLL	
5.	Verblijfsduur in Nederland (vierdeling)		HHH	H	
6.	Leeftijd waarop respondent in Nederland is komen wonen (vierdeling)		LL		H
7.	Nationaliteit (1=Nederlands 2=dubbel 3=buitenlands)			HHH	LLL
8.	Partner in het buitenland geboren		HHH	HHH	
9.	Sociaal-economische klasse (respondent hoofdkostwinner)	H	H	LLL	
10.	Aantal uren betaald werk hoofdkostwinner	H	HH	LL	
11.	Betekenis godsdienst			HHH	LLL
12.	Godsdienst of levensbeschouwelijke overtuiging	L		HHH	LLL
13.	1. Rooms Katholiek (RELIGIE)		LLL	LLL	LLL
14.	2. Christelijke religie excl. RK			LLL	HH
15.	3. Islam		HHH	HHH	LLL
16.	4. Hindoeïsme	HHH	HHH	LLL	LLL
17.	5. Boeddhisme	HHH		L	HHH
18.	6. andere godsdienst of levensbeschouwelijke overtuiging			L	
19.	Integratie algemeen	HHH		LLL	LL
20.	1. Beheersing en gebruik Nederlandse taal (DEELSCHALEN)		HH	LLL	LLL
21.	2. Kennis Nederlandse samenleving			LLL	LLL
22.	3. 'Nederlandse' normen			LLL	H
23.	4. Sociale contacten met Nederlanders	HHH		LLL	LLL
24.	5. Nederlandse identiteit	HHH		LLL	H
25.	6. Motivatie m.b.t. integratie	HHH	L		HH
26.	Nederlands moedertaal		HHH	LLL	LLL
27.	Nu thuis Nederlands spreken		HHH	LLL	LLL
28.	Goed Nederlands spreken en verstaan volgens interviewer		HHH	LLL	LLL
29.	Geletterdheid (Nederlands of taal herkomstland)	HHH		LLL	LLL
30.	Taalvaardigheid taal herkomstland	HHH	LL	HHH	LLL
31.	Woonomgeving (1=vooral buitenl. 2=even veel 3=vooral Nederlanders)			LLL	HH
32.	Aantal keer laatste zes jaar in herkomstland geweest			HHH	LLL
33.	Nederlandse inburgeringscursus of taalles gevolgd	HH	LL	HHH	HHH

	Integratie per groep					
	allen	Turken	Marokkanen	Surinamers	Antillianen	Chinezen
1. Kabel aansluiting	0,10 ***	0,07	0,13 *	- 0,04	0,07	0,02
2. Schotel	- 0,30 ***	- 0,27 ***	- 0,25 ***	0,03	0,01	-0,09
3. Videorecorder	0,20 ***	0,12 *	0,25 ***	0,07	0,29 ***	0,09
4. DVD-speler	0,19 ***	0,12 *	0,27 ***	0,08	0,11	0,20 **
5. Computer	0,32 ***	0,28 ***	0,22 ***	0,22 ***	0,27 ***	0,44 ***
6. Vaste telefoonlijn	0,09 ***	- 0,07	0,05	0,03	0,35 ***	0,01
7. Mobiele telefoon	0,28 ***	0,28 ***	0,39 ***	0,09	- 0,09	0,39 ***
8. Prijs stellen op overheidsinformatie	0,25 ***	0,15 **	0,21 ***	0,28 ***	0,35 ***	0,19 **
9. Voorkeur voor overheidsinformatie in eigen taal	- 0,54 ***	- 0,60 ***	- 0,57 ***	- 0,26 ***	- 0,41 ***	-0,63 ***
10. Bekendheid met Postbus 51 (1=niet 2=geholpen 3=spontaan)	0,43 ***	0,32 ***	0,44 ***	0,30 ***	0,43 ***	0,54 ***
11. Afgelopen jaar folder of brochure Rijksoverheid ingezien	0,28 ***	0,28 ***	0,36 ***	0,22 ***	0,24 ***	0,21 **
12. 1. belastingen	0,11 **	0,16	0,16	0,03	0,14	0,08
13. 2. invoering Euro	0,09 *	0,07	0,24 *	0,04	- 0,10	0,02
14. 3. huren en kopen van huizen	0,06	0,01	0,10	0,11	- 0,03	-0,01
15. 4. gezondheid en zorg	0,01	0,01	0,02	0,13	- 0,18 *	-0,09
16. 5. regels die met werken te maken hebben	0,08 *	0,17	0,02	0,11	- 0,02	0,01
17. 6. milieu	0,04	0,05	0,08	0,15 *	- 0,13	-0,05
18. Waarderung voor overheidsinformatie (rapportcijfer)	0,15 ***	0,25 **	0,15	0,20 **	0,06	-0,02
19. Wel eens radioluisteren	0,27 ***	0,20 ***	0,26 ***	0,15 **	0,14 *	0,18 **
20. Wel eens televisie kijken	0,08 **	0,01	0,04	0,03	0,01	0,09
21. Wel eens kranten of tijdschriften lezen	0,35 ***	0,25 ***	0,32 ***	0,18 ***	0,17 **	0,22 ***
22. Wel eens gebruik maken van internet	0,41 ***	0,37 ***	0,44 ***	0,17 **	0,30 ***	0,49 ***
23. Wel eens luisteren naar cd e.d. op eigen apparatuur	0,29 ***	0,13 *	0,29 ***	0,12 *	0,09	0,27 ***
24. Wel eens video of dvd kijken	0,14 ***	0,18 ***	0,09	0,08	0,11	0,07
25. Luistertijd radio (excl.nooit)	0,13 ***	0,04	0,17	0,04	- 0,04	0,25 ***
26. Kijktijd televisie (excl.video/dvd) (excl.nooit)	- 0,08 **	- 0,20 ***	- 0,22 ***	0,01	- 0,22 ***	0,05
27. Leestijd kranten en tijdschriften (excl.nooit)	0,12 ***	0,04	0,18 *	0,11	0,22 ***	0,02
28. Gebruiksduur internet (excl.nooit)	- 0,01	0,11	0,11	- 0,15 *	- 0,09	0,04
29. Luistertijd cd's e.d. (excl.nooit)	- 0,02	0,05	- 0,00	- 0,12 *	- 0,16 *	0,08
30. Kijktijd video/dvd (excl.nooit)	0,01	0,04	0,21 **	0,04	0,03	-0,20 **
25. Luistertijd radio	0,22 ***	0,14 *	0,22 ***	0,10	0,04	0,26 ***
26. Kijktijd televisie (excl. video/dvd)	- 0,04	- 0,18 ***	- 0,18 **	0,01	- 0,18 **	0,13 *
27. Leestijd kranten en tijdschriften	0,23 ***	0,15 **	0,28 ***	0,15 **	0,25 ***	0,10
28. Gebruiksduur internet	0,22 ***	0,27 ***	0,27 ***	- 0,02	0,08	0,33 ***
29. Luistertijd cd's e.d.	0,14 ***	0,11	0,20 **	- 0,07	- 0,13 *	0,21 **
30. Kijktijd video/dvd	0,08 **	0,11 *	0,17 **	0,07	0,07	-0,12
31. Deel luistertijd besteed aan radiozenders herkomstland	- 0,32 ***	- 0,41 ***	- 0,30 ***	- 0,25 ***	- 0,32 ***	-0,41 ***
32. Deel kijktijd besteed aan televisiezenders herkomstland	- 0,44 ***	- 0,40 ***	- 0,58 ***			-0,40 ***
33. Deel leestijd besteed aan kranten/tijdschriften herkomstland	- 0,44 ***	- 0,48 ***	- 0,34 ***	- 0,13 *	- 0,31 ***	-0,66 ***
34. Deel internettijd besteed aan informatie/contacten herkomstland	- 0,40 ***	- 0,47 ***	- 0,26 *	- 0,31 ***	- 0,53 ***	-0,43 ***
35. Website omroeporganisatie herkomstland bezocht	- 0,15 ***	- 0,04	- 0,07	- 0,14 *	- 0,12	-0,31 ***
36. Op de hoogte van lokale/regionale radio-uitzendingen voor etnische groep	0,04	- 0,06	0,06	- 0,03	0,00	-0,08
37. Luisterfrequentie lokale/regionale uitzendingen voor etnische groep	0,12 ***	- 0,03	0,07	0,16 *	- 0,07	-0,15
38. Op de hoogte van lokale/regionale tv-uitzendingen voor etnische groep	0,09 **	0,04	0,11	- 0,08	- 0,03	0,02
39. Kijkfrequentie lokale/regionale uitzendingen voor etnische groep	0,04	- 0,01	0,11	- 0,02	- 0,06	-0,07
40. Frequentie overschakelen wegens opvattingen of levensovertuiging	- 0,23 ***	- 0,24 ***	- 0,27 ***	- 0,12 *	- 0,19 **	-0,03
41. Te weinig buitenlanders op Nederlandse tv	0,05	0,11	- 0,01	- 0,06	0,06	-0,01
42. Buitenlanders negatiever in beeld gebracht op Nederlandse tv	0,02	0,02	- 0,02	- 0,03	0,15 *	0,07
43. Kennis omtrent internet	0,44 ***	0,41 ***	0,48 ***	0,18 ***	0,32 ***	0,51 ***
44. 1. niet gericht surfen (INTERNETACTIVITEITEN)	0,04	0,14	0,28 **	- 0,08	- 0,06	0,08
45. 2. gericht informatie zoeken	0,20 ***	0,39 ***	0,17	0,08	0,07	0,29 ***
46. 3. e-mailen	0,24 ***	0,22 *	0,39 ***	0,17 *	0,22 **	0,19 *
47. 4. chatten	- 0,09 **	- 0,19 *	0,19	- 0,04	- 0,25 ***	-0,06
48. 5. newsgroup	0,02	0,01	0,22 *	0,09	0,00	-0,08
49. 6. downloaden muziekbestanden/MP3's	0,03	0,04	0,18	- 0,06	- 0,06	0,04
50. 7. downloaden andere bestanden	0,06	0,03	0,28 **	- 0,04	0,03	0,13
51. 8. producten bestellen	0,05	0,09	0,03	0,01	0,04	0,12

	Integratie en integratiedimensies (alle groepen)					
	1. taal	2. kennis	3. normen	4. contacten	5. identiteit	6. motivatie
1. Kabel aansluiting	0,04	0,02	0,12 ***	0,07 *	0,06 *	0,06 *
2. Schotel	-0,26 ***	-0,10 ***	-0,35 ***	-0,24 ***	-0,15 ***	-0,07 **
3. Videorecorder	0,19 ***	0,16 ***	0,11 ***	0,15 ***	0,10 ***	0,06 *
4. DVD-speler	0,18 ***	0,10 ***	0,14 ***	0,17 ***	0,08 **	0,04
5. Computer	0,33 ***	0,16 ***	0,22 ***	0,30 ***	0,12 ***	0,08 **
6. Vaste telefoonlijn	0,04	0,01	0,09 ***	0,09 ***	0,06 *	0,09 ***
7. Mobiele telefoon	0,33 ***	0,24 ***	0,14 ***	0,20 ***	0,05	0,10 ***
8. Prijs stellen op overheidsinformatie	0,16 ***	0,16 ***	0,09 ***	0,21 ***	0,12 ***	0,23 ***
9. Voorkeur voor overheidsinformatie in eigen taal	-0,68 ***	-0,36 ***	-0,35 ***	-0,38 ***	-0,24 ***	-0,05
10. Bekendheid met Postbus 51 (1=niet 2=geholpen 3=spontaan)	0,42 ***	0,31 ***	0,28 ***	0,35 ***	0,21 ***	0,10 ***
11. Afgelopen jaar folder of brochure Rijksoverheid ingezien	0,21 ***	0,18 ***	0,14 ***	0,27 ***	0,13 ***	0,13 ***
12. 1. belastingen	0,04	0,13 ***	-0,03	0,13 ***	0,02	0,11 **
13. 2. invoering Euro	0,08 *	0,13 ***	-0,01	0,11 **	-0,04	0,06
14. 3. huren en kopen van huizen	0,01	0,09 *	-0,07	0,09 *	-0,00	0,10 *
15. 4. gezondheid en zorg	0,00	-0,01	-0,10 **	0,08 *	0,00	0,05
16. 5. regels die met werken te maken hebben	0,07	0,10 **	-0,00	0,09 *	-0,02	0,07
17. 6. milieu	0,02	0,03	-0,04	0,07	-0,01	0,08 *
18. Waardering voor overheidsinformatie (rapportcijfer)	0,09 *	0,14 ***	0,12 **	0,07	0,04	0,08 *
19. Wel eens radioluisteren	0,22 ***	0,13 ***	0,19 ***	0,26 ***	0,12 ***	0,10 ***
20. Wel eens televisie kijken	0,05	0,03	0,04	0,06 *	0,03	0,06 *
21. Wel eens kranten of tijdschriften lezen	0,36 ***	0,17 ***	0,25 ***	0,30 ***	0,11 ***	0,12 ***
22. Wel eens gebruik maken van internet	0,48 ***	0,22 ***	0,27 ***	0,36 ***	0,17 ***	0,05 *
23. Wel eens luisteren naar cd e.d. op eigen apparatuur	0,36 ***	0,16 ***	0,18 ***	0,22 ***	0,09 ***	0,07 **
24. Wel eens video of dvd kijken	0,13 ***	0,09 ***	0,09 ***	0,13 ***	0,10 ***	0,01
25. Luistertijd radio (excl.nooit)	0,17 ***	0,06	0,07 *	0,15 ***	0,04	-0,01
26. Kijktijd televisie (excl.video/dvd) (excl.nooit)	-0,06 *	-0,07 *	-0,08 **	-0,06 *	-0,07 *	0,01
27. Leestijd kranten en tijdschriften (excl.nooit)	0,07 *	0,13 ***	-0,02	0,16 ***	0,03	0,05
28. Gebruiksduur internet (excl.nooit)	0,06	0,01	0,07 *	-0,01	-0,06	-0,06
29. Luistertijd cd's e.d. (excl.nooit)	0,12 ***	-0,03	0,03	0,01	-0,08 *	-0,10 **
30. Kijktijd video/dvd (excl.nooit)	-0,06	0,03	0,05	-0,01	0,03	0,03
25. Luistertijd radio	0,22 ***	0,11 ***	0,14 ***	0,23 ***	0,09 ***	0,04
26. Kijktijd televisie (excl. video/dvd)	-0,01	-0,05	-0,06 *	-0,02	-0,05	0,03
27. Leestijd kranten en tijdschriften	0,20 ***	0,17 ***	0,10 ***	0,25 ***	0,07 **	0,09 ***
28. Gebruiksduur internet	0,28 ***	0,12 ***	0,19 ***	0,19 ***	0,05	-0,00
29. Luistertijd cd's e.d.	0,26 ***	0,06 *	0,12 ***	0,12 ***	-0,02	-0,04
30. Kijktijd video/dvd	0,02	0,06 *	0,08 **	0,05 *	0,06 *	0,02
31. Deel luistertijd besteed aan radiozenders herkomstland	-0,26 ***	-0,17 ***	-0,17 ***	-0,27 ***	-0,21 ***	-0,06
32. Deel kijktijd besteed aan televisiezenders herkomstland	-0,42 ***	-0,28 ***	-0,25 ***	-0,35 ***	-0,27 ***	-0,15 ***
33. Deel leestijd besteed aan kranten/tijdschriften herkomstland	-0,64 ***	-0,23 ***	-0,26 ***	-0,30 ***	-0,17 ***	-0,04
34. Deel internettijd besteed aan informatie/contacten herkomstland	-0,29 ***	-0,16 ***	-0,20 ***	-0,26 ***	-0,35 ***	-0,18 ***
35. Website omroeporganisatie herkomstland bezocht	-0,08 *	0,06	-0,15 ***	-0,10 **	-0,16 ***	-0,07
36. Op de hoogte van lokale/regionale radio-uitzendingen voor etnische groep	0,09 *	0,12 ***	-0,03	0,07 *	-0,11 **	0,03
37. Luisterfrequentie lokale/regionale uitzendingen voor etnische groep	0,07 *	0,10 **	0,09 **	0,13 ***	-0,02	0,07 *
38. Op de hoogte van lokale/regionale tv-uitzendingen voor etnische groep	0,17 ***	0,13 ***	0,06 *	0,02	-0,08 **	0,03
39. Kijkfrequentie lokale/regionale uitzendingen voor etnische groep	0,01	0,05 *	0,06 *	0,02	-0,04	0,03
40. Frequentie overschakelen wegens opvattingen of levensovertuiging	-0,12 ***	-0,13 ***	-0,24 ***	-0,18 ***	-0,13 ***	-0,06 *
41. Te weinig buitenlanders op Nederlandse tv	0,10 ***	0,05	0,05	0,08 *	-0,07 *	-0,01
42. Buitenlanders negatiever in beeld gebracht op Nederlandse tv	0,11 **	0,09 **	-0,00	0,03	-0,10 **	-0,02
43. Kennis omtrent internet	0,54 ***	0,31 ***	0,28 ***	0,37 ***	0,13 ***	0,06 *
44. 1. niet gericht surfen (INTERNETACTIVITEITEN)	0,07 *	0,03	-0,02	-0,00	0,05	0,03
45. 2. gericht informatie zoeken	0,11 **	0,17 ***	0,11 **	0,16 ***	0,05	0,10 **
46. 3. e-mailen	0,22 ***	0,17 ***	0,20 ***	0,19 ***	0,05	0,06
47. 4. chatten	0,10 **	-0,04	-0,04	-0,09 *	-0,05	-0,15 ***
48. 5. newsgroup	-0,15 ***	0,11 **	-0,07	0,10 **	-0,07	0,08 *
49. 6. downloaden muziekbestanden/MP3's	0,11 **	0,10 **	0,02	-0,01	-0,02	-0,06
50. 7. downloaden andere bestanden	0,07 *	0,11 **	0,02	0,06	-0,04	0,01
51. 8. producten bestellen	0,01	0,10 **	-0,05	0,08 *	0,02	0,02

	Leeftijd					
	allen	Turken	Marokkanen	Surinamers	Antillianen	Chinezen
1. Kabel aansluiting	0,03	0,06	0,00	- 0,01	- 0,01	0,08
2. Schotel	0,01	0,10	0,15 *	- 0,07	- 0,11	0,09
3. Videorecorder	- 0,09 ***	- 0,16 **	- 0,17 **	- 0,15 **	0,03	0,04
4. DVD-speler	- 0,17 ***	- 0,22 ***	- 0,18 **	- 0,14 **	- 0,18 **	- 0,24 ***
5. Computer	- 0,21 ***	- 0,25 ***	- 0,14 *	- 0,19 ***	- 0,23 ***	- 0,32 ***
6. Vaste telefoonlijn	0,11 ***	0,07	0,01	0,16 **	0,09	0,18 **
7. Mobiele telefoon	- 0,25 ***	- 0,24 ***	- 0,29 ***	- 0,24 ***	- 0,15 *	- 0,42 ***
8. Prijs stellen op overheidsinformatie	0,05	0,10	- 0,08	0,05	0,20 **	- 0,05
9. Voorkeur voor overheidsinformatie in eigen taal	0,27 ***	0,42 ***	0,52 ***	0,14 *	0,14	0,45 ***
10. Bekendheid met Postbus 51 (1=niet 2=geholpen 3=spontaan)	- 0,03	- 0,04	- 0,28 ***	0,14 **	0,10	- 0,22 ***
11. Afgelopen jaar folder of brochure Rijksoverheid ingezien	0,05	0,04	- 0,11	0,08	0,09	0,09
12. 1. belastingen	0,07	0,04	0,10	0,09	0,15	- 0,05
13. 2. invoering Euro	0,07	- 0,03	- 0,14	0,04	0,19 *	0,10
14. 3. huren en kopen van huizen	0,04	- 0,04	0,06	0,06	- 0,01	0,06
15. 4. gezondheid en zorg	0,20 ***	0,07	0,04	0,25 ***	0,25 **	0,25 *
16. 5. regels die met werken te maken hebben	0,11 **	0,04	- 0,01	0,15 *	0,18 *	0,00
17. 6. milieu	0,10 **	0,13	- 0,04	0,12	0,03	0,16
18. Waardering voor overheidsinformatie (rapportcijfer)	0,01	0,02	- 0,07	- 0,02	0,05	0,03
19. Wel eens radioluisteren	- 0,03	- 0,07	- 0,17 **	0,08	- 0,13 *	- 0,02
20. Wel eens televisie kijken	- 0,02	0,05	- 0,03	- 0,15 **	0,02	- 0,02
21. Wel eens kranten of tijdschriften lezen	- 0,12 ***	- 0,04	- 0,32 ***	- 0,19 ***	- 0,06	- 0,12
22. Wel eens gebruik maken van internet	- 0,44 ***	- 0,47 ***	- 0,56 ***	- 0,43 ***	- 0,44 ***	- 0,43 ***
23. Wel eens luisteren naar cd e.d. op eigen apparatuur	- 0,27 ***	- 0,29 ***	- 0,41 ***	- 0,24 ***	- 0,14 *	- 0,33 ***
24. Wel eens video of dvd kijken	- 0,15 ***	- 0,14 **	- 0,18 **	- 0,27 ***	- 0,14 *	- 0,07
25. Luistertijd radio (excl.nooit)	0,09 **	0,02	- 0,12	0,22 ***	0,12	- 0,11
26. Kijktijd televisie (excl.video/dvd) (excl.nooit)	0,14 ***	0,21 ***	0,22 ***	0,10	0,07	0,09
27. Leestijd kranten en tijdschriften (excl.nooit)	0,18 ***	0,24 ***	- 0,20 *	0,25 ***	0,24 ***	0,00
28. Gebruiksduur internet (excl.nooit)	- 0,12 ***	- 0,09	- 0,05	- 0,24 ***	- 0,13	- 0,18 *
29. Luistertijd cd's e.d. (excl.nooit)	- 0,16 ***	- 0,11	- 0,18 *	- 0,17 **	- 0,24 ***	- 0,24 **
30. Kijktijd video/dvd (excl.nooit)	- 0,03	0,01	- 0,26 ***	- 0,08	- 0,19 *	0,11
25. Luistertijd radio	0,04	- 0,04	- 0,15 **	0,21 ***	0,02	- 0,08
26. Kijktijd televisie (excl. video/dvd)	0,11 ***	0,21 ***	0,17 **	0,06	0,07	0,03
27. Leestijd kranten en tijdschriften	0,07 **	0,14 *	- 0,30 ***	0,14 **	0,20 **	- 0,04
28. Gebruiksduur internet	- 0,29 ***	- 0,31 ***	- 0,30 ***	- 0,34 ***	- 0,29 ***	- 0,33 ***
29. Luistertijd cd's e.d.	- 0,25 ***	- 0,24 ***	- 0,32 ***	- 0,22 ***	- 0,26 ***	- 0,32 ***
30. Kijktijd video/dvd	- 0,09 ***	- 0,06	- 0,25 ***	- 0,20 ***	- 0,19 **	0,05
31. Deel luistertijd besteed aan radiozenders herkomstland	0,21 ***	0,16	0,26 **	0,24 ***	0,01	0,30 ***
32. Deel kijktijd besteed aan televisiezenders herkomstland	0,34 ***	0,24 ***	0,54 ***			0,27 ***
33. Deel leestijd besteed aan kranten/tijdschriften herkomstland	0,28 ***	0,36 ***	0,26 **	0,16 **	0,24 ***	0,56 ***
34. Deel internettijd besteed aan informatie/contacten herkomstland	0,14 ***	0,08	- 0,20	0,21 **	0,08	0,31 ***
35. Website omroeporganisatie herkomstland bezocht	- 0,03	- 0,05	0,05	- 0,09	0,03	0,15
36. Op de hoogte van lokale/regionale radio-uitzendingen voor etnische groep	0,09 *	0,13	- 0,03	0,14 *	0,09	- 0,02
37. Luisterfrequentie lokale/regionale uitzendingen voor etnische groep	0,14 ***	- 0,04	0,08	0,29 ***	- 0,02	0,15
38. Op de hoogte van lokale/regionale tv-uitzendingen voor etnische groep	0,01	0,03	- 0,02	0,09	- 0,02	- 0,08
39. Kijkfrequentie lokale/regionale uitzendingen voor etnische groep	0,06 *	0,07	- 0,08	0,15 **	- 0,04	0,01
40. Frequentie overschakelen wegens opvattingen of levensovertuiging	0,06 *	0,01	0,17 **	0,09	0,02	0,07
41. Te weinig buitenlanders op Nederlandse tv	0,04	0,03	- 0,04	0,03	0,08	0,05
42. Buitenlanders negatiever in beeld gebracht op Nederlandse tv	- 0,03	- 0,13	- 0,02	0,00	0,03	- 0,08
43. Kennis omtrent internet	- 0,43 ***	- 0,47 ***	- 0,52 ***	- 0,43 ***	- 0,37 ***	- 0,45 ***
44. 1. niet gericht surfen (INTERNETACTIVITEITEN)	- 0,13 ***	0,07	- 0,00	- 0,21 **	- 0,14	- 0,25 **
45. 2. gericht informatie zoeken	0,03	0,13	0,08	- 0,22 **	0,11	- 0,06
46. 3. e-mailen	- 0,08 *	- 0,11	0,05	- 0,21 **	- 0,04	- 0,28 **
47. 4. chatten	- 0,42 ***	- 0,33 ***	- 0,35 ***	- 0,52 ***	- 0,38 ***	- 0,53 ***
48. 5. newsgroup	0,10 **	- 0,11	0,05	0,13	0,12	0,30 ***
49. 6. downloaden muziekbestanden/MP3's	- 0,29 ***	- 0,09	- 0,24 *	- 0,41 ***	- 0,35 ***	- 0,39 ***
50. 7. downloaden andere bestanden	- 0,16 ***	- 0,05	- 0,03	- 0,23 ***	- 0,14	- 0,36 ***
51. 8. producten bestellen	0,03	0,11	0,12	- 0,02	0,02	0,06

	Leeftijd					
	allen	Turken	Marokkanen	Surinamers	Antillianen	Chinezen
1. Leeftijd	1,00 ***	1,00 ***	1,00 ***	1,00 ***	1,00 ***	1,00 ***
2. Geslacht (1:man 2:vrouw)	- 0,00	- 0,06	- 0,08	0,03	0,09	-0,01
3. Respondent eerste generatie (jonger dan 35)	0,48 ***	0,60 ***	0,55 ***	0,61 ***	0,20 *	0,36 ***
4. Opleidingsniveau	- 0,18 ***	- 0,25 ***	- 0,31 ***	- 0,12 *	0,02	-0,33 ***
5. Verblijfsduur in Nederland (vierdeling)	- 0,12 ***	- 0,14 *	- 0,20 ***	- 0,27 ***	- 0,11	0,07
6. Leeftijd waarop respondent in Nederland is komen wonen (vierdeling)	0,62 ***	0,67 ***	0,70 ***	0,67 ***	0,52 ***	0,51 ***
7. Nationaliteit (1=Nederlands 2=dubbel 3=buitenlands)	0,07 *	0,28 ***	0,18 **	- 0,02	0,03	-0,07
8. Partner in het buitenland geboren	0,17 ***	0,17 *	0,23 **	0,13	0,16	0,19 *
9. Sociaal-economische klasse (respondent hoofdkostwinner)	- 0,12 **	- 0,14	- 0,33 ***	- 0,07	- 0,05	-0,16
10. Aantal uren betaald werk hoofdkostwinner	- 0,20 ***	- 0,20 **	- 0,31 ***	- 0,30 ***	0,01	-0,23 ***
11. Betekenis godsdienst	0,09 ***	0,08	0,26 ***	0,10	0,18 **	0,02
12. Godsdienst of levensbeschouwelijke overtuiging	- 0,00	0,09	0,06	- 0,00	0,05	0,00
13. 1. Rooms Katholiek (RELIGIE)	- 0,02		- 0,03	- 0,06	- 0,03	0,03
14. 2. Christelijke religie excl. RK	0,03	0,04		0,03	0,08	-0,09
15. 3. Islam	- 0,04	0,06	0,06	0,01		0,01
16. 4. Hindoeïsme	0,04			0,01		
17. 5. Boeddhisme	0,03			0,00	- 0,01	0,07
18. 6. andere godsdienst of levensbeschouwelijke overtuiging	0,02	- 0,01		0,01	0,02	0,04
19. Integratie algemeen	- 0,21 ***	- 0,25 ***	- 0,48 ***	0,03	0,02	-0,45 ***
20. 1. Beheersing en gebruik Nederlandse taal (DEELSCHALEN)	- 0,42 ***	- 0,54 ***	- 0,66 ***	- 0,27 ***	- 0,18 **	-0,60 ***
21. 2. Kennis Nederlandse samenleving	- 0,11 ***	- 0,20 ***	- 0,28 ***	0,04	0,07	-0,22 ***
22. 3. 'Nederlandse' normen	- 0,11 ***	- 0,00	- 0,32 ***	- 0,17 ***	- 0,18 **	-0,01
23. 4. Sociale contacten met Nederlanders	- 0,11 ***	- 0,15 **	- 0,37 ***	0,08	0,05	-0,29 ***
24. 5. Nederlandse identiteit	- 0,08 ***	- 0,07	- 0,29 ***	0,05	0,02	-0,23 ***
25. 6. Motivatie m.b.t. integratie	0,05	0,03	- 0,15 *	0,22 ***	0,15 *	-0,04
26. Nederlands moedertaal	- 0,21 ***	- 0,45 ***	- 0,43 ***	- 0,27 ***	- 0,28 ***	-0,35 ***
27. Nu thuis Nederlands spreken	- 0,18 ***	- 0,24 ***	- 0,43 ***	- 0,22 ***	- 0,02	-0,32 ***
28. Goed Nederlands spreken en verstaan volgens interviewer	- 0,28 ***	- 0,34 ***	- 0,58 ***	- 0,24 ***	- 0,10	-0,17 **
29. Geletterdheid (Nederlands of taal herkomstland)	- 0,37 ***	- 0,39 ***	- 0,57 ***	- 0,22 ***	- 0,18 **	-0,50 ***
30. Taalvaardigheid taal herkomstland	0,12 ***	- 0,10	0,14 *	0,32 ***	0,38 ***	0,03
31. Woonomgeving (1=vooral buitenl. 2=even veel 3=vooral Nederlanders)	0,01	0,03	- 0,19 **	0,01	0,12 *	0,03
32. Aantal keer laatste zes jaar in herkomstland geweest	0,09 ***	0,23 ***	0,16 **	0,06	0,10	0,08
33. Nederlandse inburgeringscursus of taalles gevolgd	0,03	0,02	0,00	0,11	0,09	0,02

	Geslacht (1:man 2:vrouw)					
	allen	Turken	Marokkanen	Surinamers	Antillianen	Chinezen
1. Kabelaansluiting	- 0,03	0,03	- 0,18 **	- 0,00	- 0,04	0,04
2. Schotel	- 0,05	0,02	- 0,03	- 0,04	- 0,14 *	0,00
3. Videorecorder	- 0,02	0,03	- 0,12 *	0,05	- 0,12	- 0,02
4. DVD-speler	- 0,07 **	- 0,07	- 0,05	- 0,06	- 0,06	- 0,21 ***
5. Computer	- 0,02	0,00	- 0,06	0,02	- 0,05	- 0,14 *
6. Vaste telefoonlijn	- 0,03	0,01	- 0,08	0,03	- 0,09	- 0,04
7. Mobiele telefoon	- 0,08 **	- 0,16 **	- 0,13 *	- 0,02	- 0,04	- 0,05
8. Prijs stellen op overheidsinformatie	0,01	- 0,02	- 0,03	- 0,01	0,01	0,08
9. Voorkeur voor overheidsinformatie in eigen taal	- 0,03	- 0,15 *	- 0,03	- 0,11	0,18 *	0,00
10. Bekendheid met Postbus 51 (1=niet 2=geholpen 3=spontaan)	- 0,04	- 0,18 ***	0,06	- 0,04	0,00	- 0,13 *
11. Afgelopen jaar folder of brochure Rijksoverheid ingezien	- 0,07 *	- 0,13 *	- 0,01	- 0,04	- 0,10	- 0,08
12. 1. belastingen	0,03	- 0,06	- 0,01	0,05	- 0,02	0,16
13. 2. invoering Euro	0,04	- 0,14	- 0,13	0,09	0,02	0,22 *
14. 3. huren en kopen van huizen	0,03	- 0,00	0,07	0,04	- 0,07	0,16
15. 4. gezondheid en zorg	0,10 **	0,02	0,04	0,14 *	0,11	0,14
16. 5. regels die met werken te maken hebben	0,07	- 0,07	0,08	0,04	0,15	0,12
17. 6. milieu	0,02	- 0,03	- 0,04	- 0,02	0,06	0,15
18. Waardering voor overheidsinformatie (rapportcijfer)	0,04	0,04	0,02	- 0,01	- 0,06	0,18
19. Wel eens radioluisteren	- 0,07 **	- 0,18 ***	- 0,13 *	0,02	- 0,10	- 0,04
20. Wel eens televisie kijken	0,03	0,05	0,04	- 0,04	0,12 *	- 0,05
21. Wel eens kranten of tijdschriften lezen	0,01	- 0,07	- 0,01	0,10	- 0,03	- 0,03
22. Wel eens gebruik maken van internet	- 0,04	- 0,04	- 0,02	- 0,03	- 0,07	- 0,16 *
23. Wel eens luisteren naar cd e.d. op eigen apparatuur	0,02	- 0,04	0,07	0,02	- 0,03	0,03
24. Wel eens video of dvd kijken	- 0,01	0,03	- 0,06	- 0,03	- 0,08	0,06
25. Luistertijd radio (excl.nooit)	0,00	- 0,22 *	0,06	0,02	0,01	- 0,03
26. Kijktijd televisie (excl.video/dvd) (excl.nooit)	0,10 ***	0,13 *	0,10	0,11 *	0,14 *	0,02
27. Leestijd kranten en tijdschriften (excl.nooit)	- 0,09 **	- 0,12	- 0,13	- 0,08	- 0,05	- 0,08
28. Gebruiksduur internet (excl.nooit)	- 0,08 *	- 0,03	- 0,23 *	- 0,10	0,05	- 0,21 *
29. Luistertijd cd's e.d. (excl.nooit)	- 0,04	0,03	0,09	- 0,15 **	0,05	- 0,21 *
30. Kijktijd video/dvd (excl.nooit)	0,01	0,07	0,10	0,02	- 0,13	- 0,03
25. Luistertijd radio	- 0,03	- 0,21 ***	- 0,05	0,02	- 0,04	- 0,04
26. Kijktijd televisie (excl. video/dvd)	0,10 ***	0,12 *	0,12 *	0,09	0,15 *	0,03
27. Leestijd kranten en tijdschriften	- 0,06 *	- 0,12 *	- 0,07	- 0,04	- 0,06	- 0,08
28. Gebruiksduur internet	- 0,07 **	- 0,04	- 0,13 *	- 0,08	0,01	- 0,22 ***
29. Luistertijd cd's e.d.	- 0,02	0,00	0,10	- 0,14 *	0,04	- 0,12
30. Kijktijd video/dvd	0,00	0,06	0,02	- 0,00	- 0,13 *	0,00
31. Deel luistertijd besteed aan radiozenders herkomstland	0,04	0,14	- 0,10	0,06	0,13	- 0,07
32. Deel kijktijd besteed aan televisiezenders herkomstland	0,09 **	0,20 ***	0,09			- 0,03
33. Deel leestijd besteed aan kranten/tijdschriften herkomstland	- 0,05	- 0,08	- 0,18 *	- 0,01	0,06	- 0,01
34. Deel internettijd besteed aan informatie/contacten herkomstland	0,06	0,16	- 0,08	0,01	0,11	0,06
35. Website omroeporganisatie herkomstland bezocht	- 0,01	- 0,04	0,13	0,03	- 0,03	- 0,05
36. Op de hoogte van lokale/regionale radio-uitzendingen voor etnische groep	- 0,02	- 0,01	0,04	0,01	- 0,25 **	0,05
37. Luisterfrequentie lokale/regionale uitzendingen voor etnische groep	0,07 *	- 0,08	- 0,11	0,27 ***	- 0,06	- 0,02
38. Op de hoogte van lokale/regionale tv-uitzendingen voor etnische groep	- 0,04	- 0,10	- 0,09	0,03	- 0,07	- 0,02
39. Kijkfrequentie lokale/regionale uitzendingen voor etnische groep	0,04	0,07	- 0,07	0,10	0,01	- 0,01
40. Frequentie overschakelen wegens opvattingen of levensovertuiging	0,06 *	0,05	0,03	0,05	0,16 *	0,06
41. Te weinig buitenlanders op Nederlandse tv	- 0,03	- 0,08	- 0,05	0,07	- 0,13	0,05
42. Buitenlanders negatiever in beeld gebracht op Nederlandse tv	0,01	- 0,05	0,18 *	0,04	- 0,02	- 0,12
43. Kennis omtrent internet	- 0,08 **	- 0,07	- 0,03	- 0,12 *	- 0,10	- 0,16 *
44. 1. niet gericht surfen (INTERNETACTIVITEITEN)	- 0,05	- 0,09	- 0,11	- 0,07	0,02	- 0,01
45. 2. gericht informatie zoeken	0,03	0,05	0,11	- 0,09	- 0,04	0,15
46. 3. e-mailen	0,06	0,06	0,04	0,05	0,00	0,17
47. 4. chatten	- 0,01	- 0,02	- 0,06	- 0,05	0,05	0,01
48. 5. newsgroup	- 0,09 *	- 0,06	- 0,11	- 0,15 *	- 0,00	- 0,09
49. 6. downloaden muziekbestanden/MP3's	- 0,16 ***	- 0,06	- 0,27 **	- 0,23 ***	- 0,12	- 0,20 *
50. 7. downloaden andere bestanden	- 0,16 ***	- 0,11	- 0,36 ***	- 0,18 **	- 0,08	- 0,12
51. 8. producten bestellen	- 0,07	- 0,21 *	- 0,13	- 0,03	0,04	- 0,11

	Geslacht (1:man 2:vrouw)					
	allen	Turken	Marokkanen	Surinamers	Antillianen	Chinezen
1. Leeftijd	- 0,00	- 0,06	- 0,08	0,03	0,09	-0,01
2. Geslacht (1:man 2:vrouw)	1,00 ***	1,00 ***	1,00 ***	1,00 ***	1,00 ***	1,00 ***
3. Respondent eerste generatie (jonger dan 35)	0,02	0,05	0,00	0,05	0,03	0,00
4. Opleidingsniveau	0,04	0,06	0,05	0,06	- 0,02	-0,04
5. Verblijfsduur in Nederland (vierdeling)	- 0,02	- 0,03	0,02	- 0,02	- 0,04	-0,06
6. Leeftijd waarop respondent in Nederland is komen wonen (vierdeling)	- 0,00	- 0,03	- 0,12 *	0,02	0,06	0,09
7. Nationaliteit (1=Nederlands 2=dubbel 3=buitenlands)	- 0,10 ***	- 0,11 *	- 0,18 **	- 0,06	- 0,10	0,06
8. Partner in het buitenland geboren	0,07	0,15 *	0,15	0,02	0,04	0,00
9. Sociaal-economische klasse (respondent hoofdkostwinner)	0,08 *	0,04	0,04	0,01	0,04	0,07
10. Aantal uren betaald werk hoofdkostwinner	- 0,10 ***	- 0,10	- 0,16 *	- 0,05	- 0,16 *	-0,05
11. Betekenis godsdienst	- 0,02	- 0,18 ***	- 0,27 ***	0,10	0,17 **	0,17 **
12. Godsdienst of levensbeschouwelijke overtuiging	0,06 *	- 0,05	- 0,02	0,09	0,05	0,24 ***
13. 1. Rooms Katholiek (RELIGIE)	0,03		0,01	- 0,00	0,06	-0,05
14. 2. Christelijke religie excl. RK	0,07 **	0,05		0,15 **	- 0,07	0,12
15. 3. Islam	- 0,06 *	- 0,10	- 0,02	- 0,03		-0,03
16. 4. Hindoeïsme	0,00			- 0,04		
17. 5. Boeddhisme	0,09 ***			0,05	0,10	0,20 **
18. 6. andere godsdienst of levensbeschouwelijke overtuiging	0,04	0,09		- 0,02	0,06	0,08
19. Integratie algemeen	- 0,02	- 0,08	- 0,06	0,11 *	- 0,11	-0,05
20. 1. Beheersing en gebruik Nederlandse taal (DEELSCHALEN)	- 0,03	- 0,14 **	- 0,03	0,06	- 0,02	-0,04
21. 2. Kennis Nederlandse samenleving	- 0,09 ***	- 0,17 **	- 0,11 *	0,03	- 0,14 *	-0,07
22. 3. 'Nederlandse' normen	0,07 **	0,16 **	0,04	0,00	0,05	0,02
23. 4. Sociale contacten met Nederlanders	- 0,02	- 0,09	- 0,06	0,09	- 0,09	-0,07
24. 5. Nederlandse identiteit	- 0,01	- 0,02	0,00	0,02	- 0,11	0,06
25. 6. Motivatie m.b.t. integratie	0,01	- 0,02	- 0,03	0,14 **	- 0,08	-0,03
26. Nederlands moedertaal	0,03	0,03	0,09	0,04	- 0,08	-0,02
27. Nu thuis Nederlands spreken	0,03	0,01	0,05	0,00	- 0,02	0,04
28. Goed Nederlands spreken en verstaan volgens interviewer	- 0,02	- 0,08	- 0,01	0,01	- 0,04	-0,09
29. Geletterdheid (Nederlands of taal herkomstland)	- 0,05 *	- 0,24 ***	- 0,07	0,07	0,04	-0,06
30. Taalvaardigheid taal herkomstland	- 0,04	- 0,18 ***	- 0,19 ***	- 0,10	0,13 *	0,06
31. Woonomgeving (1=vooral buitenl. 2=even veel 3=vooral Nederlanders)	- 0,01	0,00	- 0,06	- 0,04	- 0,02	0,03
32. Aantal keer laatste zes jaar in herkomstland geweest	- 0,03	- 0,00	0,07	- 0,03	- 0,01	-0,09
33. Nederlandse inburgeringscursus of taalles gevolgd	- 0,05	- 0,07	- 0,15 *	- 0,04	0,05	0,07

	Eerste generatie (<35 jaar)					
	allen	Turken	Marokkanen	Surinamers	Antillianen	Chinezen
1. Kabel aansluiting	- 0,03	- 0,08	- 0,04	- 0,02	0,12	0,00
2. Schotel	0,04	0,17 *	0,03	- 0,05	- 0,12	0,04
3. Videorecorder	- 0,14 ***	- 0,15 *	- 0,12	- 0,12	- 0,15 *	- 0,12
4. DVD-speler	- 0,13 ***	- 0,18 *	- 0,19 **	- 0,11	- 0,09	- 0,15
5. Computer	- 0,21 ***	- 0,24 ***	- 0,24 ***	- 0,17 *	- 0,28 ***	- 0,24 **
6. Vaste telefoonlijn	- 0,09 *	- 0,09	- 0,01	- 0,05	- 0,16 *	- 0,13
7. Mobiele telefoon	- 0,06	- 0,03	- 0,15 *	0,07	- 0,02	- 0,13
8. Prijs stellen op overheidsinformatie	0,02	0,10	- 0,01	- 0,01	- 0,06	0,11
9. Voorkeur voor overheidsinformatie in eigen taal	0,34 ***	0,43 ***	0,33 ***	0,19 *	0,21 *	0,45 ***
10. Bekendheid met Postbus 51 (1=niet 2=geholpen 3=spontaan)	- 0,14 ***	- 0,08	- 0,13	- 0,07	- 0,25 **	- 0,14
11. Afgelopen jaar folder of brochure Rijksoverheid ingezien	- 0,01	0,00	0,05	0,05	- 0,08	- 0,04
12. 1. belastingen	0,06	0,03	0,14	0,14	- 0,03	- 0,02
13. 2. invoering Euro	- 0,02	- 0,14	0,08	0,07	0,16	- 0,20
14. 3. huren en kopen van huizen	0,13 **	0,06	0,36 ***	0,19 *	0,02	0,00
15. 4. gezondheid en zorg	0,05	0,09	0,10	0,01	0,09	0,00
16. 5. regels die met werken te maken hebben	0,07	0,09	0,16	0,08	0,14	- 0,10
17. 6. milieu	- 0,01	0,01	- 0,07	0,07	- 0,01	- 0,05
18. Waardering voor overheidsinformatie (rapportcijfer)	0,06	0,14	0,10	0,02	0,10	- 0,07
19. Wel eens radioluisteren	- 0,06	- 0,08	- 0,01	- 0,01	- 0,23 **	0,01
20. Wel eens televisie kijken	0,02	- 0,00	0,07	***	0,08	0,05
21. Wel eens kranten of tijdschriften lezen	- 0,02	0,01	- 0,00	- 0,04	- 0,18 *	0,11
22. Wel eens gebruik maken van internet	- 0,30 ***	- 0,41 ***	- 0,41 ***	- 0,17 *	- 0,17 *	- 0,24 **
23. Wel eens luisteren naar cd e.d. op eigen apparatuur	- 0,09 **	- 0,04	- 0,05	- 0,09	- 0,08	- 0,16
24. Wel eens video of dvd kijken	- 0,11 ***	- 0,09	- 0,15 *	- 0,20 **	- 0,11	0,05
25. Luistertijd radio (excl.nooit)	0,12 **	0,09	- 0,03	0,29 ***	0,15	0,03
26. Kijktijd televisie (excl.video/dvd) (excl.nooit)	0,09 **	0,22 **	0,16 *	0,09	0,18 *	- 0,28 **
27. Leestijd kranten en tijdschriften (excl.nooit)	- 0,02	0,04	- 0,07	0,13	- 0,14	- 0,16
28. Gebruiksduur internet (excl.nooit)	0,00	0,00	0,03	- 0,20 *	- 0,02	0,07
29. Luistertijd cd's e.d. (excl.nooit)	- 0,03	0,02	- 0,05	- 0,19 *	0,15	- 0,07
30. Kijktijd video/dvd (excl.nooit)	- 0,01	0,12	- 0,09	0,07	- 0,24 *	0,01
25. Luistertijd radio	0,05	- 0,01	- 0,02	0,22 **	0,02	0,03
26. Kijktijd televisie (excl. video/dvd)	0,09 **	0,22 **	0,15 *	0,09	0,19 *	- 0,23 **
27. Leestijd kranten en tijdschriften	- 0,03	0,04	- 0,04	0,10	- 0,20 *	- 0,09
28. Gebruiksduur internet	- 0,14 ***	- 0,23 ***	- 0,17 *	- 0,23 **	- 0,08	- 0,08
29. Luistertijd cd's e.d.	- 0,07	- 0,01	- 0,06	- 0,20 **	0,14	- 0,13
30. Kijktijd video/dvd	- 0,06	0,03	- 0,15 *	- 0,03	- 0,23 **	0,03
31. Deel luistertijd besteed aan radiozenders herkomstland	0,11 **	0,08	0,11	0,20 *	0,13	0,10
32. Deel kijktijd besteed aan televisiezenders herkomstland	0,08	0,11	0,24 **			- 0,02
33. Deel leestijd besteed aan kranten/tijdschriften herkomstland	0,18 ***	0,16	0,22 *	0,09	0,05	0,35 ***
34. Deel internettijd besteed aan informatie/contacten herkomstland	0,12 **	0,07	0,07	0,08	0,28 **	0,09
35. Website omroeporganisatie herkomstland bezocht	0,02	0,13	0,10	- 0,08	- 0,00	0,11
36. Op de hoogte van lokale/regionale radio-uitzendingen voor etnische groep	0,02	0,16	0,09	0,13	0,04	- 0,26 *
37. Luisterfrequentie lokale/regionale uitzendingen voor etnische groep	0,04	- 0,00	0,02	0,13	- 0,13	0,18
38. Op de hoogte van lokale/regionale tv-uitzendingen voor etnische groep	- 0,04	0,04	- 0,01	0,03	- 0,14	- 0,06
39. Kijkfrequentie lokale/regionale uitzendingen voor etnische groep	0,02	0,07	0,05	0,01	0,01	0,04
40. Frequentie overschakelen wegens opvattingen of levensovertuiging	0,05	0,09	0,00	0,02	0,12	- 0,04
41. Te weinig buitenlanders op Nederlandse tv	0,02	0,21 **	0,04	0,10	- 0,14	- 0,06
42. Buitenlanders negatiever in beeld gebracht op Nederlandse tv	0,01	0,03	0,02	0,13	- 0,03	- 0,13
43. Kennis omtrent internet	- 0,24 ***	- 0,34 ***	- 0,33 ***	- 0,17 *	- 0,13	- 0,17 *
44. 1. niet gericht surfen (INTERNETACTIVITEITEN)	0,01	0,25 **	- 0,03	- 0,11	0,14	- 0,22 *
45. 2. gericht informatie zoeken	0,05	0,12	- 0,07	- 0,08	0,13	0,12
46. 3. e-mailen	- 0,04	- 0,10	0,00	- 0,12	- 0,01	- 0,06
47. 4. chatten	- 0,19 ***	- 0,05	- 0,18	- 0,44 ***	0,01	- 0,33 ***
48. 5. newsgroup	0,08 *	0,03	- 0,06	0,06	0,02	0,28 **
49. 6. downloaden muziekbestanden/MP3's	- 0,14 ***	- 0,05	- 0,09	- 0,39 ***	- 0,05	- 0,20
50. 7. downloaden andere bestanden	- 0,05	0,01	- 0,09	- 0,25 **	- 0,06	0,07
51. 8. producten bestellen	0,08 *	0,13	0,11	0,14	0,01	- 0,05

	Eerste generatie (<35 jaar)					
	allen	Turken	Marokkanen	Surinamers	Antillianen	Chinezen
1. Leeftijd	0,48 ***	0,60 ***	0,55 ***	0,61 ***	0,20 *	0,36 ***
2. Geslacht (1:man 2:vrouw)	0,02	0,05	0,00	0,05	0,03	0,00
3. Respondent eerste generatie (jonger dan 35)	1,00 ***	1,00 ***	1,00 ***	1,00 ***	1,00 ***	1,00 ***
4. Opleidingsniveau	- 0,09 **	- 0,12	- 0,02	- 0,05	- 0,17 *	- 0,12
5. Verblijfsduur in Nederland (vierdeling)	- 0,81 ***	- 0,81 ***	- 0,80 ***	- 0,86 ***	- 0,85 ***	- 0,75 ***
6. Leeftijd waarop respondent in Nederland is komen wonen (vierdeling)	0,85 ***	0,86 ***	0,80 ***	0,87 ***	0,89 ***	0,82 ***
7. Nationaliteit (1=Nederlands 2=dubbel 3=buitenlands)	0,25 ***	0,37 ***	0,30 ***	0,23 **	0,10	0,29 ***
8. Partner in het buitenland geboren	0,33 ***	0,16	0,34 **	- 0,05	0,57 ***	0,72 ***
9. Sociaal-economische klasse (respondent hoofdkostwinner)	- 0,07	- 0,27 *	0,13	- 0,02	- 0,13	- 0,01
10. Aantal uren betaald werk hoofdkostwinner	- 0,05	0,09	0,09	- 0,10	- 0,22 **	- 0,07
11. Betekenis godsdienst	- 0,01	- 0,11	0,16 *	- 0,01	0,16 *	- 0,11
12. Godsdienst of levensbeschouwelijke overtuiging	0,03	0,03	0,04	0,04	0,24 **	0,04
13. 1. Rooms Katholiek (RELIGIE)	0,07 *		0,07	- 0,04	0,27 ***	0,07
14. 2. Christelijke religie excl. RK	- 0,09 **	0,05		- 0,20 **	- 0,02	- 0,13
15. 3. Islam	0,00	0,03	- 0,02	0,07		0,05
16. 4. Hindoeïsme	0,02			0,20 **		
17. 5. Boeddhisme	0,07 *			***	- 0,16 *	0,16
18. 6. andere godsdienst of levensbeschouwelijke overtuiging	- 0,05	- 0,08		- 0,01	- 0,11	***
19. Integratie algemeen	- 0,25 ***	- 0,18 **	- 0,26 ***	- 0,16 *	- 0,44 ***	- 0,24 **
20. 1. Beheersing en gebruik Nederlandse taal (DEELSCHALEN)	- 0,31 ***	- 0,46 ***	- 0,28 ***	0,00	- 0,22 **	- 0,39 ***
21. 2. Kennis Nederlandse samenleving	- 0,13 ***	- 0,08	- 0,18 *	0,06	- 0,31 ***	- 0,09
22. 3. 'Nederlandse' normen	- 0,14 ***	- 0,08	- 0,20 **	- 0,12	- 0,28 ***	- 0,03
23. 4. Sociale contacten met Nederlanders	- 0,21 ***	- 0,22 **	- 0,18 *	- 0,19 **	- 0,33 ***	- 0,11
24. 5. Nederlandse identiteit	- 0,17 ***	0,02	- 0,20 **	- 0,20 **	- 0,38 ***	- 0,16
25. 6. Motivatie m.b.t. integratie	- 0,02	0,06	- 0,08	- 0,02	- 0,18 *	0,09
26. Nederlands moedertaal	- 0,45 ***	- 0,58 ***	- 0,51 ***	- 0,37 ***	- 0,61 ***	- 0,57 ***
27. Nu thuis Nederlands spreken	- 0,29 ***	- 0,22 **	- 0,24 ***	- 0,17 *	- 0,41 ***	- 0,34 ***
28. Goed Nederlands spreken en verstaan volgens interviewer	- 0,31 ***	- 0,35 ***	- 0,31 ***	- 0,21 **	- 0,30 ***	- 0,27 **
29. Geletterdheid (Nederlands of taal herkomstland)	- 0,16 ***	- 0,10	- 0,21 **	- 0,04	- 0,18 *	- 0,14
30. Taalvaardigheid taal herkomstland	0,22 ***	0,07	0,27 ***	0,29 ***	0,40 ***	0,33 ***
31. Woonomgeving (1=vooral buitenl. 2=even veel 3=vooral Nederlanders)	- 0,07 *	- 0,06	- 0,10	- 0,09	- 0,03	- 0,09
32. Aantal keer laatste zes jaar in herkomstland geweest	- 0,06	- 0,25 ***	- 0,04	0,20 **	- 0,06	- 0,17 *
33. Nederlandse inburgeringscursus of taalles gevolgd	0,24 ***	0,32 ***	0,28 ***	- 0,05	0,17 *	0,26 **

	Opleidingsniveau					
	allen	Turken	Marokkanen	Surinamers	Antillianen	Chinezen
1. Kabelaansluiting	0,10 ***	0,11 *	0,06	0,03	0,14 *	0,06
2. Schotel	-0,25 ***	-0,19 ***	-0,11	-0,01	-0,05	-0,02
3. Videorecorder	0,11 ***	0,14 *	0,08	0,06	0,15 *	-0,07
4. DVD-speler	0,15 ***	0,07	0,18 **	0,08	0,13 *	0,12
5. Computer	0,32 ***	0,23 ***	0,25 ***	0,30 ***	0,25 ***	0,39 ***
6. Vaste telefoonlijn	0,07 *	-0,13 *	-0,02	0,08	0,21 ***	0,09
7. Mobiele telefoon	0,26 ***	0,25 ***	0,30 ***	0,30 ***	0,00	0,25 ***
8. Prijs stellen op overheidsinformatie	0,24 ***	0,14 *	0,15 **	0,28 ***	0,32 ***	0,23 ***
9. Voorkeur voor overheidsinformatie in eigen taal	-0,36 ***	-0,38 ***	-0,37 ***	-0,18 **	-0,28 ***	-0,38 ***
10. Bekendheid met Postbus 51 (1=niet 2=geholpen 3=spontaan)	0,40 ***	0,28 ***	0,35 ***	0,38 ***	0,39 ***	0,45 ***
11. Afgelopen jaar folder of brochure Rijksoverheid ingezien	0,31 ***	0,33 ***	0,35 ***	0,26 ***	0,29 ***	0,21 **
12. 1. belastingen	0,05	0,21 *	0,09	-0,06	0,12	-0,01
13. 2. invoering Euro	0,06	0,18	0,28 **	-0,03	0,05	-0,23 *
14. 3. huren en kopen van huizen	0,08 *	0,15	0,20 *	-0,00	0,11	-0,01
15. 4. gezondheid en zorg	-0,04	0,10	-0,02	-0,08	-0,10	-0,13
16. 5. regels die met werken te maken hebben	0,06	0,09	0,18	-0,08	0,04	0,12
17. 6. milieu	-0,03	0,10	0,02	-0,05	-0,15	-0,10
18. Waardering voor overheidsinformatie (rapportcijfer)	0,08 *	0,11	0,02	0,11	0,01	0,12
19. Wel eens radioluisteren	0,21 ***	0,11 *	0,27 ***	0,10	0,04	0,08
20. Wel eens televisie kijken	0,04	0,01	0,01	0,02	0,01	0,04
21. Wel eens kranten of tijdschriften lezen	0,32 ***	0,22 ***	0,35 ***	0,28 ***	0,11	0,26 ***
22. Wel eens gebruik maken van internet	0,44 ***	0,36 ***	0,46 ***	0,38 ***	0,26 ***	0,55 ***
23. Wel eens luisteren naar cd e.d. op eigen apparatuur	0,21 ***	0,12 *	0,19 **	0,18 ***	0,06	0,21 **
24. Wel eens video of dvd kijken	0,09 ***	0,06	0,03	0,08	0,07	-0,02
25. Luistertijd radio (excl.nooit)	0,02	-0,06	-0,00	-0,08	-0,07	0,19 *
26. Kijktijd televisie (excl.video/dvd) (excl.nooit)	-0,10 ***	-0,24 ***	-0,18 **	-0,05	-0,14 *	0,02
27. Leestijd kranten en tijdschriften (excl.nooit)	0,05	0,01	0,07	0,02	0,14 *	0,12
28. Gebruiksduur internet (excl.nooit)	0,07	0,18 *	0,04	0,04	-0,01	0,01
29. Luistertijd cd's e.d. (excl.nooit)	-0,02	0,01	0,08	-0,05	-0,15 *	0,00
30. Kijktijd video/dvd (excl.nooit)	-0,04	0,03	0,04	-0,07	-0,08	-0,17 *
25. Luistertijd radio	0,12 ***	0,04	0,15 **	-0,02	-0,03	0,18 **
26. Kijktijd televisie (excl. video/dvd)	-0,07 **	-0,23 ***	-0,15 **	-0,02	-0,14 *	0,07
27. Leestijd kranten en tijdschriften	0,18 ***	0,12 *	0,27 ***	0,10	0,17 **	0,20 **
28. Gebruiksduur internet	0,28 ***	0,32 ***	0,26 ***	0,21 ***	0,11	0,34 ***
29. Luistertijd cd's e.d.	0,09 **	0,08	0,17 **	0,00	-0,13 *	0,13
30. Kijktijd video/dvd	0,01	0,05	0,04	-0,01	-0,03	-0,14 *
31. Deel luistertijd besteed aan radiozenders herkomstland	-0,22 ***	-0,24 **	-0,21 *	-0,20 ***	-0,17 *	-0,32 ***
32. Deel kijktijd besteed aan televisiezenders herkomstland	-0,28 ***	-0,16 **	-0,36 ***			-0,28 ***
33. Deel leestijd besteed aan kranten/tijdschriften herkomstland	-0,30 ***	-0,34 ***	-0,11	-0,02	-0,18 **	-0,50 ***
34. Deel internettijd besteed aan informatie/contacten herkomstland	-0,20 ***	-0,21 *	-0,15	-0,15 *	-0,21 **	-0,23 **
35. Website omroeporganisatie herkomstland bezocht	-0,06	-0,08	-0,02	0,10	-0,02	-0,19 *
36. Op de hoogte van lokale/regionale radio-uitzendingen voor etnische groep	0,04	0,02	-0,10	0,04	-0,03	0,05
37. Luisterfrequentie lokale/regionale uitzendingen voor etnische groep	0,10 **	0,04	-0,01	0,09	-0,14	-0,11
38. Op de hoogte van lokale/regionale tv-uitzendingen voor etnische groep	0,09 **	0,06	0,03	0,13 *	0,00	0,00
39. Kijkfrequentie lokale/regionale uitzendingen voor etnische groep	0,01	-0,03	0,06	0,02	-0,07	-0,09
40. Frequentie overschakelen wegens opvattingen of levensovertuiging	-0,17 ***	-0,04	-0,25 ***	-0,18 ***	-0,13 *	-0,09
41. Te weinig buitenlanders op Nederlandse tv	0,10 **	0,01	0,14	0,12 *	0,07	0,11
42. Buitenlanders negatiever in beeld gebracht op Nederlandse tv	0,15 ***	0,17 *	0,07	0,19 **	0,24 ***	0,19 *
43. Kennis omtrent internet	0,40 ***	0,40 ***	0,37 ***	0,26 ***	0,19 **	0,55 ***
44. 1. niet gericht surfen (INTERNETACTIVITEITEN)	-0,01	0,14	0,02	-0,05	-0,04	-0,01
45. 2. gericht informatie zoeken	0,24 ***	0,27 **	0,30 **	0,05	0,21 **	0,39 ***
46. 3. e-mailen	0,25 ***	0,27 **	0,24 *	0,18 **	0,24 **	0,30 ***
47. 4. chatten	-0,19 ***	-0,16	-0,19	-0,09	-0,28 ***	-0,20 *
48. 5. newsgroup	0,07	0,04	0,10	-0,04	0,07	0,16
49. 6. downloaden muziekbestanden/MP3's	-0,12 **	-0,05	-0,17	-0,15 *	-0,10	-0,17
50. 7. downloaden andere bestanden	0,03	0,02	-0,06	-0,03	0,06	0,11
51. 8. producten bestellen	0,06	0,03	-0,02	0,02	0,10	0,16

	Opleidingsniveau					
	allen	Turken	Marokkanen	Surinamers	Antillianen	Chinezen
1. Leeftijd	- 0,18 ***	- 0,25 ***	- 0,31 ***	- 0,12 *	0,02	-0,33 ***
2. Geslacht (1:man 2:vrouw)	0,04	0,06	0,05	0,06	- 0,02	-0,04
3. Respondent eerste generatie (jonger dan 35)	- 0,09 **	- 0,12	- 0,02	- 0,05	- 0,17 *	-0,12
4. Opleidingsniveau	1,00 ***	1,00 ***	1,00 ***	1,00 ***	1,00 ***	1,00 ***
5. Verblijfsduur in Nederland (vierdeling)	0,10 ***	0,19 ***	0,12 *	0,11	0,14 *	0,09
6. Leeftijd waarop respondent in Nederland is komen wonen (vierdeling)	- 0,22 ***	- 0,32 ***	- 0,31 ***	- 0,14 *	- 0,14 *	-0,31 ***
7. Nationaliteit (1=Nederlands 2=dubbel 3=buitenlands)	- 0,22 ***	- 0,21 ***	- 0,11 *	- 0,08	- 0,03	-0,03
8. Partner in het buitenland geboren	- 0,24 ***	- 0,08	0,01	- 0,15	- 0,35 **	-0,25 **
9. Sociaal-economische klasse (respondent hoofdkostwinner)	0,73 ***	0,66 ***	0,73 ***	0,77 ***	0,66 ***	0,76 ***
10. Aantal uren betaald werk hoofdkostwinner	0,15 ***	0,10	0,13	0,11	0,11	0,26 ***
11. Betekenis godsdienst	- 0,16 ***	- 0,12 *	- 0,17 **	- 0,07	- 0,07	-0,04
12. Godsdienst of levensbeschouwelijke overtuiging	- 0,14 ***	- 0,12 *	- 0,00	- 0,17 **	- 0,21 ***	-0,01
13. 1. Rooms Katholiek (RELIGIE)	0,09 ***		0,02	- 0,01	- 0,15 *	-0,01
14. 2. Christelijke religie excl. RK	0,10 ***	- 0,01		0,01	- 0,02	0,05
15. 3. Islam	- 0,27 ***	- 0,12 *	- 0,01	- 0,13 *		0,08
16. 4. Hindoeïsme	0,05			- 0,08		
17. 5. Boeddhisme	- 0,01			0,10	0,00	-0,09
18. 6. andere godsdienst of levensbeschouwelijke overtuiging	0,08 **	0,08		0,04	0,08	0,09
19. Integratie algemeen	0,44 ***	0,41 ***	0,40 ***	0,30 ***	0,40 ***	0,46 ***
20. 1. Beheersing en gebruik Nederlandse taal (DEELSCHALEN)	0,40 ***	0,43 ***	0,42 ***	0,23 ***	0,29 ***	0,47 ***
21. 2. Kennis Nederlandse samenleving	0,30 ***	0,34 ***	0,31 ***	0,20 ***	0,36 ***	0,22 ***
22. 3. 'Nederlandse' normen	0,33 ***	0,21 ***	0,28 ***	0,26 ***	0,28 ***	0,22 ***
23. 4. Sociale contacten met Nederlanders	0,35 ***	0,33 ***	0,31 ***	0,17 **	0,31 ***	0,41 ***
24. 5. Nederlandse identiteit	0,15 ***	0,13 *	0,22 ***	0,02	0,17 **	0,13 *
25. 6. Motivatie m.b.t. integratie	0,14 ***	0,08	0,21 ***	0,13 *	0,15 *	0,11
26. Nederlands moedertaal	0,28 ***	0,17 **	0,24 ***	0,19 ***	0,18 **	0,22 ***
27. Nu thuis Nederlands spreken	0,32 ***	0,21 ***	0,28 ***	0,22 ***	0,22 ***	0,37 ***
28. Goed Nederlands spreken en verstaan volgens interviewer	0,40 ***	0,38 ***	0,44 ***	0,39 ***	0,36 ***	0,30 ***
29. Geletterdheid (Nederlands of taal herkomstland)	0,32 ***	0,26 ***	0,38 ***	0,22 ***	0,27 ***	0,38 ***
30. Taalvaardigheid taal herkomstland	- 0,11 ***	0,12 *	0,06	- 0,13 *	0,05	-0,04
31. Woonomgeving (1=vooral buitenl. 2=even veel 3=vooral Nederlanders)	0,15 ***	0,06	0,19 ***	0,15 **	0,12 *	0,09
32. Aantal keer laatste zes jaar in herkomstland geweest	- 0,13 ***	0,03	- 0,09	0,03	0,08	-0,01
33. Nederlandse inburgeringscursus of taalles gevolgd	- 0,16 ***	- 0,04	- 0,10	- 0,07	- 0,20 **	-0,14 *

	Integratie algemeen					
	allen	Turken	Marokkanen	Surinamers	Antillianen	Chinezen
1. Kabel aansluiting	0,10 ***	0,07	0,13 *	- 0,04	0,07	0,02
2. Schotel	- 0,30 ***	- 0,27 ***	- 0,25 ***	0,03	0,01	-0,09
3. Videorecorder	0,20 ***	0,12 *	0,25 ***	0,07	0,29 ***	0,09
4. DVD-speler	0,19 ***	0,12 *	0,27 ***	0,08	0,11	0,20 **
5. Computer	0,32 ***	0,28 ***	0,22 ***	0,22 ***	0,27 ***	0,44 ***
6. Vaste telefoonlijn	0,09 ***	- 0,07	0,05	0,03	0,35 ***	0,01
7. Mobiele telefoon	0,28 ***	0,28 ***	0,39 ***	0,09	- 0,09	0,39 ***
8. Prijs stellen op overheidsinformatie	0,25 ***	0,15 **	0,21 ***	0,28 ***	0,35 ***	0,19 **
9. Voorkeur voor overheidsinformatie in eigen taal	- 0,54 ***	- 0,60 ***	- 0,57 ***	- 0,26 ***	- 0,41 ***	-0,63 ***
10. Bekendheid met Postbus 51 (1=niet 2=geholpen 3=spontaan)	0,43 ***	0,32 ***	0,44 ***	0,30 ***	0,43 ***	0,54 ***
11. Afgelopen jaar folder of brochure Rijksoverheid ingezien	0,28 ***	0,28 ***	0,36 ***	0,22 ***	0,24 ***	0,21 **
12. 1. belastingen	0,11 **	0,16	0,16	0,03	0,14	0,08
13. 2. invoering Euro	0,09 *	0,07	0,24 *	0,04	- 0,10	0,02
14. 3. huren en kopen van huizen	0,06	0,01	0,10	0,11	- 0,03	-0,01
15. 4. gezondheid en zorg	0,01	0,01	0,02	0,13	- 0,18 *	-0,09
16. 5. regels die met werken te maken hebben	0,08 *	0,17	0,02	0,11	- 0,02	0,01
17. 6. milieu	0,04	0,05	0,08	0,15 *	- 0,13	-0,05
18. Waardering voor overheidsinformatie (rapportcijfer)	0,15 ***	0,25 **	0,15	0,20 **	0,06	-0,02
19. Wel eens radioluisteren	0,27 ***	0,20 ***	0,26 ***	0,15 **	0,14 *	0,18 **
20. Wel eens televisie kijken	0,08 **	0,01	0,04	0,03	0,01	0,09
21. Wel eens kranten of tijdschriften lezen	0,35 ***	0,25 ***	0,32 ***	0,18 ***	0,17 **	0,22 ***
22. Wel eens gebruik maken van internet	0,41 ***	0,37 ***	0,44 ***	0,17 **	0,30 ***	0,49 ***
23. Wel eens luisteren naar cd e.d. op eigen apparatuur	0,29 ***	0,13 *	0,29 ***	0,12 *	0,09	0,27 ***
24. Wel eens video of dvd kijken	0,14 ***	0,18 ***	0,09	0,08	0,11	0,07
25. Luistertijd radio (excl.nooit)	0,13 ***	0,04	0,17	0,04	- 0,04	0,25 ***
26. Kijktijd televisie (excl.video/dvd) (excl.nooit)	- 0,08 **	- 0,20 ***	- 0,22 ***	0,01	- 0,22 ***	0,05
27. Leestijd kranten en tijdschriften (excl.nooit)	0,12 ***	0,04	0,18 *	0,11	0,22 ***	0,02
28. Gebruiksduur internet (excl.nooit)	- 0,01	0,11	0,11	- 0,15 *	- 0,09	0,04
29. Luistertijd cd's e.d. (excl.nooit)	- 0,02	0,05	- 0,00	- 0,12 *	- 0,16 *	0,08
30. Kijktijd video/dvd (excl.nooit)	0,01	0,04	0,21 **	0,04	0,03	-0,20 **
25. Luistertijd radio	0,22 ***	0,14 *	0,22 ***	0,10	0,04	0,26 ***
26. Kijktijd televisie (excl. video/dvd)	- 0,04	- 0,18 ***	- 0,18 **	0,01	- 0,18 **	0,13 *
27. Leestijd kranten en tijdschriften	0,23 ***	0,15 **	0,28 ***	0,15 **	0,25 ***	0,10
28. Gebruiksduur internet	0,22 ***	0,27 ***	0,27 ***	- 0,02	0,08	0,33 ***
29. Luistertijd cd's e.d.	0,14 ***	0,11	0,20 **	- 0,07	- 0,13 *	0,21 **
30. Kijktijd video/dvd	0,08 **	0,11 *	0,17 **	0,07	0,07	-0,12
31. Deel luistertijd besteed aan radiozenders herkomstland	- 0,32 ***	- 0,41 ***	- 0,30 ***	- 0,25 ***	- 0,32 ***	-0,41 ***
32. Deel kijktijd besteed aan televisiezenders herkomstland	- 0,44 ***	- 0,40 ***	- 0,58 ***			-0,40 ***
33. Deel leestijd besteed aan kranten/tijdschriften herkomstland	- 0,44 ***	- 0,48 ***	- 0,34 ***	- 0,13 *	- 0,31 ***	-0,66 ***
34. Deel internettijd besteed aan informatie/contacten herkomstland	- 0,40 ***	- 0,47 ***	- 0,26 *	- 0,31 ***	- 0,53 ***	-0,43 ***
35. Website omroeporganisatie herkomstland bezocht	- 0,15 ***	- 0,04	- 0,07	- 0,14 *	- 0,12	-0,31 ***
36. Op de hoogte van lokale/regionale radio-uitzendingen voor etnische groep	0,04	- 0,06	0,06	- 0,03	0,00	-0,08
37. Luisterfrequentie lokale/regionale uitzendingen voor etnische groep	0,12 ***	- 0,03	0,07	0,16 *	- 0,07	-0,15
38. Op de hoogte van lokale/regionale tv-uitzendingen voor etnische groep	0,09 **	0,04	0,11	- 0,08	- 0,03	0,02
39. Kijkfrequentie lokale/regionale uitzendingen voor etnische groep	0,04	- 0,01	0,11	- 0,02	- 0,06	-0,07
40. Frequentie overschakelen wegens opvattingen of levensovertuiging	- 0,23 ***	- 0,24 ***	- 0,27 ***	- 0,12 *	- 0,19 **	-0,03
41. Te weinig buitenlanders op Nederlandse tv	0,05	0,11	- 0,01	- 0,06	0,06	-0,01
42. Buitenlanders negatiever in beeld gebracht op Nederlandse tv	0,02	0,02	- 0,02	- 0,03	0,15 *	0,07
43. Kennis omtrent internet	0,44 ***	0,41 ***	0,48 ***	0,18 ***	0,32 ***	0,51 ***
44. 1. niet gericht surfen (INTERNETACTIVITEITEN)	0,04	0,14	0,28 **	- 0,08	- 0,06	0,08
45. 2. gericht informatie zoeken	0,20 ***	0,39 ***	0,17	0,08	0,07	0,29 ***
46. 3. e-mailen	0,24 ***	0,22 *	0,39 ***	0,17 *	0,22 **	0,19 *
47. 4. chatten	- 0,09 **	- 0,19 *	0,19	- 0,04	- 0,25 ***	-0,06
48. 5. newsgroup	0,02	0,01	0,22 *	0,09	0,00	-0,08
49. 6. downloaden muziekbestanden/MP3's	0,03	0,04	0,18	- 0,06	- 0,06	0,04
50. 7. downloaden andere bestanden	0,06	0,03	0,28 **	- 0,04	0,03	0,13
51. 8. producten bestellen	0,05	0,09	0,03	0,01	0,04	0,12

	Integratie algemeen					
	allen	Turken	Marokkanen	Surinamers	Antillianen	Chinezen
1. Leeftijd	- 0,21 ***	- 0,25 ***	- 0,48 ***	0,03	0,02	-0,45 ***
2. Geslacht (1:man 2:vrouw)	- 0,02	- 0,08	- 0,06	0,11 *	- 0,11	-0,05
3. Respondent eerste generatie (jonger dan 35)	- 0,25 ***	- 0,18 **	- 0,26 ***	- 0,16 *	- 0,44 ***	-0,24 **
4. Opleidingsniveau	0,44 ***	0,41 ***	0,40 ***	0,30 ***	0,40 ***	0,46 ***
5. Verblijfsduur in Nederland (vierdeling)	0,26 ***	0,24 ***	0,35 ***	0,20 ***	0,47 ***	0,29 ***
6. Leeftijd waarop respondent in Nederland is komen wonen (vierdeling)	- 0,34 ***	- 0,33 ***	- 0,52 ***	- 0,14 **	- 0,39 ***	-0,49 ***
7. Nationaliteit (1=Nederlands 2=dubbel 3=buitenlands)	- 0,29 ***	- 0,15 **	- 0,24 ***	- 0,09	- 0,09	-0,20 **
8. Partner in het buitenland geboren	- 0,35 ***	- 0,20 **	- 0,27 ***	- 0,25 **	- 0,54 ***	-0,35 ***
9. Sociaal-economische klasse (respondent hoofdkostwinner)	0,42 ***	0,41 ***	0,38 ***	0,33 ***	0,41 ***	0,42 ***
10. Aantal uren betaald werk hoofdkostwinner	0,23 ***	0,19 **	0,33 ***	0,09	0,19 **	0,27 ***
11. Betekenis godsdienst	- 0,27 ***	- 0,37 ***	- 0,36 ***	- 0,14 **	- 0,16 **	-0,05
12. Godsdienst of levensbeschouwelijke overtuiging	- 0,11 ***	- 0,19 ***	- 0,09	- 0,14 **	- 0,28 ***	-0,06
13. 1. Rooms Katholiek (RELIGIE)	0,11 ***		0,02	0,03	- 0,29 ***	-0,01
14. 2. Christelijke religie excl. RK	0,11 ***	0,00		- 0,04	0,07	0,02
15. 3. Islam	- 0,28 ***	- 0,18 ***	- 0,06	- 0,07		-0,05
16. 4. Hindoeïsme	0,09 ***			- 0,07		
17. 5. Boeddhisme	- 0,06 *			0,00	0,01	-0,11
18. 6. andere godsdienst of levensbeschouwelijke overtuiging	0,08 **	0,07		0,05	0,10	0,09
19. Integratie algemeen	1,00 ***	1,00 ***	1,00 ***	1,00 ***	1,00 ***	1,00 ***
20. 1. Beheersing en gebruik Nederlandse taal (DEELSCHALEN)	0,68 ***	0,69 ***	0,74 ***	0,33 ***	0,50 ***	0,77 ***
21. 2. Kennis Nederlandse samenleving	0,65 ***	0,69 ***	0,72 ***	0,51 ***	0,64 ***	0,62 ***
22. 3. 'Nederlandse' normen	0,56 ***	0,43 ***	0,71 ***	0,41 ***	0,48 ***	0,37 ***
23. 4. Sociale contacten met Nederlanders	0,77 ***	0,77 ***	0,80 ***	0,65 ***	0,76 ***	0,73 ***
24. 5. Nederlandse identiteit	0,63 ***	0,65 ***	0,72 ***	0,60 ***	0,74 ***	0,55 ***
25. 6. Motivatie m.b.t. integratie	0,56 ***	0,53 ***	0,71 ***	0,59 ***	0,62 ***	0,44 ***
26. Nederlands moedertaal	0,45 ***	0,28 ***	0,42 ***	0,35 ***	0,48 ***	0,43 ***
27. Nu thuis Nederlands spreken	0,56 ***	0,40 ***	0,59 ***	0,34 ***	0,55 ***	0,60 ***
28. Goed Nederlands spreken en verstaan volgens interviewer	0,59 ***	0,60 ***	0,64 ***	0,22 ***	0,55 ***	0,55 ***
29. Geletterdheid (Nederlands of taal herkomstland)	0,49 ***	0,38 ***	0,57 ***	0,30 ***	0,36 ***	0,48 ***
30. Taalvaardigheid taal herkomstland	- 0,18 ***	0,05	- 0,06	- 0,15 **	- 0,27 ***	-0,17 **
31. Woonomgeving (1=vooral buitenl. 2=even veel 3=vooral Nederlanders)	0,25 ***	0,25 ***	0,29 ***	0,23 ***	0,26 ***	0,19 **
32. Aantal keer laatste zes jaar in herkomstland geweest	- 0,21 ***	- 0,06	- 0,27 ***	- 0,07	0,07	0,01
33. Nederlandse inburgeringscursus of taalles gevolgd	- 0,13 ***	0,00	0,01	- 0,03	- 0,15 *	-0,09

	1. Beheersing en gebruik Nederlandse taal					
	allen	Turken	Marokkanen	Surinamers	Antillianen	Chinezen
1. Kabel aansluiting	0,04	0,02	- 0,01	- 0,06	0,09	-0,03
2. Schotel	- 0,26 ***	- 0,20 ***	- 0,14 *	- 0,01	0,06	-0,05
3. Videorecorder	0,19 ***	0,28 ***	0,25 ***	0,06	0,20 **	0,09
4. DVD-speler	0,18 ***	0,24 ***	0,22 ***	0,03	0,19 **	0,23 ***
5. Computer	0,33 ***	0,35 ***	0,26 ***	0,19 ***	0,34 ***	0,53 ***
6. Vaste telefoonlijn	0,04	- 0,05	0,04	- 0,03	0,22 ***	0,07
7. Mobiele telefoon	0,33 ***	0,31 ***	0,42 ***	0,18 ***	0,03	0,49 ***
8. Prijs stellen op overheidsinformatie	0,16 ***	0,01	0,22 ***	0,15 **	0,15 *	0,04
9. Voorkeur voor overheidsinformatie in eigen taal	- 0,68 ***	- 0,59 ***	- 0,69 ***	- 0,17 **	- 0,45 ***	-0,81 ***
10. Bekendheid met Postbus 51 (1=niet 2=geholpen 3=spontaan)	0,42 ***	0,30 ***	0,47 ***	0,18 ***	0,28 ***	0,56 ***
11. Afgelopen jaar folder of brochure Rijksoverheid ingezien	0,21 ***	0,17 **	0,34 ***	0,11	0,18 **	0,17 *
12. 1. belastingen	0,04	0,08	0,02	- 0,05	0,03	0,04
13. 2. invoering Euro	0,08 *	0,17	0,11	- 0,05	0,01	-0,09
14. 3. huren en kopen van huizen	0,01	- 0,01	0,03	0,07	0,01	-0,03
15. 4. gezondheid en zorg	0,00	0,00	0,08	0,03	- 0,01	-0,17
16. 5. regels die met werken te maken hebben	0,07	0,06	0,02	0,04	0,06	0,03
17. 6. milieu	0,02	0,08	0,02	- 0,03	0,13	-0,07
18. Waardering voor overheidsinformatie (rapportcijfer)	0,09 *	0,15	0,10	- 0,01	0,01	0,02
19. Wel eens radioluisteren	0,22 ***	0,17 **	0,23 ***	0,01	0,09	0,15 *
20. Wel eens televisie kijken	0,05	0,02	- 0,02	0,10	0,04	-0,01
21. Wel eens kranten of tijdschriften lezen	0,36 ***	0,28 ***	0,42 ***	0,22 ***	0,17 **	0,26 ***
22. Wel eens gebruik maken van internet	0,48 ***	0,51 ***	0,50 ***	0,23 ***	0,32 ***	0,62 ***
23. Wel eens luisteren naar cd e.d. op eigen apparatuur	0,36 ***	0,24 ***	0,34 ***	0,08	0,07	0,32 ***
24. Wel eens video of dvd kijken	0,13 ***	0,20 ***	0,10	0,11 *	0,06	0,06
25. Luistertijd radio (excl.nooit)	0,17 ***	0,06	0,08	0,01	- 0,01	0,26 ***
26. Kijktijd televisie (excl.video/dvd) (excl.nooit)	- 0,06 *	- 0,32 ***	- 0,21 ***	0,00	- 0,03	0,04
27. Leestijd kranten en tijdschriften (excl.nooit)	0,07 *	0,01	0,10	0,02	0,10	0,06
28. Gebruiksduur internet (excl.nooit)	0,06	0,19 *	0,19 *	0,10	0,07	0,08
29. Luistertijd cd's e.d. (excl.nooit)	0,12 ***	0,16 *	0,18 *	0,01	- 0,05	0,11
30. Kijktijd video/dvd (excl.nooit)	- 0,06	- 0,01	0,23 **	0,01	- 0,02	-0,21 **
25. Luistertijd radio	0,22 ***	0,13 *	0,17 **	0,02	0,04	0,26 ***
26. Kijktijd televisie (excl. video/dvd)	- 0,01	- 0,30 ***	- 0,19 ***	0,06	- 0,01	0,09
27. Leestijd kranten en tijdschriften	0,20 ***	0,14 **	0,32 ***	0,08	0,14 *	0,15 *
28. Gebruiksduur internet	0,28 ***	0,36 ***	0,30 ***	0,16 **	0,19 **	0,42 ***
29. Luistertijd cd's e.d.	0,26 ***	0,25 ***	0,30 ***	0,03	- 0,03	0,26 ***
30. Kijktijd video/dvd	0,02	0,09	0,19 ***	0,07	0,01	-0,13 *
31. Deel luistertijd besteed aan radiozenders herkomstland	- 0,26 ***	- 0,25 **	- 0,34 ***	- 0,16 **	- 0,32 ***	-0,43 ***
32. Deel kijktijd besteed aan televisiezenders herkomstland	- 0,42 ***	- 0,37 ***	- 0,62 ***			-0,36 ***
33. Deel leestijd besteed aan kranten/tijdschriften herkomstland	- 0,64 ***	- 0,55 ***	- 0,39 ***	0,02	- 0,28 ***	-0,82 ***
34. Deel internettijd besteed aan informatie/contacten herkomstland	- 0,29 ***	- 0,29 **	- 0,12	- 0,08	- 0,31 ***	-0,51 ***
35. Website omroeporganisatie herkomstland bezocht	- 0,08 *	0,05	0,06	0,02	- 0,07	-0,29 **
36. Op de hoogte van lokale/regionale radio-uitzendingen voor etnische groep	0,09 *	0,03	- 0,06	- 0,04	- 0,02	-0,04
37. Luisterfrequentie lokale/regionale uitzendingen voor etnische groep	0,07 *	0,11	- 0,07	- 0,01	- 0,16 *	-0,20 *
38. Op de hoogte van lokale/regionale tv-uitzendingen voor etnische groep	0,17 ***	0,11	0,15 *	- 0,03	- 0,00	-0,01
39. Kijkfrequentie lokale/regionale uitzendingen voor etnische groep	0,01	- 0,04	0,07	- 0,05	- 0,03	-0,12
40. Frequentie overschakelen wegens opvattingen of levensovertuiging	- 0,12 ***	- 0,08	- 0,13 *	- 0,09	- 0,01	-0,10
41. Te weinig buitenlanders op Nederlandse tv	0,10 ***	0,04	0,00	0,10	0,06	0,08
42. Buitenlanders negatiever in beeld gebracht op Nederlandse tv	0,11 **	0,13	0,15	- 0,01	0,06	0,09
43. Kennis omtrent internet	0,54 ***	0,52 ***	0,59 ***	0,17 **	0,41 ***	0,64 ***
44. 1. niet gericht surfen (INTERNETACTIVITEITEN)	0,07 *	- 0,03	0,10	0,05	0,03	0,18 *
45. 2. gericht informatie zoeken	0,11 **	0,14	0,22 *	0,04	0,14	0,09
46. 3. e-mailen	0,22 ***	0,39 ***	0,35 ***	0,19 **	0,27 ***	0,15
47. 4. chatten	0,10 **	0,15	0,09	0,03	0,08	0,15
48. 5. newsgroup	- 0,15 ***	0,10	0,02	- 0,08	0,08	-0,37 ***
49. 6. downloaden muziekbestanden/MP3's	0,11 **	0,10	0,15	0,07	0,12	0,17
50. 7. downloaden andere bestanden	0,07 *	0,14	0,13	0,08	0,11	0,21 *
51. 8. producten bestellen	0,01	0,06	0,02	- 0,04	- 0,01	0,10

	1. Beheersing en gebruik Nederlandse taal					
	allen	Turken	Marokkanen	Surinamers	Antillianen	Chinezen
1. Leeftijd	- 0,42 ***	- 0,54 ***	- 0,66 ***	- 0,27 ***	- 0,18 **	-0,60 ***
2. Geslacht (1:man 2:vrouw)	- 0,03	- 0,14 **	- 0,03	0,06	- 0,02	-0,04
3. Respondent eerste generatie (jonger dan 35)	- 0,31 ***	- 0,46 ***	- 0,28 ***	0,00	- 0,22 **	-0,39 ***
4. Opleidingsniveau	0,40 ***	0,43 ***	0,42 ***	0,23 ***	0,29 ***	0,47 ***
5. Verblijfsduur in Nederland (vierdeling)	0,28 ***	0,40 ***	0,40 ***	0,06	0,29 ***	0,45 ***
6. Leeftijd waarop respondent in Nederland is komen wonen (vierdeling)	- 0,46 ***	- 0,60 ***	- 0,64 ***	- 0,21 ***	- 0,27 ***	-0,66 ***
7. Nationaliteit (1=Nederlands 2=dubbel 3=buitenlands)	- 0,36 ***	- 0,30 ***	- 0,34 ***	0,00	- 0,03	-0,33 ***
8. Partner in het buitenland geboren	- 0,23 ***	- 0,11	- 0,18 *	- 0,12	- 0,18	-0,34 ***
9. Sociaal-economische klasse (respondent hoofdkostwinner)	0,37 ***	0,44 ***	0,40 ***	0,21 **	0,34 ***	0,39 ***
10. Aantal uren betaald werk hoofdkostwinner	0,23 ***	0,20 **	0,29 ***	0,11	0,19 **	0,37 ***
11. Betekenis godsdienst	- 0,11 ***	- 0,16 **	- 0,20 ***	- 0,20 ***	0,02	0,05
12. Godsdienst of levensbeschouwelijke overtuiging	0,06 *	- 0,11 *	- 0,01	- 0,09	0,01	0,02
13. 1. Rooms Katholiek (RELIGIE)	0,19 ***		0,02	0,10	- 0,08	-0,01
14. 2. Christelijke religie excl. RK	0,13 ***	- 0,02		0,01	0,07	0,15 *
15. 3. Islam	- 0,21 ***	- 0,07	- 0,02	- 0,10		-0,08
16. 4. Hindoeïsme	0,13 ***			- 0,10		
17. 5. Boeddhisme	- 0,14 ***			0,02	0,06	-0,12
18. 6. andere godsdienst of levensbeschouwelijke overtuiging	0,04	- 0,02		0,03	0,07	0,04
19. Integratie algemeen	0,68 ***	0,69 ***	0,74 ***	0,33 ***	0,50 ***	0,77 ***
20. 1. Beheersing en gebruik Nederlandse taal (DEELSCHALEN)	1,00 ***	1,00 ***	1,00 ***	1,00 ***	1,00 ***	1,00 ***
21. 2. Kennis Nederlandse samenleving	0,42 ***	0,49 ***	0,48 ***	0,14 **	0,38 ***	0,36 ***
22. 3. 'Nederlandse' normen	0,33 ***	0,13 *	0,47 ***	0,18 ***	0,18 **	0,22 ***
23. 4. Sociale contacten met Nederlanders	0,49 ***	0,50 ***	0,52 ***	0,17 **	0,34 ***	0,53 ***
24. 5. Nederlandse identiteit	0,24 ***	0,28 ***	0,39 ***	0,04	0,21 ***	0,35 ***
25. 6. Motivatie m.b.t. integratie	0,12 ***	0,15 **	0,31 ***	- 0,03	0,17 **	0,07
26. Nederlands moedertaal	0,48 ***	0,43 ***	0,45 ***	0,32 ***	0,31 ***	0,50 ***
27. Nu thuis Nederlands spreken	0,58 ***	0,46 ***	0,56 ***	0,29 ***	0,37 ***	0,63 ***
28. Goed Nederlands spreken en verstaan volgens interviewer	0,71 ***	0,72 ***	0,85 ***	0,40 ***	0,52 ***	0,58 ***
29. Geletterdheid (Nederlands of taal herkomstland)	0,65 ***	0,53 ***	0,74 ***	0,77 ***	0,75 ***	0,58 ***
30. Taalvaardigheid taal herkomstland	- 0,13 ***	0,20 ***	- 0,04	- 0,07	- 0,07	-0,25 ***
31. Woonomgeving (1=vooral buitenl. 2=even veel 3=vooral Nederlanders)	0,10 ***	0,06	0,19 **	0,05	0,03	0,12
32. Aantal keer laatste zes jaar in herkomstland geweest	- 0,14 ***	- 0,04	- 0,14 *	0,05	0,08	0,07
33. Nederlandse inburgeringscursus of taalles gevolgd	- 0,21 ***	- 0,04	0,01	- 0,08	- 0,34 ***	-0,13 *

	2. Kennis Nederlandse samenleving					
	allen	Turken	Marokkanen	Surinamers	Antillianen	Chinezen
1. Kabel aansluiting	0,02	- 0,01	- 0,01	0,02	0,05	-0,01
2. Schotel	- 0,10 ***	- 0,11 *	- 0,20 ***	0,03	0,14 *	-0,04
3. Videorecorder	0,16 ***	0,07	0,24 ***	0,13 *	0,33 ***	0,00
4. DVD-speler	0,10 ***	0,09	0,14 *	0,08	0,13 *	0,11
5. Computer	0,16 ***	0,17 **	0,10	0,11 *	0,22 ***	0,20 **
6. Vaste telefoonlijn	0,01	- 0,08	- 0,01	0,03	0,16 *	-0,04
7. Mobiele telefoon	0,24 ***	0,29 ***	0,42 ***	0,07	0,03	0,20 **
8. Prijs stellen op overheidsinformatie	0,16 ***	0,08	0,19 ***	0,11 *	0,32 ***	-0,02
9. Voorkeur voor overheidsinformatie in eigen taal	- 0,36 ***	- 0,41 ***	- 0,47 ***	- 0,08	- 0,31 ***	-0,26 **
10. Bekendheid met Postbus 51 (1=niet 2=geholpen 3=spontaan)	0,31 ***	0,22 ***	0,41 ***	0,20 ***	0,35 ***	0,25 ***
11. Afgelopen jaar folder of brochure Rijksoverheid ingezien	0,18 ***	0,17 **	0,37 ***	0,11	0,20 **	0,01
12. 1. belastingen	0,13 ***	0,09	0,07	0,11	0,16	0,18
13. 2. invoering Euro	0,13 ***	0,16	0,21 *	0,05	0,08	0,12
14. 3. huren en kopen van huizen	0,09 *	- 0,07	0,11	0,15 *	0,14	0,10
15. 4. gezondheid en zorg	- 0,01	- 0,11	- 0,08	0,04	- 0,05	0,07
16. 5. regels die met werken te maken hebben	0,10 **	0,09	0,12	0,12	- 0,03	0,21 *
17. 6. milieu	0,03	0,03	0,00	0,09	0,02	-0,02
18. Waardering voor overheidsinformatie (rapportcijfer)	0,14 ***	0,22 *	0,25 *	0,08	- 0,02	0,14
19. Wel eens radioluisteren	0,13 ***	0,15 **	0,25 ***	- 0,01	0,10	0,02
20. Wel eens televisie kijken	0,03	- 0,02	0,04	- 0,03	0,07	0,01
21. Wel eens kranten of tijdschriften lezen	0,17 ***	0,19 ***	0,18 **	0,12 *	0,19 **	-0,02
22. Wel eens gebruik maken van internet	0,22 ***	0,27 ***	0,25 ***	0,07	0,18 **	0,19 **
23. Wel eens luisteren naar cd e.d. op eigen apparatuur	0,16 ***	0,14 *	0,24 ***	0,03	0,02	0,03
24. Wel eens video of dvd kijken	0,09 ***	0,17 **	0,05	0,06	0,07	0,03
25. Luistertijd radio (excl.nooit)	0,06	0,06	0,07	- 0,03	0,07	0,04
26. Kijktijd televisie (excl.video/dvd) (excl.nooit)	- 0,07 *	- 0,16 **	- 0,19 **	0,03	- 0,07	-0,10
27. Leestijd kranten en tijdschriften (excl.nooit)	0,13 ***	0,07	0,27 **	0,08	0,27 ***	-0,01
28. Gebruiksduur internet (excl.nooit)	0,01	0,18 *	0,15	- 0,07	0,03	0,00
29. Luistertijd cd's e.d. (excl.nooit)	- 0,03	- 0,01	- 0,10	- 0,05	- 0,08	0,06
30. Kijktijd video/dvd (excl.nooit)	0,03	0,06	0,14	0,08	0,08	-0,07
25. Luistertijd radio	0,11 ***	0,12 *	0,18 **	- 0,03	0,10	0,04
26. Kijktijd televisie (excl. video/dvd)	- 0,05	- 0,15 **	- 0,15 **	- 0,00	- 0,05	-0,05
27. Leestijd kranten en tijdschriften	0,17 ***	0,13 *	0,22 ***	0,11 *	0,30 ***	-0,02
28. Gebruiksduur internet	0,12 ***	0,25 ***	0,20 ***	- 0,01	0,10	0,12
29. Luistertijd cd's e.d.	0,06 *	0,07	0,10	- 0,04	- 0,07	0,05
30. Kijktijd video/dvd	0,06 *	0,12 *	0,10	0,09	0,09	-0,04
31. Deel luistertijd besteed aan radiozenders herkomstland	- 0,17 ***	- 0,30 ***	- 0,00	- 0,08	- 0,19 **	-0,28 ***
32. Deel kijktijd besteed aan televisiezenders herkomstland	- 0,28 ***	- 0,29 ***	- 0,40 ***			-0,21 **
33. Deel leestijd besteed aan kranten/tijdschriften herkomstland	- 0,23 ***	- 0,32 ***	- 0,22 *	- 0,12 *	- 0,04	-0,26 ***
34. Deel internettijd besteed aan informatie/contacten herkomstland	- 0,16 ***	- 0,25 **	- 0,07	- 0,06	- 0,23 **	-0,19 *
35. Website omroeporganisatie herkomstland bezocht	0,06	0,21 *	0,07	- 0,04	0,14	-0,16
36. Op de hoogte van lokale/regionale radio-uitzendingen voor etnische groep	0,12 ***	- 0,04	0,08	0,17 **	0,14	-0,05
37. Luisterfrequentie lokale/regionale uitzendingen voor etnische groep	0,10 **	0,02	0,11	0,13	- 0,01	-0,05
38. Op de hoogte van lokale/regionale tv-uitzendingen voor etnische groep	0,13 ***	0,09	0,17 **	0,13 *	0,03	-0,02
39. Kijkfrequentie lokale/regionale uitzendingen voor etnische groep	0,05 *	0,02	0,13 *	0,08	- 0,07	0,02
40. Frequentie overschakelen wegens opvattingen of levensovertuiging	- 0,13 ***	- 0,09	- 0,18 **	- 0,06	- 0,19 **	-0,05
41. Te weinig buitenlanders op Nederlandse tv	0,05	0,05	- 0,01	- 0,02	0,22 **	-0,17
42. Buitenlanders negatiever in beeld gebracht op Nederlandse tv	0,09 **	0,09	- 0,07	0,04	0,24 ***	0,06
43. Kennis omtrent internet	0,31 ***	0,37 ***	0,32 ***	0,21 ***	0,29 ***	0,23 ***
44. 1. niet gericht surfen (INTERNETACTIVITEITEN)	0,03	0,19 *	0,27 **	- 0,03	- 0,12	-0,06
45. 2. gericht informatie zoeken	0,17 ***	0,39 ***	0,28 **	0,10	0,11	0,14
46. 3. e-mailen	0,17 ***	0,14	0,47 ***	0,15 *	0,16 *	0,10
47. 4. chatten	- 0,04	- 0,08	0,04	- 0,03	- 0,10	-0,06
48. 5. newsgroup	0,11 **	0,18 *	0,14	0,16 *	0,14	0,14
49. 6. downloaden muziekbestanden/MP3's	0,10 **	0,23 *	0,20	- 0,00	0,07	0,09
50. 7. downloaden andere bestanden	0,11 **	0,16	0,16	0,08	0,16 *	0,09
51. 8. producten bestellen	0,10 **	0,18 *	- 0,02	0,02	0,13	0,19 *

	2. Kennis Nederlandse samenleving					
	allen	Turken	Marokkanen	Surinamers	Antillianen	Chinezen
1. Leeftijd	- 0,11 ***	- 0,20 ***	- 0,28 ***	0,04	0,07	-0,22 ***
2. Geslacht (1:man 2:vrouw)	- 0,09 ***	- 0,17 **	- 0,11 *	0,03	- 0,14 *	-0,07
3. Respondent eerste generatie (jonger dan 35)	- 0,13 ***	- 0,08	- 0,18 *	0,06	- 0,31 ***	-0,09
4. Opleidingsniveau	0,30 ***	0,34 ***	0,31 ***	0,20 ***	0,36 ***	0,22 ***
5. Verblijfsduur in Nederland (vierdeling)	0,18 ***	0,15 **	0,29 ***	0,05	0,36 ***	0,10
6. Leeftijd waarop respondent in Nederland is komen wonen (vierdeling)	- 0,21 ***	- 0,26 ***	- 0,36 ***	0,02	- 0,23 ***	-0,21 ***
7. Nationaliteit (1=Nederlands 2=dubbel 3=buitenlands)	- 0,12 ***	- 0,04	- 0,14 *	- 0,07	- 0,08	-0,12
8. Partner in het buitenland geboren	- 0,19 ***	- 0,08	- 0,16 *	- 0,16	- 0,27 *	-0,13
9. Sociaal-economische klasse (respondent hoofdkostwinner)	0,27 ***	0,28 ***	0,22 *	0,21 **	0,35 ***	0,27 **
10. Aantal uren betaald werk hoofdkostwinner	0,15 ***	0,12	0,23 ***	0,06	0,14 *	0,22 **
11. Betekenis godsdienst	- 0,05 *	- 0,18 ***	- 0,11	- 0,02	- 0,01	0,04
12. Godsdienst of levensbeschouwelijke overtuiging	0,00	- 0,12 *	0,01	- 0,12 *	- 0,03	-0,04
13. 1. Rooms Katholiek (RELIGIE)	0,05 *		- 0,01	- 0,04	- 0,06	0,01
14. 2. Christelijke religie excl. RK	0,05	- 0,03		- 0,01	0,06	0,07
15. 3. Islam	- 0,05 *	- 0,09	0,01	0,03		0,03
16. 4. Hindoeïsme	0,02			- 0,09		
17. 5. Boeddhisme	- 0,09 ***			0,09	- 0,09	-0,12
18. 6. andere godsdienst of levensbeschouwelijke overtuiging	0,03	0,03		0,05	0,02	-0,02
19. Integratie algemeen	0,65 ***	0,69 ***	0,72 ***	0,51 ***	0,64 ***	0,62 ***
20. 1. Beheersing en gebruik Nederlandse taal (DEELSCHALEN)	0,42 ***	0,49 ***	0,48 ***	0,14 **	0,38 ***	0,36 ***
21. 2. Kennis Nederlandse samenleving	1,00 ***	1,00 ***	1,00 ***	1,00 ***	1,00 ***	1,00 ***
22. 3. 'Nederlandse' normen	0,18 ***	0,12 *	0,35 ***	0,07	0,18 **	0,00
23. 4. Sociale contacten met Nederlanders	0,39 ***	0,43 ***	0,47 ***	0,12 *	0,41 ***	0,35 ***
24. 5. Nederlandse identiteit	0,24 ***	0,26 ***	0,33 ***	0,11 *	0,25 ***	0,27 ***
25. 6. Motivatie m.b.t. integratie	0,26 ***	0,24 ***	0,46 ***	0,21 ***	0,25 ***	0,14 *
26. Nederlands moedertaal	0,23 ***	0,18 **	0,29 ***	0,09	0,25 ***	0,19 **
27. Nu thuis Nederlands spreken	0,29 ***	0,19 ***	0,40 ***	0,09	0,21 ***	0,26 ***
28. Goed Nederlands spreken en verstaan volgens interviewer	0,39 ***	0,48 ***	0,38 ***	0,15 **	0,44 ***	0,32 ***
29. Geletterdheid (Nederlands of taal herkomstland)	0,31 ***	0,34 ***	0,36 ***	0,16 **	0,26 ***	0,22 ***
30. Taalvaardigheid taal herkomstland	- 0,01	0,13 *	0,00	0,02	- 0,05	-0,03
31. Woonomgeving (1=vooral buitenl. 2=even veel 3=vooral Nederlanders)	0,11 ***	0,03	0,13 *	0,15 **	0,15 *	0,12
32. Aantal keer laatste zes jaar in herkomstland geweest	- 0,02	0,01	- 0,15 **	0,04	0,20 **	0,04
33. Nederlandse inburgeringscursus of taalles gevolgd	- 0,10 ***	0,04	- 0,09	- 0,10	- 0,11	-0,02

	3. 'Nederlandse' normen					
	allen	Turken	Marokkanen	Surinamers	Antillianen	Chinezen
1. Kabel aansluiting	0,12 ***	0,12 *	0,17 **	0,00	0,02	0,01
2. Schotel	-0,35 ***	-0,14 *	-0,19 **	-0,02	-0,10	-0,08
3. Videorecorder	0,11 ***	0,00	0,18 **	-0,01	0,14 *	-0,08
4. DVD-speler	0,14 ***	0,03	0,17 **	0,05	0,12	0,00
5. Computer	0,22 ***	0,11 *	0,12 *	0,14 **	0,21 ***	0,19 **
6. Vaste telefoonlijn	0,09 ***	-0,04	0,02	-0,01	0,21 ***	0,08
7. Mobiele telefoon	0,14 ***	0,08	0,21 ***	0,09	-0,15 *	0,07
8. Prijs stellen op overheidsinformatie	0,09 ***	-0,03	0,06	0,07	0,04	0,08
9. Voorkeur voor overheidsinformatie in eigen taal	-0,35 ***	-0,30 ***	-0,43 ***	-0,13 *	-0,18 *	-0,24 **
10. Bekendheid met Postbus 51 (1=niet 2=geholpen 3=spontaan)	0,28 ***	0,10	0,32 ***	0,13 *	0,33 ***	0,20 **
11. Afgelopen jaar folder of brochure Rijksoverheid ingezien	0,14 ***	0,10	0,20 **	0,14 *	0,11	-0,07
12. 1. belastingen	-0,03	0,15	-0,06	-0,10	0,04	-0,21 *
13. 2. invoering Euro	-0,01	-0,01	0,14	-0,14 *	-0,10	-0,18
14. 3. huren en kopen van huizen	-0,07	0,09	-0,20 *	-0,05	-0,20 *	-0,16
15. 4. gezondheid en zorg	-0,10 **	0,02	-0,17	-0,07	-0,21 *	-0,28 **
16. 5. regels die met werken te maken hebben	-0,00	0,12	-0,12	-0,00	-0,00	-0,26 **
17. 6. milieu	-0,04	-0,01	-0,10	-0,03	-0,05	-0,19 *
18. Waardering voor overheidsinformatie (rapportcijfer)	0,12 **	0,09	0,11	0,22 **	0,08	-0,13
19. Wel eens radioluisteren	0,19 ***	0,01	0,17 **	-0,04	0,10	0,04
20. Wel eens televisie kijken	0,04	-0,01	0,05	0,14 **	-0,10	-0,10
21. Wel eens kranten of tijdschriften lezen	0,25 ***	0,08	0,18 **	0,08	0,09	0,06
22. Wel eens gebruik maken van internet	0,27 ***	0,07	0,29 ***	0,16 **	0,19 **	0,28 ***
23. Wel eens luisteren naar cd e.d. op eigen apparatuur	0,18 ***	-0,02	0,30 ***	0,11 *	0,01	0,02
24. Wel eens video of dvd kijken	0,09 ***	0,06	0,10	-0,00	0,00	-0,08
25. Luistertijd radio (excl.nooit)	0,07 *	-0,02	0,09	-0,02	0,03	0,05
26. Kijktijd televisie (excl.video/dvd) (excl.nooit)	-0,08 **	-0,12 *	-0,18 **	-0,10	-0,20 **	0,08
27. Leestijd kranten en tijdschriften (excl.nooit)	-0,02	0,01	-0,05	-0,04	-0,02	0,01
28. Gebruiksduur internet (excl.nooit)	0,07 *	0,04	-0,16	0,07	-0,03	0,14
29. Luistertijd cd's e.d. (excl.nooit)	0,03	0,02	0,01	-0,01	-0,05	0,10
30. Kijktijd video/dvd (excl.nooit)	0,05	0,04	0,18 *	-0,05	-0,01	-0,02
25. Luistertijd radio	0,14 ***	-0,00	0,14 *	-0,04	0,07	0,06
26. Kijktijd televisie (excl. video/dvd)	-0,06 *	-0,12 *	-0,15 **	-0,05	-0,20 **	0,04
27. Leestijd kranten en tijdschriften	0,10 ***	0,05	0,11	-0,01	0,01	0,03
28. Gebruiksduur internet	0,19 ***	0,07	0,08	0,12 *	0,07	0,25 ***
29. Luistertijd cd's e.d.	0,12 ***	0,01	0,19 **	0,03	-0,04	0,10
30. Kijktijd video/dvd	0,08 **	0,05	0,16 **	-0,04	-0,00	-0,05
31. Deel luistertijd besteed aan radiozenders herkomstland	-0,17 ***	-0,21 *	-0,21 *	-0,21 ***	-0,19 *	-0,06
32. Deel kijktijd besteed aan televisiezenders herkomstland	-0,25 ***	-0,09	-0,42 ***			-0,17 **
33. Deel leestijd besteed aan kranten/tijdschriften herkomstland	-0,26 ***	-0,18 **	-0,24 **	-0,10	-0,26 ***	-0,20 **
34. Deel internettijd besteed aan informatie/contacten herkomstland	-0,20 ***	-0,22 *	-0,16	-0,25 ***	-0,28 ***	-0,08
35. Website omroeporganisatie herkomstland bezocht	-0,15 ***	-0,16	-0,17	0,01	-0,10	-0,19 *
36. Op de hoogte van lokale/regionale radio-uitzendingen voor etnische groep	-0,03	-0,12	0,02	-0,08	-0,18 *	-0,05
37. Luisterfrequentie lokale/regionale uitzendingen voor etnische groep	0,09 **	-0,18 **	0,04	-0,02	0,00	-0,09
38. Op de hoogte van lokale/regionale tv-uitzendingen voor etnische groep	0,06 *	-0,05	0,10	-0,08	-0,01	0,16 *
39. Kijkfrequentie lokale/regionale uitzendingen voor etnische groep	0,06 *	-0,02	0,08	0,02	-0,11	0,06
40. Frequentie overschakelen wegens opvattingen of levensovertuiging	-0,24 ***	-0,25 ***	-0,31 ***	-0,22 ***	-0,09	-0,07
41. Te weinig buitenlanders op Nederlandse tv	0,05	0,08	-0,09	0,07	-0,03	0,11
42. Buitenlanders negatiever in beeld gebracht op Nederlandse tv	-0,00	-0,05	-0,14	0,07	0,09	0,07
43. Kennis omtrent internet	0,28 ***	0,17 **	0,27 ***	0,17 **	0,21 ***	0,27 ***
44. 1. niet gericht surfen (INTERNETACTIVITEITEN)	-0,02	0,04	-0,05	-0,08	0,00	0,04
45. 2. gericht informatie zoeken	0,11 **	0,07	-0,02	0,04	0,10	0,09
46. 3. e-mailen	0,20 ***	0,15	0,17	0,10	0,28 ***	0,13
47. 4. chatten	-0,04	-0,16	0,15	0,01	-0,10	0,01
48. 5. newsgroup	-0,07	-0,17	-0,14	-0,03	-0,10	-0,01
49. 6. downloaden muziekbestanden/MP3's	0,02	-0,18 *	0,04	0,02	0,01	0,02
50. 7. downloaden andere bestanden	0,02	-0,14	0,05	0,00	0,06	0,09
51. 8. producten bestellen	-0,05	-0,26 **	-0,05	-0,05	0,10	-0,06

	3. 'Nederlandse' normen					
	allen	Turken	Marokkanen	Surinamers	Antillianen	Chinezen
1. Leeftijd	- 0,11 ***	- 0,00	- 0,32 ***	- 0,17 ***	- 0,18 **	-0,01
2. Geslacht (1:man 2:vrouw)	0,07 **	0,16 **	0,04	0,00	0,05	0,02
3. Respondent eerste generatie (jonger dan 35)	- 0,14 ***	- 0,08	- 0,20 **	- 0,12	- 0,28 ***	-0,03
4. Opleidingsniveau	0,33 ***	0,21 ***	0,28 ***	0,26 ***	0,28 ***	0,22 ***
5. Verblijfsduur in Nederland (vierdeling)	0,12 ***	0,09	0,22 ***	0,11	0,27 ***	0,15 *
6. Leeftijd waarop respondent in Nederland is komen wonen (vierdeling)	- 0,21 ***	- 0,09	- 0,36 ***	- 0,21 ***	- 0,36 ***	-0,20 **
7. Nationaliteit (1=Nederlands 2=dubbel 3=buitenlands)	- 0,30 ***	- 0,09	- 0,22 ***	0,01	- 0,04	-0,15 *
8. Partner in het buitenland geboren	- 0,22 ***	- 0,05	- 0,13	- 0,14	- 0,29 **	-0,29 ***
9. Sociaal-economische klasse (respondent hoofdkostwinner)	0,33 ***	0,11	0,31 ***	0,25 ***	0,33 ***	0,36 ***
10. Aantal uren betaald werk hoofdkostwinner	0,14 ***	0,07	0,20 **	0,07	0,19 **	0,03
11. Betekenis godsdienst	- 0,42 ***	- 0,40 ***	- 0,46 ***	- 0,29 ***	- 0,34 ***	-0,24 ***
12. Godsdienst of levensbeschouwelijke overtuiging	- 0,23 ***	- 0,18 ***	- 0,12 *	- 0,17 **	- 0,31 ***	-0,17 **
13. 1. Rooms Katholiek (RELIGIE)	0,17 ***		- 0,00	0,10	- 0,16 **	0,08
14. 2. Christelijke religie excl. RK	0,06 *	- 0,03		- 0,01	- 0,10	-0,29 ***
15. 3. Islam	- 0,40 ***	- 0,15 **	- 0,07	- 0,21 ***		-0,02
16. 4. Hindoeïsme	0,07 **			- 0,11 *		
17. 5. Boeddhisme	0,05			0,07	0,06	0,03
18. 6. andere godsdienst of levensbeschouwelijke overtuiging	0,07 *	0,05		0,08	- 0,01	0,09
19. Integratie algemeen	0,56 ***	0,43 ***	0,71 ***	0,41 ***	0,48 ***	0,37 ***
20. 1. Beheersing en gebruik Nederlandse taal (DEELSCHALEN)	0,33 ***	0,13 *	0,47 ***	0,18 ***	0,18 **	0,22 ***
21. 2. Kennis Nederlandse samenleving	0,18 ***	0,12 *	0,35 ***	0,07	0,18 **	0,00
22. 3. 'Nederlandse' normen	1,00 ***	1,00 ***	1,00 ***	1,00 ***	1,00 ***	1,00 ***
23. 4. Sociale contacten met Nederlanders	0,33 ***	0,24 ***	0,46 ***	0,11 *	0,24 ***	0,19 **
24. 5. Nederlandse identiteit	0,24 ***	0,21 ***	0,49 ***	0,06	0,27 ***	0,00
25. 6. Motivatie m.b.t. integratie	0,07 **	- 0,02	0,36 ***	- 0,07	- 0,03	-0,10
26. Nederlands moedertaal	0,36 ***	0,02	0,29 ***	0,29 ***	0,34 ***	0,17 **
27. Nu thuis Nederlands spreken	0,37 ***	0,17 **	0,42 ***	0,29 ***	0,24 ***	0,21 ***
28. Goed Nederlands spreken en verstaan volgens interviewer	0,35 ***	0,23 ***	0,45 ***	0,21 ***	0,29 ***	0,16 *
29. Geletterdheid (Nederlands of taal herkomstland)	0,25 ***	0,12 *	0,41 ***	0,14 **	0,16 **	0,08
30. Taalvaardigheid taal herkomstland	- 0,27 ***	- 0,05	- 0,10	- 0,23 ***	- 0,24 ***	-0,10
31. Woonomgeving (1=vooral buitenl. 2=even veel 3=vooral Nederlanders)	0,16 ***	0,20 ***	0,19 ***	0,04	0,05	0,12
32. Aantal keer laatste zes jaar in herkomstland geweest	- 0,22 ***	0,08	- 0,20 ***	0,02	- 0,05	0,03
33. Nederlandse inburgeringscursus of taalles gevolgd	- 0,16 ***	- 0,06	- 0,05	- 0,07	- 0,11	-0,11

	4. Sociale contacten met Nederlanders					
	allen	Turken	Marokkanen	Surinamers	Antillianen	Chinezen
1. Kabel aansluiting	0,07 *	0,03	0,08	- 0,08	0,08	0,05
2. Schotel	- 0,24 ***	- 0,25 ***	- 0,17 **	- 0,00	0,03	-0,07
3. Videorecorder	0,15 ***	0,10	0,20 ***	0,04	0,24 ***	0,06
4. DVD-speler	0,17 ***	0,18 ***	0,27 ***	0,07	0,03	0,22 ***
5. Computer	0,30 ***	0,34 ***	0,20 ***	0,18 ***	0,24 ***	0,41 ***
6. Vaste telefoonlijn	0,09 ***	- 0,01	0,02	0,02	0,28 ***	0,07
7. Mobiele telefoon	0,20 ***	0,22 ***	0,33 ***	0,04	- 0,06	0,24 ***
8. Prijs stellen op overheidsinformatie	0,21 ***	0,10	0,12 *	0,18 ***	0,33 ***	0,20 **
9. Voorkeur voor overheidsinformatie in eigen taal	- 0,38 ***	- 0,46 ***	- 0,33 ***	- 0,23 ***	- 0,27 ***	-0,36 ***
10. Bekendheid met Postbus 51 (1=niet 2=geholpen 3=spontaan)	0,35 ***	0,26 ***	0,29 ***	0,18 ***	0,43 ***	0,41 ***
11. Afgelopen jaar folder of brochure Rijksoverheid ingezien	0,27 ***	0,31 ***	0,26 ***	0,19 **	0,24 ***	0,31 ***
12. 1. belastingen	0,13 ***	0,20 *	0,23 *	0,09	0,03	0,12
13. 2. invoering Euro	0,11 **	0,12	0,17	0,12	- 0,10	0,11
14. 3. huren en kopen van huizen	0,09 *	0,11	0,17	0,09	- 0,03	0,02
15. 4. gezondheid en zorg	0,08 *	0,07	0,12	0,22 ***	- 0,15	-0,02
16. 5. regels die met werken te maken hebben	0,09 *	0,11	0,04	0,11	0,02	0,03
17. 6. milieu	0,07	0,09	0,07	0,23 ***	- 0,21 *	-0,01
18. Waardering voor overheidsinformatie (rapportcijfer)	0,07	0,04	0,08	0,12	0,04	-0,05
19. Wel eens radioluisteren	0,26 ***	0,22 ***	0,19 ***	0,20 ***	0,12	0,25 ***
20. Wel eens televisie kijken	0,06 *	- 0,01	0,03	- 0,03	0,04	0,10
21. Wel eens kranten of tijdschriften lezen	0,30 ***	0,27 ***	0,27 ***	0,14 *	0,13 *	0,27 ***
22. Wel eens gebruik maken van internet	0,36 ***	0,31 ***	0,38 ***	0,16 **	0,28 ***	0,46 ***
23. Wel eens luisteren naar cd e.d. op eigen apparatuur	0,22 ***	0,09	0,17 **	0,11 *	0,12 *	0,25 ***
24. Wel eens video of dvd kijken	0,13 ***	0,11 *	0,10	0,07	0,15 *	0,09
25. Luistertijd radio (excl.nooit)	0,15 ***	0,03	0,21 *	0,10	- 0,01	0,27 ***
26. Kijktijd televisie (excl.video/dvd) (excl.nooit)	- 0,06 *	- 0,15 **	- 0,11	0,01	- 0,25 ***	0,01
27. Leestijd kranten en tijdschriften (excl.nooit)	0,16 ***	0,11	0,22 *	0,17 **	0,28 ***	0,00
28. Gebruiksduur internet (excl.nooit)	- 0,01	0,12	0,08	- 0,14 *	- 0,10	0,07
29. Luistertijd cd's e.d. (excl.nooit)	0,01	0,15 *	0,03	- 0,11	- 0,09	0,01
30. Kijktijd video/dvd (excl.nooit)	- 0,01	0,01	0,13	0,06	- 0,07	-0,14
25. Luistertijd radio	0,23 ***	0,15 **	0,21 ***	0,17 **	0,05	0,30 ***
26. Kijktijd televisie (excl. video/dvd)	- 0,02	- 0,14 **	- 0,08	0,02	- 0,22 ***	0,07
27. Leestijd kranten en tijdschriften	0,25 ***	0,20 ***	0,28 ***	0,19 ***	0,29 ***	0,11
28. Gebruiksduur internet	0,19 ***	0,24 ***	0,24 ***	- 0,01	0,06	0,32 ***
29. Luistertijd cd's e.d.	0,12 ***	0,16 **	0,13 *	- 0,07	- 0,06	0,14 *
30. Kijktijd video/dvd	0,05 *	0,06	0,14 *	0,07	0,02	-0,06
31. Deel luistertijd besteed aan radiozenders herkomstland	- 0,27 ***	- 0,39 ***	- 0,37 ***	- 0,22 ***	- 0,23 **	-0,32 ***
32. Deel kijktijd besteed aan televisiezenders herkomstland	- 0,35 ***	- 0,35 ***	- 0,41 ***			-0,36 ***
33. Deel leestijd besteed aan kranten/tijdschriften herkomstland	- 0,30 ***	- 0,33 ***	- 0,19 *	- 0,04	- 0,22 ***	-0,48 ***
34. Deel internettijd besteed aan informatie/contacten herkomstland	- 0,26 ***	- 0,49 ***	- 0,17	- 0,10	- 0,37 ***	-0,21 *
35. Website omroeporganisatie herkomstland bezocht	- 0,10 **	- 0,08	- 0,06	- 0,07	- 0,13	-0,03
36. Op de hoogte van lokale/regionale radio-uitzendingen voor etnische groep	0,07 *	0,02	0,02	0,04	0,01	-0,01
37. Luisterfrequentie lokale/regionale uitzendingen voor etnische groep	0,13 ***	0,04	0,02	0,15 *	- 0,06	-0,01
38. Op de hoogte van lokale/regionale tv-uitzendingen voor etnische groep	0,02	0,00	0,00	- 0,13 *	- 0,06	0,00
39. Kijkfrequentie lokale/regionale uitzendingen voor etnische groep	0,02	0,02	0,04	- 0,06	- 0,05	-0,05
40. Frequentie overschakelen wegens opvattingen of levensovertuiging	- 0,18 ***	- 0,25 ***	- 0,31 ***	- 0,01	- 0,18 **	0,09
41. Te weinig buitenlanders op Nederlandse tv	0,08 *	0,13 *	0,09	- 0,04	0,05	0,02
42. Buitenlanders negatiever in beeld gebracht op Nederlandse tv	0,03	- 0,03	0,02	- 0,02	0,21 **	0,04
43. Kennis omtrent internet	0,37 ***	0,36 ***	0,39 ***	0,11 *	0,23 ***	0,48 ***
44. 1. niet gericht surfen (INTERNETACTIVITEITEN)	- 0,00	0,02	0,18	- 0,10	- 0,01	-0,01
45. 2. gericht informatie zoeken	0,16 ***	0,27 **	0,06	0,03	0,13	0,36 ***
46. 3. e-mailen	0,19 ***	0,31 ***	0,19	0,14 *	0,18 *	0,05
47. 4. chatten	- 0,09 *	- 0,10	0,21 *	- 0,09	- 0,19 **	-0,15
48. 5. newsgroup	0,10 **	0,04	0,24 *	0,14 *	0,05	0,19 *
49. 6. downloaden muziekbestanden/MP3's	- 0,01	0,07	0,13	- 0,09	- 0,07	-0,05
50. 7. downloaden andere bestanden	0,06	0,12	0,29 **	- 0,07	0,04	0,10
51. 8. producten bestellen	0,08 *	0,12	0,12	- 0,00	0,10	0,12

	4. Sociale contacten met Nederlanders					
	allen	Turken	Marokkanen	Surinamers	Antillianen	Chinezen
1. Leeftijd	- 0,11 ***	- 0,15 **	- 0,37 ***	0,08	0,05	-0,29 ***
2. Geslacht (1:man 2:vrouw)	- 0,02	- 0,09	- 0,06	0,09	- 0,09	-0,07
3. Respondent eerste generatie (jonger dan 35)	- 0,21 ***	- 0,22 **	- 0,18 *	- 0,19 **	- 0,33 ***	-0,11
4. Opleidingsniveau	0,35 ***	0,33 ***	0,31 ***	0,17 **	0,31 ***	0,41 ***
5. Verblijfsduur in Nederland (vierdeling)	0,20 ***	0,23 ***	0,25 ***	0,14 **	0,38 ***	0,16 *
6. Leeftijd waarop respondent in Nederland is komen wonen (vierdeling)	- 0,23 ***	- 0,26 ***	- 0,38 ***	- 0,05	- 0,27 ***	-0,28 ***
7. Nationaliteit (1=Nederlands 2=dubbel 3=buitenlands)	- 0,21 ***	- 0,12 *	- 0,18 **	- 0,05	- 0,04	-0,10
8. Partner in het buitenland geboren	- 0,37 ***	- 0,21 **	- 0,39 ***	- 0,26 **	- 0,54 ***	-0,21 *
9. Sociaal-economische klasse (respondent hoofdkostwinner)	0,35 ***	0,38 ***	0,32 ***	0,24 **	0,31 ***	0,35 ***
10. Aantal uren betaald werk hoofdkostwinner	0,17 ***	0,09	0,29 ***	0,06	0,18 **	0,20 **
11. Betekenis godsdienst	- 0,17 ***	- 0,26 ***	- 0,32 ***	0,00	- 0,08	-0,05
12. Godsdienst of levensbeschouwelijke overtuiging	- 0,08 **	- 0,14 **	- 0,10	- 0,04	- 0,23 ***	-0,07
13. 1. Rooms Katholiek (RELIGIE)	0,08 **		0,02	0,03	- 0,24 ***	-0,08
14. 2. Christelijke religie excl. RK	0,10 ***	0,06		0,04	0,04	0,00
15. 3. Islam	- 0,23 ***	- 0,17 **	- 0,07	- 0,13 *		0,03
16. 4. Hindoeïsme	0,08 **			- 0,02		
17. 5. Boeddhisme	- 0,07 **			- 0,12 *	0,01	-0,10
18. 6. andere godsdienst of levensbeschouwelijke overtuiging	0,12 ***	0,07		0,09	0,16 **	0,18 **
19. Integratie algemeen	0,77 ***	0,77 ***	0,80 ***	0,65 ***	0,76 ***	0,73 ***
20. 1. Beheersing en gebruik Nederlandse taal (DEELSCHALEN)	0,49 ***	0,50 ***	0,52 ***	0,17 **	0,34 ***	0,53 ***
21. 2. Kennis Nederlandse samenleving	0,39 ***	0,43 ***	0,47 ***	0,12 *	0,41 ***	0,35 ***
22. 3. 'Nederlandse' normen	0,33 ***	0,24 ***	0,46 ***	0,11 *	0,24 ***	0,19 **
23. 4. Sociale contacten met Nederlanders	1,00 ***	1,00 ***	1,00 ***	1,00 ***	1,00 ***	1,00 ***
24. 5. Nederlandse identiteit	0,38 ***	0,40 ***	0,56 ***	0,26 ***	0,45 ***	0,18 **
25. 6. Motivatie m.b.t. integratie	0,37 ***	0,32 ***	0,52 ***	0,34 ***	0,40 ***	0,29 ***
26. Nederlands moedertaal	0,35 ***	0,28 ***	0,35 ***	0,17 **	0,36 ***	0,23 ***
27. Nu thuis Nederlands spreken	0,45 ***	0,34 ***	0,42 ***	0,14 **	0,52 ***	0,48 ***
28. Goed Nederlands spreken en verstaan volgens interviewer	0,46 ***	0,48 ***	0,49 ***	0,15 **	0,46 ***	0,40 ***
29. Geletterdheid (Nederlands of taal herkomstland)	0,35 ***	0,21 ***	0,42 ***	0,18 ***	0,26 ***	0,41 ***
30. Taalvaardigheid taal herkomstland	- 0,11 ***	- 0,06	- 0,02	- 0,01	- 0,15 *	-0,04
31. Woonomgeving (1=vooral buitenl. 2=even veel 3=vooral Nederlanders)	0,26 ***	0,25 ***	0,34 ***	0,21 ***	0,25 ***	0,20 **
32. Aantal keer laatste zes jaar in herkomstland geweest	- 0,14 ***	0,02	- 0,24 ***	- 0,07	0,15 *	0,03
33. Nederlandse inburgeringscursus of taalles gevolgd	- 0,08 **	0,01	0,13 *	0,03	- 0,15 *	-0,01

	5. Nederlandse identiteit					
	allen	Turken	Marokkanen	Surinamers	Antillianen	Chinezen
1. Kabel aansluiting	0,06 *	- 0,01	0,16 **	0,04	0,00	0,08
2. Schotel	- 0,15 ***	- 0,24 ***	- 0,22 ***	0,08	- 0,04	- 0,13
3. Videorecorder	0,10 ***	0,06	0,07	0,03	0,11	0,16 *
4. DVD-speler	0,08 **	- 0,02	0,27 ***	- 0,02	0,06	0,03
5. Computer	0,12 ***	0,07	0,14 *	0,03	0,11	0,10
6. Vaste telefoonlijn	0,06 *	- 0,06	0,08	- 0,02	0,23 ***	- 0,07
7. Mobiele telefoon	0,05	0,10	0,08	0,00	- 0,17 **	0,09
8. Prijs stellen op overheidsinformatie	0,12 ***	0,10	0,12 *	0,11 *	0,15 *	0,14 *
9. Voorkeur voor overheidsinformatie in eigen taal	- 0,24 ***	- 0,33 ***	- 0,37 ***	- 0,13 *	- 0,25 ***	- 0,41 ***
10. Bekendheid met Postbus 51 (1=niet 2=geholpen 3=spontaan)	0,21 ***	0,19 ***	0,23 ***	0,17 **	0,19 **	0,30 ***
11. Afgelopen jaar folder of brochure Rijksoverheid ingezien	0,13 ***	0,17 **	0,17 *	0,07	0,15 *	0,12
12. 1. belastingen	0,02	0,03	0,04	- 0,04	0,15	- 0,06
13. 2. invoering Euro	- 0,04	- 0,11	0,08	0,01	- 0,14	- 0,05
14. 3. huren en kopen van huizen	- 0,00	- 0,03	0,06	0,02	- 0,06	- 0,07
15. 4. gezondheid en zorg	0,00	0,04	0,04	0,05	- 0,13	0,04
16. 5. regels die met werken te maken hebben	- 0,02	- 0,00	- 0,08	0,01	- 0,04	- 0,02
17. 6. milieu	- 0,01	- 0,13	0,12	0,01	- 0,06	0,05
18. Waardering voor overheidsinformatie (rapportcijfer)	0,04	0,21 *	0,00	0,04	0,00	0,01
19. Wel eens radioluisteren	0,12 ***	0,08	0,09	0,15 **	0,10	0,04
20. Wel eens televisie kijken	0,03	0,07	0,00	0,01	- 0,05	0,05
21. Wel eens kranten of tijdschriften lezen	0,11 ***	0,02	0,21 ***	0,03	0,03	0,04
22. Wel eens gebruik maken van internet	0,17 ***	0,14 *	0,30 ***	0,04	0,19 **	0,09
23. Wel eens luisteren naar cd e.d. op eigen apparatuur	0,09 ***	0,03	0,13 *	0,01	0,03	0,16 **
24. Wel eens video of dvd kijken	0,10 ***	0,08	0,11	0,05	0,10	0,07
25. Luistertijd radio (excl.nooit)	0,04	0,01	0,12	0,00	- 0,08	0,25 **
26. Kijktijd televisie (excl.video/dvd) (excl.nooit)	- 0,07 *	- 0,07	- 0,14 *	- 0,02	- 0,17 **	0,10
27. Leestijd kranten en tijdschriften (excl.nooit)	0,03	- 0,04	0,08	0,02	0,11	0,06
28. Gebruiksduur internet (excl.nooit)	- 0,06	- 0,04	0,06	- 0,12	- 0,12	- 0,05
29. Luistertijd cd's e.d. (excl.nooit)	- 0,08 *	- 0,05	0,02	- 0,11	- 0,16 *	0,02
30. Kijktijd video/dvd (excl.nooit)	0,03	0,07	0,09	- 0,05	0,09	- 0,10
25. Luistertijd radio	0,09 ***	0,06	0,11 *	0,07	- 0,01	0,20 **
26. Kijktijd televisie (excl. video/dvd)	- 0,05	- 0,04	- 0,13 *	- 0,02	- 0,16 **	0,12
27. Leestijd kranten en tijdschriften	0,07 **	- 0,02	0,18 **	0,03	0,10	0,06
28. Gebruiksduur internet	0,05	0,06	0,19 ***	- 0,07	- 0,01	0,03
29. Luistertijd cd's e.d.	- 0,02	- 0,02	0,10	- 0,10	- 0,15 *	0,12
30. Kijktijd video/dvd	0,06 *	0,09	0,12 *	- 0,01	0,11	- 0,04
31. Deel luistertijd besteed aan radiozenders herkomstland	- 0,21 ***	- 0,27 **	- 0,25 **	- 0,14 *	- 0,29 ***	- 0,18 *
32. Deel kijktijd besteed aan televisiezenders herkomstland	- 0,27 ***	- 0,23 ***	- 0,39 ***			- 0,21 **
33. Deel leestijd besteed aan kranten/tijdschriften herkomstland	- 0,17 ***	- 0,19 **	- 0,15	- 0,14 *	- 0,22 ***	- 0,37 ***
34. Deel internettijd besteed aan informatie/contacten herkomstland	- 0,35 ***	- 0,26 **	- 0,28 *	- 0,32 ***	- 0,47 ***	- 0,35 ***
35. Website omroeporganisatie herkomstland bezocht	- 0,16 ***	- 0,13	- 0,16	- 0,18 **	- 0,15 *	- 0,18
36. Op de hoogte van lokale/regionale radio-uitzendingen voor etnische groep	- 0,11 **	- 0,13	- 0,00	- 0,21 ***	- 0,06	- 0,08
37. Luisterfrequentie lokale/regionale uitzendingen voor etnische groep	- 0,02	- 0,14 *	0,04	0,03	- 0,09	- 0,08
38. Op de hoogte van lokale/regionale tv-uitzendingen voor etnische groep	- 0,08 **	- 0,05	- 0,05	- 0,18 **	- 0,08	- 0,04
39. Kijkfrequentie lokale/regionale uitzendingen voor etnische groep	- 0,04	- 0,03	0,09	- 0,09	- 0,03	- 0,12
40. Frequentie overschakelen wegens opvattingen of levensovertuiging	- 0,13 ***	- 0,14 *	- 0,16 **	- 0,07	- 0,16 *	0,00
41. Te weinig buitenlanders op Nederlandse tv	- 0,07 *	0,00	- 0,00	- 0,19 ***	- 0,10	- 0,06
42. Buitenlanders negatiever in beeld gebracht op Nederlandse tv	- 0,10 **	- 0,02	- 0,08	- 0,18 **	- 0,04	- 0,03
43. Kennis omtrent internet	0,13 ***	0,13 *	0,24 ***	- 0,02	0,16 **	0,07
44. 1. niet gericht surfen (INTERNETACTIVITEITEN)	0,05	0,09	0,28 **	0,04	- 0,10	0,12
45. 2. gericht informatie zoeken	0,05	0,14	0,12	0,08	- 0,08	0,08
46. 3. e-mailen	0,05	- 0,07	0,21 *	0,04	0,04	0,10
47. 4. chatten	- 0,05	- 0,19 *	0,23 *	0,07	- 0,23 **	0,02
48. 5. newsgroup	- 0,07	- 0,10	0,20	- 0,05	- 0,11	- 0,29 **
49. 6. downloaden muziekbestanden/MP3's	- 0,02	- 0,08	0,12	0,04	- 0,14	- 0,03
50. 7. downloaden andere bestanden	- 0,04	- 0,15	0,17	- 0,04	- 0,11	- 0,02
51. 8. producten bestellen	0,02	0,13	- 0,01	0,00	- 0,07	0,08

	5. Nederlandse identiteit					
	allen	Turken	Marokkanen	Surinamers	Antillianen	Chinezen
1. Leeftijd	- 0,08 ***	- 0,07	- 0,29 ***	0,05	0,02	-0,23 ***
2. Geslacht (1:man 2:vrouw)	- 0,01	- 0,02	0,00	0,02	- 0,11	0,06
3. Respondent eerste generatie (jonger dan 35)	- 0,17 ***	0,02	- 0,20 **	- 0,20 **	- 0,38 ***	-0,16
4. Opleidingsniveau	0,15 ***	0,13 *	0,22 ***	0,02	0,17 **	0,13 *
5. Verblijfsduur in Nederland (vierdeling)	0,19 ***	0,04	0,22 ***	0,22 ***	0,33 ***	0,21 ***
6. Leeftijd waarop respondent in Nederland is komen wonen (vierdeling)	- 0,22 ***	- 0,09	- 0,31 ***	- 0,18 ***	- 0,33 ***	-0,31 ***
7. Nationaliteit (1=Nederlands 2=dubbel 3=buitenlands)	- 0,12 ***	- 0,06	- 0,07	- 0,09	- 0,15 *	-0,09
8. Partner in het buitenland geboren	- 0,29 ***	- 0,21 **	- 0,29 ***	- 0,08	- 0,42 ***	-0,32 ***
9. Sociaal-economische klasse (respondent hoofdkostwinner)	0,18 ***	0,23 **	0,21 *	0,08	0,21 **	0,11
10. Aantal uren betaald werk hoofdkostwinner	0,11 ***	0,14 *	0,22 ***	0,04	0,06	0,04
11. Betekenis godsdienst	- 0,20 ***	- 0,23 ***	- 0,40 ***	- 0,07	- 0,18 **	0,01
12. Godsdienst of levensbeschouwelijke overtuiging	- 0,12 ***	- 0,14 **	- 0,14 *	- 0,05	- 0,30 ***	0,06
13. 1. Rooms Katholiek (RELIGIE)	- 0,05 *		0,01	- 0,08	- 0,26 ***	-0,03
14. 2. Christelijke religie excl. RK	0,02	- 0,02		- 0,14 **	0,04	0,10
15. 3. Islam	- 0,11 ***	- 0,13 *	- 0,09	0,06		-0,10
16. 4. Hindoeïsme	0,08 **			0,15 **		
17. 5. Boeddhisme	0,02			- 0,07	- 0,01	0,02
18. 6. andere godsdienst of levensbeschouwelijke overtuiging	0,00	0,06		- 0,06	0,03	-0,03
19. Integratie algemeen	0,63 ***	0,65 ***	0,72 ***	0,60 ***	0,74 ***	0,55 ***
20. 1. Beheersing en gebruik Nederlandse taal (DEELSCHALEN)	0,24 ***	0,28 ***	0,39 ***	0,04	0,21 ***	0,35 ***
21. 2. Kennis Nederlandse samenleving	0,24 ***	0,26 ***	0,33 ***	0,11 *	0,25 ***	0,27 ***
22. 3. 'Nederlandse' normen	0,24 ***	0,21 ***	0,49 ***	0,06	0,27 ***	0,00
23. 4. Sociale contacten met Nederlanders	0,38 ***	0,40 ***	0,56 ***	0,26 ***	0,45 ***	0,18 **
24. 5. Nederlandse identiteit	1,00 ***	1,00 ***	1,00 ***	1,00 ***	1,00 ***	1,00 ***
25. 6. Motivatie m.b.t. integratie	0,34 ***	0,33 ***	0,45 ***	0,23 ***	0,41 ***	0,19 **
26. Nederlands moedertaal	0,24 ***	0,11 *	0,28 ***	0,19 ***	0,44 ***	0,40 ***
27. Nu thuis Nederlands spreken	0,32 ***	0,30 ***	0,46 ***	0,19 ***	0,47 ***	0,36 ***
28. Goed Nederlands spreken en verstaan volgens interviewer	0,22 ***	0,29 ***	0,30 ***	- 0,08	0,28 ***	0,28 ***
29. Geletterdheid (Nederlands of taal herkomstland)	0,15 ***	0,06	0,26 ***	0,05	0,13 *	0,09
30. Taalvaardigheid taal herkomstland	- 0,24 ***	- 0,14 *	- 0,19 ***	- 0,21 ***	- 0,36 ***	-0,31 ***
31. Woonomgeving (1=vooral buitenl. 2=even veel 3=vooral Nederlanders)	0,19 ***	0,19 ***	0,25 ***	0,16 **	0,19 **	0,10
32. Aantal keer laatste zes jaar in herkomstland geweest	- 0,21 ***	- 0,19 ***	- 0,27 ***	- 0,23 ***	- 0,14 *	-0,08
33. Nederlandse inburgeringscursus of taalles gevolgd	- 0,03	- 0,01	0,04	0,03	- 0,04	-0,19 **

	6. Motivatie m.b.t. integratie					
	allen	Turken	Marokkanen	Surinamers	Antillianen	Chinezen
1. Kabel aansluiting	0,06 *	0,11 *	0,15 *	- 0,08	0,06	0,01
2. Schotel	- 0,07 **	- 0,08	- 0,20 ***	0,00	- 0,02	0,02
3. Videorecorder	0,06 *	- 0,09	0,17 **	0,01	0,11	0,03
4. DVD-speler	0,04	- 0,08	0,14 *	0,04	- 0,04	0,03
5. Computer	0,08 **	0,01	0,10	0,09	0,02	0,02
6. Vaste telefoonlijn	0,09 ***	- 0,02	0,09	0,08	0,26 ***	- 0,06
7. Mobiele telefoon	0,10 ***	0,02	0,21 ***	- 0,04	0,03	0,16 *
8. Prijs stellen op overheidsinformatie	0,23 ***	0,28 ***	0,17 **	0,27 ***	0,32 ***	0,23 ***
9. Voorkeur voor overheidsinformatie in eigen taal	- 0,05	- 0,18 *	- 0,18 *	- 0,08	- 0,20 **	0,03
10. Bekendheid met Postbus 51 (1=niet 2=geholpen 3=spontaan)	0,10 ***	0,10	0,17 **	0,13 *	0,08	0,10
11. Afgelopen jaar folder of brochure Rijksoverheid ingezien	0,13 ***	0,14 *	0,27 ***	0,13 *	0,05	0,18 *
12. 1. belastingen	0,11 **	- 0,00	0,26 **	0,09	0,05	0,26 **
13. 2. invoering Euro	0,06	- 0,08	0,25 **	0,09	- 0,03	0,22 *
14. 3. huren en kopen van huizen	0,10 *	- 0,11	0,21 *	0,10	0,07	0,14
15. 4. gezondheid en zorg	0,05	- 0,01	0,11	0,12	- 0,04	0,06
16. 5. regels die met werken te maken hebben	0,07	0,24 **	0,09	0,09	- 0,02	0,03
17. 6. milieu	0,08 *	0,15	0,20 *	0,15 *	- 0,15	0,06
18. Waardering voor overheidsinformatie (rapportcijfer)	0,08 *	0,23 *	0,09	0,13 *	0,11	- 0,07
19. Wel eens radioluisteren	0,10 ***	0,07	0,16 **	0,09	0,05	0,08
20. Wel eens televisie kijken	0,06 *	0,01	0,06	- 0,05	0,06	0,21 ***
21. Wel eens kranten of tijdschriften lezen	0,12 ***	0,07	0,11 *	0,07	0,09	0,07
22. Wel eens gebruik maken van internet	0,05 *	0,06	0,16 **	- 0,04	0,05	- 0,03
23. Wel eens luisteren naar cd e.d. op eigen apparatuur	0,07 **	0,02	0,11	0,04	0,10	0,09
24. Wel eens video of dvd kijken	0,01	0,03	- 0,05	0,02	0,04	0,00
25. Luistertijd radio (excl.nooit)	- 0,01	- 0,01	0,09	0,06	- 0,13	0,00
26. Kijktijd televisie (excl.video/dvd) (excl.nooit)	0,01	0,07	- 0,14 *	0,09	- 0,05	0,10
27. Leestijd kranten en tijdschriften (excl.nooit)	0,05	0,00	0,09	0,08	0,09	- 0,04
28. Gebruiksduur internet (excl.nooit)	- 0,06	- 0,04	0,15	- 0,17 **	- 0,08	- 0,11
29. Luistertijd cd's e.d. (excl.nooit)	- 0,10 **	- 0,09	- 0,14	- 0,07	- 0,15 *	- 0,03
30. Kijktijd video/dvd (excl.nooit)	0,03	- 0,04	0,11	0,09	0,01	- 0,13
25. Luistertijd radio	0,04	0,04	0,13 *	0,09	- 0,07	0,03
26. Kijktijd televisie (excl. video/dvd)	0,03	0,07	- 0,10	0,06	- 0,02	0,19 **
27. Leestijd kranten en tijdschriften	0,09 ***	0,03	0,11 *	0,09	0,11	- 0,01
28. Gebruiksduur internet	- 0,00	0,02	0,16 **	- 0,14 **	- 0,03	- 0,07
29. Luistertijd cd's e.d.	- 0,04	- 0,06	- 0,01	- 0,06	- 0,12	0,03
30. Kijktijd video/dvd	0,02	- 0,01	0,04	0,07	0,02	- 0,09
31. Deel luistertijd besteed aan radiozenders herkomstland	- 0,06	- 0,10	0,00	- 0,04	- 0,06	- 0,11
32. Deel kijktijd besteed aan televisiezenders herkomstland	- 0,15 ***	- 0,18 **	- 0,26 ***			- 0,03
33. Deel leestijd besteed aan kranten/tijdschriften herkomstland	- 0,04	- 0,24 ***	- 0,19 *	0,02	- 0,17 **	- 0,12
34. Deel internettijd besteed aan informatie/contacten herkomstland	- 0,18 ***	- 0,24 *	- 0,13	- 0,11	- 0,29 ***	- 0,14
35. Website omroeporganisatie herkomstland bezocht	- 0,07	- 0,03	0,05	- 0,08	- 0,11	- 0,24 **
36. Op de hoogte van lokale/regionale radio-uitzendingen voor etnische groep	0,03	0,05	0,17	0,04	0,08	- 0,06
37. Luisterfrequentie lokale/regionale uitzendingen voor etnische groep	0,07 *	0,02	0,19 **	0,14 *	- 0,02	- 0,04
38. Op de hoogte van lokale/regionale tv-uitzendingen voor etnische groep	0,03	0,04	0,07	0,07	0,04	0,01
39. Kijkfrequentie lokale/regionale uitzendingen voor etnische groep	0,03	0,02	0,05	0,04	0,07	- 0,01
40. Frequentie overschakelen wegens opvattingen of levensovertuiging	- 0,06 *	- 0,08	- 0,13 *	0,04	- 0,04	0,09
41. Te weinig buitenlanders op Nederlandse tv	- 0,01	0,07	- 0,02	- 0,02	0,03	- 0,05
42. Buitenlanders negatiever in beeld gebracht op Nederlandse tv	- 0,02	- 0,04	0,02	0,03	0,00	0,01
43. Kennis omtrent internet	0,06 *	0,00	0,23 ***	0,00	0,06	- 0,03
44. 1. niet gericht surfen (INTERNETACTIVITEITEN)	0,03	0,12	0,24 *	- 0,09	0,01	- 0,02
45. 2. gericht informatie zoeken	0,10 **	0,36 ***	0,06	- 0,01	- 0,01	0,27 **
46. 3. e-mailen	0,06	0,01	0,16	0,01	0,05	0,11
47. 4. chatten	- 0,15 ***	- 0,22 *	- 0,00	- 0,09	- 0,21 **	- 0,24 **
48. 5. newsgroup	0,08 *	- 0,00	0,27 **	0,07	0,01	0,10
49. 6. downloaden muziekbestanden/MP3's	- 0,06	- 0,01	0,07	- 0,15 *	- 0,06	- 0,10
50. 7. downloaden andere bestanden	0,01	- 0,01	0,23 *	- 0,10	- 0,03	- 0,03
51. 8. producten bestellen	0,02	0,07	0,03	0,05	- 0,06	- 0,02

	6. Motivatie m.b.t. integratie					
	allen	Turken	Marokkanen	Surinamers	Antillianen	Chinezen
1. Leeftijd	0,05	0,03	- 0,15 *	0,22 ***	0,15 *	-0,04
2. Geslacht (1:man 2:vrouw)	0,01	- 0,02	- 0,03	0,14 **	- 0,08	-0,03
3. Respondent eerste generatie (jonger dan 35)	- 0,02	0,06	- 0,08	- 0,02	- 0,18 *	0,09
4. Opleidingsniveau	0,14 ***	0,08	0,21 ***	0,13 *	0,15 *	0,11
5. Verblijfsduur in Nederland (vierdeling)	0,03	- 0,01	0,14 *	0,02	0,16 **	-0,13
6. Leeftijd waarop respondent in Nederland is komen wonen (vierdeling)	0,01	0,06	- 0,19 **	0,11	- 0,08	0,07
7. Nationaliteit (1=Nederlands 2=dubbel 3=buitenlands)	- 0,01	0,05	- 0,08	- 0,05	0,03	0,13 *
8. Partner in het buitenland geboren	- 0,13 ***	- 0,09	- 0,07	- 0,07	- 0,33 **	-0,03
9. Sociaal-economische klasse (respondent hoofdkostwinner)	0,11 **	0,18 *	0,18 *	0,11	0,08	0,04
10. Aantal uren betaald werk hoofdkostwinner	0,07 *	0,11	0,20 **	- 0,02	0,03	-0,01
11. Betekenis godsdienst	- 0,08 **	- 0,17 **	- 0,13 *	0,03	0,03	-0,03
12. Godsdienst of levensbeschouwelijke overtuiging	- 0,07 **	- 0,02	- 0,05	- 0,01	- 0,10	-0,04
13. 1. Rooms Katholiek (RELIGIE)	- 0,02		0,02	0,02	- 0,21 ***	0,00
14. 2. Christelijke religie excl. RK	0,05 *	0,05		0,03	0,13 *	-0,01
15. 3. Islam	- 0,05 *	- 0,08	- 0,05	0,09		-0,02
16. 4. Hindoeïsme	- 0,07 *			- 0,11 *		
17. 5. Boeddhisme	0,02			0,04	0,03	-0,05
18. 6. andere godsdienst of levensbeschouwelijke overtuiging	0,05	0,08		- 0,01	0,11	0,08
19. Integratie algemeen	0,56 ***	0,53 ***	0,71 ***	0,59 ***	0,62 ***	0,44 ***
20. 1. Beheersing en gebruik Nederlandse taal (DEELSCHALEN)	0,12 ***	0,15 **	0,31 ***	- 0,03	0,17 **	0,07
21. 2. Kennis Nederlandse samenleving	0,26 ***	0,24 ***	0,46 ***	0,21 ***	0,25 ***	0,14 *
22. 3. 'Nederlandse' normen	0,07 **	- 0,02	0,36 ***	- 0,07	- 0,03	-0,10
23. 4. Sociale contacten met Nederlanders	0,37 ***	0,32 ***	0,52 ***	0,34 ***	0,40 ***	0,29 ***
24. 5. Nederlandse identiteit	0,34 ***	0,33 ***	0,45 ***	0,23 ***	0,41 ***	0,19 **
25. 6. Motivatie m.b.t. integratie	1,00 ***	1,00 ***	1,00 ***	1,00 ***	1,00 ***	1,00 ***
26. Nederlands moedertaal	0,06 *	0,01	0,19 **	0,14 **	0,13 *	-0,06
27. Nu thuis Nederlands spreken	0,13 ***	0,03	0,30 ***	0,14 **	0,29 ***	0,09
28. Goed Nederlands spreken en verstaan volgens interviewer	0,15 ***	0,04	0,30 ***	0,05	0,26 ***	0,15 *
29. Geletterdheid (Nederlands of taal herkomstland)	0,17 ***	0,15 **	0,25 ***	0,00	0,12	0,18 **
30. Taalvaardigheid taal herkomstland	0,04	0,06	0,05	0,03	- 0,07	0,14 *
31. Woonomgeving (1=vooral buitenl. 2=even veel 3=vooral Nederlanders)	0,15 ***	0,23 ***	0,15 **	0,09	0,25 ***	-0,02
32. Aantal keer laatste zes jaar in herkomstland geweest	- 0,08 **	- 0,09	- 0,21 ***	0,02	0,07	-0,09
33. Nederlandse inburgeringscursus of taalles gevolgd	0,06 *	0,06	- 0,02	0,06	0,04	0,10